

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

a 519-a sesiune plenară a CESE, din 21 și 22 Septembrie 2016

2016/C 487/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Noi măsuri pentru o punere în aplicare și o guvernare axate pe dezvoltare – evaluarea fondurilor structurale și de investiții europene și recomandări aferente (aviz din proprie inițiativă)	1
2016/C 487/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Drepturile îngrijitorilor la domiciliu în regim intern (aviz din proprie inițiativă)	7
2016/C 487/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Politică UE în materie de biodiversitate (aviz din proprie inițiativă)	14
2016/C 487/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Calea de urmat după Acordul de la Paris (aviz din proprie inițiativă)	24
2016/C 487/05	Avizul Comitetului Economic și Social privind poziția CESE față de unele chestiuni specifice fundamentale ridicate în cadrul negocierilor privind Parteneriatul transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) (aviz din proprie inițiativă)	30
2016/C 487/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Dezvoltarea durabilă: o privire de ansamblu asupra politicilor interne și externe ale UE (aviz exploratoriu)	41

2016/C 487/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind O reglementare care să facă față viitorului (aviz exploratoriu)	51
---------------	--	----

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

a 519-a sesiune plenară a CESE, din 21 și 22 Septembrie 2016

2016/C 487/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind cadrul juridic al Uniunii referitor la încălcările dispozițiilor vamale și la sancțiunile aferente [COM(2013) 884 final – 2013/0432 (COD)]	57
2016/C 487/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește comunicarea, de către anumite întreprinderi și sucursale, de informații privind impozitul pe profit [COM(2016) 198 final – 2016/0107 (COD)]	62
2016/C 487/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) 2016/399 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire [COM(2016) 196 final – 2016/0105 (COD)] și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor de intrare și de ieșire și a datelor referitoare la refuzul intrării în ceea ce îi privește pe resortisanții țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor Uniunii Europene, de stabilire a condițiilor de acces la EES în scopul asigurării respectării legii și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 767/2008 și a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 [COM(2016) 194 final – 2016/0106 (COD)]	66
2016/C 487/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010 [COM(2016) 52 final – 2016/0030 (COD)]	70
2016/C 487/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie a UE pentru gazul natural lichefiat și pentru stocarea gazului [COM(2016) 49 final]	75
2016/C 487/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea unui mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale și la instrumentele fără caracter juridic obligatoriu dintre statele membre și țări terțe în domeniul energiei și de abrogare a Deciziei nr. 994/2012/UE [COM(2016) 53 final]	81
2016/C 487/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Inițiativa europeană în domeniul cloud computingului – Dezvoltarea unei economii competitive bazate pe date și pe cunoaștere în Europa [COM(2016) 178 final]	86
2016/C 487/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Priorități de standardizare în sectorul TIC pentru piața unică digitală [COM(2016) 176 final]	92
2016/C 487/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020 – Accelerarea transformării digitale a guvernării [COM(2016) 179 final]	99

2016/C 487/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei – Program nuclear cu caracter informativ prezentat în temeiul articolului 40 din Tratatul Euratom pentru avizul Comitetului Economic și Social European [COM(2016) 177 final]	104
2016/C 487/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la gestiunea financiară pentru anumite state membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară [COM(2016) 418 final – 2016/0193 (COD)]	111
2016/C 487/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind drepturi vamale suplimentare la importurile anumitor produse originare din Statele Unite ale Americii (text codificat) [COM(2016) 408 final – 2014/0175 (COD)]	112
2016/C 487/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/37/CE privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți cancerigeni sau mutageni la locul de muncă [COM(2016) 248 final – 2016/0130 COD]	113

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 519-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 21 ȘI 22 SEPTEMBRIE 2016

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Noi măsuri pentru o punere în aplicare și o guvernare axate pe dezvoltare – evaluarea fondurilor structurale și de investiții europene și recomandări aferente

(aviz din proprie inițiativă)

(2016/C 487/01)

Raportor: **domnul Etele BARÁTH**

Decizia Adunării Plenare:	21.1.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	8.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	171/1/4
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE apreciază că este nevoie de o guvernare europeană concertată și axată pe dezvoltare, care să își propună să contribuie la clădirea unei Europe reînnoite, puternice și pașnice. Coordonarea trebuie consolidată, chiar și prin crearea unei noi forme structurale de guvernare.

1.2. Trebuie restabilită dezvoltarea dinamică a economiei prin acțiuni coordonate, trebuie consolidate bazele bunăstării sociale și ale democrației, conviețuirea între diferitele culturi și respectarea exemplară a mediului înconjurător.

1.3. CESE subliniază că aplicarea coerentă a principiului parteneriatului are ca scop favorizarea participării părților interesate la planificarea și punerea în aplicare a investițiilor din fondurile Uniunii Europene. Această participare va consolida angajamentul colectiv în raport cu investițiile și va permite valorificarea unei game mai largi de expertiză. Cu ajutorul ei, implementarea proiectelor va deveni mai eficientă, transparența va crește și se va contribui la prevenirea fraudelor și abuzurilor.

1.4. Avem nevoie de o strategie și de obiective simple și accesibile și de un proiect unic pentru Europa (Strategia UE 2030-50). Trebuie subliniat că principalul obiectiv strategic al UE este, în continuare, crearea unei Uniuni Europene inovatoare, sustenabile și primitive. În acest sens, obiectivele COP 21 (obiectivele de dezvoltare durabilă) trebuie, de asemenea, integrate în proiect.

1.5. Este nevoie de programe de dezvoltare mai bine sincronizate. Este necesar să se definească o serie de obiective concise în momentul planificării programelor și a instrumentelor de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung. Prin „instrumente” se înțelege ansamblul măsurilor politice, juridice, organizaționale și financiare.

1.6. În vederea unei sincronizări mai bune și a atingerii obiectivelor europene comune, CESE consideră că trebuie utilizate fondurile structurale și de investiții europene (fonduri ESI) tradiționale, precum și proiectele orientate către piață ale Fondului european pentru investiții strategice (FEIS), care mobilizează și capital privat. În acest scop, trebuie armonizate obiectivele și normele pentru punerea lor în aplicare.

1.7. Comitetul consideră că principalul instrument al guvernancei centrale consolidate și axate pe dezvoltare ar trebui să fie semestrul european, bazat pe analiza anuală a creșterii, care ar trebui să aibă în vedere urmărirea atentă și influențarea continuă a evoluției proiectului european. Astfel, semestrul european poate îndeplini totodată și sarcinile sistemelor care urmăresc să asigure un mediu social care garantează bunăstarea.

1.8. Pe lângă indicatorul de performanță PIB deja adoptat, care este de natură esențial economică, un indicator de rezultat (rezultatul domestic brut) suplimentar, care să reflecte și sustenabilitatea și să cuprindă în principal factori sociali și de mediu, ar putea servi drept bază pentru controlul eficacității guvernancei axate pe dezvoltare.

1.9. Sunt necesare o coordonare strânsă și punerea în aplicare a metodei deschise de cooperare între statele membre. Trebuie adaptată experiența dobândită până în prezent în procesul de dezvoltare.

1.10. Este nevoie de mijloace juridice și financiare extinse. Performanțele guvernancei axate pe dezvoltare vor depinde de dinamismul economiei, de creșterea capitalului mobilizat, de creșterea eficacității sistemului de investiții, de îmbunătățirea nivelului de calificări al forței de muncă și de gradul de inovare al întreprinderilor. Însă obiectivul ei principal pe termen lung constă în asigurarea unei societăți care se reînnoiește, crearea bunăstării și garantarea unui mediu îmbunătățit și sustenabil.

1.11. Aceste măsuri trebuie puse în aplicare pe mai multe niveluri și trebuie să facă obiectul unei responsabilități comune. În paralel cu reforma în curs de desfășurare (Programul REFIT), trebuie elaborate și mijloacele juridice și administrative ale guvernancei axate pe dezvoltare. În cadrul acesteia, trebuie consolidate semnificativ mijloacele de la nivelul intermediar, și anume mijloacele de coordonare a dezvoltării macroregionale. În plus, în cadrul proiectului european, regiunile funcționale, orașele, zonele urbane, aglomerațiile, zonele metropolitane și rețelele capătă un rol semnificativ.

1.12. Unul din principalele elemente ale guvernancei axate pe dezvoltarea pe termen lung este continuitatea. Trebuie sincronizat cadrul diferitelor cicluri politice, al proceselor de planificare și dezvoltare și al orizonturilor de timp bugetare. Activitatea de dezvoltare presupune analiză continuă, verificare și corecție.

1.13. Sunt extrem de importante informarea corectă a publicului, promovarea implicării publicului, comunicarea și dezvoltarea marketingului politic și prezentarea corectă a rezultatelor reale și a punctelor slabe.

1.14. CESE a pledat întotdeauna în favoarea consolidării participării democratice. În ce privește metoda deschisă de coordonare, trebuie asigurată participarea partenerilor socioeconomi și a ONG-urilor la toate nivelurile; la nivel european, aceasta trebuie să aibă loc în paralel cu valorizarea rolului CESE.

1.15. După cum a menționat deja în avizul său din 2012 ⁽¹⁾, CESE sprijină inițiativa Comisiei Europene privind introducerea unui Cod european de conduită în materie de parteneriat (CECP), care își propune să ofere statelor membre un cadru pentru planificarea și punerea în aplicare a parteneriatului. Concepția pe care o au partenerii despre Europa va contribui la definirea obiectivelor și la favorizarea identificării acestora și va îmbunătăți eficacitatea aplicării planurilor.

⁽¹⁾ Avizul CESE privind principiul parteneriatului în implementarea fondurilor care fac obiectul cadrului strategic comun – elemente pentru un cod european de conduită în materie de parteneriat (JO C 44, 15.2.2013, p. 23).

1.16. CESE subliniază că trebuie abandonată reglementarea parteneriatului bazată pe sugestii și bune practici și trebuie stabilite în detaliu cerințele minime care trebuie îndeplinite în mod obligatoriu de către autoritățile statelor membre.

1.17. CESE recomandă ca statele membre să fie obligate să instituie sisteme de finanțare eficiente în favoarea consolidării capacității partenerilor. Aceste sisteme ar trebui să meargă dincolo de o simplă formare și comunicarea informațiilor, și ar trebui să acopere crearea de rețele de parteneri și de instrumente pentru a asigura participarea efectivă.

1.18. CESE invită Comisia Europeană să intensifice imediat cooperarea cu rețelele europene de parteneriat. Comisia Europeană ar trebui să instituie un sistem de finanțare pentru a susține activitatea rețelelor europene de ONG-uri active în politica regională, fiind vorba în special de un control al proceselor naționale și de garantarea feedback-ului.

2. Pentru o Europă reînnoită și puternică

2.1. Analiza situației și expunerea de motive

2.1.1. Uniunea Europeană este o entitate puternică, dar se confruntă în continuare cu mai multe tipuri de crize care se propagă reciproc, așa cum o dovedește Brexit-ul. Criza economică din 2008 a curmat euforia începutului anilor 2000 legată de extinderea Uniunii și, în numeroase state membre, a inversat procesul de integrare.

2.1.2. Criza economică și, în acest context, regresul investițiilor au creat o discrepanță în unitatea bazată pe creșterea economică a statelor membre și au avut drept rezultat tensiuni politice, economice și sociale tot mai puternice. Decalajul de dezvoltare dintre statele membre este în creștere, în pofida obiectivului fundamental al Uniunii.

2.1.3. Aplicarea „politicilor de austeritate” severe impuse țărilor afectate de nivelurile ridicate ale datoriilor publice și externe și de deficitele bugetare contribuie la adâncirea decalajului dintre țările cele mai avansate și cele afectate de austeritate. Sunt necesare noi politici care să combine, pe de o parte, creșterea economică și controlul deficitului bugetar, iar pe de altă parte, politici de incluziune socială eficiente.

2.1.4. Nivelul sărăciei, precaritatea locului de muncă și numărul șomerilor sunt inacceptabile. Lipsa de perspectivă a tinerilor este un mare impediment în ce privește reînnoirea Europei în viitor.

2.1.5. Uniunea Europeană și-a pierdut statutul de țintă investițională și are o reputație negativă în ce privește flexibilitatea. În privința investițiilor productive, aceasta pierde teren, treptat, în fața Statelor Unite, dar și în fața unor state membre, precum Germania sau Regatul Unit. Țările care rămân în urmă le frânează pe cele care au o dinamică bună de dezvoltare. A scăzut nevoia dependenței reciproce. În unele țări, în pofida surplusului bugetar semnificativ, scăderea investițiilor productive adâncește decalajul, cauzând declinul regiunilor mai sărace. Reacțiile sunt lente și foarte birocratice.

2.1.6. Realizările de bază ale Uniunii, cum ar fi zona euro sau spațiul Schengen, nu mai reprezintă o performanță de coeziune, ci au devenit factori de divizare în lumina crizei migrațiilor și a terorismului. Multe state folosesc UE ca instrument pentru lupte politice interne.

2.1.7. Există discrepanțe din ce în ce mai mari între nivelurile de dezvoltare ale diferitelor regiuni. Diferența dintre cele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate regiuni, măsurată în PIB, este de 14:1. Unele dintre statele care beneficiază cel mai mult de sprijinul comunitar utilizează resursele primite în locul și în lipsa altor mijloace sau cadre de investiții proprii, contribuțiile naționale scăzând la minimum și îndepărtându-se mult de obiectivele inițiale. Consiliile de competitivitate nou-create și-ar putea folosi instrumentele pentru a contribui în mod semnificativ la convergența nivelurilor de dezvoltare a regiunilor.

2.1.8. Cetățenii și actorii economici, sociali și ONG-urile din Europa nu mai au nicio perspectivă, s-au îndepărtat de procesele politice și au o atitudine din ce în ce mai reticentă. Aceștia privesc UE ca pe o instituție rigidă, inflexibilă și fără capacitate de reînnoire.

2.1.9. Uniunea Europeană – în principal din cauza performanțelor slabe și a sistemului instituțional deficitar în materie de dezvoltare – nu este capabilă să asigure destule mijloace pentru a-și atinge planul de obiective, care oricum este prea fragmentat.

2.1.10. Nu există o viziune comună asupra viitorului, nici voință politică comună și nici capacitate de guvernare comună. Metoda coordonării este insuficientă și perimată, mijloacele juridice sunt fără efect sau dificil de utilizat, participarea organizațiilor și susținerea socială sunt deficitare, în special din cauza lacunelor de comunicare.

2.1.11. Strategia de dezvoltare a Uniunii Europene pe termen lung, până în 2020, nu mai este formulată pentru un orizont suficient de extins și nu mai este ancorată în realitate. În plus, este fragmentată și incapabilă de a dirija procesele în cadrul metodologic actual. Între timp, luarea în considerare a celor 17 principale ODD adoptate privind dezvoltarea durabilă care au fost adoptate i-a permis Comisiei Europene să facă, în cadrul unei strategii complexe pe termen lung, primul pas al examinării sistemului și a instrumentelor de guvernare.

2.2. Orizonturi noi

2.2.1. În aceste condiții, noua Comisie Europeană, susținută de Parlamentul European, a lansat o nouă paradigmă de dezvoltare economică. Obiectivele formulate aici – stimularea creării de locuri de muncă și a creșterii economice, finalizarea pieței unice europene, simplificarea sistemului de reglementare economică, consolidarea dezvoltărilor comunitare prioritare, sprijinirea investițiilor de pe piața energetică, piața digitală și a serviciilor digitale, gestionarea cu prioritate a rețelelor intelectuale și fizice care interconectează Europa și creșterea responsabilității față de factorii de mediu – pot constitui o dinamică nouă semnificativă în economie.

2.2.2. Semestrul european și componentele sale constituie un sistem care trece dincolo de guvernarea economică. Obiectivele sociale și de mediu formulate pe termen lung trebuie să joace un rol mai important în mecanismul semestrului european.

2.2.3. Programul prioritar care vizează consolidarea exhaustivă a sistemului financiar al zonei euro este, pe de o parte, insuficient; pe de altă parte, crește teama reală privind agravarea decalajului deja creat între statele europene. Obiectivele de dezvoltare la nivel european ar putea conduce la atenuarea stării paralizante a unei Europe cu două viteze.

2.2.4. La ora actuală, două mari seturi de instrumente economico-financiare extrem de diferite, fiecare cu procedurile lui separate, determină procesul de dezvoltare. Trebuie consolidat caracterul complementar al acestor sisteme, începând cu etapa coordonării obiectivelor.

2.2.5. Este vorba, în primul rând, de fondurile europene structurale și de investiții tradiționale, prevăzute în tratatele Uniunii, având scopul de a consolida coeziunea socială, economică și teritorială. Acestea îmbracă forma subvențiilor pentru investiții și dezvoltare, modernizate în permanență, dar cu caracter neschimbat, și sunt disponibile mulțumită redistribuirii bugetului Uniunii, alimentat din contribuțiile statelor membre. În unele cazuri, acești bani nu sunt apreciați la justa lor valoare de cei care beneficiază de ei, fiind considerați un drept implicit. În momentul așa-numitei evaluări la jumătatea perioadei, este absolut necesară impunerea de noi reguli în vederea realizării complementarității mai sus menționate.

2.2.6. Al doilea set de instrumente îl reprezintă Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), care are ca scop realizarea așa-numitului plan Juncker, un mijloc financiar nou, orientat către piață și care oferă posibilitatea de sprijinire a capitalului de risc, mobilizând fonduri publice, bancare și private, și a cărui valoare mai poate fi încă majorată. Mecanismul de guvernare creat trebuie să devină unul dintre elementele constitutive ale guvernării axate pe dezvoltare. Sincronizarea acestor două sisteme de finanțare va trebui să fie realizată și la nivelul fiecărui stat membru.

2.2.7. În comparație cu acestea, celelalte mijloace financiare funcționale sunt instrumente diversificate, ajustate la obiectivul ce trebuie îndeplinit, dar limitate ca amploare și cu obiective prea specifice. Cadrul proiectului european poate face obiectul unei coordonări sistematice și puternice.

2.2.8. Până în prezent, mijloacele care pot contribui la realizarea obiectivelor, puține la număr, dar nelegate între ele, ale Strategiei Europa 2020, și care au în vedere ameliorarea coordonării, nu au fost puse în aplicare. Însă fără acestea este discutabil dacă coordonarea dezvoltării Uniunii poate fi asigurată în mod corespunzător. O altă sarcină a noului plan pentru perioada post-2020 va trebui să fie planificarea interacțiunii dintre diferitele instrumente.

2.2.9. Cele 11 obiective tematice ale cadrului financiar multianual care reglementează executarea fondurilor ESI, respectiv cele 10 obiective principale ale planului Juncker, care nu se suprapun decât parțial cu setul de obiective menționate și reglementarea lor juridică și financiară respectivă, ar trebui să servească în prezent la realizarea Strategiei Europa 2020. La acestea ar trebui adăugate cele 17 criterii privind sustenabilitatea din cadrul ODD, definitorii pentru viitor. Procesul de planificare pentru perioada post-2020 va trebui să se concentreze pe un număr redus de obiective, clare și concise.

2.2.10. În momentul de față, diferitele mecanisme asociate fiecărui obiectiv și variațiile în ceea ce privește termenele de începere și de finalizare continuă să aibă drept consecință faptul că niciunul dintre obiective nu este transparent și nici ușor de înțeles și de urmărit pentru sfera economică și socială și pentru societatea civilă. Lipsa sinergiilor și a reciprocității dintre diferitele obiective scade semnificativ eficiența și eficacitatea instrumentelor și a investițiilor. Trebuie consolidate sinergiile dintre FEIS și Strategia Europa 2020 reînnoită, elaborându-se o nouă strategie a UE pentru perioada 2030-2050 (Proiectul Europa).

2.2.11. Fondurile structurale sunt prevăzute cu mecanisme de pregătire, punere în aplicare, analiză și control cu un puternic caracter birocratic, centralizat și descentralizat deopotrivă, iar implementarea lor este supravegheată de un mare număr de agenții la nivelul Uniunii. Comparativ, recentul mecanism de guvernanță al noului FEIS iese din cadrul Comisiei Europene și are o structură organizațională adecvată cerințelor mediului financiar și de investiții. Coordonarea celor două mari sisteme presupune introducerea unui instrument strategic și a unui sistem de guvernanță nou ⁽²⁾.

2.2.12. Crearea unui nou sistem de guvernanță axată pe dezvoltare ar putea avea drept efect o coordonare puternică și colaborarea deschisă a partenerilor vizati.

2.2.13. Pentru a îmbunătăți eficacitatea și eficiența fondurilor ESI, trebuie consolidată structura instituțională a parteneriatului, și deschisă tuturor cetățenilor europeni, în virtutea dreptului de participare publică. Aceștia din urmă ar trebui să li se garanteze posibilitatea de a avea acces la informații pertinente și de a participa la deciziile privind planificarea și punerea în aplicare. De asemenea, ei ar trebui să-și poată face cunoscută opinia în ce privește proiectele de programe, de achiziții publice și rapoartele de evaluare.

3. Consolidarea parteneriatului

3.1. În mai multe avize, CESE a abordat deja principiul parteneriatului și a formulat propuneri detaliate în acest sens.

3.1.1. În avizul său adoptat în 2010 ⁽³⁾, CESE a arătat că regulamentele în vigoare lasă o marjă prea mare de interpretare a conceptului de parteneriat la nivel național și că, prin urmare, Comisia Europeană, în calitate de gardian al principiului parteneriatului, ar trebui să aibă un rol mult mai puternic și mai proactiv. Comitetul a considerat că este esențial ca toate programele operaționale să le garanteze partenerilor resursele de asistență tehnică necesare pentru consolidarea capacităților. El a solicitat întoarcerea la programele de inițiative comunitare în domeniul inovării sociale și dezvoltării locale.

3.1.2. În avizul său din 2012 ⁽⁴⁾, CESE a sprijinit inițiativa Comisiei Europene privind introducerea unui cod european de conduită în materie de parteneriat. El a transmis pe această cale preocupările societății civile organizate cu privire la nerespectarea principiului parteneriatului și a propus implementarea unui sistem de control al parteneriatului, gestionat chiar de parteneri. A propus condiționarea încheierii acordurilor de parteneriat cu statele membre de punerea în aplicare adecvată a codului de conduită și de completarea, în acest scop, a resurselor programelor operaționale prin stimulente financiare. Și-a reiterat, totodată, recomandările referitoare la consolidarea capacităților partenerilor.

3.2. Legislația din domeniul politicii de coeziune prevede stabilirea unui cod european de conduită în materie de parteneriat (CECP), care să conțină bune practici și principii directe.

3.3. Experiențele privind implementarea CECP arată că unele state au îndeplinit doar formal cerințele din acest document în propriile procese de planificare națională, respectiv în transformarea structurii instituționale de punere în aplicare a fondurilor ESI.

⁽²⁾ Avizul Comisiei pentru politica de coeziune teritorială și bugetul UE – Simplificarea fondurilor ESI din perspectiva autorităților locale și regionale, raportor: Petr Oswald (CZ-PSE).

⁽³⁾ Avizul CESE privind modalitățile de încurajare a parteneriatelor eficiente în gestionarea programelor din cadrul politicii de coeziune, pe baza bunelor practici din ciclul 2007-2013 (JO C 44, 11.2.2011, p. 1).

⁽⁴⁾ A se vedea nota de subsol 1.

3.4. Într-o serie de țări, partenerii nu au avut suficient timp pentru a reacționa la documentele relevante. Partenerii nu au fost implicați în deciziile strategice principale, precum cele privind stabilirea priorităților sau alocarea fondurilor. Participarea activă nu a fost sprijinită prin metode sau instrumente specifice de comunicare și participare.

3.5. Analiza efectuată de unele organizații neguvernamentale ⁽⁵⁾ a arătat că, în mai multe state, alegerea partenerilor în comitetele de monitorizare a respectat prevederile la nivel formal, dar nu au fost asigurate reprezentativitatea și acoperirea tematică din toate punctele de vedere. Schimbul de informații dintre autoritățile de guvernare și comitetele de monitorizare nu este corespunzător.

3.6. Astfel, mai multe dintre comitetele de monitorizare nu au beneficiat de prezența unor reprezentanți ai autorităților responsabile de aspectele orizontale, precum ministerele de mediu. Autoritățile de guvernare nu se străduiesc să implice parteneri din societatea civilă, care reprezintă principiile orizontale, în planificarea caietelor de sarcini și în evaluarea propunerilor de proiecte.

3.7. Intervențiile vizând consolidarea capacităților partenerilor sunt insuficiente în unele state. Astfel, majoritatea acestora se limitează la cursuri și la rambursarea cheltuielilor de călătorie, în timp ce mai multe dintre propunerile CEEP, vizând de exemplu dezvoltarea de rețele și coordonarea, respectiv acoperirea cheltuielilor cu experții, necesare participării efective a partenerilor, rămân neaplicate.

3.8. Comisia Europeană și statele membre nu au acordat suficientă atenție utilizării instrumentelor metodei de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD) în prima jumătate a perioadei bugetare.

3.9. CESE apreciază că este necesară o evaluare completă a practicilor în materie de parteneriat. Această analiză trebuie să evalueze atât instituirea procedurilor de planificare, respectiv crearea structurii instituționale pentru punerea în aplicare, cât și măsura în care prezentul sistem de reglementare este capabil să creeze parteneriate eficiente. Partenerii trebuie implicați activ în procesul de evaluare.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Analize realizate de CEE Bankwatch și SF Team for Sustainable Future.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Drepturile îngrijitorilor la domiciliu în regim intern**(aviz din proprie inițiativă)**

(2016/C 487/02)

Raportor: **domnul Adam ROGALEWSKI**

Decizia Adunării Plenare	21.1.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	9.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	168/2/6

1. Recomandări

1.1. Este necesară lansarea unei dezbateri privind introducerea unei definiții comune europene a categoriei profesionale a furnizorilor de servicii de îngrijire la domiciliu în regim intern (îngrijitori care locuiesc la domiciliul persoanei asistate), prin care aceste servicii să fie recunoscute ca o formă de furnizare a îngrijirii la domiciliu. Definiția serviciilor de îngrijire în regim intern ar trebui să acopere condițiile de lucru ale lucrătorilor (angajați sau independenți) care locuiesc în reședințe private, a căror muncă presupune, în principal, furnizarea de servicii de îngrijire a persoanelor în vârstă și a persoanelor cu handicap. Îngrijitorii la domiciliu în regim intern, indiferent de statutul de independenți sau angajați, ar trebui încadrați în sistemul de îngrijire pe termen lung. Introducerea unei definiții comune a acestei categorii profesionale are ca scop recunoașterea existenței pe piața europeană a forței de muncă a îngrijitorilor la domiciliu în regim intern și îmbunătățirea calității serviciilor de asistență de lungă durată pe care le prestează aceștia.

1.2. În scopul informării adecvate a procesului de elaborare a politicilor, Eurostat ar trebui să colecteze date adecvate referitoare la îngrijitorii la domiciliu în regim intern.

1.3. CESE solicită Comisiei Europene să examineze situația acestor lucrători, printre altele în ce privește numărul, naționalitatea, statutul de migrant, mobilitatea transfrontalieră, integrarea efectivă pe piața forței de muncă și în sistemele de protecție socială, condițiile sociale și de muncă și calificările, precum și contribuția lor reală și potențială la economiile europene.

1.4. CESE subliniază că personalul de îngrijire în regim intern ar trebui să fie tratat la fel ca alți lucrători din sectorul serviciilor de îngrijire. Acest lucru înseamnă că el ar trebui să se bucure de un nivel similar de protecție, de exemplu în ceea ce privește limitarea timpului de lucru (inclusiv a disponibilității pentru situații de urgență) și protecția împotriva falsei activități independente. Personalul de îngrijire în regim intern angajat nu trebuie exclus din reglementările relevante ale UE și ale statelor membre privind munca, respectiv cele privind, printre altele: remunerarea corespunzătoare, protecția sănătății și a siguranței, securitatea socială și dreptul la libertatea de asociere și de negociere colectivă.

1.5. Deficitul de forță de muncă în sectorul îngrijirii pe termen lung în Europa ar trebui tratat în mod pozitiv, prin asigurarea unor condiții de muncă și a unei remunerări corespunzătoare, soluționarea lipsei de investiții, garantarea respectării principiilor liberei circulații, eliminarea barierelor care îi împiedică pe lucrători să își exercite drepturile și crearea căilor de acces pentru migranți la încadrare în muncă cu forme legale.

1.6. CESE solicită Uniunii Europene să colaboreze îndeaproape cu statele membre pentru a coordona punerea la dispoziție a personalului de îngrijire în regim intern și mobilitatea acestuia, ca parte a unei abordări menite să consolideze capacitatea globală a sectorului de a furniza servicii de îngrijire de calitate. Măsurile specifice ar trebui să includă:

- îmbunătățirea măsurilor de siguranță cuprinse în Directiva privind sancțiunile împotriva angajatorilor (2009/52/CE), pentru a proteja drepturile pe piața forței de muncă ale lucrătorilor fără forme legale cu scopul combaterii muncii clandestine. Directiva privind drepturile victimelor (2012/29/UE) trebuie pusă riguros în aplicare pentru a sprijini eficient îngrijitorii la domiciliu în regim intern care sunt victime ale exploatării, indiferent de statutul lor de migrant;
- alinierea tuturor directivelor relevante ale UE la Convenția nr. 189 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind acordarea de drepturi lucrătorilor casnici;
- includerea drepturilor îngrijitorilor în regim intern și a drepturilor beneficiarilor serviciilor de îngrijire în viitoarele revizui sau propuneri de legislație europeană și națională;
- prioritizarea reformei modalităților de furnizare a serviciilor de îngrijire în regim intern în Platforma europeană pentru combaterea muncii nedeclarate, o inițiativă salută de CESE;
- includerea drepturilor lucrătorilor din sectorul serviciilor de îngrijire în semestrul european și în consultările pe tema „Un nou început pentru echilibrul dintre viața profesională și cea personală”;
- inițierea unei campanii de informare la nivel european privind drepturile îngrijitorilor la domiciliu în regim intern, adresată utilizatorilor și furnizorilor de îngrijire;
- promovarea și susținerea înființării de organizații și cooperative ale îngrijitorilor la domiciliu în regim intern;
- implementarea proceselor de recunoaștere, armonizare și transferabilitate a calificărilor și a experienței dobândite de îngrijitorii la domiciliu în regim intern, utilizând instrumente de recunoaștere a calificărilor, inclusiv cele nou introduse de Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă ⁽¹⁾;
- redirecționarea fondurilor europene pentru a finanța cursuri de formare pentru persoanele care lucrează deja sau care ar putea lucra ca îngrijitori la domiciliu în regim intern, în scopul îmbunătățirii calității serviciilor prestate;
- monitorizarea și îmbunătățirea detașării îngrijitorilor la domiciliu în regim intern, prin punerea în aplicare a principiului egalității de remunerare pentru muncă egală.

În plus, trebuie subliniat că propunerea Comisiei privind pilonul european al drepturilor sociale nu cuprinde nicio referire la situația îngrijitorilor la domiciliu în regim intern. Includerea drepturilor sociale ale acestora ar trebui avută în vedere în etapele ulterioare ale pregătirii acestui pilon, cu privire la care CESE elaborează în prezent un aviz.

1.7. Statele membre ar trebui să se asigure că drepturile beneficiarilor serviciilor de îngrijire și ale lucrătorilor, inclusiv ale personalului de îngrijire în regim intern, sunt protejate. Măsurile specifice ar trebui să includă:

- ratificarea și punerea în aplicare a Convenției nr. 189 ⁽²⁾ a OIM și reglementarea statutului îngrijitorilor la domiciliu în regim intern fără forme legale;
- inițierea de măsuri de susținere, inclusiv prin asumarea rolului de intermediari, pentru a ajuta beneficiarii serviciilor de îngrijire să găsească personal de îngrijire în regim intern;

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=RO>.

⁽²⁾ Convenția nr. 189 a OIM a intrat în vigoare la 5 septembrie 2013 și a fost ratificată, până în prezent, de Belgia, Germania, Finlanda, Irlanda, Italia, Portugalia și Elveția, pe lângă alte 14 țări din afara Europei.

- punerea în practică a unui sistem cuprinzător de sprijinire a beneficiarilor serviciilor de îngrijire și a familiilor lor, printre altele prin stimulente financiare sau subvenții;
- furnizarea de programe de formare a personalului de îngrijire la domiciliu în regim intern, care ar trebui să beneficieze de concediu plătit pentru a participa la acestea;
- promovarea libertății de asociere și a dreptului la negociere colectivă în sector, inclusiv prin sprijinirea drepturilor îngrijitorilor la domiciliu în regim intern și a angajatorilor de a se înscrie în asociații sau de a le înființa;
- combaterea dumpingului social și a exploatării;
- reglementarea în mod proactiv a sectorului îngrijirii pe termen lung, în special în ceea ce privește respectarea legislației muncii, pentru a asigura protecția atât a celor care beneficiază de îngrijire, cât și a personalului de îngrijire în regim intern. Acest lucru trebuie să permită inspectoratelor de muncă și altor organizații publice și neguvernamentale relevante să aibă acces la locurile de muncă din gospodăriile private.

1.8. CESE subliniază că sprijinul financiar pentru persoanele care se bazează pe îngrijitori în regim intern trebuie asigurat prin investiții publice adecvate pe termen lung și sustenabile.

1.9. Sindicatele, angajatorii și organizațiile societății civile trebuie implicate în planificarea politicilor la nivelul statelor membre și al UE. Ar trebui promovat dialogul social și civil cu toate părțile interesate, de la toate nivelurile.

1.10. CESE ar trebui să joace un rol activ în promovarea elaborării unor politici europene destinate susținerii îngrijitorilor, a beneficiarilor serviciilor de îngrijire și a familiilor acestora, printre altele prin organizarea unei conferințe privind viitorul serviciilor de îngrijire în regim intern în Europa.

2. Context

2.1. Deficitul de pe piața forței de muncă în sectorul asistenței medicale este o „bombă cu ceas”. Sectorul este în criză ⁽³⁾, iar deficitul va crește dacă nu se caută răspunsuri politice adecvate. Încă din anul 1994, serviciile de îngrijire au fost definite de către Comisia Europeană ca reprezentând un sector strategic. În anul 2010, Comisia Europeană a avertizat că, până în 2020, s-ar putea înregistra un deficit de două milioane de lucrători în domeniul asistenței medicale, dacă nu se întreprind acțiuni urgente pentru a acoperi un deficit de un milion de lucrători în domeniul îngrijirii pe termen lung ⁽⁴⁾.

2.2. Personalul de îngrijire în regim intern reprezintă o categorie semnificativă din punct de vedere numeric, dar marginalizată, a forței de muncă în domeniul îngrijirii pe termen lung. Acești lucrători au o mobilitate crescută și sunt poziționați la baza ierarhiei forței de muncă din cadrul sectorului. Ei sunt deseori excluși din planificările în ce privește sectorul serviciilor de îngrijire pe termen lung, atât la nivel european, cât și la nivelul statelor membre.

2.3. Nu se cunoaște numărul exact al îngrijitorilor în regim intern, din cauza lipsei datelor, ei fiind adesea omiși din sistemele de colectare a datelor. În condițiile în care forța de muncă din sectorul serviciilor de îngrijire este insuficient recunoscută și remunerată, personalul de îngrijire în regim intern este ignorat de către factorii de decizie de prea multă vreme.

2.4. Îngrijitorii în regim intern sunt prezenți în toate statele membre. Mulți sunt migranți din țări terțe, în timp ce alții sunt cetățeni europeni care lucrează în țările lor de origine sau în străinătate. Unii își desfășoară activitatea în mod ilegal, ca migranții fără forme legale, în timp ce alții provin din migrația temporară sau circulară. Mulți dintre aceștia lucrează în condiții precare, desfășurând, de exemplu, o falsă activitate independentă.

⁽³⁾ UNI Europa UNICARE (2016).

⁽⁴⁾ Comisia Europeană (2013).

2.5. Deoarece, în prezent, nu există o definiție a categoriei profesionale a îngrijitorilor la domiciliu, situația lor este echivalată cu cea a lucrătorilor casnici⁽⁵⁾. Conform OIM, în țările industrializate, munca personalului casnic, incluzând îngrijirea, reprezintă între 5 % și 9 % din totalul contractelor de muncă⁽⁶⁾.

2.6. Unele state membre au făcut progrese în ce privește legalizarea situației îngrijitorilor migranți fără forme legale și integrarea acestora, prin semnarea Convenției nr. 189 a OIM.

2.7. CESE a contribuit deja la crearea de politici privind îngrijirea pe termen lung, prin elaborarea unor avize privind drepturile lucrătorilor casnici⁽⁷⁾, necesitatea unor investiții sociale⁽⁸⁾ și asistența socială pe termen lung și dezinstituționalizarea⁽⁹⁾. Prezentul aviz se bazează pe aceste poziții, concentrându-se în mod specific asupra situației îngrijitorilor la domiciliu.

3. Deficitul de forță de muncă, austeritatea, migrația și îngrijitorii la domiciliu în regim intern

3.1. Serviciile de îngrijire la domiciliu se află în creștere rapidă, sub influența unei preferințe tot mai marcate pentru îngrijirea la domiciliu, a costurilor din ce în ce mai prohibitive, pentru multă lume, ale îngrijirii în centre de îngrijire și asistență și a lipsei investițiilor adecvate în infrastructura sectorului serviciilor de îngrijire.

3.2. Măsurile de austeritate adoptate în majoritatea statelor membre au redus infrastructura existentă, deja relativ limitată ca amploare, precum și oferta de forță de muncă în sectorul furnizării serviciilor de îngrijire pe termen lung. CESE consideră că investițiile în serviciile de îngrijire pe termen lung trebuie privite pozitiv, ca o oportunitate economică și un domeniu prioritar pentru crearea de locuri de muncă, sprijin social pentru familii și egalitatea de gen. Investițiile în acest sector sporesc nivelul de participare al forței de muncă și oferă o posibilă cale de ieșire din criza economică⁽¹⁰⁾.

3.3. Deficitul de forță de muncă în domeniul serviciilor de îngrijire este prezent în multe state membre. Angajarea de personal de îngrijire la domiciliu în regim intern, cu sau fără forme legale, reduce deficitul din sistemul de îngrijire pe termen lung. Sistemele de îngrijire din sudul Europei, în special, se bazează în mare măsură pe personalul de îngrijire în regim intern. În Italia, migrații care lucrează în regim intern reprezintă aproximativ trei sferturi din forța de muncă din domeniul îngrijirii la domiciliu⁽¹¹⁾.

3.4. Țările din Europa Centrală și de Est sunt, de asemenea, afectate de penuria de forță de muncă din sectorul serviciilor de îngrijire, precum și de cererea tot mai mare de servicii de îngrijire în Europa de Vest. De exemplu, Polonia furnizează mulți lucrători în sectorul îngrijirii la domiciliu în regim intern în alte țări, în timp ce propria sa forță de muncă în sectorul îngrijirii la domiciliu scade. Aceste deficite sunt compensate prin venirea în Polonia a lucrătorilor din Ucraina și din alte țări din afara UE.

3.5. În ciuda creșterii nivelului de conștientizare a importanței sectorului serviciilor de îngrijire pentru prosperitatea economică, contribuția serviciilor de îngrijire în regim intern la economia europeană nu este cuantificată și ar trebui să facă obiectul unei analize la nivel european.

3.6. Numeroase femei din Europa sunt constrânse să-și îngrijească atât părinții, cât și copiii. Ele se bazează din ce în ce mai mult pe îngrijitori plătiți pentru această muncă. Într-o lume globalizată a forței de muncă pentru servicii de îngrijire, consecința este creșterea lanțurilor globale de îngrijire⁽¹²⁾. Îngrijitorii migranți care se deplasează în căutarea unui loc de muncă au adesea nevoie să găsească personal de îngrijire pentru propriii membri ai familiei și angajează îngrijitori care provin din alte medii, deseori mai sărace.

⁽⁵⁾ Munca personalului casnic, conform definiției Eurostat, include activitățile desfășurate în gospodăriile care angajează personal casnic, precum menajere, bucătari, chelneri, valetți, spălătorese, grădinari, îngrijitori, guvernante, persoane care îngrijesc copiii, tutori, secretari etc.

⁽⁶⁾ Organizația Internațională a Muncii (2012).

⁽⁷⁾ JO C 21, 21.1.2011, p. 39, JO C 12, 15.1.2015, p. 16, JO C 242, 23.7.2015, p. 9.

⁽⁸⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 91, JO C 226, 16.7.2014, p. 21.

⁽⁹⁾ JO C 332, 8.10.2015, p. 1.

⁽¹⁰⁾ JO C 226, 16.7.2014, p. 21.

⁽¹¹⁾ Serviciul de Cercetare al Parlamentului European (2016).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000) „Global Care Chains and Emotional Surplus Value”, în Hutton, W. și Giddens, A. (ed.) *On The Edge: Living with Global Capitalism*, Londra.

4. Condițiile de muncă ale personalului de îngrijire în regim intern

4.1. Statutul inferior al personalului de îngrijire în regim intern este consecința unei prejudecăți de gen, potrivit căreia munca de îngrijire este „o muncă pentru femei” slab calificate. Acesta este, de asemenea, consolidat de marginalizarea structurală a femeilor migrante. În diferite studii privind forța de muncă, lucrătorii casnici sunt clasificați ca fiind slab calificați sau necalificați. Cu toate acestea, un număr semnificativ de îngrijitori la domiciliu în regim intern posedă competențe și calificări care rezultă din ani de experiență sau programe nerecunoscute de formare și certificare. Îngrijitorii la domiciliu în regim intern trebuie adesea să demonstreze experiență de îngrijire și să aibă calificări înainte de a fi angajați, dar condițiile lor de muncă nu reflectă aceste competențe.

4.2. Mulți dintre aceștia se află în situația de a lucra în condiții nereglementate și, adesea, își desfășoară activitatea în mod ilegal. În numeroase cazuri, ei nu-și pot exercita drepturile de lucrători și sunt exploatați. Condițiile pot lua forma sclaviei moderne: lucrătorii pot fi izolați, supuși violenței sau abuzului, obligați să muncească 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână, fără a li se oferi condiții elementare de trai, cum ar fi un spațiu de viață personal. Alții desfășoară o falsă activitate independentă. În numeroase cazuri, inspectoratele de muncă și alte inspectorate de stat, precum și sindicatele, nu-i pot vizita pe îngrijitori la locul de muncă (de exemplu, în locuințe private).

4.3. Măsurile de reglementare și legalizare a situației personalului de îngrijire în regim intern trebuie susținute, pentru a asigura căi legale de acces la serviciile de îngrijire. O astfel de abordare nu este cu totul nouă: Spania și Italia au reglementat situația a 500 000 de lucrători casnici începând din anul 2002 ⁽¹³⁾. Trebuie dezvoltate politici privind migrația forței de muncă care să le permită resortisanților țărilor terțe să lucreze cu forme legale în sectorul serviciilor de îngrijire, beneficiind de un tratament egal și de dreptul de a-și schimba angajatorul.

4.4. Personalul de îngrijire în regim intern reprezintă una dintre secțiunile cele mai mobile ale forței de muncă din sectorul serviciilor de îngrijire pe termen lung. În general, îngrijitorii la domiciliu în regim intern din țările Europei Centrale și de Est sunt femei de vârstă medie, cu obligații familiale proprii ⁽¹⁴⁾. Se întâmplă frecvent ca personalului de îngrijire din aceste țări să lucreze maximum trei luni în țările Europei de Vest și apoi să se întoarcă în țările lor de origine.

4.5. Migrația către alte țări a îngrijitorilor în regim intern care dispun de calificări profesionale reprezintă un „exod al lucrătorilor” semnificativ pentru țările de origine. Atunci când calificările lucrătorilor nu sunt recunoscute în țările-gazdă, acest fapt reprezintă o pierdere socială și economică, într-un moment în care se înregistrează deficite generale pe piața forței de muncă în sectorul sănătății, la nivel european și global.

4.6. Toată această conjunctură reflectă faptul că drepturile îngrijitorilor la domiciliu în regim intern nu sunt protejate corespunzător, în temeiul cadrelor juridice existente la nivel european și la nivelul statelor membre.

4.7. Îngrijitorii în regim intern ar trebui să fie încurajați și sprijiniți de statele membre să nu accepte să lucreze fără forme legale.

5. Rolul beneficiarilor serviciilor de îngrijire și al familiilor acestora

5.1. Beneficiarii serviciilor de îngrijire și familiile acestora se confruntă cu dificultăți în găsirea îngrijitorilor. În majoritatea cazurilor, recrutarea lor are loc prin intermediul rețelelor informale de rude sau de prieteni. Adesea nu există o garanție suficientă a calității îngrijirii furnizate de către îngrijitorii recrutați în astfel de condiții. Familiile se confruntă adesea cu lipsa unor orientări clare în privința angajării în mod legal a îngrijitorilor.

5.2. Beneficiarii și familiile acestora ar trebui să primească sprijin relevant din partea statului. Pe termen scurt, acesta ar trebui să includă o campanie de informare și sprijin continuu pentru aspecte referitoare la angajare și la drepturile sociale ale personalului de îngrijire în regim intern. Pe termen lung, statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a asigura supravegherea și prezența unor intermediari, oferind asistență beneficiarilor pentru găsirea de personal de îngrijire în regim intern.

⁽¹³⁾ Platforma pentru cooperarea internațională privind migrații fără forme legale (2013).

⁽¹⁴⁾ Mărturia unei îngrijitoare la domiciliu, Alina Badowska (2016), în cadrul audierii publice SOC/535.

5.3. Beneficiarilor serviciilor de îngrijire și familiilor acestora ar trebui să li se pună la dispoziție o serie de servicii de sprijin, în funcție de nevoile lor, de exemplu, servicii de îngrijire la domiciliu, fie cu normă redusă, fie cu normă întreagă. Toate sistemele de îngrijire trebuie să asigure condiții decente pentru personalul angajat sau contractat.

5.4. Beneficiarii serviciilor de îngrijire și familiile lor ar trebui, de asemenea, încurajați să fie mai conștienți de nevoile îngrijitorilor la domiciliu în regim intern și să îi trateze ca pe niște lucrători care merită respect și au anumite drepturi. Îngrijirea este o muncă foarte solicitantă, atât din punct de vedere fizic, cât și emoțional. Îngrijitorii la domiciliu în regim intern ar trebui să beneficieze de cazare adecvată și de un spațiu privat, iar în cazul îngrijitorilor angajați, limitele privind timpul lor de lucru, inclusiv serviciul de veghe, trebuie să fie respectate.

5.5. În același timp, ar trebui să fie respectate drepturile beneficiarilor la îngrijire adecvată. Este, în special, cazul grupurilor vulnerabile și cel al persoanelor cu nevoi speciale, precum cele care suferă de demență.

6. Rolul angajatorilor

6.1. Un număr mare de întreprinderi mici, printre care agențiile de ocupare a forței de muncă, sunt tot mai active în sectorul îngrijirii în regim intern, alături de un amplu sector informal nereglementat.

6.2. Sectorul serviciilor de îngrijire poate contribui la crearea de locuri de muncă decente la domiciliu și la creșterea economiei europene. Calitatea serviciului de îngrijire furnizat poate fi garantată numai în condițiile unor locuri de muncă de calitate.

6.3. Lipsa reglementărilor referitoare la ocuparea forței de muncă la nivel transfrontalier în rândul îngrijitorilor la domiciliu în regim intern le permite anumitor întreprinderi să ofere prețuri mai mici pentru aceeași muncă, ceea ce contribuie la dumpingul social. Acest fenomen este evident îndeosebi în agențiile poloneze sau slovace, care trimit în Europa de Vest ⁽¹⁵⁾ personal de îngrijire în regim intern. Persistența acestei situații de concurență neloială aduce prejudicii lucrătorilor, angajatorilor și economiei europene.

7. Rolul societății civile

7.1. Organizațiile de la nivelul comunităților, grupările religioase ⁽¹⁶⁾ și angajatorii din sectorul public și din cel privat joacă un rol central în furnizarea de îngrijire la diferite niveluri. Numeroase organizații de la nivelul comunităților au contribuit la regularizarea situației îngrijitorilor în regim intern migranți ⁽¹⁷⁾.

7.2. Cu toate acestea, în numeroase state membre, sprijinul pentru îngrijire nu este adecvat. Criza economică recentă a avut ca rezultat subfinanțarea serviciilor de îngrijire în toată Europa, generând tendințe negative, precum deteriorarea calității îngrijirii și a condițiilor de lucru.

7.3. Organizațiile de furnizori de servicii de îngrijire ar trebui finanțate în mod corespunzător, pentru a răspunde nevoilor din ce în ce mai mari de acest tip. Având în vedere experiența lor, aceste organizații trebuie implicate într-un dialog social și civil veritabil, care să ducă la un set de reglementări sectoriale privind modul în care îngrijirea ar trebui organizată și efectuată.

8. Rolul statelor membre și al Uniunii Europene

8.1. Suedia este un bun exemplu de servicii de îngrijire de calitate, care implică toate părțile interesate. Acest sistem se bazează pe un nivel ridicat al susținerii publice, fiind finanțat prin impozitare ⁽¹⁸⁾. Sistemele de bonuri, precum cele existente în Franța și Belgia, au contribuit la oficializarea muncii casnice și, în unele cazuri, la îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor din sectorul serviciilor casnice. În cazul Belgiei, serviciile de îngrijire sunt excluse din acest sistem ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Experiențe din proiectul Confederației germane a sindicatelor (DGB) privind mobilitatea echitabilă: www.faire-mobilitaet.de.

⁽¹⁶⁾ În special în Germania, *Caritas* și *Diakonie* joacă un rol important în sprijinirea îngrijitorilor la domiciliu și a beneficiarilor serviciilor de îngrijire.

⁽¹⁷⁾ De exemplu: www.gfambh.com.

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016)

⁽¹⁹⁾ Organizația Internațională a Muncii (2013).

8.2. Austria a dezvoltat un sistem de îngrijitori în regim intern care desfășoară o activitate independentă, pentru a acoperi nevoia de îngrijire pe termen lung, și a instituit cerințele legale privind calitatea și condițiile-cadru pentru furnizarea de servicii. În 2015, s-au realizat îmbunătățiri în ceea ce privește standardele de calitate și transparența. Acest sistem este utilizat pe scară largă de către populația austriacă, dar este criticat de sindicatele din Austria pentru că aduce atingere standardelor de muncă.

8.3. Având în vedere că modelele de bune practici pentru furnizarea de servicii de îngrijire de calitate nu sunt întotdeauna pe deplin transferabile către toate statele membre, o abordare holistică la toate nivelurile, care să implice toate părțile interesate, ar trebui coordonată la nivel european.

8.4. CESE consideră că Uniunea Europeană ar trebui să monitorizeze oferta de personal de îngrijire în regim intern și mobilitatea acestuia pe teritoriul Europei și să promoveze abordări menite să îmbunătățească capacitatea globală a sectorului de a asigura servicii de îngrijire de calitate și de a crea locuri de muncă decente.

8.5. Deficitul de forță de muncă din Europa în sectorul serviciilor de îngrijire trebuie să ocupe un loc prioritar în agenda UE. Trebuie să se acorde atenție îngrijitorilor la domiciliu în regim intern, care sunt, în mare măsură, ignorați de actualele paradigme politice.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Politica UE în materie de biodiversitate**(aviz din proprie inițiativă)**

(2016/C 487/03)

Raportor: **domnul Lutz RIBBE**

Decizia Adunării Plenare	21.1.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	156/31/22

1. Sinteza concluziilor și recomandărilor CESE

1.1. Politica UE în materie de biodiversitate este un exemplu clasic de politică a promisiunilor nerespectate la nivel european și național, în ciuda faptului că au fost identificate și stabilite absolut corect atât problemele, cât și instrumentele necesare pentru soluționarea acestora.

1.2. CESE atrage atenția cu privire la observațiile Comisiei cu privire la importanța protecției biodiversității, care este comparabilă cu obiectivele politicii climatice. Nu este vorba doar de conservarea speciilor de plante și de animale, ci chiar de mijloacele de existență a omenirii.

1.3. CESE solicită aplicarea consecventă și imediată a Directivei privind conservarea păsărilor sălbatice și a Directivei habitate. CESE este de părere că și aplicarea consecventă și imediată a Directivei-cadru privind apa ar avea o contribuție considerabilă la o mai bună protecție a biodiversității.

1.4. Statele membre trebuie să stabilească în cele din urmă necesarul financiar concret care decurge din punerea în aplicare a dreptului european, iar Comisia trebuie să asigure banii necesari. Finanțarea rețelei Natura 2000 prin fonduri UE și în primul rând prin Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) poate fi considerată în mare parte eșuată sub numeroase aspecte; prin urmare, CESE solicită introducerea unui post bugetar separat, care trebuie să fie pus la dispoziție pentru finanțarea rețelei Natura 2000.

1.5. CESE solicită asigurarea coerenței între toate domeniile de politică cu impact asupra protecției biodiversității. În acest context, CESE se așteaptă ca evaluarea la jumătatea perioadei a „zonelor de interes ecologic” și, posibil, a politicii agricole comune să fie deja folosite pentru a asigura în viitor o utilizare a PAC mai focalizată pe atingerea obiectivelor de biodiversitate. CESE consideră că în acest sens este necesară o schimbare în ceea ce privește domeniul de aplicare și calitatea acestor obiective.

1.6. Consolidarea infrastructurii verzi merită salută în mod explicit. În acest context, CESE invită Comisia și statele membre să elaboreze și să pună în aplicare o strategie coerentă privind infrastructura verde. În plus, ar trebui ca rețelele trans-europene pentru infrastructura verde în Europa (TEN-G) să devină o investiție prioritară a UE. Și pentru aceasta este nevoie urgentă de alocare de fonduri.

1.7. În ceea ce privește incoerența politicilor UE, constatată și criticată în numeroase rânduri de serviciile Comisiei, Consiliul Mediu, Parlamentul European, CoR și CESE, în ultimii ani nu s-a produs nicio schimbare fundamentală. Dar dacă propriile propuneri pentru rezolvarea problemelor în materie de biodiversitate nu sunt luate în serios și nu sunt aplicate, nu este de mirare că a) nu apar rezultatele dorite și b) cei afectați și societatea în general sunt dezamăgiți.

1.8. Privind retrospectiv, diversele strategii și programe ale UE în materie de biodiversitate din anii 1998, 2001, 2006 și 2010, care au descris problemele exact și au prezentat și instrumente corespunzătoare trebuie, așadar, să fie considerate în mare măsură inutile, întrucât acestea nu au fost capabile să concretizeze promisiunea politică și să pună capăt pierderii biodiversității cauzate de societate.

1.9. Prin urmare, CESE constată din nou, așa cum a făcut-o deja în multe dintre avizele sale anterioare privind politica UE în materie de biodiversitate, că lipsește voința politică, și nu cadrul juridic. Nu este necesară o modificare a bazelor legale existente.

2. Context: cronologia politicii UE în materie de biodiversitate – și reacțiile CESE

2.1. După ce în strategia în materie de biodiversitate adoptată în 1998 ⁽¹⁾ s-a constatat faptul că „în decursul secolelor biodiversitatea bogată din Uniunea Europeană ... s-a redus din cauza intervenției umane” și că „în ultimele decenii ... această intervenție a luat proporții enorme”, în anul 2001, în strategia de dezvoltare durabilă adoptată de Consiliul European, (Strategia „Göteborg”) au fost formulate obiective clare în domeniul biodiversității, și anume stoparea pierderii biodiversității în UE până în 2010 și refacerea habitatelor și ecosistemelor naturale.

2.2. Pentru realizarea acestor obiective, în anul 2001 s-a publicat un plan de acțiune privind biodiversitatea ⁽²⁾, urmat în mai 2006 ⁽³⁾ de un alt plan de acțiune privind biodiversitatea, care însă nu prezenta diferențe mari de conținut față de primul.

2.3. În martie 2010, șefii de stat și de guvern din UE au fost nevoiți să recunoască faptul că nu își vor ține promisiunea din 2001, în ciuda diferitelor planuri de acțiune, care de fiecare dată au fost evaluate de CESE ca fiind corespunzătoare și cu finalitatea scontată.

2.4. Ulterior, pe baza Comunicării Comisiei „Opțiuni pentru o perspectivă și un obiectiv post-2010 în materie de biodiversitate la nivelul UE” ⁽⁴⁾ s-a adoptat o nouă „strategie a UE în domeniul biodiversității pentru 2020” ⁽⁵⁾, care însă, în esență, nu a făcut decât să reia cerințele și instrumentele planurilor de acțiune anterioare și a amânat obiectivul stabilit inițial pentru anul 2010 pe anul 2020.

2.5. În cadrul acesteia se proclamă în mod optimist că „strategia UE privind biodiversitatea pentru 2020 [...] (stabilește) drumul pe care UE trebuie să îl urmeze pentru a-și realiza propriile obiective în materie de biodiversitate, precum și pentru a-și respecta angajamentele globale”.

2.6. Comitetul a exprimat o opinie critică privind strategia ⁽⁶⁾: printre altele, și-a manifestat îngrijorarea profundă și cu privire la faptul că „până în prezent, factorul politic nu a avut puterea sau voința de a pune în practică măsurile a căror necesitate este recunoscută de ani buni, cu toate că însăși comunicarea reamintește în mod clar că societatea și economia profită deopotrivă de o politică strictă privind biodiversitatea. După 32, respectiv 19 ani de la intrarea lor în vigoare, nici măcar principalele directive ale UE privind protecția mediului nu au fost puse în întregime în aplicare de către statele membre.”

2.7. La acel moment, pentru CESE a rămas „neclar cum poate fi depășită lipsa de până acum a voinței politice. În acest sens, strategia privind biodiversitatea nu reprezintă un progres real. Dezbaterile purtate în cadrul Consiliului de Miniștri pe marginea acestei comunicări arată că integrarea politicii privind biodiversitatea în celelalte domenii politice este departe de a fi realizată”.

2.8. Deja de atunci Comitetul a susținut că este de maximă importanță ca în cadrul reformelor politice iminente la acea vreme (de exemplu în domeniul pescuitului, al politicii agrare, al transporturilor, al energiei și al coeziunii) să fie realizată o legătură strânsă cu strategia privind biodiversitatea. CESE a observat că există încă deficite considerabile și astfel a ajuns la concluzia că „...Comisia trebuie să ia mai în serios propria ei strategie privind biodiversitatea!”.

⁽¹⁾ COM(1998) 42 final.

⁽²⁾ COM(2001) 162 final.

⁽³⁾ COM(2006) 216 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 4 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 244 final.

⁽⁶⁾ JO C 24, 28.1. 2012, p. 111.

2.9. Din afirmația formulată în noua strategie a UE în materie de biodiversitate potrivit căreia ar fi fost găsit drumul corect pentru a opri în cele din urmă pierderea biodiversității, după doar 4 ani nu a mai rămas mare lucru. Acest lucru reiese foarte clar din evaluarea la jumătatea perioadei a strategiei în materie de biodiversitate ⁽⁷⁾.

3. Evaluarea la jumătatea perioadei a actualei strategii în materie de biodiversitate

3.1. Strategia în sine include un total de șase obiective individuale clar definite cu un total de 20 de măsuri. Evaluarea la jumătatea perioadei arată:

3.1.1. privind obiectivul 1 („Stoparea deteriorării stării tuturor speciilor și habitatelor vizate de legislația UE privind natura și realizarea unei îmbunătățiri semnificative și cuantificabile a situației acestora [...]”), că, deși au fost realizate unele progrese, acestea sunt prea lente pentru a atinge obiectivul. Lipsește mai ales finalizarea rețelei Natura 2000 în zonele marine, asigurarea gestionării eficiente a siturilor Natura 2000 și furnizarea resurselor financiare necesare pentru susținerea rețelei Natura 2000. Și chiar dacă rețeaua Natura 2000 terestră este acum „în esență” completă, în anul 2012 au existat planuri de gestionare pentru numai 58 % din siturile Natura 2000, respectiv astfel de planuri erau în curs de dezvoltare;

3.1.2. privind obiectivul 2 („Menținerea și ameliorarea ecosistemelor și a serviciilor aferente prin crearea unei infrastructuri ecologice și refacerea a cel puțin 15 % din ecosistemele degradate până în 2020), că prin măsurile adoptate până în prezent „...nu a fost stopată încă tendința de degradare a ecosistemelor și a serviciilor”;

3.1.3. privind obiectivul 3 („Creșterea contribuției agriculturii și silviculturii la menținerea și sporirea biodiversității”), că nu există „niciun progres considerabil” și că „declinul continuu al stării speciilor și habitatelor de importanță la nivelul UE asociate agriculturii indică faptul că trebuie făcute eforturi mai mari pentru a conserva și a îmbunătăți biodiversitatea în aceste zone. Politica agricolă comună (PAC) trebuie să joace un rol esențial în acest proces, în interacțiune cu politicile de mediu relevante”. În prezent există o serie de instrumente în acest sens, acestea trebuie să fie accesate „pe o scară suficient de mare” de către statele membre. Numai dacă sunt puse în aplicare „la scară mai largă”, acestea ar putea repune UE pe drumul cel bun pentru a atinge obiectivul până în 2020. În general, sunt necesare „eforturi sporite”;

3.1.4. privind obiectivul 4 („Asigurarea utilizării durabile a resurselor piscicole”), că „s-au înregistrat progrese importante în ceea ce privește instituirea cadrului de politică... punerea în aplicare a politicilor a fost inegală pe teritoriul UE și asigurarea realizării obiectivelor conform calendarului este supusă în continuare unor provocări majore. Puțin peste 50 % din stocurile pentru care s-a realizat o evaluare a producției maxime durabile au fost exploatate în mod durabil în 2013”. Speciile și ecosistemele marine se află în continuare în declin în toate (!) mările Europene;

3.1.5. privind obiectivul 5 („Combaterea speciilor alogene invazive”), că acesta este singurul obiectiv în privința căruia UE consideră că este „pe drumul cel bun” și se așteaptă ca obiectivul pentru 2020 să poată fi realizat;

3.1.6. privind obiectivul 6 („Contribuția la evitarea pierderii biodiversității globale”), că „progresele sunt însă insuficiente pentru a reduce impactul modelelor de consum ale UE asupra biodiversității mondiale” și că „eforturile existente ar putea să nu fie suficiente pentru a îndeplini obiectivele Aichi în materie de biodiversitate până la termenele stabilite”.

3.2. Această evaluare intermediară dezamăgitoare a fost prezentată exact în momentul în care Comisia Europeană lua în considerare posibilitatea de a revizui complet cele mai importante directive ale UE privind conservarea naturii, și anume Directiva din 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice, și Directiva din 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.

3.3. Rapoartele de expertiză ⁽⁸⁾ privind verificarea adecvării Directivei privind conservarea păsărilor sălbatice și a Directivei privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică confirmă ceea ce CESE repetă insistent de ani de zile: cadrul legal este suficient și nu poate fi invocat ca motiv pentru neîndeplinirea obiectivelor în materie de biodiversitate. Deficiențele majore sunt cauzate de nepunerea în aplicare, de lipsa unui buget dedicat protecției naturii și de incoerența politicii UE.

⁽⁷⁾ COM(2015) 478 final.

⁽⁸⁾ Milieu, IEPM și ICF *Evaluation Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives* (Studiu de evaluare pentru a sprijini verificarea adecvării directivelor privind păsările și habitatele), martie 2016.

4. Observații generale

4.1. CESE repetă că în UE „în ceea ce privește conservarea biodiversității, nu ducem lipsă de legi, directive, programe, proiecte de model, declarații politice sau manuale, ci de punere în aplicare și de acțiuni concertate pe toate nivelurile politice de acțiune”. Această afirmație este confirmată nu numai de studiul de evaluare, ci și prin concluziile Consiliului Mediu din 16 decembrie 2015 ⁽⁹⁾, care în esență nu se deosebesc de concluziile Consiliului Mediu din 2011. Atât timp cât directivele nu sunt puse în aplicare pe deplin, resursele financiare puse la dispoziție sunt insuficiente sau nu sunt suficient folosite, și atât timp cât celelalte domenii de politică ale UE nu sunt aliniate coerent la necesitățile biodiversității, nu poate fi atins succesul dorit.

4.2. Noi documente de strategie sau de acțiune și/sau revizuirea cadrului legal nu schimbă cu nimic această realitate și nu fac decât să mimeze o activitate politică care nu duce nicăieri, dacă problemele propriu-zise de nepunere în aplicare nu sunt soluționate.

4.3. Pentru a avea succes în ceea ce privește biodiversitatea, sunt necesare mai multe abordări.

4.4. Stabilirea rețelei Natura 2000

4.4.1. Rețeaua Natura 2000 este de o importanță absolut crucială pentru conservarea „clasică” a naturii, adică, de exemplu, pentru conservarea de specii rare de animale și plante și a unor habitate unice (precum turbării, suprafețe uscate, rămășițe ale unor formațiuni de păduri virgine etc.). Aceasta se bazează în principal pe Directiva privind conservarea păsărilor sălbatice adoptată în 1992 și pe zonele de protecție a păsărilor stabilite prin Directiva privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică adoptată în 1979.

4.4.2. Odată cu adoptarea în special a Directivei habitate, atât statele membre, cât și Comisia UE au făcut două promisiuni:

— pe de o parte să finalizeze rețeaua Natura 2000 în decurs de trei ani ⁽¹⁰⁾; și

— pe de altă parte, să pună la dispoziție fonduri, astfel încât sarcina să nu fie transferată proprietarilor, respectiv utilizatorilor de teren.

4.4.3. Prin urmare, rețeaua ar fi trebuit să fie finalizată în anul 1995, în urmă cu peste 20 de ani (!). Între timp s-au desemnat cele mai multe zone și 18 % din suprafața statelor UE a fost desemnată ca sit Natura 2000, însă doar desemnarea nu este suficientă. Pentru multe dintre zone încă nu există nicio protecție juridică permanentă, și doar pentru ceva mai mult de jumătate din zone există planuri de gestionare sau de management. Însă, atât timp cât pentru cetățeni și autorități, și în special pentru proprietarii și utilizatorii de terenuri nu este clar ce este permis sau interzis, nu se poate asigura o protecție eficientă a naturii și nici nu se poate acorda nicio compensație pentru eventuale restricții de utilizare.

4.4.4. Este elocvent faptul că, la 19 decembrie 2011, Consiliul Mediu a solicitat statelor membre – și astfel sie însuși – „să încheie, în timp util, instituirea rețelei Natura 2000, să elaboreze și să pună în aplicare planuri de gestionare sau alte instrumente echivalente, ... stabilind astfel o bază solidă pentru planificarea strategică în vederea punerii în aplicare ulterioare a cadrului financiar multianual 2014-2020”. Ceea ce de fapt ar fi trebuit să fie finalizat cu 20 de ani în urmă a fost solicitat din nou în 2011, „în timp util”, și nu este finalizat nici până astăzi!

4.4.5. Prin urmare, la 16 decembrie 2015, Consiliul Mediu a solicitat din nou statelor membre și implicit sie însuși, de data aceasta chiar „imperativ”, „să încheie instituirea rețelei Natura 2000”.

⁽⁹⁾ Consiliul Uniunii Europene, doc. nr. 15389/15.

⁽¹⁰⁾ Perioada de trei ani (1992-1995) se referea la comunicarea zonelor respective de către statele membre. În unele cazuri, această comunicare nu este finalizată definitiv nici până astăzi.

4.5. Măsuri în afara zonelor protejate

4.5.1. Comisia, Consiliul Mediu și Parlamentul European⁽¹¹⁾ subliniază pe bună dreptate că biodiversitatea nu se limitează numai la protecția unor specii de animale și plante și a habitatelor, ci implică și bazele producției și mijloacele de subsistență ale oamenilor. Doar unul dintre numeroasele exemple în acest sens este polenizarea prin insecte, precum albinele sau fluturii, a cărei valoare economică este incommensurabilă – nu numai pentru agricultură. Totuși Comisia a trebuit să admită că „serviciile ecosistemice din Europa fie se află într-o situație ambiguă, fie s-au degradat – adică nu mai pot oferi o calitate și cantitate optime de servicii de bază, precum polenizarea culturilor, aer și apă curate...”⁽¹²⁾.

4.5.2. Conservarea (performanței) polenizatorilor sau a decompozitorilor, dar și a multor alte specii nu se poate face prin axarea preocupărilor exclusiv pe desemnarea de arii protejate. Politica UE privind biodiversitatea trebuie să formuleze, prin urmare, și o abordare cuprinzătoare, care să nu se limiteze la ariile protejate, coerența cu politica privind destinația terenurilor jucând un rol esențial în acest sens.

4.5.3. În acest context este foarte corect că atât Comisia, cât și Consiliul subliniază repetat importanța deosebită a sectorului agricol, de exemplu, cel mai recent în evaluarea la jumătatea perioadei. Consiliul „ia act cu îngrijorare de faptul că agricultura exercită una dintre cele mai pronunțate presiuni asupra ecosistemelor terestre și că, până în 2012, nu s-a înregistrat niciun progres măsurabil în situația habitatelor și speciilor aferente agriculturii vizate de Directiva privind habitatele și regretă declinurile semnificative ale populațiilor de păsări de câmp și de fluturi de câmp, precum și ale serviciilor de polenizare, care scot în evidență presiunea continuă exercitată de anumite practici agricole, precum anumite modalități de abandon și intensificarea exploatarea terenurilor agricole”⁽¹³⁾.

4.6. Incoerența politicilor UE

4.6.1. În Strategia UE pentru 2020 în materie de biodiversitate a fost subliniat faptul că aceasta „face parte integrantă din Strategia Europa 2020”⁽¹⁴⁾, dar termenii „biodiversitate”, „habitate”, „conservarea naturii” sau „protejarea speciilor”, precum și „protejarea diversității resurselor genetice” sau „ecosistem” nu apar nici măcar o singură dată în Strategia Europa 2020. Numai termenul „diversitatea speciilor” este menționat de două ori pe scurt, și numai în idei scurte, la subiectul „utilizarea eficientă a resurselor”. Prin urmare, este de neînțeles pentru CESE cum a ajuns Comisia Europeană să dea această declarație, când politica sa reală dovedește exact contrariul.

4.6.2. Altfel, Strategia Europa 2020 ar fi exact cadrul adecvat pentru abordarea problemei, după ce strategia de dezvoltare durabilă a UE din 2001 a devenit practic inexistentă din punct de vedere politic. CESE a cerut de multe ori miniștrilor economiei și ai finanțelor să se gândească la relevanța economică a declinului biodiversității⁽¹⁵⁾. Acest lucru încă nu s-a întâmplat.

4.6.3. Deoarece obiectivele directivelor UE privind conservarea naturii și strategia UE în materie de biodiversitate corespund, deopotrivă, și obiectivelor stabilite pe plan internațional [cum ar fi obiectivele Aichi în cadrul Convenției privind diversitatea biologică (CBD) sau obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD)], este imperativ ca politica privind biodiversitatea să fie integrată cuprinzător în strategia de punere în aplicare a ODD, respectiv într-o nouă strategie UE de dezvoltare durabilă.

4.6.4. Însă, până în prezent, politica privind biodiversitatea este considerată încă de multe servicii ale Comisiei și de unele Consilii de Miniștri ai UE mai degrabă ca un domeniu politic concurent, care blochează parțial sau îngreunează dezvoltarea economică, și, în plus, blochează fonduri.

4.6.5. Este de necontestat: există conflicte între diversele cerințe de utilizare și ocazional sunt prevenite intervenții în mediul natural, de exemplu, prin directivele de conservare a naturii. Protecția naturii constă însă tocmai în acest lucru, sarcina statului fiind aceea de a asigura un echilibru între utilizarea economică și conservarea resurselor naturale. În acest sens, nu există nicio deosebire între conservarea naturii și alte domenii de politică în care jocul liber al forțelor pieței este supus unor măsuri de reglementare.

⁽¹¹⁾ A se vedea printre altele: Rezoluția Parlamentului European din 2 februarie 2016 referitoare la evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei UE în domeniul biodiversității [2015/2137(INI)].

⁽¹²⁾ COM(2010) 548, 8.10.2010, p. 3.

⁽¹³⁾ Consiliul Uniunii Europene nr. 15389/2015, punctul 36.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 final, p. 2.

⁽¹⁵⁾ JO C 48, 15.2.2011, p. 150, punctul 2.3.

4.6.6. Este cunoscut faptul că nu există nicio coerență reală între politica clasică economică și de mediu. Încă din 2006, CESE „... critică faptul că între aspirații și realitate există o discrepanță semnificativă” și că „deciziile publice de planificare și programele de sprijin cauzează adesea și mai mult punerea în pericol a biodiversității”⁽¹⁶⁾.

4.6.7. Principalul motiv pentru apariția acestui conflict între obiective este contradicția dintre impunerea intereselor individuale, în special, a intereselor economice, și a interesului general. Declarațiile UE de până în prezent trebuie interpretate ca venind în sprijinul interesului general al protejării biodiversității. În consecință, UE ar trebui să definească orientări clare pentru limitarea unor astfel de interese economice care contravin protecției biodiversității și să impună respectarea acestora.

4.7. *Politica agricolă/Agricultura*

4.7.1. CESE a abordat în mod repetat relația dintre agricultură, politica agricolă comună și biodiversitate și a constatat că pierderea treptată, dar masivă și continuă a biodiversității se produce chiar dacă majoritatea fermierilor respectă legile în vigoare. Pierderea se produce, prin urmare, în cadrul legii, în exercitarea așa-numitei bune practici profesionale. Situația nu poate fi schimbată prin reformarea legislației în materie de conservare, ci numai prin schimbarea practicilor de aplicare, corelată cu schimbarea politicii de finanțare. CESE face trimitere, în acest context, la Avizul din proprie inițiativă privind reforma politicii agricole comune în 2013⁽¹⁷⁾, în care se prezintă pe larg schimbările considerate necesare de către Comitet.

4.7.2. Comisia cunoaște foarte bine importanța sectorului agricol și afirmă că „politica agricolă comună (PAC) este instrumentul politic cu cel mai mare impact asupra biodiversității în zonele rurale. [...] Una din piedicile în calea menținerii biodiversității a constituit-o abolirea obligativității de scoatere din circuitul agricol⁽¹⁸⁾. Astfel, politica agricolă intră încă deseori în contradicție cu politica în materie de biodiversitate, deși unele părți din PAC, în special programele de agromediu din pilonul 2, arată modul în care aceste conflicte ar putea fi rezolvate.

4.7.3. Retragerea terenului din producția agricolă comercială nu a fost introdusă la mijlocul anilor 80 pentru a ameliora stabilitatea ecologică a peisajelor culturale, ci cu scopul reducerii surplusului. Cu toate acestea, odată cu reforma PAC din 2013, a revenit ideea de a exploata mai puțin intensiv o parte din terenurile agricole. În contextul „ecologizării” PAC, „zonele de interes ecologic” au devenit obligatorii. Au existat însă discuții aprinse privind: (a) domeniul de aplicare a conceptului de „interes ecologic”; și (b) ce se înțelege prin acest concept.

4.7.4. De exemplu, cultivarea legumelor sau culturile în scop comercial au fost definite ca fiind de „interes ecologic”. Deși creșterea suprafețelor pe care se cultivă legume sau culturi în scop comercial este binevenită în principiu, aceste măsuri nu vor contribui în mod real la sporirea biodiversității. Iar faptul că utilizarea pesticidelor în zonele de interes ecologic este parțial permisă este diametral opus intenției de ecologizare a politicii agricole: pesticide nu contribuie la creșterea biodiversității, ci la reducerea acesteia.

4.7.5. Comisia ar trebui să facă cât mai rapid o primă evaluare a efectului măsurilor adoptate, mai ales că „ecologizarea” a fost una dintre principalele justificări pentru menținerea plăților agricole din bugetul UE.

4.7.6. Pe de altă parte, pornind de la aceste premise, politicile transversale ale UE, și în special cele legate de cercetare-dezvoltare și inovare, ar trebui să ia în considerare și să acorde o atenție deosebită contribuției pe care o pot aduce la îmbunătățirea biodiversității în UE cercetarea, dezvoltarea și inovarea aplicate în agricultură.

⁽¹⁶⁾ JO C 195, 18.8. 2006, p. 96.

⁽¹⁷⁾ JO C 354, 28.12. 2010, p. 35.

⁽¹⁸⁾ COM(2010) 548 final, p. 5.

4.8. *Infrastructurile ecologice*

4.8.1. Directiva habitate are un punct slab de natură tehnică major: la articolul 10 se subliniază în mod explicit importanța interconectării caracteristicilor peisajului, dar îi lipsește un mecanism obligatoriu, care ar avea ca rezultat o rețea ecologică coerentă a biotopurilor în Europa. În comunicarea sa privind „infrastructura verde”, Comisia a prezentat un posibil mod de compensare a acestor lipsuri prin investiții în conservarea și restaurarea infrastructurii verzi atât la scară largă, cât și la scară mică. În acest context este deosebit de important să se adopte și să se pună în aplicare o strategie coerentă pentru infrastructura verde. Aceasta ar trebui să includă, în orice caz, ca element de bază, un cadru metodologic și un instrument financiar pentru rețelele transeuropene pentru biodiversitate (TEN-G). Acest lucru se aplică atât la scară largă, cât și la scară mică, de exemplu în peisajele agricole.

4.9. *Observații privind politica în statele membre și în țările potențial candidate*

4.9.1. În multe state membre și țări candidate se produc în continuare distrugerii grave ale naturii. Pentru a numi doar câteva exemple:

4.9.2. În România, suprafața pădurilor naturale virgine la momentul aderării la UE era de peste 2 000 km². Aceste suprafețe sunt desemnate aproape în totalitate ca situri Natura 2000. Între timp, au fost documentate numeroase tăieri pe scară largă în pădurile virgine din România și, astfel, s-a pierdut iremediabil un patrimoniu natural european.

4.9.3. Ecosistemele râurilor din Balcani, în special în țările din Balcanii de Vest, sunt de departe cele mai valoroase din Europa. Aproximativ o treime din râurile din fostele state iugoslave și din Albania au o dinamică naturală și mai pot fi denumite râuri naturale. Printr-o planificare documentată a mai mult de 2 700 (!) de hidrocentrale, cel puțin o treime din acestea în zonele naturale protejate, sunt amenințate dinamica naturală și biodiversitatea tuturor râurilor din Balcani. Pentru finanțarea acestor proiecte sunt utilizate fonduri publice. În aproape toate statele membre ale UE, biodiversitatea din aproape toate râurile a fost prejudiciată masiv și, pentru a fi recuperată, vor trebui alocate acum sume considerabile, inclusiv în cadrul punerii în aplicare a Directivei-cadru a UE privind apa.

4.9.4. Numeroase specii de păsări, care sunt enumerate în anexa I la Directiva privind conservarea păsărilor sălbatice, și prin urmare, beneficiază de protecție în cadrul UE, sunt vâdate fără milă în țările candidate din Balcani, vânătoarea de păsări fiind o problemă nerezolvată în multe state membre. Vânătoarea de lopătari, cocori, cormorani mici și rațe roșii, pentru a numi doar câteva specii, duce la scăderea capacității de reproducere a acestor specii în UE.

4.10. *Finanțarea*

4.10.1. O altă problemă abordată în evaluarea la jumătatea perioadei și în Concluziile Consiliului este finanțarea, nu numai a rețelei Natura 2000, dar și a acesteia. Într-o comunicare a Comisiei din anul 2004 ⁽¹⁹⁾, se făcea referire la finanțarea rețelei în ceea ce privește: (a) nivelul resurselor necesare în acest scop; precum și (b) bugetul din care se vor aloca fondurile. S-a stabilit atunci o contribuție în valoare de aproximativ 6,1 miliarde de euro pe an și s-a decis să nu se deschidă o linie de finanțare proprie sau să se extindă în mod corespunzător programul Life, ci să se utilizeze în principal al doilea pilon al PAC și alte fonduri ale UE.

4.10.2. CESE a declarat la acel moment că are îndoieli cu privire la sumă și a considerat „absolut necesară prezentarea unui calcul detaliat al costurilor cât mai repede posibil. CESE se îndoiește, de exemplu, că suma de 0,3 miliarde de euro pentru noile state membre [pentru UE (15): 5,8 miliarde de euro] va fi suficientă” ⁽²⁰⁾.

4.10.3. Până în prezent nimic nu s-a schimbat, este vorba în continuare de aceeași sumă. Statele membre responsabile și Comisia nu au reușit până acum să clarifice acest aspect.

⁽¹⁹⁾ COM(2004) 431 final.

⁽²⁰⁾ JO C 221, 8.9.2005, p. 108, punctul 3.10.1.

4.10.4. La acel moment, CESE a atras atenția asupra riscului ca finanțarea măsurilor Natura 2000 de la pilonul 2 să concureze cu alte măsuri pentru dezvoltarea rurală ⁽²¹⁾. Acest lucru a fost confirmat în două privințe: pe de o parte, plățile din pilonul 2 din perioada de finanțare 2007-2013 au fost reduse cu 30 % față de perioada de finanțare anterioară, pe de altă parte, Curtea de Conturi a Uniunii Europene și Consiliul Mediu atrag pe drept atenția asupra faptului că „statele membre nu au identificat în toate cazurile Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) ca fiind un posibil instrument de promovare a biodiversității, în timp ce potențialul său pentru finanțarea programului Natura 2000 nu a fost realizat în mod satisfăcător” ⁽²²⁾.

4.10.5. Prin urmare, Comisia Europeană ⁽²³⁾ a constatat că Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală rămâne cea mai importantă sursă de finanțare din partea UE pentru Natura 2000 și pentru biodiversitatea din UE, dar că „se asigură doar 20 % din totalul fondurilor necesare pentru administrarea zonelor protejate din Europa, inclusiv a rețelei Natura 2000”.

4.10.6. Prin urmare, se impune urgent să se stabilească necesarul financiar exact pentru punerea în aplicare a directivelor UE privind conservarea naturii și să se ofere resursele corespunzătoare – alocate în cadrul unei linii bugetare specifice (de exemplu, într-un buget LIFE extins).

4.11. **Participarea și implicarea**

4.11.1. Deficiențele de punere în aplicare a Strategiei UE în domeniul biodiversității, în special în cazul rețelei Natura 2000, pot fi puse, în parte, pe seama unei colaborări și participări insuficiente a societății civile în respectivele zone protejate. Desemnarea zonelor protejate trebuie considerată în primul rând un act administrativ, care trebuie realizat în deplină conformitate cu principiile statului de drept. Cu toate acestea, în elaborarea și punerea în aplicare a planurilor de gestionare și de conducere ar trebui implicați îndeaproape proprietarii de terenuri, utilizatorii acestora, organizațiile de protecție a naturii și comunitățile. Nu așa s-a procedat, în multe cazuri, iar aceasta a condus la neîncredere și ostilitate față de politica UE în materie de biodiversitate.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽²¹⁾ JO C 221, 8.9.2005, p. 108, punctele 3.14.1 și 3.14.2.

⁽²²⁾ Consiliul Mediu din 16 decembrie 2015.

⁽²³⁾ COM(2010) 548 final, p. 13.

ANEXĂ

Amendamentele următoare, care au întrunit cel puțin o pătrime din voturile exprimate, au fost respinse în cursul dezbaterilor:

Punctul 4.7.4 se modifică după cum urmează:

~~De exemplu, cultivarea legumelor sau culturile în scop comercial au fost definite ca fiind de „interes ecologic”. Deși creșterea suprafețelor pe care se cultivă legume sau culturi intercalate este binevenită în principiu, aceste măsuri nu vor contribui în mod real la sporirea biodiversității. O contribuție în mod real la sporirea biodiversității o reprezintă, printre altele, ameliorarea solului, prin simbioza dintre leguminoase și rizobii. Iar faptul că utilizarea pesticidelor produselor de protecție a plantelor în zonele de interes ecologic este parțial permisă este diametral opus intenției de ecologizare a politicii agricole: pesticide nu contribuie la creșterea biodiversității, ci la reducerea acesteia în cadrul unor norme stricte europene în materie de autorizare și de punere în aplicare, făcând, astfel, posibilă promovarea culturilor de plante proteaginoase în Europa.~~

Expunere de motive

Această măsură se află abia în cel de-al doilea an de implementare. Nu sunt încă disponibile analize semnificative în ceea ce privește biodiversitatea. Utilizarea țintită a produselor de protecție a plantelor poate fi utilă în anumite cazuri, de exemplu pentru a proteja culturile tinere care nu sunt foarte competitive împotriva buruienilor. În conformitate cu dispozițiile articolului 46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013, Comisia Europeană va trebui să prezinte, până în martie 2017, un raport de evaluare privind implementarea zonelor de interes ecologic.

Rezultatul votului

Voturi pentru 69

Voturi împotriva 96

Abțineri 26

Punctul 4.7.4 se modifică după cum urmează:

~~De exemplu, cultivarea legumelor sau culturile intercalate au fost definite ca fiind de „interes ecologic”. Deși creșterea suprafețelor pe care se cultivă legume sau culturi în scop comercial este binevenită în principiu, aceste măsuri nu vor contribui în mod real la sporirea biodiversității. Iar faptul că utilizarea pesticidelor în zonele de interes ecologic este parțial permisă este diametral opus intenției de ecologizare a politicii agricole: pesticide nu contribuie la creșterea biodiversității, ci la reducerea acesteia. Pe de altă parte, în UE se înregistrează un mare deficit de culturi proteice, iar o interdicție generală în privința pesticidelor pentru culturile leguminoase ar conduce la agravarea acestui deficit.~~

Expunere de motive

Motivele vor fi prezentate oral.

Rezultatul votului

Voturi pentru 80

Voturi împotriva 105

Abțineri 11

Punctul 1.5 se modifică după cum urmează:

~~CESE solicită asigurarea coerenței între toate domeniile de politică cu impact asupra protecției biodiversității. În acest context, CESE se așteaptă ca evaluarea la jumătatea perioadei a „zonelor de interes ecologic” și, posibil, a politicii agricole comune folosită pentru a asigura în viitor o utilizare a PAC mai focalizată pe atingerea obiectivelor de biodiversitate. CESE consideră că în acest sens este necesară o schimbare în ceea ce privește domeniul de aplicare și calitatea acestor obiective.~~

Expunere de motive

Noile măsuri de ecologizare, introduse în 2015, se găsesc abia în al doilea an de implementare. Ca atare, nu există încă destule analize disponibile care să permită concluzii serioase cu privire la acest aspect. În conformitate cu dispozițiile articolului 46 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013, Comisia Europeană va trebui să prezinte, până în martie 2017, un raport de evaluare privind implementarea zonelor de interes ecologic. Vor trebui să fie adoptate apoi măsuri corespunzătoare, pe baza rezultatelor acestei evaluări.

Rezultatul votului

Voturi pentru 57

Voturi împotrivă 120

Abțineri 11

Punctul 1.5 se modifică după cum urmează:

CESE solicită asigurarea coerenței între toate domeniile de politică cu impact asupra protecției biodiversității. În acest context, CESE se așteaptă ca evaluarea la jumătatea perioadei a „zonelor de interes ecologic” și, posibil, a politicii agricole comune să fie deja folosite pentru a asigura în viitor o utilizare a PAC mai focalizată pe atingerea obiectivelor de biodiversitate. CESE consideră că în acest sens este necesară o schimbare în ceea ce privește domeniul de aplicare și calitatea acestor obiective, asigurându-se, în același timp, posibilitatea de a fi integrate mai bine în practicile agricole moderne.

Expunere de motive

Motivele vor fi prezentate oral.

Rezultatul votului

Voturi pentru 75

Voturi împotrivă 118

Abțineri 9

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Calea de urmat după Acordul de la Paris**(aviz din proprie inițiativă)**

(2016/C 487/04)

Raportor: **doamna Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Decizia Adunării Plenare:	26.4.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	129/0/0

1. Concluzii și recomandări

1.1. Acordul de la Paris reprezintă un angajament global binevenit în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice. Ceea ce rămâne de făcut este să se asigure faptul că acordul este ratificat, pus în aplicare și dezvoltat în continuare. În prezentul aviz, CESE își prezintă opiniile cu privire la principalele abordări pe termen lung care vizează o lume neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon, astfel cum se solicită în acord.

1.2. Provocările globale viitoare impun o schimbare majoră în abordarea Uniunii Europene. În loc să se concentreze doar pe propriile emisii de gaze cu efect de seră, UE ar trebui să ia în considerare modul în care poate contribui la atingerea celor mai ample beneficii pentru climă dintr-o perspectivă globală. Prin urmare, CESE solicită Comisiei Europene să elaboreze o strategie pe termen lung cu privire la modalitățile de creștere și de maximizare a impactului pozitiv asupra climei (*carbon handprint*) la nivel global ⁽¹⁾ al UE.

1.3. UE ar trebui, de asemenea, să acționeze în mod ambițios pentru găsierea de soluții avantajoase sub toate aspectele – economice, sociale și de mediu. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să elaboreze strategia în domeniul climei într-un mod care să contribuie la consolidarea economiei UE și la sporirea bunăstării cetățenilor ei, atenuând, în același timp, schimbările climatice.

1.4. Existența unui angajament la nivel mondial este esențială pentru obținerea unui impact semnificativ asupra climei și pentru a se evita relocarea emisiilor de carbon, a investițiilor și a locurilor de muncă. CESE solicită Comisiei să continue să se implice într-o diplomație activă în domeniul climei, cu scopul de a intensifica punerea în aplicare pe scară largă a Acordului și de a încuraja țările cu economii puternice să își asume angajamente la un nivel la fel de ambițios ca și UE. CESE solicită, de asemenea, Comisiei să integreze considerațiile legate de climă în toate domeniile de politică externă, în special în domeniul comerțului și al investițiilor și în cel al cooperării pentru dezvoltare.

1.5. În ceea ce privește măsurile practice, UE poate contribui cu succes la combaterea schimbărilor climatice mai ales prin exportul de tehnologii și soluții pentru reducerea emisiilor și dezvoltarea absorbantilor de carbon, precum și prin furnizarea pe piața mondială de produse cu emisii mai mici în raport cu produsele concurenților săi. Prin urmare, CESE solicită încurajarea susținută a inovării – de la cercetare la pătrunderea pe piață –, astfel încât UE să se poziționeze pe un loc de frunte la nivel mondial în ce privește soluțiile în materie de climă. Trebuie să se acorde o atenție deosebită potențialului IMM-urilor.

⁽¹⁾ *Handprint* este o măsură a efectelor benefice asupra mediului sau a societății, în timp ce noțiunea de „amprentă de carbon” măsoară efectele negative în ceea ce privește, de exemplu, emisiile. (Norris, 2015) În consecință, *carbon handprint* este o măsură a impactului pozitiv asupra climei al scăderii emisiilor sau al creșterii absorbției de CO₂. *Carbon handprint* a UE este suma efectelor pozitive ale UE exercitate oriunde în lume.

1.6. În ceea ce privește dimensiunea internă a politicii privind clima, UE ar trebui să-și propună să devină o „uniune în domeniul climei”, care să fie axată pe acțiune, eficace și credibilă în măsurile sale interne. În prezent, toate eforturile trebuie să se axeze pe punerea în aplicare a deciziilor luate până acum, Comisia și statele membre jucând fiecare propriul său rol în această privință.

1.7. În plus, CESE solicită Comisiei să își bazeze strategia pe termen lung pe o abordare integrată. Călea de urmat ar trebui să fie concepută în contextul „uniunilor” pieței unice, inter-corelate, în special al celor din domeniile energiei, transporturilor, digitalizării, industriei, agriculturii, capitalurilor și inovării. Va trebui să se acorde o atenție specială provocărilor legate de sistemele alimentare durabile și rolului absorbantilor de carbon.

1.8. În cadrul punerii în aplicare a obiectivelor stabilite de Acordul de la Paris ar trebui să se exploateze la maximum mecanismele de piață. Instituirea unui sistem la nivel mondial pentru stabilirea prețurilor emisiilor de carbon ar fi o modalitate neutră și eficace de a coopera toți actorii de pe piață. CESE încurajează Comisia să exploreze în mod activ diferite căi și pași de urmat și să stabilească contacte cu alte țări în vederea trecerii la un sistem de stabilire a prețurilor la nivel mondial pentru emisiile de carbon.

1.9. Călea de urmat după Acordul de la Paris pentru a se trece la o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon este extrem de dificilă. Pentru a gestiona tranziția într-un mod just și controlat, și pentru a ajuta întreprinderile și cetățenii să se adapteze la schimbări și să dezvolte soluții și competențe noi, trebuie să se introducă măsuri de ajustare corespunzătoare ca parte a strategiei în domeniul climei.

1.10. Partenerii din societatea civilă sunt cei vor concretiza trecerea la o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon prin acțiunea lor pe teren, în timp ce rolul factorilor de decizie politică este de a le oferi un mediu propice și finanțare, inclusiv activități de sensibilizare cu privire la toate oportunitățile de finanțare disponibile. Trebuie să se dezvolte o guvernare pe mai multe niveluri, care să faciliteze acțiunile societății civile de combatere a schimbărilor climatice și să elimine obstacolele cu care se confruntă. CESE se așteaptă să fie implicat pe deplin în dezvoltarea acestei infrastructuri multiparticipative, precum și în pregătirea strategiei pe termen lung a UE în domeniul climei.

2. UE în calitate de actor global puternic în domeniul climei

2.1. Rezultatul Conferinței de la Paris privind schimbările climatice (COP21) a constat într-un acord la nivel global având ca obiectiv crearea în toate țările a condițiilor care să permită limitarea încălzirii globale la mult sub 2 °C și continuarea eforturilor de limitare a creșterii temperaturii la 1,5 °C peste nivelurile preindustriale. Acest lucru va necesita o scădere drastică a emisiilor la nivel mondial și va impune o schimbare radicală în cadrul societăților.

2.2. Provocările globale viitoare impun o modificare din temelii a abordării Uniunii Europene privind atenuarea schimbărilor climatice. Este esențial ca UE să facă eforturi considerabile pentru a avea un impact eficace la nivel mondial. Prin urmare, UE ar trebui să se străduiască să își sporească impactul pozitiv asupra climei, și nu doar să își reducă amprenta de carbon.

2.3. Un angajament global este esențial pentru soluționarea problemei schimbărilor climatice și evitarea relocării emisiilor de dioxid de carbon, a investițiilor și a locurilor de muncă. UE a dat dovadă de inițiativă politică atât în perioada care a precedat Conferința de la Paris, cât și în timpul acesteia, și ar trebui să continue în acest sens în perspectiva viitoarelor conferințe ale părților. În cadrul **diplomației în domeniul climei**, UE ar trebui să se axeze atât pe țările care au cele mai mari emisii de gaze cu efect de seră, cât și pe cele care sunt cei mai acerbi concurenți ai săi și partenerii săi cei mai promițători din punct de vedere economic. Prin urmare, diplomația economică și cea în domeniul climei ar trebui corelate.

2.4. Cei mai mari emițători de gaze cu efect de seră sunt China, Statele Unite și UE, reprezentând peste 25 %, aproximativ 15 % și, respectiv, aproximativ 10 % din emisiile mondiale. Ponderele emisiilor UE este estimată să scadă la circa 5 % până în 2030. Prin urmare, pentru a exercita o influență maximă în ceea ce privește atenuarea schimbărilor climatice, UE trebuie să depună toate eforturile pentru a încuraja alte părți să își propună obiective mai ambițioase.

2.5. În ceea ce privește măsurile practice, UE poate contribui cu succes la atenuarea schimbărilor climatice prin exportul de **soluții cu emisii reduse de dioxid de carbon**, precum și prin furnizarea pe piața mondială de produse cu emisii mai mici în raport cu produsele concurenților săi.

2.6. În afară de SUA, China, precum și alte țări aflate în dezvoltare rapidă au devenit la rândul lor furnizori importanți de tehnologii cu emisii reduse de dioxid de carbon. În ultimii cinci ani, UE a înregistrat o încetinire semnificativă a activității în anumite sectoare, atât pe piața internă, cât și pe piețele de export, pierzându-și totodată poziția de lider tehnologic mondial pe care o deținea în trecut. Comisia Juncker și-a exprimat ambiția de a face astfel încât UE să ocupe locul întâi la nivel mondial în materie de energie din surse regenerabile, însă, în prezent, acest obiectiv pare să fie greu de realizat.

2.7. Prin urmare, este nevoie urgent de un nou impuls suplimentar pentru a poziționa UE din nou pe un loc de frunte în ce privește soluțiile în materie de climă. Oportunitățile globale acoperă o gamă largă de tehnologii, produse, servicii și expertiză, precum și modele generale de producție și consum. Exportul de know-how cu privire la absorbția de carbon, de exemplu prin gestionarea durabilă a pădurilor și împădurire, ar trebui considerat la rândul său ca o oportunitate pentru obținerea unui impact global considerabil.

2.8. CESE salută faptul că Comisia Europeană s-a alăturat Misiunii inovării, o inițiativă a marilor economii ale lumii prin care acestea s-au angajat să-și dubleze în următorii cinci ani finanțarea pentru cercetarea și dezvoltarea în materie de energie nepoluantă.

2.9. O **politică comercială și de investiții** eficace este un instrument esențial pentru a se furniza soluții cu emisii scăzute de dioxid de carbon și a se promova progresul către o economie mondială neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon. Pentru a se garanta un rezultat pozitiv, aspectele legate de climă trebuie să facă parte integrantă din negocierile privind acordurile comerciale și de investiții. Scopul urmărit ar trebui să fie eliminarea barierelor comerciale în ce privește produsele, tehnologiile și soluțiile ecologice; în acest sens, Acordul privind bunurile de mediu ar urma să joace un rol semnificativ. Sunt necesare, de asemenea, soluții comune pentru a se evita denaturarea comerțului cauzată de diferențele în materie de politici și cerințe în domeniul climei din diferite regiuni.

2.10. În ceea ce privește **politica de dezvoltare**, obiectivul actual de 100 de miliarde USD pe an, la care s-au angajat țările dezvoltate pentru finanțarea măsurilor de combatere a schimbărilor climatice, a fost prelungit în cadrul COP 21 până în 2025, fiind solicitată o foaie de parcurs concretă privind atingerea acestui obiectiv. Anumite țări și-au asumat și ele angajamente în materie de finanțare. Este important ca promisiunile să fie respectate, iar fondurile să fie utilizate în mod responsabil din punct de vedere economic, ecologic și social. Este nevoie de campanii de sensibilizare care să furnizeze informații privind accesul la finanțare pentru actorii societății civile, în special în țările în curs de dezvoltare, astfel cum a fost propus de CESE în contextul Strategiei UE-Africa.

2.11. Cooperarea tehnologică joacă și ea un rol în politica de dezvoltare. În acest caz, drepturile de proprietate intelectuală (DPI) trebuie să fie protejate în mod corespunzător, deoarece sunt esențiale pentru inovare. De asemenea, este important să se garanteze că soluțiile prevăzute reflectă condițiile din țările în curs de dezvoltare și că, în spiritul parteneriatului încheiat, le ajută pe acestea din urmă să adopte o creștere economică cu emisii reduse de dioxid de carbon, fără să le împiedice dezvoltarea. În plus, este necesară consolidarea capacităților pentru a oferi asistență țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea.

2.12. Ca regulă generală, considerațiile de ordin climatic ar trebui integrate în toate politicile externe ale UE, cu scopul de a consolida punerea în aplicare a Acordului de la Paris la nivel mondial.

3. Către o uniune mai eficientă în domeniul climei

3.1. Pentru a oferi o bază solidă ambiției sale de a deveni un actor global puternic, UE ar trebui să-și propună să devină o „uniune în domeniul climei” care să fie pe deplin eficientă, coerentă și credibilă în măsurile sale interne. Aceasta trebuie să fie, în primul rând, o comuniune a acțiunilor. În prezent, toate eforturile trebuie să se axeze pe punerea în aplicare a deciziilor luate până acum, Comisia și statele membre având propriile lor roluri.

3.2. Întrucât atenuarea schimbărilor climatice se aplică tuturor sectoarelor economiei, uniunea în domeniul climei trebuie să se bazeze pe o abordare integrată. Prin urmare, ar trebui concepute noi măsuri în domeniul climei, în contextul „uniunilor” aferente, cum ar fi uniunea energetică, spațiul european unic al transporturilor, piața unică a bunurilor și serviciilor, piața unică digitală, politica industrială europeană, politica agricolă comună, uniunea piețelor de capital și uniunea inovării. Trebuie, de asemenea, găsită o abordare optimă pentru a face legătura între politica UE în domeniul climei și punerea în aplicare la nivel național.

3.3. UE ar trebui să își îndeplinească propriile angajamente de combatere a schimbărilor climatice într-un mod care să îi consolideze economia și să sporească bunăstarea cetățenilor. Politica în domeniul climei nu ar trebui privită doar ca un mod de asigurare un echilibru între factorii economici, sociali și de mediu, ci și ca un mijloc de a căuta soluții avantajoase pentru toate părțile implicate. În acest scop, sunt necesare eforturi pentru stimularea unei creșteri cu emisii reduse de carbon, utilizând pe deplin oportunitățile oferite, printre altele, de procesul de digitalizare, de tehnologiile ecologice, de bioeconomie și de economia circulară.

3.4. Atât la nivel global, cât și în cadrul UE, sunt necesare, de asemenea, **investiții** substanțiale cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Aspectele climatice trebuie să fie luate în considerare în stabilirea criteriilor de finanțare a programelor de investiții publice, inclusiv în utilizarea fondurilor europene. Cooperarea dintre sectorul public și cel privat, precum și rolul Fondului european pentru investiții strategice și cel al Băncii Europene de Investiții sunt extrem de importante. CESE salută lansarea Portalului european pentru proiecte de investiții (PEPI) și a Platformei europene de consiliere în materie de investiții (EIAH) și subliniază că pragurile pentru proiecte nu trebuie să ducă la excluderea proiectelor de dimensiuni mai mici.

3.5. În ceea ce privește sectorul privat, investițiile cu emisii scăzute de dioxid de carbon sunt supuse aceluiași condiții prealabile ca orice investiție. Pentru a putea utiliza pe deplin oportunitățile și potențialul de afaceri furnizate de atenuarea schimbărilor climatice, este esențial să existe un mediu de afaceri încurajator, competitiv și stabil.

3.6. Pentru a se poziționa în fruntea tehnologiilor și soluțiilor în domeniul climei la nivel mondial, UE trebuie să investească într-un mediu favorabil **inovării**, acoperind o gamă largă de activități de inovare: cercetare, dezvoltare, testare, activități demonstrative, și, nu în ultimul rând, intrarea pe piață și extinderea la nivel internațional. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită potențialului de inovare al IMM-urilor și intrării acestora pe piața internațională. În acest scop, trebuie să se garanteze că accesul la finanțare nu constituie un obstacol pentru IMM-uri.

3.7. Având în vedere că majoritatea emisiilor de gaze cu efect de seră provin din producția de energie, **energia** constituie elementul principal al tranziției. Printre măsurile esențiale în acest sens se numără înlocuirea combustibililor fosili cu surse de energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și creșterea eficienței energetice în toate sectoarele și activitățile. Electrificarea tot mai mare a societății poate contribui, într-o măsură remarcabilă – atunci când înlocuiește combustibili fosili – la reducerea emisiilor. Una dintre principalele provocări și oportunități este dezvoltarea de soluții pentru stocarea energiei electrice.

3.8. În ceea ce privește decarbonizarea **transporturilor**, în special a transportului rutier, trebuie să se introducă o gamă largă de măsuri. Energia electrică și sursele alternative de energie, biocombustibilii avansați, îmbunătățirea eficienței energetice a vehiculelor și a logisticii, o utilizare crescută a modurilor de transport cu emisii reduse de dioxid de carbon, a co-modalității și a transportului public, precum și amenajarea teritoriului au un rol de jucat în această tranziție. În ceea ce privește transportul maritim și aerian, CESE solicită rezultate ambițioase la nivel mondial în cadrul OMI și OACI.

3.9. O decarbonizare reușită implică, de asemenea, dezvoltarea de **produse și metode de producție**. Cele mai mari oportunități constau în găsirea de modele de afaceri inovatoare și în conceperea unor noi produse cu emisii scăzute de dioxid de carbon, punând în principal accentul pe serviciul și pe funcția pe care acestea le asigură. Ar trebui valorificat potențialul tuturor sectoarelor și actorilor, iar factorii de decizie politică nu ar trebui să aibă oportunitatea de a face alegeri preferențiale, de exemplu prin susținerea anumitor sectoare, tehnologii sau produse.

3.10. **Agricultura și silvicultura** sunt legate de schimbările climatice în mai multe moduri. Pe lângă reducerea emisiilor, sechestrarea dioxidului de carbon joacă un rol esențial în atenuarea schimbărilor climatice. Acest lucru evidențiază cât de importante sunt utilizarea durabilă a resurselor forestiere și buna gestionare a solurilor. Pe de altă parte, agricultura și silvicultura se confruntă cu provocări semnificative sub aspectul adaptării la schimbările climatice. Prin urmare, este nevoie de intensificarea activităților de cercetare și dezvoltare în ceea ce privește reziliența și adaptarea și rolul solului ca absorbant de carbon.

3.11. Legătura dintre schimbările climatice și securitatea alimentară este deosebit de importantă în contextul creșterii rapide a populației. Pentru a se răspunde simultan uriașelor provocări reprezentate de securitatea alimentară și de atenuarea schimbărilor climatice, este nevoie de sisteme alimentare mai durabile, prevenindu-se totodată relocarea emisiilor de dioxid de carbon și a locurilor de muncă.

3.12. **Digitalizarea** este un element transversal pentru decarbonizarea societății. Automatizarea, robotica și internetul obiectelor eficientizează procesele industriale și logistica. Rețelele energetice inteligente, mobilitatea inteligentă, clădirile inteligente și comunitățile inteligente implică cetățenii în procesul de decarbonizare, permițând consumatorilor să devină „prosumatori”, în timp ce platformele digitale oferă posibilitatea de a utiliza în comun o serie de produse și servicii.

3.13. În concluzie, cetățenii au un rol esențial în tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon. Modelele de **consum** mai durabile și schimbările în modul de viață, de exemplu în ceea ce privește alimentația, cumpărăturile, mobilitatea și activitățile pentru timpul liber, pot permite atingerea unor rezultate remarcabile. Activitățile de sensibilizare și informarea și educarea referitoare la produse sunt instrumente care pot fi utilizate pentru a-i ajuta pe cetățeni să aleagă în cunoștință de cauză.

3.14. În ceea ce privește măsurile specifice pentru un viitor cu emisii scăzute de carbon în domeniile esențiale menționate anterior, CESE a emis mai multe avize relevante în ultimii ani ⁽²⁾.

3.15. Tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al emisiilor de dioxid de carbon înseamnă că, în mod inevitabil, vor exista câștigători și perdânți. Prin urmare, este imperios necesar ca tranziția să fie gestionată în mod just și controlat. Sunt necesare măsuri adecvate pentru a sprijini întreprinderile și cetățenii în **procesul de adaptare** la noua situație. Costurile în creștere și deficitul de competențe reprezintă principalele amenințări care trebuie abordate. O opțiune relevantă în acest context o constituie asistența financiară direcționată, bazată pe identificarea celor mai vulnerabile sectoare și grupuri de persoane. Cu toate acestea, eforturile ar trebui să se axeze, în principal, pe căutarea de noi soluții și pe dezvoltarea competențelor.

4. Utilizarea deplină a mecanismelor de stabilire a prețurilor

4.1. Mecanismele de piață ar trebui să fie utilizate într-o măsură cât mai mare în contextul punerii în aplicare a măsurilor pentru atingerea scopurilor și obiectivelor stabilite de către factorii de decizie politică în temeiul Acordului de la Paris. Pentru a stimula acțiunile de combatere a schimbărilor climatice într-un mod neutru și eficient, este important să se depună eforturi pentru stabilirea la nivel mondial a prețurilor emisiilor de gaze cu efect de seră. Ca atare, pentru a face posibilă buna funcționare a sistemului de stabilire a prețurilor, subvențiile pentru energie contradictorii sau care se suprapun ar trebui eliminate treptat.

4.2. Diferite tipuri de sisteme de stabilire a prețului carbonului, în special taxarea dioxidului de carbon și stabilirea de plafoane și de sisteme de comercializare a certificatelor de emisii sunt deja în uz în mai multe țări și regiuni. De asemenea, sunt avute în vedere măsuri de corelare a diverselor sisteme.

4.3. În ceea ce privește sistemul UE de comercializare a emisiilor, prețul certificatelor de emisii a rămas neașteptat de scăzut, deoarece oferta de certificate de emisii a depășit în mod clar cererea, iar existența unor subvenții care se suprapun a afectat piața. Plafonul de emisii garantează că obiectivul de reducere a emisiilor este îndeplinit, însă sistemul nu oferă stimulente pentru a investi în energia cu emisii reduse de carbon. Pentru aceasta ar fi nevoie de o creștere a prețului carbonului, garantându-se totodată că se iau măsuri pentru a se evita relocarea emisiilor de dioxid de carbon.

4.4. Un sistem funcțional și echitabil de stabilire a prețului carbonului la nivel mondial ar asigura condiții echitabile de concurență pentru întreprinderile exportatoare pe piața mondială și, prin urmare, ar reduce riscul relocării investițiilor și a locurilor de muncă. În plus, această măsură ar elimina avantajul concurențial al mărfurilor importate cu prețuri mai mici, determinate de existența unor cerințe mai puțin stricte în materie de combatere a schimbărilor climatice. Mai mult, ea ar orienta fluxurile financiare către țările în curs de dezvoltare. Prin urmare, ar trebui depuse eforturi semnificative pentru a institui un regim global adecvat. Comitetul subliniază că a pledat, de asemenea, ca soluție provizorie până la instituirea unui astfel de regim global, în favoarea unui mecanism de „ajustare a prețului carbonului la frontieră” ⁽³⁾. Cu toate acestea, ar trebui să se acorde atenția cuvenită provocărilor și riscurilor pe care le implică astfel de mecanisme.

⁽²⁾ A se vedea de exemplu avizele CESE pe următoarele teme „Impactul concluziilor COP21 asupra politicii europene în domeniul transporturilor (JO C 303, 19.8.2016, p. 10); „Starea uniunii energetice 2015” (JO C 264, 20.7.2016, p. 117); „Economia circulară” (JO C 264, 20.7.2016, p. 98); „Planul SET integrat” (JO C 133, 14.4.2016, p. 25); „O nouă organizare a pieței energiei” (JO C 82, 3.3.2016, p. 13); „Cadru pentru etichetarea eficienței energetice” (JO C 82, 3.3.2016, p. 6); „Noi avantaje pentru consumatorii de energie” (JO C 82, 3.3.2016, p. 22); „Revizuirea schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii” (JO C 71, 24.2.2016, p. 57); „Protocolul de la Paris” (JO C 383, 17.11.2015, p. 74); „Implicațiile politicii privind clima și energia asupra sectoarelor agricol și forestier” (JO C 291, 4.9.2015, p. 1); „Cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030” (JO C 424, 26.11.2014, p. 39); „Instrumente de piață” (JO C 226, 16.7.2014, p. 1).

⁽³⁾ A se vedea „Instrumente de piață”, punctele 3.5.1 și 3.5.2 (JO C 226, 16.7.2014, p. 1).

4.5. Pentru a analiza condițiile prealabile și consecințele unui sistem adecvat de stabilire a prețurilor, ar trebui evaluate cu atenție diferite opțiuni. Ar merita explorate cel puțin următoarele căi și măsuri:

- corelarea sistemelor regionale de stabilire a prețurilor și de comercializare existente cu sistemele din alte regiuni;
- stabilirea unor sisteme sectoriale internaționale de comercializare a certificatelor de emisii pentru cele mai relevante sectoare.

CESE solicită Comisiei să exploreze în mod activ diferitele căi și pași de urmat, să-și împărtășească experiența și să stabilească contacte cu alte țări în vederea trecerii la un sistem de stabilire a prețurilor la nivel mondial pentru emisiile de carbon.

5. Rolurile multiple ale societății civile

5.1. Societatea civilă trebuie să joace un rol important la nivel mondial, european, național și local în procesul de tranziție către o lume neutră din punctul de vedere al emisiilor de carbon. Întreprinderile, lucrătorii, consumatorii și ceilalți cetățeni sunt cei care, de fapt, determină schimbarea prin intermediul propriilor lor acțiuni pe teren, în timp ce factorii de decizie ar trebui să le asigure un mediu propice care să îi stimuleze.

5.2. Pe piețe se realizează deja foarte multe progrese: un număr din ce în ce mai mare de investitori privați iau în considerare „riscul de carbon” al obiectivelor lor de investiții, fiind înființate totodată fonduri de capital privat legate de climă. Multe întreprinderi își reinnoiesc și își dezvoltă operațiunile și portofoliile de produse, pentru a răspunde exigențelor clienților și ale acționarilor în ce privește impactul asupra climei. Se construiesc noi ecosisteme economice între sectoare și între marile întreprinderi și IMM-uri.

5.3. În cadrul COP21, numeroase activități au evidențiat rolul autorităților subnaționale, al sectorului privat și al altor actori ai societății civile în atingerea obiectivelor în domeniul climei și în crearea de noi parteneriate. Planul global de acțiune împotriva schimbărilor climatice trebuie să mențină ritmul, pentru a dezvolta în continuare acest tip de activitate.

5.4. Astfel cum a propus CESE ⁽⁴⁾, ar trebui constituită o coaliție formată din responsabili politici, membri ai administrației și membri ai societății civile, pentru a promova acțiunile actorilor nestatali în domeniul climei și a crește gradul de conștientizare cu privire la acestea la diferite niveluri, pentru a oferi un forum de dialog structurat și pentru a elimina obstacolele rămase în calea acestor acțiuni. CESE se așteaptă să fie implicat pe deplin în dezvoltarea acestui tip de infrastructură coerentă și multiparticipativă.

5.5. În ceea ce privește cooperarea societății civile cu alte regiuni, în special cu țările din Africa, Caraibe și Pacific (ACP) ⁽⁵⁾ și din Mediterana, problema climei – coroborată cu provocarea reprezentată de securitatea alimentară – ocupă un loc de frunte în agenda CESE.

5.6. CESE dorește, de asemenea, să colaboreze cu Comisia în pregătirea strategiei UE pe termen lung în domeniul climei în ceea ce privește modalitățile de a progresa în direcția unei lumi neutre din punctul de vedere al emisiilor.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁴⁾ Avizul pe tema „O coaliție pentru a transpune în fapt angajamentele Acordului de la Paris”, adoptat la 14 iulie 2016 (JO C 389, 21.10.2016, p. 20).

⁽⁵⁾ A se vedea Rezoluția Rețelei UE-Africa a partenerilor economici și sociali, Nairobi, iulie 2016.

Avizul Comitetului Economic și Social privind poziția CESE față de unele chestiuni specifice fundamentale ridicate în cadrul negocierilor privind Parteneriatul transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP)

(aviz din proprie inițiativă)

(2016/C 487/05)

Raportor: **Philippe DE BUCK**

Coraportor: **Tanja BUZEK**

Decizia Adunării Plenare	21.1.2016
Temei juridic	Articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	REX
Data adoptării în secțiune	19.7.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	213/23/17
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Negocierile privind Parteneriatul transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) intră într-un an critic în 2016. Principalii negociatori din UE și SUA și-au exprimat angajamentul de a accelera discuțiile, cu scopul de a ajunge la un acord politic ambițios și cuprinzător, care să identifice posibile „zone de interes” în toate domeniile, înainte de încheierea mandatului actualei președinții a SUA. Ca atare, Comitetul Economic și Social European (CESE) a decis să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la anumite chestiuni esențiale referitoare la TTIP.

1.2. Prezentul aviz nu formulează observații privind eventualul acord final care va rezulta de pe urma negocierilor dintre UE și SUA. Este însă important să se evalueze în ce măsură pozițiile societății civile europene organizate, astfel cum au fost formulate îndeosebi în avizele anterioare ale CESE, au fost luate în considerare în propunerile UE accesibile în prezent publicului. Acest lucru va permite să se pună bazele unui parteneriat consolidat între Comisia Europeană și societatea civilă europeană pentru elaborarea politicii comerciale a UE.

1.3. Subliniind propriul său rol instituțional, CESE formulează deci următoarele recomandări.

1.4. Cooperarea în materie de reglementare

1.4.1. Negocierile privind TTIP generează un nou impuls pentru o mai bună cooperare în materie de reglementare, cu așteptări mai ridicate. Prin urmare, Comitetul observă cu satisfacție că în capitolul propus în acest sens este cuprinsă urmărirea obiectivelor de politică publică și un nivel ridicat de protecție într-o serie de domenii specificate. De asemenea, CESE salută clarificarea explicită conform căreia funcția și scopul structurii instituționale destinate cooperării în materie de reglementare sunt acelea de a furniza sprijin și consultanță factorilor de decizie aflați sub control democratic, și că aceasta nu va avea nici puterea de a adopta acte legislative, nici nu va înlocui procedurile de reglementare interne.

1.4.2. Cu toate acestea, Comitetul solicită o definiție mai clară a reglementării „împovărătoare” și subliniază că reglementarea care apară drepturile consumatorului, drepturile de muncă și de mediu nu ar trebui să fie considerate prin definiție „împovărătoare”.

1.4.3. De asemenea, CESE solicită ca prin capitolul privind bunele practici în materie de reglementare să nu se limiteze dreptul părților de a reglementa sau de a introduce proceduri echivalente cu procesul „notice-and-comment” (de observare și depunere de comentarii) existent în SUA.

1.4.4. În plus, CESE solicită Comisiei Europene să clarifice modalitățile de implicare a părților interesate reprezentative, în special a partenerilor sociali și a reprezentanților societății civile.

1.5. *BTC și SPS*

1.5.1. CESE consideră că propunerile privind standardizarea, reglementările tehnice, marcarea și etichetarea trebuie să fie considerate ca interese ofensive importante ale Uniunii Europene. În nota de importanțele dispoziții privind transparența. Cu toate acestea, solicită:

- să fie luate în considerare preocupările organismelor de standardizare UE CEN/Cenelec în ce privește riscurile recunoașterii reciproce a standardelor asumate voluntar;
- să se lucreze mai detaliat în domeniul cerințelor de marcă și etichetare.

1.5.2. În ce privește capitolul SPS, CESE observă că acesta se bazează pe Acordul SPS al OMC, care include principiul precauției. Cu toate acestea, CESE solicită asigurări suplimentare că nu se vor opera modificări ale legislației UE în domeniul alimentar și că UE își va menține restricțiile cu privire la hormoni, factorii de creștere și organismele modificate genetic.

1.6. *Regimul vamal și facilitarea comerțului*

1.6.1. CESE recunoaște importanța facilitării comerțului, în special pentru întreprinderile mici, și salută capitolul propus în acest sens de Comisia Europeană. Cu toate acestea, el solicită simplificarea în continuare a procedurilor vamale și clarificarea normelor privind penalitățile și răspunderea juridică în cazul încălcării legislației vamale.

1.7. *Serviciile*

1.7.1. CESE salută angajamentele de substanță asumate de UE în capitolul privind serviciile și își reiterează apelurile în favoarea unui mai larg acces pe piață la nivel federal și de stat și a unei cooperări consolidate în materie de reglementare – ca recunoaștere a faptului că accesul pe piață depinde și de acest aspect –, precum și solicitarea de a se menține serviciile publice în conformitate cu TFUE. CESE reiterează totodată poziția potrivit căreia serviciile audiovizuale nu sunt incluse în mandat și, prin urmare, nu ar trebui incluse în niciun angajament. De asemenea, sprijină decizia Comisiei Europene de a sista negocierile cu privire la accesul pe piața serviciilor financiare până în momentul în care negociatorii SUA sunt de acord să lanseze discuțiile privind cooperarea în materie de reglementare, având ca obiectiv creșterea nivelurilor de protecție și de stabilitate financiară în acest sector. CESE solicită totodată o formulare explicită și detaliată a unei scutiri definite în sens larg pentru serviciile publice, spre a se asigura excluderea din acord a tuturor serviciilor publice care sunt externalizate sau finanțate de stat, de organizații private cu scop lucrativ sau de organizații non-profit.

1.8. *Comerțul și dezvoltarea durabilă*

1.8.1. CESE salută abordarea cuprinzătoare și detaliată a propunerii Comisiei privind comerțul și dezvoltarea durabilă. El amintește, însă, că valoarea reală a acestor dispoziții depinde în largă măsură de posibilitatea de a fi puse în aplicare în mod eficient. CESE solicită elaborarea unui mecanism eficient de punere în aplicare și a unui mecanism puternic de monitorizare prin intermediul societății civile. CESE nu este în măsură să comenteze măsurile de punere în aplicare a capitolului privind dezvoltarea durabilă din Acordul TTIP, dat fiind că publicarea propunerilor de text referitoare la punerea în aplicare a fost amânată. Este important ca Comisia să coopereze cu societatea civilă și partenerii sociali în privința acestor propuneri, pentru a se asigura că sunt concepute astfel încât să fie eficiente în practică. CESE își rezervă opțiunea de a prezenta observații cu privire la aceste elemente la momentul când vor deveni publice.

1.9. Protecția investitorilor

1.9.1. CESE salută propunerea vizând reformarea sistemului de protecție a investitorilor și obiectivul creării unei instanțe permanente și multilaterale în domeniul investițiilor, însă la punctul 8.8 enumeră mai multe puncte pe care le consideră critice și care ar trebui remediate. De asemenea, solicită Comisiei Europene să elaboreze o evaluare a impactului cu privire atât la costurile, cât și la modul de funcționare a noului sistem jurisdicțional în materie de investiții.

2. Context general

2.1. De la lansarea negocierilor privind TTIP în luna iunie 2013, CESE a jucat un rol important în formularea pozițiilor societății civile organizate din UE, prin elaborarea unor avize cu privire la unele aspecte specifice ale negocierilor TTIP⁽¹⁾, la protecția investițiilor și la soluționarea litigiilor dintre investitori și stat (ISDS)⁽²⁾, precum și cu privire la impactul TTIP asupra IMM-urilor⁽³⁾. Între timp, Comisia a publicat un document important, comunicarea „Comerț pentru toți”⁽⁴⁾, care prevede condițiile pentru viitoarele tratate comerciale și de investiții. În avizul său⁽⁵⁾, CESE sprijină abordarea promovată în comunicare. De asemenea, Comitetul depune eforturi, în cooperare cu celelalte instituții ale UE, pentru a contribui la o dezbatere în cunoștință de cauză în cadrul societății civile pe tema TTIP printr-o serie de activități legate de TTIP. Printre acestea se numără organizarea de audieri și de vizite ale membrilor CESE în Statele Unite.

2.2. CESE remarcă faptul că negocierile privind TTIP se desfășoară într-un mod mai transparent decât negocierile comerciale și de investiții anterioare: acestea sunt primele negocieri pentru care s-au publicat mandatul Consiliului și o serie de poziții și propuneri de text ale UE. S-a înființat un grup consultativ care reunește experți ce reprezintă o gamă largă de interese – consumatori, sindicate, întreprinderi, mediu și sănătate publică – pentru a oferi negociatorilor comerciali ai UE recomandări de înaltă calitate în domeniile vizate de negocieri. Cu toate acestea, având în vedere rolul său instituțional, CESE regretă că nu a fost inclus în mod oficial în acest Grup consultativ privind TTIP⁽⁶⁾. Comisia Europeană a creat o pagină web dedicată TTIP, care include fișe informative și ghiduri de lectură, documente de poziție ale UE (care stabilesc și descriu abordarea generală adoptată de Uniunea Europeană cu privire la un anumit subiect), propuneri de text ale UE (care reprezintă propunerile inițiale ale Uniunii Europene de texte juridice pe teme vizate de TTIP) și oferta UE pentru accesul pe piață în legătură cu serviciile. CESE apreciază propunerea Comisiei Europene de a crea un Forum al societății civile, care să fie alcătuit din reprezentanți ai organizațiilor independente ale societății civile, printre care și membri ai grupurilor consultative interne, pentru a desfășura un dialog privind implementarea și aplicarea acordului.

2.3. Prezentul aviz se bazează pe concluziile avizelor anterioare, prin care se solicită repartizarea uniformă a beneficiilor TTIP în raport cu comunitatea de afaceri (inclusiv IMM-uri), lucrătorii, consumatorii și cetățenii, și prin care se stabilește că garantarea standardelor ridicate în vigoare în UE reprezintă o condiție prealabilă pentru acceptarea acordului. CESE consideră că este important să se formuleze observații cu privire la pozițiile și propunerile de text ale UE deja publicate pentru un anumit număr de capitole, pentru a se analiza măsura în care respectă aceste condiții prealabile și a se identifica principalele puncte de interes și de preocupare pentru societatea civilă europeană. În special, CESE a decis să se concentreze, în cadrul analizei sale, asupra propunerilor de cooperare în următoarele domenii: reglementare (puse la dispoziția publicului la 21 martie 2016), bariere tehnice în calea comerțului (BTC) și măsuri sanitare și fitosanitare (măsuri SPS) (ambele puse la dispoziția publicului în ianuarie 2015), regim vamal și facilitare a schimburilor comerciale (propuneri făcute publice în ianuarie 2015 și modificate în martie 2016), servicii (făcute publice în iulie 2015), dezvoltare durabilă (făcute publice în noiembrie 2015) și investiții (publicate în noiembrie 2015). Avizul are în vedere documentele publicate până la data de 14 iulie 2016.

⁽¹⁾ A se vedea Avizul din proprie inițiativă al CESE privind relațiile comerciale transatlantice și poziția CESE cu privire la îmbunătățirea cooperării și la un eventual acord de liber schimb UE-SUA (JO C 424, 26.11.2014, p. 9).

⁽²⁾ A se vedea Avizul din proprie inițiativă al CESE privind protecția investitorilor și soluționarea litigiilor dintre investitori și stat în acordurile comerciale și de investiții ale UE cu țările terțe (JO C 332, 8.10.2015, p. 45).

⁽³⁾ A se vedea Avizul din proprie inițiativă al CESE privind TTIP și impactul său asupra IMM-urilor (JO C 383, 17.11.2015, p. 34).

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Comerț pentru toți – Către o politică comercială și de investiții mai responsabilă” [COM(2015) 497 final].

⁽⁵⁾ A se vedea Avizul din proprie inițiativă al CESE pe tema „Comerț pentru toți – Către o politică comercială și de investiții mai responsabilă” (JO C 264, 20.7.2016, p. 123).

⁽⁶⁾ Ibidem.

2.4. Trebuie remarcat că, la 14 iulie 2016, Comisia Europeană a publicat o propunere privind structura instituțională a acordului ⁽⁷⁾, care prevede crearea de grupuri consultative interne (GCI) alcătuite din reprezentanți ai societății civile și în măsură să consilieze părțile în privința aplicării acordului. Comitetul salută faptul că mandatul GCI a fost extins astfel încât să acopere toate aspectele care prezintă interes din perspectiva acordului, dar regretă, cu toate acestea, că reuniunea comună pe care cele două GCI urmează să o organizeze din proprie inițiativă nu este menționată explicit în propunerea UE și că Forumul societății civile poate fi convocat numai de către Comitetul mixt. Reuniunile Forumului societății civile le vor oferi membrilor celor două GCI ocazia să elaboreze recomandări comune destinate părților.

2.5. În acest sens, CESE regretă profund faptul că, atunci când negocierile se vor desfășura, în cele din urmă, pe baza textelor consolidate, nivelul ridicat de transparență atins până în prezent va fi grav afectat în cazul în care Statele Unite nu sunt de acord să pună aceste texte la dispoziția publicului sau cel puțin a Grupului consultativ al UE. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să facă în continuare toate eforturile posibile pentru a discuta această chestiune cu partenerii de negociere.

3. Cooperarea în materie de reglementare

3.1. Cooperarea în materie de reglementare constituie unul dintre cei trei piloni ai TTIP – ceilalți fiind accesul pe piață și normele – și cuprinde patru elemente: aspectele orizontale (care includ o secțiune privind „coerența în domeniul reglementării” sau „bunele practici în domeniul reglementării”, pe de o parte, și o secțiune privind „cooperarea în materie de reglementare” între autoritățile de reglementare, pe de altă parte), barierele tehnice în calea comerțului (BTC), siguranța alimentară și sănătatea animalelor și a plantelor (SPS) și anexele sectoriale. Obiectivul acestei secțiuni este de a formula observații cu privire la primul dintre aceste elemente – aspectele orizontale –, în timp ce secțiunea următoare va aborda BTC și SPS.

3.2. Cooperarea în materie de reglementare a fost identificată ca fiind unul dintre obiectivele de bază ale TTIP, întrucât ar putea juca un rol important în facilitarea comerțului și a investițiilor, precum și în îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici, în special. Întreprinderile mici și mijlocii, în special, se așteaptă să aibă acces la noi oportunități, având în vedere că nu dispun de resursele necesare pentru a își desfășura activitatea în cadre diferite de reglementare pe ambele maluri ale Atlanticului, spre deosebire de întreprinderile mari. În același timp, o mai mare compatibilitate a regimurilor de reglementare ar crea oportunități pentru marile întreprinderi, care ar beneficia de economii de scară între Europa și SUA.

3.3. Eforturile în sensul unei mai bune cooperări în materie de reglementare nu sunt noi ⁽⁸⁾. Negocierile privind TTIP generează un nou impuls pentru o mai bună cooperare în materie de reglementare, cu așteptări mai ridicate. CESE consideră că nu este ușor să se estimeze beneficiile care decurg dintr-o mai bună cooperare în materie de reglementare, în principal deoarece acestea vor varia în funcție de gradul de cooperare care urmează să fie convenit în timpul negocierilor. Proiectul de raport tehnic intermediar pregătit de Comisia Europeană privind evaluarea impactului asupra durabilității apreciază că 76 % din impactul total al TTIP va rezulta din cooperarea în materie de reglementare, iar 24 %, din reducerea tarifelor ⁽⁹⁾.

3.4. Cu toate acestea, CESE consideră că este important să se asigure un anumit nivel de protecție, pentru a se garanta că procesul de cooperare în materie de reglementare nu este folosit pentru a submina standardele sociale, de muncă, de protecție a consumatorilor și de mediu, ci are mai degrabă ca scop îmbunătățirea lor. Dacă se întrunesc aceste condiții, beneficiile ar urma să fie nu numai economice, ci și de facilitare a misiunii autorităților de reglementare de a realiza obiective de politică publică.

3.5. Garantarea nivelurilor ridicate de protecție din UE a fost afirmată drept un aspect fundamental pentru CESE. Actuala propunere de la articolul x1b din capitolul privind cooperarea în materie de reglementare vizează urmărirea obiectivelor de politică publică și atingerea unui nivel ridicat de protecție în ceea ce privește, printre altele, sănătatea publică, viața și sănătatea umană, animală și a plantelor, sănătatea și siguranța, condițiile de lucru, bunăstarea animalelor, mediul, consumatorii, protecția și securitatea socială, datele cu caracter personal și securitatea cibernetică, diversitatea culturală și stabilitatea financiară.

⁽⁷⁾ A se vedea http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf

⁽⁸⁾ De exemplu, Consiliul Economic Transatlantic (CET), înființat în 2007, Forumul de cooperare la nivel înalt, Forumul de cooperare la nivel înalt în materie de reglementare.

⁽⁹⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report* (Evaluarea impactului asupra sustenabilității comerciale al Parteneriatului Transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) dintre UE și SUA – Proiect de raport tehnic intermediar), p. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6. CESE este însă preocupat de posibilitatea ca acest nivel de protecție să fie subminat de articolul x1d, care conține obiectivul de a „reducer cerințele de reglementare inutile de împovărătoare”⁽¹⁰⁾. CESE își exprimă preocuparea în legătură cu faptul că această formulare ar putea invita la interpretarea reglementărilor care protejează drepturile consumatorului, drepturile lucrătorilor și drepturile de mediu ca fiind „împovărătoare” prin definiție.

3.7. Prin urmare, CESE dorește să reafirme cu tărie cele exprimate în avizul REX/390, și anume faptul că menținerea standardelor ridicate existente este o cerință fundamentală și că, pe lângă îmbunătățirea oportunităților comerciale, cooperarea în materie de reglementare ar trebui să ducă la îmbunătățirea siguranței, a sănătății și a bunăstării economice și sociale a populației de pe ambele maluri ale Atlanticului. Prin urmare, acest angajament ar trebui să fie reafirmat în mod foarte clar și detaliat în acordul final. CESE își exprimă îngrijorarea față de propunerea UE privind bunele practici în materie de reglementare. Cooperarea în materie de reglementare ar trebui să vizeze îmbunătățirea dialogului dintre autoritățile de reglementare, nu influențarea reciprocă a proceselor de reglementare. CESE solicită Comisiei Europene să clarifice secțiunea privind bunele practici în materie de reglementare din propunerea sa.

3.8. În acest sens, CESE consideră că propunerea actuală privind capitolul referitor la bunele practici în materie de reglementare, care arată că părțile vor trebui să analizeze „alternative care nu presupun reglementare (inclusiv opțiunea de a nu reglementa) [...] care ar putea atinge obiectivul actului de reglementare” nu ar trebui să fie considerată drept o limitare a dreptului părților de a reglementa. Pentru o mai mare certitudine, textul acordului ar trebui să clarifice faptul că această dispoziție nu limitează dreptul părților de a reglementa. De asemenea, observă că articolul 6 al propunerii privind consultarea părților interesate nu ar trebui considerat echivalent cu procesul *notice-and-comment* (de observare și depunere de comentarii) existent în SUA.

3.9. În opinia CESE, dezvoltarea comerțului trebuie să rămână obiectivul central. Este important ca negocierile privind TTIP să sprijine înlăturarea barierelor inutile din calea comerțului⁽¹¹⁾.

3.10. CESE salută faptul că actuala propunere a Comisiei clarifică în mod explicit faptul că funcția și scopul structurii instituționale destinate cooperării în materie de reglementare sunt acelea de a furniza sprijin și consultanță factorilor de decizie aflați sub controlul democratic al Parlamentului European și al Consiliului UE⁽¹²⁾. Procesul legislativ obișnuit nu trebuie să fie subminat, iar întârzierile sau „înghețarea reglementării” trebuie evitate. CESE salută articolul 1 propus, care reafirmă dreptul atât de a reglementa, cât și de a stabili nivelurile de protecție. Cu toate acestea, este esențial ca propunerea să definească alcătuirea și regulamentul de procedură ale diferitelor comitete și grupuri, CESE invită Comisia Europeană să asigure coerența și consecvența dintre capitolele cu privire la cooperarea orizontală în materie de reglementare, la BTC, la SPS și anexele sectoriale.

3.11. Trebuie asigurat dialogul care are loc la începutul procesului de reglementare, deoarece el crește șansa de a identifica soluții politice care includ considerații transfrontaliere. Implicarea părților interesate, printr-un proces transparent, care este un principiu de bază al unui bun proces de reglementare în cadrul Uniunii Europene, trebuie să fie clar detaliată în propunerea Comisiei. Pentru ca cooperarea în materie de reglementare să ducă la rezultate favorabile incluziunii și la propuneri pentru autoritățile de reglementare, trebuie să existe o implicare structurată și echilibrată a părților interesate și, în special, a întreprinderilor, consumatorilor, grupurilor de interese de protecție a mediului și a lucrătorilor.

3.12. Pentru ca progresul specific să se concretizeze, trebuie să se prevadă consultări timpurii cu privire la activitatea de reglementare între autoritățile de reglementare din UE și SUA. Se așteaptă ca discuțiile purtate într-un stadiu incipient al procesului de elaborare a politicilor să crească potențialul de a furniza norme interoperabile în viitor și de a permite participanților pe piață să respecte ambele regimuri simultan. Cu toate acestea, autoritățile de reglementare trebuie să considere dialogul și răspunsul la observațiile formulate de omologii lor sau de persoana interesată drept acțiuni voluntare, pentru a se evita orice efect de „înghețare a reglementării”.

3.13. CESE solicită Comisiei Europene să clarifice modalitățile în ce privește atât dialogul mai sus menționat, cât și implicarea părților interesate reprezentative, în special a partenerilor sociali și a reprezentanților societății civile. Trebuie să existe o garanție clară că părțile interesate relevante vor fi în măsură să contribuie la un dialog transparent prin intermediul unei proceduri bine definite, care să impună un tratament egal și să evite întârzierile în procesul de reglementare. În ceea ce privește UE, în momentul definirii relevanței și a reprezentativității părților interesate, ar trebui să se țină seama de registrul de transparență.

⁽¹⁰⁾ Propunerea textuală revizuită a UE privind cooperarea în domeniul reglementării, publicată la 21 martie 2016, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>

⁽¹¹⁾ Sociaal-Economische Raad (SER) (Consiliul Social-Economic al Țărilor de Jos) Raportul consultativ 16/04E privind TTIP (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ A se vedea avizul Consiliului economic, social și de mediu francez, „Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)” [Mizele negocierii proiectului de Partenariat transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP)] (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_transatlantique.pdf).

4. Probleme privind BTC și SPS

4.1. CESE salută faptul că Acordul OMC privind BTC este integrat ca atare în propunere. Mai mult, capitolul propus privind BTC abordează cerințele tehnice (reglementări și standarde tehnice) și cerințele de evaluare a conformității. CESE este de părere că propunerile privind standardizarea, reglementările tehnice, marcarea și etichetarea trebuie să fie considerate ca interese ofensive importante ale Uniunii Europene. Este important ca aceste propuneri să nu fie folosite pentru a pune sub semnul întrebării reglementările necesare pentru sănătate și siguranță, precum și pentru protecția socială.

4.2. CESE ia notă de prevederile importante privind transparența: reiterează obligația de a notifica măsurile către OMC, de a furniza informații celeilalte părți, de a oferi posibilitatea de a transmite observații scrise și de a formula răspunsuri la astfel de observații. De asemenea, se prevede publicarea tuturor reglementărilor tehnice aplicabile, noi sau existente, prin intermediul unui registru, precum și a standardelor la care se face referire în reglementările tehnice (întrucât marea majoritate a standardelor se utilizează la nivelul industriei, dar nu sunt „menționate” – utilizate – de către autoritățile de reglementare în cadrul reglementărilor tehnice).

4.3. În ceea ce privește standardizarea, CESE salută cooperarea dintre organismele de standardizare, precum și principiile de acceptare reciprocă limitată. Cu toate acestea, CESE a luat notă de preocupările exprimate de către CEN/Cenelec privind riscurile legate de recunoașterea reciprocă a standardelor voluntare privind TTIP. CESE solicită Comisiei să ia în considerare propunerile organismelor de standardizare din UE și să se asigure că interesele UE sunt protejate. Chiar și garantarea faptului că toate părțile interesate ar putea contribui la elaborarea de noi standarde este importantă.

4.4. Sistemele de standardizare din SUA sunt foarte diferite de cele din UE. În special, principiul „un singur produs, un singur standard, acceptat oriunde”, care reprezintă un pilon al pieței unice a UE, nu se regăsește în Statele Unite. În Europa, atunci când se adoptă un nou standard, standardele naționale contradictorii sunt retrase; în Statele Unite, standarde diferite coexistă pe piață, astfel încât IMM-urile întâmpină dificultăți în a înțelege care dintre acestea s-ar potrivi cel mai bine gamei lor de produse. Pentru a spori transparența și a ajuta întreprinderile mici, este esențial ca SUA să înființeze un birou de asistență care să vină în sprijinul întreprinderilor din UE doritoare să exporte pe piața din SUA. Acestea sunt adesea întreprinderi mici, cu resurse limitate, dar cu un nivel înalt de specializare pe o piață de nișă care stă la baza competitivității lor.

4.5. CESE regretă că domeniile-cheie, cum ar fi siguranța electrică, compatibilitatea electromagnetică, echipamentele tehnice și telecomunicațiile, în care UE are un interes ofensiv clar, sunt identificate drept domenii prioritare pentru o examinare ulterioară: aceste domenii ar trebui să figureze printre rezultatele specifice de referință ale evaluării conformității, obținute în urma negocierilor.

4.6. De asemenea, CESE regretă faptul că, în secțiunea privind marcarea și etichetarea, nu au fost identificate domenii prioritare pentru activități viitoare și că nu există rubrici rezervate nici pentru calendarul viitoarei revizuirii a cerințelor de marcare și de etichetare și nici pentru includerea rezultatului negocierilor în anumite sectoare.

4.7. Capitolul propus privind măsurile SPS se bazează pe acordul OMC privind SPS și formulează observații legate de propunerea de text a UE prezentată pentru discuții cu SUA în cadrul runde de negocieri din perioada 29 septembrie-3 octombrie 2014 și publicată la 7 ianuarie 2015.

4.8. Acordul SPS al OMC, care vizează punerea în aplicare a regulamentelor privind siguranța alimentară și sănătatea animalelor și a plantelor, include principiul precauției [articolul 5 alineatul (7)], care este, în prezent, consacrat și în Tratatul de la Lisabona. Acest aspect nu trebuie să poată fi supus negocierii și, prin urmare, nu ar trebui să facă parte din acord. Astfel, CESE salută cu satisfacție asigurările oferite de UE în ce privește faptul că TTIP nu va modifica actuala legislație în domeniul alimentar; că UE își va păstra restricțiile privind hormonii și factorii de stimulare a creșterii în sectorul cărnii, precum și că TTIP nu va modifica legislația UE privind organismele modificate genetic.

5. Regimul vamal și facilitarea comerțului

5.1. Întrucât comerțul cu mărfuri acoperă o mare parte din comerțul transatlantic, orice efort de îmbunătățire a procedurilor vamale va avea un impact puternic asupra comerțului bilateral, în special pentru întreprinderile mici.

5.2. CESE salută propunerile suplimentare care vizează facilitarea procedurilor vamale, în special: înființarea unui ghișeu unic pe ambele maluri ale Atlanticului, îmbunătățirea coordonării cu privire la standardele internaționale, precum și dezvoltarea unui program de parteneriat de facilitare a schimburilor comerciale, armonizarea și alinierea datelor, asumarea angajamentului de a stabili care sunt datele care ar trebui aliniate, extinderea responsabilităților Comitetului mixt de cooperare vamală pentru a acționa în calitate de „Comitet vamal specializat” într-o serie de domenii care urmează să fie definite și deciziile anticipate.

5.3. CESE solicită Comisiei Europene să clarifice elementele deosebit de importante pentru întreprinderile din UE și încă neclare în textul disponibil, cum ar fi valoarea de minimis, eliminarea tuturor taxelor suplimentare și problema sancțiunilor și a răspunderii juridice pentru încălcarea legislației vamale.

6. Serviciile

6.1. În oferta sa în domeniul serviciilor, UE vine cu angajamente semnificative în sectoare-cheie pentru stimularea competitivității și creșterii Europei (sectorul digital și al telecomunicațiilor), pentru accelerarea integrării lanțurilor valorice globale (transport, servicii de curierat, servicii pentru întreprinderi și servicii profesionale) sau care au legătură cu sectoare economice-cheie (construcțiile, desfacerea cu amănuntul, energia).

6.2. De asemenea, CESE observă cu satisfacție că propunerea UE sugerează un cadru pentru facilitarea unui regim echitabil, transparent și consecvent pentru recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale de către părți și prezintă condițiile de ansamblu pentru negocierea unor acorduri de recunoaștere reciprocă, care au o importanță majoră pentru asigurarea unui mai bun acces pe piață pentru furnizorii de servicii din UE.

6.3. CESE reamintește trei aspecte principale legate de servicii: necesitatea de a spori accesul pe piață atât la nivel federal, cât și la nivel de stat; recunoașterea faptului că accesul pe piață depinde, de asemenea, de o cooperare îmbunătățită în materie de reglementare; solicitarea de a păstra specificitatea serviciilor publice, în conformitate cu TFUE.

6.4. CESE subliniază că, în ceea ce privește serviciile, Comisia ar trebui să se asigure că TTIP depășește acordurile existente, cum ar fi GATS și TISA, și că ar trebui încheiate acorduri specifice pentru a elimina numeroasele bariere discriminatorii care există în SUA.

6.5. CESE subliniază un aspect special pe care Comisia ar trebui să îl ia în considerare și care se referă la accesul inegal pe piață: întreprinderile americane pot beneficia de piața unică din UE, în timp ce întreprinderile europene se confruntă cu o piață fragmentată în SUA, deoarece numeroase sectoare de servicii sunt reglementate la nivel de stat. CESE atrage atenția că menținerea de către Statele Unite ale Americii a obligativității vizelor pentru resortisanții unor state membre UE, în condițiile în care cetățenii SUA nu au nevoie de vize pentru a călători în UE, reprezintă un tratament discriminatoriu aplicat cetățenilor UE cu consecințe negative asupra relației bilaterale.

6.6. În ceea ce privește o serie de sectoare specifice, CESE dorește să formuleze următoarele observații:

— serviciile audiovizuale nu sunt incluse în mandat și, prin urmare, nu ar trebui incluse în niciun angajament;

— accesul pe piața serviciilor financiare ar trebui să fie suspendat până în momentul în care negociatorii americani își exprimă acordul explicit în privința lansării de discuții privind cooperarea în materie de reglementare. O astfel de cooperare în materie de reglementare ar trebui să aibă ca scop ridicarea nivelurilor de protecție și de stabilitate financiară;

— serviciile publice ar trebui să fie pe deplin protejate, întrucât acestea asigură respectarea standardelor ridicate existente în ceea ce privește furnizarea de servicii esențiale și sensibile pentru cetățeni. În acest scop, ar trebui puse în aplicare excepții clare și cu o definiție largă.

6.7. În ceea ce privește serviciile publice, în avizul său „Comerț pentru toți”, CESE a afirmat că cea mai bună cale de a asigura protecția serviciilor publice în acordurile de liber schimb „este prin utilizarea unei liste pozitive din perspectiva atât a accesului pe piață, cât și a tratamentului la nivel național”. Cu toate acestea, oferta UE în ce privește serviciile din cadrul TTIP adoptă o abordare „hibridă” fără precedent a listei serviciilor, care riscă să lase o marjă de nesiguranță substanțială.

6.8. În anexa III privind accesul la piețe, este furnizată o listă pozitivă cu aceeași formulare utilizată de UE în lista angajamentelor specifice ale UE din cadrul Acordului General privind Comerțul cu Servicii (GATS), „Există servicii de utilități publice în sectoare cum ar fi serviciile conexe celor de consultanță științifică și tehnică, serviciile de cercetare și dezvoltare în domeniul științelor sociale și umanistice, serviciile de testare și analize tehnice, serviciile de protecție a mediului, serviciile de sănătate, serviciile de transport și serviciile auxiliare tuturor modurilor de transport”. Deseori, pentru aceste servicii se acordă drepturi exclusive operatorilor privați, de exemplu operatorilor care beneficiază de concesiuni din partea autorităților publice, sub rezerva anumitor obligații specifice referitoare la servicii. Având în vedere că există adesea servicii de utilitate publică la nivel subnațional, nu este practică enumerarea detaliată și exhaustivă pentru fiecare sector⁽¹³⁾. Cu toate acestea, „clauza de utilitate publică”, care permite menținerea unor structuri de monopol, prezintă anumite neajunsuri, printre care și faptul că domeniul ei de aplicare nu face referire la limitări, cum ar fi testele privind necesitățile economice sau cotele. CESE dorește să sublinieze că exceptarea privind serviciile de utilitate publică trebuie să se aplice tuturor modurilor de furnizare.

6.9. CESE solicită o formulare explicită și detaliată a scutirii pentru servicii de utilitate publică din anexa III, pentru a se asigura excluderea din acord a tuturor serviciilor publice care sunt externalizate sau finanțate de stat, de organizații private cu scop lucrativ sau de organizații non-profit.

6.10. Deși anexei II nu i se aplică clauzele „standstill” și „ratchet”, CESE este preocupat de faptul că negocierile ar putea duce la mutarea în anexa I a listei de rezerve formulate de UE în această anexă, ceea ce ar exclude posibilitatea de a da înapoi cu privire la liberalizare. În acest sens, CESE sprijină afirmația din raportul consultativ elaborat de Consiliul Economic și Social din Țările de Jos conform căreia „guvernele trebuie să dispună, în continuare, de libertatea de a declara anumite servicii – alese în funcție de preferințele lor – ca fiind «de interes public general» [...]”⁽¹⁴⁾.

6.11. CESE este, de asemenea, preocupat de faptul că orice reglementare publică care privește un serviciu ce nu este enumerat în anexa I sau în anexa II se va confrunta cu riscul de a fi contestată de guvernul SUA prin procedura de soluționare a litigiilor de la stat la stat, pentru încălcarea clauzei de tratament național sau a angajamentelor aferente clauzei națiunii celei mai favorizate, sau prin sistemul jurisdicțional în materie de investiții.

6.12. CESE regretă faptul că, în comparație cu alte capitole, accesul pe piața serviciilor este neglijat și invită Comisia să își intensifice eforturile pentru a elimina barierele din calea accesului pe piață încă existente în SUA. Statele Unite continuă să aplice o interdicție totală în domeniul transportului maritim. Există plafoane pentru capitalul străin, de exemplu de 25 % în domeniul transportului aerian și de 20 % în domeniul telecomunicațiilor, precum și bariere pur interne importante, cum ar fi în domeniul telecomunicațiilor și al sateliților. Există o listă foarte lungă de cerințe privind cetățenia, de exemplu, în domeniul bancar, al asigurărilor și al contabilității. În ceea ce privește serviciile juridice, de contabilitate, de inginerie și de asigurări, trebuie îndeplinite cerințe privind reședința. De exemplu, există cerințe de prezență locală aplicabile în domeniul juridic, al contabilității și al asigurărilor, precum și o cerință în materie de formă juridică în domeniul asigurărilor etc.

7. Dezvoltarea durabilă

7.1. TTIP oferă părților posibilitatea de a promova durabilitatea prin intermediul comerțului și de a depăși orice alt acord comercial încheiat de oricare dintre părți în ceea ce privește obiectivele de durabilitate. În avizele sale REX/390 și REX/449⁽¹⁵⁾, CESE a solicitat includerea unui capitol solid privind comerțul și dezvoltarea durabilă, definit drept o componentă esențială a acordului și, prin urmare, salută domeniul de aplicare cuprinzător și detaliat al propunerii Comisiei. Cu toate acestea, CESE consideră că valoarea reală a acestor dispoziții depinde în largă măsură de posibilitatea ca, la final, acestea să fie puse în aplicare în mod eficient.

7.2. În avizul REX/390 s-a afirmat că o componentă esențială a oricărui acord trebuie să o constituie un mecanism solid de monitorizare în comun de către societatea civilă. Prin urmare, CESE sprijină pe deplin declarația dnei comisar Malmström, conform căreia capitolul privind dezvoltarea durabilă trebuie să prevadă mecanisme eficiente de punere în aplicare⁽¹⁶⁾. CESE sprijină, de asemenea, afirmația din rapoartele consultative elaborate de Consiliul Economic și Social din Țările de Jos și de Consiliul Economic, Social și de Mediu din Franța privind „capacitatea de a impune sancțiuni eficiente părților, atunci când este necesar”⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Oferta Uniunii Europene privind serviciile și investițiile (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ A se vedea nota de subsol 11.

⁽¹⁵⁾ A se vedea nota de subsol 5.

⁽¹⁶⁾ Declarația doamnei comisar Malmström din 17 noiembrie 2015 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf).

⁽¹⁷⁾ A se vedea notele de subsol 11 și 12.

7.3. CESE salută angajamentul amplu al Comisiei Europene în favoarea unor standarde ridicate de mediu și de muncă. De asemenea, CESE salută faptul că dreptul de a reglementa și de a stabili niveluri ridicate de protecție a fost reafirmat în preambulul acordului și într-un articol de sine stătător în capitolul dedicat dezvoltării durabile.

7.4. CESE a solicitat o reafirmare a angajamentului părților de a pune în aplicare în mod real și de a respecta propria legislație a muncii și obligațiile ce decurg din apartenența acestora la OIM. Prin urmare, CESE salută includerea unor dispoziții obligatorii privind protecția standardelor fundamentale de muncă, cum ar fi libertatea de asociere și dreptul de negociere colectivă, prin crearea de sindicate și aderarea la acestea, eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie, abolirea efectivă a muncii copiilor, egalitatea și eliminarea discriminării în domeniul ocupării forței de muncă și al exercitării profesiei. În plus, CESE salută includerea suplimentară a angajamentului părților de a asigura condiții decente de muncă, precum și sănătatea și securitatea la locul de muncă. Pentru a conferi caracter obligatoriu acestor dispoziții privind dezvoltarea durabilă, este necesar să se pună în aplicare o „abordare în trei etape”, care să implice consultări guvernamentale, grupuri consultative interne și grupuri de experți, cu implicarea OIM și recurgându-se la dispoziția generală din acord referitoare la soluționarea litigiilor.

7.5. În ceea ce privește aspectele de mediu, includerea unei dispoziții privind comerțul în legătură cu gestionarea rațională din punct de vedere ecologic a substanțelor chimice și a deșeurilor se aliniază bine la preocupările societății civile. CESE aprobă, așadar, includerea în acord a dispozițiilor menite să prevină sau să reducă la minimum efectele negative asupra sănătății umane și asupra mediului ale substanțelor chimice și deșeurilor. De asemenea, CESE salută angajamentul părților privind gestionarea durabilă a pădurilor și recunoașterea reciprocă a impactului negativ semnificativ al pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat.

7.6. Cooperarea dintre părți cu privire la aspectele legate de comerț ale politicilor de mediu și de muncă este o prevedere binevenită în cadrul propunerii. CESE sprijină recunoașterea importanței cooperării în promovarea muncii decente în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale și în elaborarea strategiilor și a politicilor de promovare a contribuției comerțului la utilizarea eficientă a resurselor, la economia verde și la economia circulară ⁽¹⁸⁾.

7.7. CESE susține obiectivul de a proteja drepturile lucrătorilor și mediul printr-un cod de conduită, regimuri standard, etichetare, certificare, verificare și alte politici conexe vizând întreprinderile.

7.8. Comportamentul responsabil în afaceri, cum ar fi responsabilitatea socială a întreprinderilor, poate consolida și mai mult obiectivele de durabilitate. CESE sprijină includerea în capitolul privind durabilitatea a unor trimiteri explicite la orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale, la inițiativa Global Compact a ONU, la ISO 26000, la Declarația tripartită de principii a OIM privind întreprinderile multinaționale și politica socială (Declarația MNE) și la Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului.

7.9. CESE remarcă faptul că propunerea de text a UE nu include elemente legate de soluționarea litigiilor, care vor fi dezvoltate într-o etapă ulterioară, și își rezervă opțiunea de a prezenta observații cu privire la aceste elemente la momentul când vor deveni publice.

7.10. Pentru a sprijini punerea în aplicare a angajamentului părților de a promova comerțul internațional astfel încât să contribuie la obiectivul de dezvoltare durabilă, CESE se declară în favoarea unui mecanism de aplicare bazat pe dialogul social. CESE salută propunerea Comisiei privind înființarea unor grupuri consultative interne, care să fie alcătuite din grupuri ale societății civile care, dat fiind că reprezintă în mod echilibrat interesele întreprinderilor, ale lucrătorilor, ale consumatorilor, problematica mediului și cea a sănătății publice, pot prezenta opinii sau recomandări cu privire la implementarea TTIP ⁽¹⁹⁾. Experiența dobândită cu ocazia acordurilor în vigoare arată că, pentru a asigura eficacitatea unor astfel de mecanisme de monitorizare, este important ca recomandările emise de organismele de monitorizare să aibă ca rezultat investigații desfășurate de instituțiile UE și să fie corelate cu un proces de asigurare a aplicării legii.

8. Investițiile

8.1. CESE ia notă de faptul că Comisia a prezentat o propunere de text referitoare la crearea unui sistem jurisdicțional în materie de investiții, care introduce o reformă procedurală ce instituie un nou sistem pentru a înlocui soluționarea litigiilor dintre investitori și stat (ISDS). Propunerea cuprinde două părți, și anume: dispoziții de fond privind protecția investițiilor și modul de funcționare a sistemului prin care se soluționează litigiile dintre investitori și stat. De asemenea, conține o secțiune introductivă care include definiții specifice protecției investițiilor.

⁽¹⁸⁾ A se vedea Avizul CESE privind munca decentă în lanțurile de aprovizionare globale (JO C 303, 19.8.2016, p. 17).

⁽¹⁹⁾ A se vedea nota de subsol 7.

8.2. Așa cum s-a cerut în avizul REX/390, s-au inclus definiții mai detaliate pentru „dreptul de a reglementa”, „exproprierea indirectă” și „tratamentul corect și echitabil”. Acestea sunt condițiile care trebuie îndeplinite pentru a reglementa o procedură de soluționare a litigiilor dintre un stat și un investitor. Aceste clarificări vin în sprijinul dreptului părții de a reglementa în interesul public care prevalează în fața protecției investitorilor.

8.3. CESE subliniază faptul că definițiile incluse în acord, în special cele referitoare la dreptul de a reglementa, ar trebui să fie clare și să garanteze dreptul statului de a menține și de a instaura standarde ridicate, în special în materie de protecție socială și de protecție a mediului și a consumatorilor, asigurând, totodată, o protecție adecvată și legitimă a investitorilor împotriva protecționismului și a discriminării. CESE salută faptul că s-a inclus un articol de sine stătător în textul acordului, în plus față de preambulul acestuia. Dreptul de a reglementa în domeniul protecției sociale ar trebui să acopere și să menționeze explicit acordurile colective, inclusiv acordurile tripartite și/sau generalizate (*erga omnes*), pentru a exclude posibilitatea interpretării acestora drept încălcări ale așteptărilor legitime ale unui investitor. Condițiile de muncă și de salarizare stabilite în contextul acordurilor colective nu pot fi considerate bariere comerciale netarifare.

8.4. CESE recunoaște faptul că cele mai semnificative modificări introduse sunt cele referitoare la aspectele procedurale ale soluționării litigiilor. Sistemul de arbitraj a fost transformat într-un sistem judiciar cu un tribunal în care arbitrii ad-hoc numiți de părțile aflate în litigiu sunt înlocuiți cu judecători care figurează într-un registru permanent, ce vor fi numiți de către părțile la acord. Aceste modificări asigură un sistem mai instituționalizat. CESE dorește ca părțile să se asigure că, de îndată ce tratatul va fi ratificat, sistemul jurisdicțional în materie de investiții va fi pe deplin funcțional și că judecătorii dispun de legitimitate democratică și vor fi numiți în așa fel încât să se elimine riscul unui sistem jurisdicțional politizat, precum și riscul conflictelor de interese.

8.5. CESE subliniază cu satisfacție faptul că a fost introdus un cod de conduită strict, pentru a asigura imparțialitatea și a preveni conflictele de interese. De asemenea, a fost înființată o „Curte de Apel” pentru judecarea apelurilor împotriva hotărârilor tribunalului, ca răspuns la criticile legitime formulate la adresa ISDS. În plus, transparența este asigurată, întrucât litigiilor le sunt aplicabile normele UNCITRAL.

8.6. Deși salută îmbunătățirile realizate în vederea reformării sistemului, CESE consideră, în continuare, că există puncte critice pentru care trebuie să se găsească soluții la preocupările existente.

8.7. Totodată, CESE recunoaște că preocupările cu privire la punerea în aplicare a noului sistem persistă și că acestea variază în funcție de diferitele părți interesate. CESE solicită Comisiei să țină în mai mare măsură seama de aceste preocupări în cadrul eforturilor sale continue de a îmbunătăți sistemul de soluționare a litigiilor în materie de investiții.

8.8. Unele din aceste surse de preocupare pot fi rezumate după cum urmează:

- necesitatea de a se ajunge la un just echilibru între politicile publice legitime și standardele de protecție a investițiilor, în ce privește „tratamentul corect și echitabil” și „protecția împotriva expropriării indirecte”, pe baza unor definiții clare, care reduc riscurile unei interpretări largi;
- o listă foarte limitată de obiective politice legitime pentru care se aplică dreptul de a reglementa, cum ar fi protecția sănătății publice, a siguranței, a mediului sau a moralității publice, protecția socială sau cea a consumatorului sau promovarea și protecția diversității culturale;
- nicio excludere explicită a normelor aplicabile organizării sau furnizării de servicii publice;
- excluderea totală a pierderii de profit din calculul compensației pentru investiții deja întreprinse;
- punerea în aplicare a principiului „partea care pierde plătește cheltuielile” ar putea împiedica o întreprindere, în special un IMM, să recurgă la acest sistem;
- necesitatea de a face trimitere la obligațiile investitorilor enunțate în Declarația OIM privind întreprinderile multinaționale, în Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului și în Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale;

- o anumită lipsă de claritate cu privire la modul în care hotărârile vor fi recunoscute și executate de către instanțele naționale și la relația cu Convenția de la New York pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine sau cu normele ICSID relevante. Acest lucru ar trebui să fie clarificat, având în vedere că investitorii se confruntă deja, în cadrul actualului sistem, cu probleme legate de executare;
- este necesar să se evalueze cu atenție compatibilitatea sistemului jurisdicțional în materie de investiții cu ansamblul cadrului juridic al UE;
- absența unei independențe reale a judecătorilor, întrucât în noua propunere sunt încă autorizați, în anumite cazuri, să lucreze ca juriști de întreprindere;
- necesitatea de a se ține seama de recomandarea raportului tehnic intermediar privind EIS a TTIP de a se exclude posibilitatea de a deschide acțiune împotriva serviciilor publice prin sistemul jurisdicțional bilateral în materie de investiții ⁽²⁰⁾.

CESE invită Comisia să mobilizeze societatea civilă și comunitatea juridică europeană, în vederea abordării acestor probleme.

8.9. În plus, unele părți interesate se întrebă dacă este necesar un sistem distinct de arbitraj al investițiilor în situațiile în care sistemele juridice naționale funcționează corespunzător și sunt foarte dezvoltate ⁽²¹⁾.

8.10. În concluzie, CESE consideră că propunerea Comisiei Europene privind sistemul jurisdicțional în materie de investiții reprezintă un pas în direcția cea bună, dar că acest sistem trebuie îmbunătățit în anumite domenii, pentru a funcționa ca organ judiciar internațional independent. Comitetul regretă că sistemul a fost propus fără un proces de consultare temeinică și veritabilă și înaintea unei evaluări a impactului care să examineze atât costurile, cât și modul de funcționare a sistemului, și solicită Comisiei să elaboreze o astfel de evaluare a impactului.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Ecorys, *Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report* [Evaluarea impactului asupra sustenabilității comerciale al Parteneriatului Transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) dintre UE și SUA – Proiect de raport tehnic intermediar], p. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ De exemplu, Poziția CES privind propunerea Comisiei privind un sistem jurisdicțional în materie de investiții în cadrul TTIP și CETA, <https://www.etuc.org/documents/etuc-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Dezvoltarea durabilă: o privire de ansamblu asupra politicilor interne și externe ale UE

(aviz exploratoriu)

(2016/C 487/06)

Raportor: **domnul Ioannis VARDAKASTANIS**

Coraportor: **doamna Jarmila DUBRAVSKÁ**

Sesizare	Comisia Europeană, 8.6.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	5.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	171/0/2

1. Concluzii și recomandări

1.1. Adoptarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU marchează o schimbare istorică în direcția unei noi paradigme, prin abordarea disparităților economice, sociale și de mediu într-o manieră universală și integrată. Toate țările trebuie să concretizeze și să pună în aplicare Agenda, indiferent de nivelul lor de venituri. Această agendă unică reflectă pe deplin valorile europene pe care le reprezintă justiția socială, guvernanta democratică, economia socială de piață și protecția mediului. Prin urmare, UE are ocazia extraordinară de a susține aceste valori și de a aborda punerea în aplicare a Agendei într-un mod global. CESE invită UE să conducă prin puterea exemplului acest proces, care reprezintă o mare provocare la nivel mondial.

1.2. CESE salută angajamentul Uniunii Europene în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD). Cu toate acestea, CESE își exprimă preocuparea în ceea ce privește faptul că a trecut un an de la adoptarea Agendei 2030 a ONU, fără ca UE să adopte măsuri concrete și orientate spre viitor pentru a integra ODD în politicile și programele sale și fără să inițieze o consultare mai amplă cu societatea civilă.

1.3. UE se confruntă cu provocări politice, sociale, economice și structurale vitale în toate domeniile economiei și societății. Inegalitățile, șomajul, în special șomajul în rândul tinerilor, excluziunea socială și sărăcia, disparitatea de gen, discriminarea și marginalizarea grupurilor vulnerabile în societățile europene erodează fundamentele UE înseși. În numeroase state membre, criza financiară a agravat și mai mult problema, devenind o criză a drepturilor omului și a drepturilor sociale.

1.4. Agenda 2030 a ONU ar trebui să devină un discurs pozitiv, proactiv și transformator pentru Europa, iar acest proces ar trebui să fie caracterizat printr-o acțiune determinată și printr-o voință politică puternică de a construi o Uniune Europeană durabilă, prin adoptarea de către economiile noastre a unei abordări axate pe reziliență și competitivitate, eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor, emisii scăzute de dioxid de carbon și pe dezvoltarea bazată pe incluziune socială. Acest discurs orientat către viitor ar ajuta, de asemenea, la depășirea lipsei de încredere fără precedent a cetățenilor UE în proiectul european și, în special, la câștigarea sprijinului tinerilor pentru această cauză. Astfel, UE ar trebui să utilizeze Agenda 2030 a ONU pentru a le prezenta tinerilor o nouă viziune asupra Europei: contractul social al secolului XXI.

1.5. CESE solicită o strategie globală și integrată pentru o Europă durabilă la orizontul anului 2030 și ulterior, care să ofere perspectiva pe termen lung, coordonarea politică și coerența necesare pentru punerea în aplicare a Agendei 2030 a ONU. Această strategie ar trebui să aibă la bază un acord interinstituțional între Comisie, Consiliu și Parlament, care să

creeze un fundament solid pentru adoptarea de noi măsuri politice. CESE consideră că strategiile europene actuale, cum ar fi Strategia Europa 2020, care a făcut abstracție de strategia europeană de dezvoltare durabilă lansată în 2001 ca strategie globală anterioară, și cele 10 priorități ale președintelui Juncker, nu oferă mijloacele de a întâmpina pe deplin provocarea pe care o reprezintă punerea în aplicare a ODD în UE.

1.6. Strategia globală menționată anterior trebuie să includă obiective specifice pentru punerea în aplicare a ODD, mecanisme de revizuire și de monitorizare, precum și planuri de acțiune care să includă instrumentele politice și legislative necesare, activități de sensibilizare – de exemplu, un sondaj Eurobarometru privind ODD – și un plan pentru mobilizarea de resurse financiare. Procesul care duce la această strategie ar trebui să fie lansat de către Comisie odată cu viitoarea sa comunicare, iar etapa de concepere a strategiei ar trebui să includă o consultare amplă a societății civile, guvernelor, parlamentelor și autorităților locale. Comitetul este dispus să sprijine acest proces în calitate de facilitator.

1.7. Inventarierea de către Comisie a politicilor interne și externe ale UE în raport cu cele 17 ODD reprezintă un pas necesar. CESE invită Comisia să completeze această inventariere cu o analiză detaliată a lacunelor în ceea ce privește cele 17 ODD, în scopul de a identifica domeniile în care UE ar trebui să întreprindă acțiuni imediate și prioritare.

1.8. CESE a identificat următoarele domenii de politică esențiale pentru o schimbare în sensul unei dezvoltări durabile și recomandă Comisiei să definească inițiative emblematiche adecvate, inclusiv planuri de acțiune și obiective de referință transparente, ținând seama de recomandările formulate la punctul 4.3 din prezentul aviz:

- o tranziție justă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, circulară și colaborativă;
- o tranziție către o societate și o economie favorabile incluziunii sociale, care respectă munca decentă și drepturile omului;
- o tranziție către sisteme durabile de producție și consum al alimentelor;
- realizarea de investiții în inovare și în modernizarea infrastructurii pe termen lung și încurajarea întreprinderilor durabile;
- punerea comerțului în serviciul dezvoltării durabile globale.

1.9. CESE invită Comisia să integreze ODD în toate politicile relevante. În acest scop, ar trebui utilizate evaluările la jumătatea perioadei prevăzute pentru perioada 2014-2020. Următoarele perioade ale cadrului financiar multianual (CFM) vor oferi o ocazie excelentă de a integra pe deplin ODD în cadrul programelor de cheltuieli ale UE.

1.10. Este deosebit de important ca Agenda 2030 a ONU să fie integrată în acțiunea externă a Uniunii Europene. Comisia ar trebui să realizeze o adaptare completă a unor domenii de o importanță majoră – precum politicile în materie de comerț și dezvoltare, politicile de mediu și politicile climatice la nivel global, ajutorul umanitar, reducerea riscurilor de dezastre, transferul de tehnologie și promovarea drepturilor omului – pentru a impulsiona în mod proactiv punerea în aplicare a Agendei 2030 a ONU. De asemenea, CESE solicită Comisiei să integreze și să pună în aplicare pe deplin Agenda 2030 a ONU în Consensul european privind dezvoltarea și regretă că aceasta nu a fost inclusă într-o măsură suficientă în Strategia globală a UE privind politica externă și de securitate.

1.11. CESE solicită Comisiei să evalueze și să îmbunătățească coordonarea orizontală și verticală a politicilor, pentru o punere în aplicare eficace a Agendei 2030 a ONU. O mai bună guvernare reprezintă un factor-cheie pentru dezvoltarea durabilă. Semestrul european ar trebui transformat într-un cadru adecvat de guvernare, pentru o coordonare verticală a punerii în aplicare a ODD cu statele membre. CESE subliniază că participarea, transparența, monitorizarea și revizuirea, asumarea răspunderii și apropierea de către cetățeni ar trebui să se numere printre principalele trăsături și caracteristici ale unei mai bune guvernare.

1.12. Eurostat ar trebui să elaboreze și să pună în aplicare un set de indicatori și valori de referință, cum ar fi cele elaborate de ONU, în scopul de a înlesni revizuirea, monitorizarea și transparența procesului de punere în aplicare a ODD și asumarea răspunderii în această privință, și să pună la dispoziția instituțiilor UE, a statelor membre și a tuturor părților interesate date statistice concrete defalcate pe fiecare ODD în parte și pe ținte.

1.13. CESE constată cu satisfacție că patru state membre ale UE s-au numărat printre cele 22 de țări care au prezentat primele revizuirii voluntare privind punerea în aplicare a ODD la Forumul politic la nivel înalt al ONU pentru dezvoltare durabilă din 2016. CESE invită UE să arate calea de urmat prin puterea exemplului și să fie prima regiune care prezintă o revizuire voluntară în cadrul Forumului politic la nivel înalt din 2017. CESE ar fi dispus să organizeze contribuția societății civile.

1.14. UE ar trebui să treacă la o abordare bazată pe implicarea mai multor părți interesate în ce privește punerea în aplicare a ODD, prin includerea tuturor actorilor și organizațiilor societății civile, pe baza principiilor participării, responsabilizării și parteneriatului. CESE însuși a prezentat deja o inițiativă specifică privind un forum european multilateral al societății civile pentru dezvoltarea durabilă. Comisia ar trebui să exploreze și să dezvolte în mod proactiv o inițiativă privind Carta ODD, pentru a stimula crearea de parteneriate puternice la nivel național, european și internațional.

2. Introducere

2.1. În septembrie 2015, liderii mondiali au adoptat agenda ONU intitulată „Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, care definește o serie de obiective de dezvoltare durabilă (ODD) pentru a pune capăt sărăciei, a proteja planeta, a asigura protecția drepturilor omului și a garanta prosperitatea tuturor. Pentru fiecare obiectiv se precizează ținte specifice de atins în următorii 15 ani.

2.2. UE va juca un rol-cheie în punerea în aplicare a ODD în Europa. În programul său de lucru pentru 2016, Comisia a anunțat o nouă inițiativă, „Pașii următori pentru un viitor durabil al Europei”, care urmărește punerea în aplicare a ODD în politicile interne și externe ale UE ⁽¹⁾.

2.3. Ca un prim pas, Comisia dorește să realizeze o inventariere internă, pentru a identifica politicile actuale ale UE care abordează deja provocările pe care le implică ODD. Comisia a solicitat Comitetului să contribuie la acest proces cu prezentul aviz exploratoriu. Pentru a reflecta dezbateră mai amplă din cadrul societății civile europene, Comitetul a ținut seama de rezultatele a două conferințe majore privind punerea în aplicare a ODD, organizate de CESE în 2016, precum și de concluziile altor conferințe importante ⁽²⁾.

3. Transformarea ODD într-o Agendă europeană 2030: către o Uniune a dezvoltării durabile

3.1. Comitetul salută **inițiativa „Pașii următori pentru un viitor durabil al Europei” din programul de lucru al Comisiei pentru 2016** ca pe o nouă abordare pentru a asigura dezvoltarea economică a Europei și durabilitatea socială și de mediu dincolo de orizontul 2020 și pentru a pune în aplicare ODD în politicile europene interne și externe într-un mod integrat ⁽³⁾. Cu toate acestea, își exprimă preocuparea în ce privește faptul că ar putea exista o lipsă de voință politică și de angajament, dat fiind că, până în prezent, nu s-au depus multe eforturi pentru a pune Agenda în aplicare.

3.2. Într-un context în care proiectul UE se află sub presiune, iar numeroși cetățeni își pierd încrederea în el, UE ar trebui să utilizeze ODD pentru a elabora un discurs pozitiv, generator de transformări profunde în favoarea unei Europe durabile, care să conecteze perspectiva pe termen lung cu măsuri politice specifice pe termen scurt și mediu. Durabilitatea este o „marcă europeană” ⁽⁴⁾: Agenda 2030 a ONU reflectă valorile europene și modelul european al justiției sociale și al guvernantei democratice. Prin urmare, oferă o oportunitate excelentă de a defini un nou discurs pozitiv și convingător și o nouă viziune în acest sens pentru UE.

⁽¹⁾ COM(2015) 610 final.

⁽²⁾ Conferința „Cum să facem ca ODD să devină o prioritate în Europa”, 30 și 31 mai 2016, coorganizată de Președinția neerlandeză, CESE, Rețeaua de soluții pentru dezvoltare durabilă (SDSN) și Carta privind ODD a Țărilor de Jos; conferința CESE „Pașii următori pentru un viitor durabil al Europei”, 7 iulie 2016; conferința Institutului pentru dezvoltare durabilă și relații internaționale (IDDRI) „Dezvoltare durabilă: a sosit momentul!”, Paris, 10 și 11 mai 2016; conferința Institutului pentru studii aprofundate în materie de durabilitate (IASS) „Impulsionarea realizării ODD în Germania”, 1-3 mai 2016.

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema „Un forum european al societății civile pentru dezvoltarea durabilă” (JO C 303, 19.8.2016, p. 73).

⁽⁴⁾ „Durabilitate. Acum!” Notă strategică a Centrului European de Strategie Politică (CESP), nr. 18, 20 iulie 2016.

3.3. Agenda 2030 a ONU a fost aprobată de toate statele membre ale UE și de UE ca atare. Este timpul să se manifeste un angajament politic clar la cel mai înalt nivel politic și să se afirme că UE și-a însușit această nouă agendă ca pe o viziune și un cadru global pentru trecerea la o Uniune axată pe dezvoltarea durabilă⁽⁵⁾.

3.4. Punerea în aplicare a ODD nu are în vedere doar dezvoltarea și mediul. ODD abordează principalele provocări pe care le implică transformarea economiilor și a societăților noastre, inclusiv în țările dezvoltate. Punerea lor în aplicare în UE necesită un nou model de dezvoltare, mai durabil din punct de vedere economic, mai favorabil incluziunii sociale și mai viabil pe termen lung din punct de vedere al mediului și care să garanteze că resursele planetei noastre sunt împărțite echitabil cu o populație mondială aflată în creștere. Este necesar ca economiile noastre să fie reorientate⁽⁶⁾. Noul concept al dezvoltării ar trebui să implice o nouă definiție a prosperității pentru UE și o nouă serie de indicatori. ODD ar trebui utilizate ca pârghii pentru a permite și a accelera tranziția pe termen lung către o economie a UE rezilientă, competitivă, eficientă din punctul de vedere al resurselor și favorabilă incluziunii sociale.

3.5. Lansarea de către Comisie a unei foi de parcurs pentru reînnoirea Consensului european privind dezvoltarea lasă impresia că aceasta intenționează să se concentreze mai întâi asupra punerii în aplicare a noii agende în politicile de dezvoltare. Această stabilire a priorităților nu este în conformitate cu abordarea integrată a ODD, care prevede strategii de punere în aplicare globale și integrate, menite să acopere politicile externe și interne.

3.6. În vederea stabilirii unui cadru de guvernare pentru punerea în aplicare a ODD, UE va trebui să își extindă perspectivele de planificare cu mult dincolo de anul 2020. O strategie globală și pe termen lung pentru o Europă durabilă, cu un orizont de timp care să vizeze cel puțin anul 2030⁽⁷⁾, ar trebui să transpună ODD în politici interne și externe ale UE, care să abordeze în mod specific provocările europene, alături de foi de parcurs și planuri de acțiune transparente pentru inițiative legislative și politice și de un calendar detaliat până în 2030. Parlamentul European a solicitat o abordare similară⁽⁸⁾.

4. Inventarierea politicilor interne și externe ale UE

4.1. *Exercițiul de inventariere trebuie însoțit de o analiză a lacunelor politicilor*

4.1.1. Definirea unei strategii politice și a unei foi de parcurs ale UE pentru realizarea ODD necesită mai mult decât o simplă inventariere a politicilor UE existente. Inventarierea politicilor actuale ale UE în raport cu fiecare ODD în parte nu permite să se evalueze dacă ODD pot fi realizate în UE fără adoptarea de măsuri ulterioare. Politicile existente ar putea să nu fie eficiente ori să fie subminate de alte politici, sau ar putea exista alte obstacole. Prin urmare, **inventarierea politicilor trebuie însoțită de o analiză a lacunelor**, care să identifice lacunele reale ale politicii UE în privința celor 17 obiective ale Agendei 2030 a ONU și a țintelor aferente.

4.1.2. În acest sens, CESE salută notele strategice intitulate „Durabilitate, acum!” („Sustainability Now!”), elaborate sub responsabilitatea dlui Karl Falkenberg, fost director general al DG Mediu, care, luând ca exemplu diverse domenii politice, subliniază cu tărie necesitatea ca UE să realizeze o serie de reforme care rezultă din Agenda 2030 a ONU.

4.1.3. În UE continuă să lipsească o analiză cuprinzătoare a lacunelor în raport cu ODD. Cu toate acestea, un indice și un tablou de bord privind ODD recent publicate și alte evaluări efectuate în statele membre ale UE demonstrează că ODD reprezintă o agendă ambițioasă și pentru țările cu venituri ridicate⁽⁹⁾, în special din pricina modului în care aceste țări produc, furnizează și consumă produse și servicii și, prin urmare, a impactului negativ asupra mediului. Principalele provocări pentru țările UE sunt ODD 12 privind consumul și producția responsabile, ODD 13 privind acțiunile de

⁽⁵⁾ Op. cit.

⁽⁶⁾ Discursul pronunțat de vicepreședintele Comisiei, dl Frans Timmermans, la reuniunea la nivel înalt a ONU din 27 septembrie 2015.

⁽⁷⁾ Punctul 4.3.3 din Avizul CESE pe tema „Bilanțul strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii” (JO C 12, 15.1.2015, p. 105); Avizul CESE pe tema „Un forum european al societății civile pentru dezvoltarea durabilă” (JO C 303, 19.8.2016, p. 73).

⁽⁸⁾ Rezoluția Parlamentului European 2016/2696(RSP).

⁽⁹⁾ Rețeaua de soluții pentru dezvoltare durabilă (SDSN), Bertelsmann Stiftung, *SDG Index & Dashboard* („Indice și tablou de bord privind ODD”), iulie 2016; Niestroy, *How are we getting ready?* („Cum ne pregătim?”) – documentul de dezbatere al Institutului german pentru dezvoltare (DIE) 9/2016.

combateră a schimbărilor climatice și a impactului acestora, ODD 14 și ODD 15 privind conservarea ecosistemelor, țintele în materie de agricultură durabilă și nutriție din cadrul ODD 2, precum și ODD 9 privind industria, inovarea și infrastructura, în cazul căruia a fost identificat un deficit în materie de investiții.

4.1.4. Alte provocări sunt generate de ODD „centrate asupra persoanelor”, în special ODD 10 privind reducerea inegalităților, ODD 8 privind munca decentă și ocuparea forței de muncă și ODD 1 privind sărăcia, precum și ODD 5 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și ODD 4 privind educația.

4.1.5. Numeroase țări membre ale OCDE nu reușesc să atingă ținta din cadrul ODD 17 privind contribuțiile financiare la cooperarea pentru dezvoltare.

4.1.6. În calitate de plan de acțiune la nivel mondial, ODD urmăresc, de asemenea, reducerea impactului social și de mediu negativ pe care economiile țărilor cu venituri ridicate îl au asupra țărilor terțe. Deși acest aspect a fost mai puțin măsurat până în prezent, el reprezintă o provocare importantă pentru statele membre ale UE.

4.2. *Contribuția actualelor strategii europene la punerea în aplicare a ODD*

4.2.1. Comitetul consideră că o inventariere a politicilor UE ar trebui să se concentreze, în primul rând, asupra instrumentelor politice care prezintă o importanță strategică pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicilor UE. Evaluările inițiale arată că aceste instrumente nu se ridică la înălțimea provocării pe care o reprezintă punerea în aplicare a ODD în UE⁽¹⁰⁾. Niciuna dintre aceste strategii nu are orizontul de timp al Agendei 2030 a ONU.

4.2.2. În decursul mandatului Comisiei Barroso, **Strategia Europa 2020** a fost declarată strategia principală a UE, înlocuind, astfel, strategia de dezvoltare durabilă. Deși acoperă, în principiu, cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile, această strategie este pe termen relativ scurt și are o perspectivă clar europeană. Ea nu numai că nu abordează perspectiva internațională, dar nu descrie nici impactul politicilor interne ale UE în alte părți ale lumii și politicile externe, inclusiv cooperarea pentru dezvoltare. Prin urmare, aceasta nu ar putea pretinde niciodată să se substituie strategiei de dezvoltare durabilă anterioare. Strategia nu acoperă două dintre ODD, și anume ODD 2 privind alimentația și agricultura și ODD 16 privind guvernarea, și acoperă doar în parte anumite ODD, cum ar fi ODD 6 privind apa și ODD 11 privind orașele.

4.2.3. Între **cele zece priorități ale președintelui Juncker**, două ODD nu sunt menționate deloc, și anume ODD 14 privind oceanele și ODD 15 privind biodiversitatea, iar altele, cum ar fi ODD 4 privind educația, ODD 6 privind apa, ODD 11 privind orașele și ODD 12 privind consumul și producția durabile sunt acoperite doar într-o măsură limitată.

4.2.4. O serie mai restrânsă de priorități au fost incluse în **„Raportul celor cinci președinți”**, care pune accentul pe problemele economice, financiare, monetare și bugetare și include guvernarea ca al cincilea subiect. Raportul conține unele trimiteri la domenii acoperite de ODD, cum ar fi energia, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială și sistemele de sănătate.

4.2.5. **Fondul european pentru investiții strategice** (FEIS) a atras proiecte în sectoare care par să corespundă cu unele provocări pe care le atrage după sine punerea în aplicare a anumitor ODD: energia (40 %), mediul și eficiența utilizării resurselor (12 %) și infrastructura socială (3 %) ⁽¹¹⁾.

4.2.6. Unele ODD – în special ODD 3 privind sănătatea, ODD 5 privind egalitatea de gen, ODD 10 privind reducerea inegalităților și ODD 11 privind orașele – nu sunt abordate în mod corespunzător în cadrul priorităților tematice în materie de investiții ale **fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI)**.

⁽¹⁰⁾ Ca element de bază pentru evaluarea de la punctele 4.2.2-4.2.7, a se vedea Niestroy (2016), pp. 38-45, Comisia Europeană, DG Cercetare și Inovare (2015). Rolul politicilor în domeniul științei, tehnologiei și inovării în ce privește promovarea punerii în aplicare a ODD.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 359 final.

4.2.7. Odată cu noua **Strategie globală a UE privind politica externă și de securitate**, UE dispune de un cadru mai amplu pentru a pune în aplicare Agenda 2030 a ONU în domenii cum ar fi comerțul, dezvoltarea, democrația, drepturile omului, ajutorul umanitar, reducerea riscurilor de dezastre, transferul tehnologic și politicile climatice. Strategia abordează, într-o anumită măsură, ODD care se axează asupra necesității de a garanta că prosperitatea este partajată la nivel global. În strategie se atrage, de asemenea, atenția asupra faptului că ODD vor fi incluse în viitorul acord post-Cotonou și că ele reprezintă un motor al revizuirii Consensului european privind dezvoltarea.

4.3. Domeniile de politică esențiale pentru schimbare

4.3.1. Pe baza unei analize a lacunelor reale și a tendințelor în ce privește atingerea obiectivelor și a țintelor de către UE, Comisia ar trebui să identifice domenii de politică de importanță majoră pentru transformările necesare. Măsurile de politică ar trebui să se concentreze asupra acestor domenii esențiale, prin intermediul unor inițiative emblematiche corespunzătoare, inclusiv a unor planuri de acțiune și obiective de referință transparente. Ținând, totodată, seama de activitatea sa anterioară în acest domeniu, CESE consideră esențiale domeniile politice menționate în cele ce urmează.

4.3.2. O tranziție justă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, circulară și colaborativă (ODD 7, 8, 9, 11, 12 și 13)

4.3.2.1. Unul dintre obiectivele principale ale ODD este acela de a menține căile de dezvoltare în limite suportabile pentru planetă, atât în ceea ce privește schimbările climatice, consumul de resurse, calitatea aerului și a apei, cât și protecția biodiversității terestre și marine. Acest lucru necesită ca regiunile dezvoltate, cum ar fi Europa, să reducă în mod fundamental amprenta ecologică a economiei lor, printr-o schimbare a producției, consumului și societății în direcția unei economii circulare și cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Tranziția reprezintă o oportunitate pentru UE de a-și moderniza economia, sporind astfel competitivitatea și reziliența sa, și de a-și îmbunătăți calitatea vieții și a crește nivelul de bunăstare a cetățenilor săi.

4.3.2.2. Au fost prezentate foi de parcurs în cel de-al 7-lea program de acțiune pentru mediu, în cadrul de politici privind clima și energia pentru 2030 și în planul de acțiune pentru economia circulară. Cu toate acestea, progresele realizate pe teren trebuie, în mod clar, accelerate⁽¹²⁾. Trebuie îmbunătățită coerența cu alte domenii de politică și trebuie abordate lacunele existente în numeroase state membre în materie de punere în aplicare, prin deplina integrare a tranziției spre o economie circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon în cadrul semestrului european⁽¹³⁾. Cel de-al 7-lea program de acțiune pentru mediu și planul de acțiune pentru economia circulară necesită mecanisme solide de punere în aplicare și coordonarea activă cu alte domenii de politică din cadrul Comisiei, pentru a asigura rezultate efective⁽¹⁴⁾. Consolidarea dialogului și a alianțelor cu societatea civilă, inclusiv cu întreprinderile și sindicatele, este indispensabilă pentru realizarea de progrese. Politicile active de ocupare a forței de muncă trebuie să prevadă o tranziție justă⁽¹⁵⁾. Politica privind clima trebuie să se bazeze pe principiul „justiției climatice”, garantând că sarcinile și beneficiile asociate cu schimbările climatice – în termeni de impact al acestora asupra drepturilor omului, sărăciei și egalității de șanse – sunt repartizate în mod echitabil și că grupurile cele mai vulnerabile nu vor fi cele care vor avea de suferit.

4.3.2.3. Trebuie să se garanteze că piețele sprijină tranziția economică și că prețurile reflectă costurile externe reale ale emisiilor nocive pentru climă și ale utilizării resurselor naturale⁽¹⁶⁾. Angajamentele luate în ce privește eliminarea subvențiilor acordate în detrimentul mediului trebuie să fie puse în practică, iar reforma taxei de mediu trebuie promovată mai intens. Trebuie accelerată crearea de noi modele de piețe descentralizate ale energiei curate, în care consumatorii devin, de asemenea, producători. În mod similar, o economie descentralizată bazată pe consumul colaborativ le permite consumatorilor să se îndrepte către modelul de economie circulară. Noua economie colaborativă implică o schimbare

⁽¹²⁾ Avizul CESE pe tema „Protocolul de la Paris – Proiect detaliat pentru combaterea schimbărilor climatice după 2020” (JO C 383, 17.11.2015, p. 74); Avizul CESE pe tema „Instrumente de piață – O economie a UE cu emisii scăzute de dioxid de carbon” (JO C 226, 16.7.2014, p. 1).

⁽¹³⁾ Avizul CESE pe tema „Instrumente de piață – O economie a UE cu emisii scăzute de dioxid de carbon” (JO C 226, 16.7.2014, p. 1).

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Închiderea buclei – Un plan de acțiune al UE pentru economia circulară” (JO C 264, 20.7.2016, p. 98).

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE pe tema „O coaliție pentru a transpune în fapt angajamentele Acordului de la Paris”, adoptat la 14 iulie 2016, nepublicat încă în JO.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE pe tema „Instrumente de piață – O economie a UE cu emisii scăzute de dioxid de carbon” (JO C 226, 16.7.2014, p. 1); Avizul CESE pe tema „Lansarea procesului de consultare publică privind o nouă organizare a pieței energiei” (JO C 82, 3.3.2016, p. 13); Avizul CESE pe tema „Noi avantaje pentru consumatorii de energie” (JO C 82, 3.3.2016, p. 22).

conceptuală în ceea ce privește munca și va constitui o sursă importantă de locuri de muncă. Vor trebui garantate drepturile consumatorilor și ale lucrătorilor și concurența loială în acest sector⁽¹⁷⁾.

4.3.3. O tranziție către o societate și o economie favorabile incluziunii sociale, care respectă munca decentă și drepturile omului (ODD 1, 3, 4, 5, 8 și 10)

4.3.3.1. Preocupările principale ale ODD constau în eradicarea sărăciei și asigurarea faptului că toate persoanele își pot realiza potențialul în condiții de demnitate și egalitate. În această privință, ODD reflectă valorile și modelul social ale Europei. Cu toate acestea, decalajul dintre cei bogați și cei săraci în Europa s-a accentuat în ultimele decenii, iar ultimii opt ani de recesiune și criză financiară au dus la creșterea și mai accentuată a șomajului și a nivelului de sărăcie, au exacerbato tot mai multe inegalități și au pus o și mai mare presiune asupra protecției sociale, afectând, în special, grupurile cele mai vulnerabile.

4.3.3.2. Realizarea ODD necesită ca UE să schimbe paradigma economică, îndreptând-o către un model de dezvoltare mai favorabil incluziunii, care să distribuie bogăția existentă într-un mod mai echitabil și să sporească, totodată, reziliența economică și financiară⁽¹⁸⁾. UE trebuie să creeze un cadru favorabil investițiilor, care, alături de o piață internă funcțională, de competitivitatea la nivel internațional și de o cerere internă tot mai mare, să intensifice creșterea economică durabilă și crearea de locuri de muncă.

4.3.3.3. ODD ar trebui să constituie prilejul de a reafirma obiectivele Strategiei Europa 2020 privind reducerea sărăciei, ocuparea forței de muncă și educația, și de a reflecta cu privire la modalități mai eficiente de realizare a acestora. Principalele obiective sociale – precum crearea de locuri de muncă decente, eradicarea sărăciei, reducerea inegalităților și investițiile sociale – trebuie să fie puse pe picior de egalitate cu aspectele de ordin macroeconomic în cadrul semestrului european⁽¹⁹⁾. Prima propunere a Comisiei privind pilonul european al drepturilor sociale nu făcea nicio referire la ODD. La pregătirea ulterioară a pilonului european al drepturilor sociale, ar trebui luată în considerare integrarea ODD. Comitetul elaborează, în prezent, un aviz cu privire la acest pilon, în care își va exprima cu adevărat opinia sa în această privință.

4.3.3.4. UE ar trebui să investească într-o abordare mai coerentă și sistematică în ce privește combaterea excluziunii sociale, marginalizarea și sărăcia, care să se concentreze asupra grupurilor vulnerabile, să aibă ca fundament drepturile omului și să trateze, totodată, discriminarea bazată pe criteriul de sex. Este necesară adaptarea Directivei privind punerea în aplicare a principiului tratamentului egal⁽²⁰⁾.

4.3.3.5. Pe lângă provocările pe care le reprezintă șomajul și îmbătrânirea populației, sistemele de protecție socială trebuie să se adapteze la noile provocări, în special la cele legate de noile forme de ocupare a forței de muncă, care oferă noi oportunități în materie de ocupare a forței de muncă, dar, în același timp, pot duce la muncă precară și la sărăcia persoanelor încadrate în muncă. Trebuie exploatat potențialul de creare de locuri de muncă al tranzițiilor economice esențiale, cum ar fi cele către societatea digitală, economia circulară și economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon⁽²¹⁾. Standardele de muncă și un venit minim european vor contribui la asigurarea coeziunii teritoriale și sociale și la redistribuirea bogăției și a veniturilor în mod echitabil⁽²²⁾, ținând seama de competențele statelor membre și ale UE în aceste domenii. Atât actorii din sectorul public, cât și cei din sectorul privat ar trebui să exploateze imensul potențial al investițiilor sociale⁽²³⁾. Pentru a „nu exclude pe nimeni”, este necesar să se investească într-o educație de calitate și care să încurajeze incluziunea, precum și în servicii de înaltă calitate, accesibile și integrate, care să acorde sprijin persoanelor aflate în dificultate.

4.3.3.6. Întreprinderile sociale sprijină integrarea pe piața forței de muncă, furnizând totodată produse și servicii accesibile, în interesul societății, de exemplu servicii într-o economie circulară, descentralizată și cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Acestea ar trebui susținute prin măsuri de stimulare a întreprinderilor nou-înființate în domeniul economiei sociale și printr-un mediu de reglementare propice⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ Avizul CESE pe tema „Consumul colaborativ sau participativ: un model de dezvoltare durabilă pentru secolul XXI” (JO C 177, 11.6.2014, p. 1); Avizul CESE privind economia colaborativă și autoreglementarea (JO C 303, 19.8.2016, p. 36).

⁽¹⁸⁾ Avizul CESE pe tema „Impactul investițiilor sociale asupra ocupării forței de muncă și a bugetelor publice” (JO C 226, 16.7.2014, p. 21); Avizul CESE pe tema „Principii pentru sisteme de prestații sociale eficiente și fiabile” (JO C 13,15.1.2016, p. 40).

⁽¹⁹⁾ Avizul CESE pe tema „Impactul investițiilor sociale asupra ocupării forței de muncă și a bugetelor publice” (JO C 226, 16.7.2014, p. 21); Avizul CESE privind combaterea sărăciei (JO C 133, 14.4.2016, p. 9).

⁽²⁰⁾ COM(2008) 426 final.

⁽²¹⁾ Avizul CESE pe tema „Inițiativa privind locurile de muncă ecologice și planul de acțiune ecologică destinat IMM-urilor” (JO C 230, 14.7.2015, p. 99); Avizul CESE pe tema „Societatea digitală: acces, educație, formare, ocuparea forței de muncă, instrumente pentru egalitate” (JO C 451, 16.12.2014, p. 25); Avizul CESE pe tema „Către o economie de succes bazată pe date” (JO C 242, 23.7.2015, p. 61).

⁽²²⁾ Avizul CESE privind venitul european minim și indicatorii sărăciei (JO C 170, 5.6.2016, p. 23).

⁽²³⁾ Avizul CESE pe tema „Impactul investițiilor sociale asupra ocupării forței de muncă și a bugetelor publice” (JO C 226, 16.7.2014, p. 21).

⁽²⁴⁾ Avizul CESE privind construirea unui ecosistem financiar pentru întreprinderile sociale (JO C 13, 15.1.2016, p. 152).

4.3.4. *O tranziție către sisteme durabile de producție și consum al alimentelor*
(ODD 2, 12 și 15)

4.3.4.1. Modul în care sunt cultivate, produse, consumate, negociate, comercializate, transportate și depozitate alimentele constituie legătura fundamentală dintre oameni și planetă, și reprezintă calea către o creștere economică durabilă și favorabilă incluziunii⁽²⁵⁾. ODD, în special obiectivele 2 și 12, oferă un cadru esențial pentru acțiune comună în scopul de a hrăni populația lumii în mod durabil până în 2030. Este urgent să se realizeze tranziția către sisteme alimentare mai durabile, care să cuprindă toate etapele, de la producție la consum. Producătorii trebuie să cultive mai multe alimente, reducând, în același timp, impactul asupra mediului, în timp ce consumatorii trebuie să fie încurajați să adopte regimuri alimentare nutritive și sănătoase, cu o amprentă de carbon redusă.

4.3.4.2. Reforma PAC a introdus o combinație de măsuri care pot fi considerate un pas în direcția cea bună⁽²⁶⁾. O tranziție către sisteme alimentare durabile necesită o politică alimentară cuprinzătoare, integrată, cu o strategie bio-economică amplă, și nu doar o politică agricolă. Pe baza recunoașterii interdependenței dintre producția și consumul de alimente, trebuie elaborată o abordare politică europeană adecvată, care să traseze calea către durabilitate, sănătate și reziliență⁽²⁷⁾.

4.3.4.3. În acest sens, trebuie, printre altele, să se răspundă întrebării formulate în „raportul Falkenberg”, și anume dacă orientarea către export a agriculturii europene este compatibilă cu obiectivul de consolidare a producției de alimente în țările în curs de dezvoltare.

4.3.4.4. UE va avea un rol esențial în realizarea țintei 12.3 de a reduce la jumătate risipa de alimente pe cap de locuitor la nivel global. În timp ce aproape 800 de milioane de persoane din întreaga lume suferă de foame, cifrele arată că o treime din alimentele produse pentru consumul uman se pierd sau se risipesc la nivel mondial (dintre care 100 de milioane de tone doar în UE)⁽²⁸⁾. CESE salută planul Comisiei de a crea o platformă a părților interesate pentru a ajuta la structurarea măsurilor necesare și a face schimb de bune practici în materie de prevenire și reducere a risipei de alimente⁽²⁹⁾.

4.3.5. *Realizarea de investiții în inovare și în modernizarea infrastructurii pe termen lung și încurajarea întreprinderilor durabile*
(ODD 7, 8, 9 și 13)

4.3.5.1. Transformarea economiei într-un model mai durabil va necesita o schimbare importantă în ce privește investițiile. Se estimează că atingerea ODD la nivel mondial ar necesita investiții de cca 3 mii de miliarde de dolari SUA⁽³⁰⁾ atât din surse publice, cât și din surse private. Este nevoie de un plan global pentru mobilizarea resurselor financiare atât la nivelul UE, cât și la nivelul statelor membre. Diversele inițiative și programe de finanțare ale UE trebuie aduse laolaltă.

4.3.5.2. UE trebuie să canalizeze în mod mai eficient investițiile publice în țările în curs de dezvoltare către realizarea unei dezvoltări durabile integrate și trebuie să țină seama de indicatorii ODD în cadrul finanțării publice a proiectelor de dezvoltare. Și mai important, UE trebuie să încurajeze și să intensifice investițiile sectorului privat în aceste domenii.

4.3.5.3. Totodată, și în interiorul UE, ODD necesită investiții semnificative în modernizarea infrastructurii și crearea de întreprinderi durabile. Primele evaluări privind punerea în aplicare a ODD în UE arată lacune grave în ceea ce privește investițiile în industrie, inovare și infrastructură⁽³¹⁾.

⁽²⁵⁾ FAO și cele 17 obiective de dezvoltare durabilă: <http://www.fao.org/3/a-i4997e.pdf>.

⁽²⁶⁾ Avizul CESE privind sistemele alimentare mai durabile (JO C 303, 19.8.2016, p. 64).

⁽²⁷⁾ Op. cit.

⁽²⁸⁾ FUSIONS (2016). Estimări privind nivelul deșeurilor alimentare la nivel european; <http://www.eu-fusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf>.

⁽²⁹⁾ A se vedea nota de subsol 26.

⁽³⁰⁾ IDDRI, 2015 Issue Brief: <http://www.iddri.org/Publications/Three-commitments-governments-should-take-on-to-make-Sustainable-Development-Goals-the-drivers-of-a-major-transformation>.

⁽³¹⁾ Niestroy (2016), p. 28

4.3.5.4. Există argumente economice clare în favoarea durabilității. Pentru a utiliza pe deplin această oportunitate, UE ar trebui să creeze un mediu de afaceri propice, care să încurajeze inovarea, spiritul antreprenorial și investițiile durabile. Unele întreprinderi au început deja să acționeze în acest sens, dar este esențial ca experiențele încununate de succes ale întreprinderilor în materie de durabilitate să fie extinse și reproduse. Abordările voluntare, precum responsabilitatea socială a întreprinderilor, pot aduce o contribuție pozitivă la această tranziție. Acestea trebuie însoțite de măsuri suplimentare, cum ar fi măsurile de creștere a transparenței, de dezvoltare a competențelor, de facilitare a parteneriatelor și de îndrumare a raportării efectuate de către întreprinderi. Comisia ar trebui să evalueze dacă alianțele cu sectorul privat care implică participarea mai multor părți interesate ar constitui un instrument util la nivelul UE.

4.3.5.5. Programele de finanțare ale UE trebuie aliniate la ODD. Atât inițiativele precum Planul Juncker, cât și instituțiile financiare și băncile de investiții publice vor juca un rol decisiv. Provocarea, în acest context, constă în realocarea capitalului. Uniunea piețelor de capital oferă oportunitatea de a promova investițiile durabile⁽³²⁾. Revizuirea la jumătatea perioadei a CFM va oferi oportunitatea de a integra ODD în principalele fonduri ale UE. Trebuie stimulate investițiile pe termen lung și eliminate obstacolele⁽³³⁾.

4.3.6. *Punerea comerțului în serviciul dezvoltării durabile globale* (ODD 12 și 17)

4.3.6.1. Într-o economie globalizată, comerțul are un impact crucial asupra dezvoltării durabile în interiorul UE și la nivel mondial. Prin urmare, în cadrul a diferite ODD, comerțul este considerat un important mijloc de punere în aplicare a Agendei 2030 a Națiunilor Unite. În comunicarea sa pe tema „Comerț pentru toți”, Comisia a lansat un plan de acțiune ambițios pentru o politică de comerț și investiții mai responsabilă, care să garanteze respectarea standardelor sociale și de mediu în relațiile comerciale și să promoveze dezvoltarea durabilă⁽³⁴⁾. Punerea în aplicare a ODD va trebui să urmărească în mod sistematic și eficient acest plan de acțiune, iar rezultatele vor trebui monitorizate.

4.3.6.2. În toate acordurile comerciale și de investiții ale UE ar trebui incluse capitole ambițioase privind comerțul și dezvoltarea durabilă, iar acestea ar trebui puse în aplicare și executate în mod efectiv. Trebuie consolidată dimensiunea dezvoltării durabile în cadrul OMC⁽³⁵⁾. Cea mai bună modalitate de a asigura respectarea standardelor sociale, de muncă și de mediu în cadrul acordurilor de liber schimb este de a asigura o mai mare implicare a societății civile pe tot parcursul negocierilor și al procesului de punere în aplicare și monitorizare⁽³⁶⁾.

4.3.6.3. Comisia ar trebui să adopte o strategie care să promoveze munca decentă în lanțurile globale de aprovizionare⁽³⁷⁾. Trebuie să se acorde sprijin inițiativelor care implică mai multe părți interesate, astfel încât acestea să promoveze atenția necesară în cadrul lanțurilor de aprovizionare globale.

4.4. *O mai bună guvernare pentru dezvoltarea durabilă*

4.4.1. Pentru a sprijini activitățile din domeniile esențiale de politică, UE trebuie să evalueze și să îmbunătățească coordonarea orizontală și verticală a politicilor, în scopul unei puneri în aplicare eficiente a Agendei 2030 a ONU. O mai bună guvernare reprezintă un factor esențial pentru dezvoltarea durabilă⁽³⁸⁾, iar o mai bună coordonare constituie o abordare fundamentală pentru coerența politicilor.

4.4.2. UE trebuie să își consolideze coerența politicilor și să le orienteze în mod consecvent către o dezvoltare durabilă echilibrată. Actualul mecanism de integrare a aspectelor legate de politica de dezvoltare în alte domenii („coerența politicilor de dezvoltare”) ar trebui examinat, consolidat și reconceptualizat într-un instrument care să ofere „coerența politicilor de dezvoltare durabilă” și ar trebui corelat cu alte eforturi de coordonare orizontală.

⁽³²⁾ Studiul realizat de Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) pe tema „Dezvoltarea unui sistem financiar durabil în Uniunea Europeană” (*Building a sustainable Financial System in the European Union*), p. 5: <http://web.unep.org/inquiry>.

⁽³³⁾ Avizul CESE privind Cartea verde „Finanțarea pe termen lung a economiei europene” (JO C 327, 12.11.2013, p. 11).

⁽³⁴⁾ COM(2015) 497 final.

⁽³⁵⁾ Avizul CESE pe tema „Comerț, creștere și dezvoltare – Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin” (JO C 351, 15.11.2012, p. 77); Avizul CESE pe tema „Finanțarea dezvoltării – poziția societății civile” (JO C 383, 17.11.2015, p. 49).

⁽³⁶⁾ Avizul CESE pe tema „Comerț pentru toți – Către o politică comercială și de investiții mai responsabilă” (JO C 264, 20.7.2016, p. 123).

⁽³⁷⁾ Avizul CESE privind munca decentă în lanțurile de aprovizionare globale (JO C 303, 19.8.2016, p. 17).

⁽³⁸⁾ *Ultimately, it's all about governance* („În ultimă instanță, totul se rezumă la guvernare”), discursul comisarului Timmermans pronunțat cu ocazia reuniunii la nivel înalt a ONU, la 27 septembrie 2015.

4.4.3. De asemenea, Comisia ar trebui să analizeze modul în care instrumentele pentru „o mai bună reglementare” pot fi utilizate pentru a contribui la realizarea ODD. Orientările privind evaluarea impactului ar trebui revizuite în consecință, astfel încât să permită, de exemplu, introducerea criteriului durabilității în evaluarea impactului noii legislații.

4.4.4. Pentru a integra ODD în toate domeniile politice relevante, Comisia ar trebui să utilizeze principiile directe ale Agendei 2030 a ONU ca pe un cadru pentru revizuirea legislației UE și a procesului de elaborare a politicilor UE, în special dintr-o perspectivă bazată pe drepturile omului și pe principiul de „a nu exclude pe nimeni”.

4.4.5. Pe baza indicatorilor ODD la nivel global, completați de indicatori adecvați la nivel european, UE trebuie să stabilească un sistem de monitorizare și revizuire a ODD, care să fie coordonat cu monitorizarea din statele membre ale UE și conectat cu monitorizarea globală realizată în cadrul Forumului politic la nivel înalt pentru dezvoltare durabilă.

4.4.6. Indicatorii ODD ar trebui introduși și în procesele existente de monitorizare și evaluare a politicilor. Acest aspect se aplică în special semestrului european, ca principal instrument al mecanismului de guvernanță a UE, care trebuie adaptat la punerea în aplicare a ODD.

4.4.7. Consolidarea rolului indicatorilor de durabilitate în procesul legislativ de alocare a bugetului ar reprezenta o părghie importantă pentru realizarea dezvoltării durabile. Criteriile condiționalității din cadrul fondurilor structurale și de investiții europene ar trebui adaptate la punerea în aplicare a ODD.

4.4.8. Ar trebui susținută inițiativa Rețelei europene pentru dezvoltare durabilă (ESDN) de a înființa o platformă de învățare reciprocă între statele membre.

4.4.9. UE însăși ar trebui să ia inițiativa și să prezinte o revizuire voluntară în cadrul sesiunii din 2017 a Forumului politic la nivel înalt, astfel încât să fie prima organizație regională care a făcut acest lucru. Mai mult, UE ar trebui să elaboreze rapoarte anuale în care să analizeze modul în care acțiunea sa internă și externă contribuie la punerea în aplicare a ODD în domeniul tematic anual prioritar stabilit de Forumul politic la nivel înalt⁽³⁹⁾. Societatea civilă ar trebui să fie implicată pe deplin în elaborarea și prezentarea acestei revizuirii voluntare și a rapoartelor tematice, prin intermediul Forumului european pentru dezvoltare durabilă.

5. Societatea civilă ca forță motrice

5.1. Agenda 2030 a ONU impune tranziția **către un model de guvernanță la care participă multiple părți interesate**, în cadrul căruia societății civile îi revine un rol mai important. ODD pot fi implementate doar dacă societatea civilă și alte părți interesate își asumă un rol activ și și le însușesc. Trebuie să se asigure implicarea societății civile, de la nivelul local, regional și național până la nivelul UE și al Forumului politic la nivel înalt, în toate etapele punerii în aplicare.

5.2. Pentru **UE și statele sale membre**, CESE propune crearea unui **Forum european pentru dezvoltarea durabilă**, pentru a implica o gamă largă de organizații ale societății civile și părți interesate în punerea în aplicare a ODD în UE și în monitorizarea și evaluarea continuă a acestora⁽⁴⁰⁾. O primă sarcină a acestui forum ar trebui să conste în facilitarea dialogului societății civile în procesul de elaborare a unei strategii globale a UE pentru dezvoltarea durabilă.

5.3. Comisia ar trebui să prevadă un program și o linie de finanțare specifice pentru sprijinirea consolidării capacităților organizațiilor societății civile, astfel încât acestea să poată participa pe deplin la acest proces. Programele de consolidare a capacităților existente trebuie să fie deschise în mod mai explicit organizațiilor societății civile care activează în domeniul chestiunilor interne și care joacă rolul de „punte” între componentele interne și externe în ceea ce privește integrarea ODD și aspectele legate de guvernanță.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽³⁹⁾ Avizul CESE pe tema „Agenda 2030 – O Uniune Europeană angajată să sprijine obiectivele de dezvoltare durabilă pe plan mondial”, nepublicat încă în JO.

⁽⁴⁰⁾ Avizul CESE pe tema „Un forum european al societății civile pentru dezvoltarea durabilă” (JO C 303, 19.8.2016, p. 73).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind O reglementare care să facă față viitorului
(aviz exploratoriu)
(2016/C 487/07)

Raportor: **domnul Christian MOOS**

Coraportor: **domnul Denis MEYNENT**

Consultare	Președinția slovacă, 14.3.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Subcomitetul „O reglementare care să facă față viitorului”
Data adoptării în subcomitet	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	213/2/5
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Președinția slovacă a invitat CESE să se pronunțe asupra „unei reglementări care să facă față viitorului”. Acest nou concept este în concordanță cu alte solicitări specifice adresate Comisiei și colegiuitorilor, cu scopul de a asigura un nivel sporit de coerență a reglementării, printre altele în raport cu competitivitatea UE și cu luarea în considerare a situației specifice a IMM-urilor și a microîntreprinderilor, aspecte asupra cărora CESE s-a pronunțat în mai multe rânduri.

1.2. CESE observă că se fac eforturi de îmbunătățire a calității reglementării europene, care ar trebui intensificate.

1.3. CESE reamintește că o reglementare de înaltă calitate, simplă, ușor de înțeles și coerentă „este un factor esențial de integrare și nu reprezintă o sarcină sau un cost de redus”, fiind indispensabilă pentru a genera creștere economică durabilă și a stimula inovarea, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a IMM-urilor, precum și crearea de locuri de muncă de calitate.

1.4. „Principiul inovării”, astfel cum este definit în capitolul 2, se înscrie, de asemenea, în logica programului REFIT. CESE reamintește principiile programului privind „o mai bună reglementare”, deja definite și aplicate, și subliniază că acest nou principiu nu trebuie să primeze asupra celor existente și trebuie aplicat cu inteligență și prudență, în special în domeniile protecției sociale și al protecției mediului, al sănătății și al protecției consumatorilor.

1.5. CESE propune continuarea examinării posibilităților oferite de „principiul inovării”, prin intermediul unui schimb de bune practici.

1.6. Inovarea este una dintre condițiile necesare pentru a asigura o creștere durabilă în Europa. Trebuie prevăzut așadar un cadru de reglementare favorabil inovării, deși relația dintre inovare și cadrul de reglementare nu este deloc simplă. Pe lângă măsurile legislative, trebuie luate și alte măsuri pentru promovarea și dezvoltarea inovării (măsuri administrative, facilități fiscale, plan de investiții etc.).

1.7. Obiectivul reglementării UE ar trebui să fie întotdeauna crearea unui cadru juridic care să permită întreprinderilor și cetățenilor să beneficieze de avantajele pieței interne și să evite o sarcină administrativă inutilă. Reglementarea europeană va face față viitorului în măsura în care este proactivă și preventivă; CESE se pronunță în favoarea unei reglementări adaptabile. El consideră că o reglementare europeană care să facă față viitorului trebuie să se bazeze pe metoda comunitară.

1.8. Este necesar să se evite costurile inutile ale reglementării. Aceste costuri ar trebui să fie proporționale cu beneficiile pe care le generează.

1.9. CESE consideră că orice reglementare trebuie să fie rezultatul unor deliberări politice publice. În acest sens, rolul societății civile și al partenerilor sociali este foarte important, fiind necesar să se asigure cadrul adecvat pentru un dialog social și civic calitativ, cu valorificarea în mod corespunzător a punctelor de vedere exprimate.

1.10. CESE constată că nu numai conținutul legislației, ci chiar procesul legislativ trebuie să facă față viitorului, pentru a corespunde nevoilor întreprinderilor și cetățenilor.

1.11. O reglementare care să facă față viitorului trebuie să fie fermă în ceea ce privește finalitatea sa, întotdeauna conformă cu obiectivele stabilite în tratate și flexibilă în cadrul transpunerii sale în legislația națională. Ea nu intră în detalii, ci doar stabilește un cadru, care trebuie transpus la timp și în mod corespunzător la nivel național, inclusiv cu consultarea și valorificarea pozițiilor partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile reprezentative. Utilizarea clauzelor de limitare în timp („sunset clause”) ar trebui examinată mai bine.

1.12. CESE pledează pentru clarificarea principiilor subsidiarității și proporționalității, care sunt uneori utilizate ca argumente de către adversarii inițiativelor legislative, pe o bază insuficient argumentată.

1.13. Societatea civilă trebuie să fie în rezonanță cu „o reglementare care să facă față viitorului”. CESE ocupă o poziție propice pentru a juca rolul de intermediar între legiuitor, pe de o parte, și organizațiile societății civile și partenerii sociali, pe de altă parte.

1.14. CESE subliniază importanța evaluărilor de impact la nivel național și european, inclusiv a Testului IMM, și aceasta în cazul tuturor inițiativelor, fie ele legislative sau nelegislative, astfel încât deciziile politice să fie adoptate în cunoștință de cauză și pe baza unor elemente concrete. Evaluările de impact vin în sprijinul deciziilor politice, pe care nu le-ar putea înlocui.

1.15. CESE solicită să fie consultat atunci când Comisia, Parlamentul și Consiliul convin asupra retragerii unor propuneri legislative, întrucât este important să se evalueze consecințele materiale și imateriale ale acestor decizii.

1.16. CESE consideră că Consiliul trebuie să devină mai transparent și că o viitoare reformă a tratatelor ar trebui să încerce să îmbunătățească coerența deciziilor Consiliului. Drepturile Parlamentului trebuie consolidate.

1.17. CESE consideră necesar să exploateze mai mult cooperarea consolidată, evitându-se, în același timp, ca instituțiile să fie afectate de acest lucru.

1.18. CESE insistă ca participarea sa la procesul consultativ să meargă mână în mână cu consolidarea UEM. Parlamentul European, dar și organele consultative, trebuie să fie mai bine integrate în ciclul semestrului european.

1.19. CESE este în favoarea unei proceduri legislative accelerate în cadrul trilogului numai în situații de urgență.

2. Observații generale

2.1. Președinția slovacă a invitat CESE să se pronunțe cu privire la „o reglementare care să facă față viitorului” și să reflecteze asupra modului în care UE poate îmbunătăți reglementarea pentru a se adapta nevoilor economiei și ale societății în această perioadă de schimbări rapide. Președinția dorește să afle în ce mod costurile de reglementare pentru întreprinderi se pot menține la un nivel rezonabil, fără a neglija obiectivele tratatelor.

2.2. Reglementarea europeană va face față viitorului în măsura în care este proactivă și preventivă, pe de o parte, și oferă claritate și securitate juridică, pe de altă parte. De aceea, CESE pledează pentru o reglementare care să se adapteze și să aibă, totodată, capacitatea de a anticipa.

2.3. De asemenea, sunt necesare reglementări pentru îndeplinirea obiectivelor politice ale tratatelor. Uniunea Europeană este o economie socială de piață și, prin urmare, anumite norme implică anumite costuri pentru întreprinderi, de exemplu în domeniul securității și sănătății la locul de muncă. Echilibrul dintre obiectivele economice și sociale este factorul care garantează pacea socială în Europa. O reglementare care să facă față viitorului trebuie să respecte acest echilibru și să promoveze coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea dintre statele membre.

2.4. CESE susține și subliniază necesitatea de a consolida legitimitatea legislației europene printr-o mai bună reglementare, dar insistă ca percepția asupra elementelor care trebuie să facă față viitorului să nu ducă la o depolitizare a procesului legislativ. El este convins că orice reglementare trebuie să fie rezultatul unor deliberări politice publice. În acest sens, ar trebui să se ia în considerare rolul important al societății civile și al partenerilor sociali în cadrul dialogului social.

2.5. Reglementarea europeană are șanse să facă față viitorului în măsura în care este considerată legitimă de către cetățeni. Ea trebuie să se bazeze pe reprezentare, pe consens și pe participare și trebuie să poată furniza rezultate sau soluții la o problemă colectivă.

2.6. CESE consideră că procesul legislativ european ar trebui să fie revizuit în cadrul Tratatului de la Lisabona și, dacă este necesar, în cadrul unui nou tratat pentru ca politicile europene să dea rezultate mai bune. CESE dorește să evidențieze tocmai acest aspect al unei „reglementări care să facă față viitorului”, care este legat de calitate, legitimitate, transparență și caracterul favorabil incluziunii.

2.7. CESE constată că nu numai conținutul legislației, ci chiar procesul legislativ trebuie să facă față viitorului, pentru a corespunde nevoilor întreprinderilor și cetățenilor. Cu alte cuvinte, se pune problema democrației la nivel european.

2.8. Ca urmare, voința politică a aleșilor și alegerile pe care le fac aceștia sunt determinante. Fiecare reglementare poate fi analizată în funcție de capacitatea sa de a traduce această voință politică în fapte și evaluată în funcție de calitatea sa democratică. Prin urmare, CESE propune să se examineze nu numai conținutul reglementării, ci și procesul legislativ.

2.9. Acest nou concept de „reglementare care să facă față viitorului” este legat de alte inițiative de îmbunătățire a reglementării. CESE s-a pronunțat în repetate rânduri în avizele sale ⁽¹⁾ asupra programului privind o mai bună legiferare și asupra programului REFIT ⁽²⁾. El reamintește avizul său privind o abordare proactivă a reglementării ⁽³⁾.

2.10. Printre prioritățile trioului de președinții (Țările de Jos, Slovacia și Malta) pentru perioada ianuarie 2016-iunie 2017, se numără punerea în aplicare a programelor pentru o mai bună reglementare și REFIT, acesta din urmă fiind lansat de Comisia Europeană în 2012 pentru a evalua costurile administrative ale dispozițiilor legislative în vigoare și, după caz, pentru a le elimina. Este evident că ideea unei „reglementări care să facă față viitorului” se înscrie în logica acestor programe.

2.11. CESE observă că se fac eforturi de îmbunătățire a calității reglementării europene și insistă ca acestea să fie intensificate. CESE a luat cunoștință de comunicarea Comisiei din 19 mai 2015 ⁽⁴⁾ și de Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare din 13 aprilie 2016 ⁽⁵⁾, constatând, în același timp, că nu a fost implicat în elaborarea celui din urmă.

2.12. CESE consideră că o legislație de înaltă calitate, simplă, ușor de înțeles și coerentă, garantată de Comisie, Parlament și Consiliu, este o condiție indispensabilă pentru a genera o creștere economică durabilă și a stimula inovarea, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a IMM-urilor și a microîntreprinderilor, precum și crearea de locuri de muncă de calitate. De asemenea, este importantă punerea deplină în aplicare a *Small Business Act* în toate domeniile.

2.13. Reglementarea europeană „este un factor esențial de integrare și nu reprezintă o sarcină sau un cost de redus. Dimpotrivă, dacă are proporțiile cuvenite, ea devine o garanție importantă de protecție, de promovare și de securitate juridică pentru toți actorii și cetățenii europeni ⁽⁶⁾.”

2.14. CESE reamintește importanța principiilor deja stabilite pentru o reglementare corespunzătoare. Printre acestea se numără principiile de punere în aplicare corectă și la timp, principiul subsidiarității și cel al proporționalității, principiul precauției, principiul previzibilității, principiul „a gândi mai întâi la scară mică”, dimensiunea externă a competitivității și testul pieței interne.

2.15. În prezent, un nou aspect al reglementării pare să capete o importanță prioritară pentru Consiliu: principiul inovării. Acest principiu, care presupune să se ia în considerare impactul asupra cercetării și inovării în procesul de elaborare și revizuire a normelor, este unul dintre numeroasele criterii care permit evaluarea propunerilor legislative ale Comisiei în domenii tehnice, tehnologice sau științifice. El trebuie utilizat în mod inteligent și cu prudență, în special în ceea ce privește protecția socială, protecția mediului, sănătatea și protecția consumatorilor.

⁽¹⁾ Lista avizelor și rapoartelor de informare ale CESE.

⁽²⁾ JO C 230, 14.7.2015, p. 66 și JO C 303, 19.8.2016, p. 45.

⁽³⁾ JO C 175, 28.7. 2009, p. 26.

⁽⁴⁾ „O mai bună legiferare pentru rezultate mai bune – O agendă a UE” – COM(2015) 215 final.

⁽⁵⁾ „O mai bună legiferare” (JO L 123, 12.5.2016, p. 1).

⁽⁶⁾ JO C 303, 19.8. 2016, p. 45.

2.16. Acest lucru reiese din concluziile Consiliului „Competitivitate”⁽⁷⁾ al UE, în care se afirmă că „ar trebui să se aplice «principiul inovării», ceea ce înseamnă că, în elaborarea și revizuirea reglementărilor din toate domeniile de politică, ar trebui să se ia în considerare impactul acestora asupra cercetării și inovării”. El se reflectă și în solicitarea Președinției slovace, precum și într-un studiu recent al CEPS⁽⁸⁾, care afirmă că stabilirea unor norme prea stricte riscă să blocheze investițiile și să împiedice inovarea. Este o interpretare în concordanță cu logica programului REFIT.

2.17. CESE consideră că aplicarea acestui nou principiu trebuie definită în prealabil, iar utilizarea sa specificată cu atenție.

2.18. Pentru CESE, principiul inovării trebuie să aibă aceeași pondere ca și celelalte criterii menționate la punctul 2.14 și utilizate de Comisie pentru a studia impactul unei propuneri legislative. Prin urmare, trebuie găsit un echilibru între principiul inovării și celelalte criterii, și să se asigure că acest principiu nu prevalează în raport cu celelalte.

2.19. CESE propune Președinției slovace să continue examinarea posibilităților oferite de „principiul inovării” prin intermediul unui schimb de bune practici. CESE solicită ca, pe această bază, Comisia să poată realiza o evaluare a oportunităților și a impactului acestui nou principiu.

2.20. Obiectivul reglementării UE ar trebui să fie întotdeauna crearea unui cadru juridic care să permită întreprinderilor și cetățenilor să beneficieze de avantajele pieței interne și de libertățile acesteia, adică să promoveze potențialul inovator european. Acest lucru implică evitarea sarcinilor administrative inutile, precum și revizuirea sau eliminarea normelor prost concepute, depășite și greoaie.

2.21. CESE consideră că costurile reglementării ar trebui să fie proporționale cu beneficiile pe care le generează. Costurile și sarcinile administrative inutile ar trebui evitate în interesul întreprinderilor, al cetățenilor și al administrațiilor însărcinate cu punerea în aplicare a reglementării. Este important ca beneficiul net și valoarea adăugată a unei reglementări să prevaleze asupra costurilor acesteia pentru întreprinderi sau pentru societate în ansamblul său.

3. Propuneri prospective pentru o reglementare care să facă față viitorului

3.1. CESE insistă ca noțiunea de „reglementare care să facă față viitorului” să fie mai bine definită. Ea trebuie să respecte valorile și obiectivele Uniunii Europene, în conformitate cu articolele 1 și 2 din Tratatul de la Lisabona. Prin urmare, principiul inovării, care este una dintre prioritățile Președinției slovace⁽⁹⁾ și strâns legat, așadar, de noul concept de reglementare care să facă față viitorului, trebuie să fie responsabil.

3.2. Inovarea este una dintre condițiile necesare pentru a asigura o creștere durabilă în Europa. Orice reglementare, indiferent dacă este la nivel european sau național, trebuie să evite să impună sarcini inutile întreprinderilor, și în special IMM-urilor care dispun de mijloace reduse. Inovarea și competitivitatea stau la baza succesului economiei sociale de piață europene. Inovarea necesită un cadru de reglementare de calitate. Interacțiunea dintre reglementare și inovare este complexă și nu poate fi privită doar din punct de vedere cantitativ, în sensul unui număr mai mare sau mai mic de dispoziții legislative⁽¹⁰⁾.

3.3. CESE consideră că recurgerea la clauzele de limitare în timp în reglementarea europeană merită să fie analizată mai în detaliu, pentru a se evita viitoare obstacole birocratice.

3.4. „O reglementare care să facă față viitorului” trebuie să fie fermă din perspectiva finalității sale, întotdeauna conformă cu obiectivele stabilite în tratate și flexibilă în cadrul transpunerii sale în legislația națională, cu respectarea principiilor menționate mai sus. Ea nu intră în detalii, ci doar stabilește un cadru care, dacă este necesar, poate fi completat fie cu instrumente nelegislative, fie de către instanțe de reglementare naționale, parteneri sociali sau sisteme de autoreglementare, acestea din urmă sub controlul legiuitorului la nivelul corespunzător.

3.5. CESE pledează pentru clarificarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Respectarea subsidiarității sau mai degrabă repartizarea competențelor este esențială pentru buna funcționare a UE ca spațiu juridic comun. Totuși, aceste două principii sunt uneori utilizate ca argumente de către adversarii inițiativelor legislative, fără ca raționamentul lor adiacent să fie sprijinit în mod suficient. Este necesar să se clarifice criteriile care determină aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Spațiul juridic al Uniunii Europene trebuie să fie unic și indivizibil.

⁽⁷⁾ Concluziile Consiliului Competitivitate, 26.5.2016 (punctul 2), http://www.consilium.europa.eu/register/fr/content/out/?&typ=EN-TRY&i=ADV&DOC_ID=ST-9580-2016-INIT.

⁽⁸⁾ Centrul de Studii Politice Europene (CEPS) este un grup de reflecție cu sediul la Bruxelles.

⁽⁹⁾ <http://www.eu2016.sk/data/documents/presidency-programme-fra-nahlad2.pdf>.

⁽¹⁰⁾ *Better regulations for innovation-driven investment at EU level* (Reglementări îmbunătățite pentru investiții axate pe inovare la nivelul UE), document de lucru al serviciilor Comisiei: https://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovrefit_staff_working_document.pdf.

3.6. CESE consideră că este necesar să se examineze mai întâi procesul legislativ la nivel european în vederea îmbunătățirii calității reglementării. Un număr mare de inițiative vizează îmbunătățirea procesului legislativ, dar părțile participante la acest proces nu au aceeași opinie asupra mijloacelor. CESE face trimitere la orientările Comisiei în programul său „O mai bună reglementare” (19 mai 2015) și acordul interinstituțional (decembrie 2015/2016, aprilie 2016), la raportul Brok-Bresso (februarie 2016), la raportul Hübner (martie 2016), la raportul Giegold (sfârșitul lunii mai 2011) și la *Small Business Act* (februarie 2011). De asemenea, CESE atrage atenția asupra propunerilor guvernelor și parlamentelor statelor membre, asupra unor inițiative precum Mișcarea Europeană și Uniunea Federaliștilor Europeni (UEF), precum și asupra contribuțiilor institutelor de cercetare și a grupurilor de reflecție.

3.7. Societatea civilă organizată este deosebit de importantă pentru formarea unei opinii publice europene. Europa are nevoie de o opinie publică mai puțin fragmentată, care să servească drept tribună pentru o reglementare europeană care să facă față viitorului. În calitate de organism de reprezentare a societății civile organizate în Europa, CESE ocupă o poziție optimă pentru a facilita consensul dintre diferiții actori ai societății civile la toate nivelurile și în statele membre. Mai exact, el este un intermediar important între legiuitor, pe de o parte, și organizațiile societății civile și partenerii sociali, pe de altă parte.

3.8. CESE este conștient de importanța evaluărilor impactului, în special pentru IMM-uri. Acestea ar trebui luate în considerare în procesul legislativ, însă nu pot înlocui procesul politic.

3.9. Simplificarea reglementărilor greu de înțeles sau chiar de aplicat, precum și eliminarea reglementărilor care devin caduce pot fi benefice pentru cetățeni și mecanismele economice, contribuind astfel la crearea unui mediu care să favorizeze creșterea economică și crearea de locuri de muncă de calitate („mediu favorabil”). CESE solicită totuși să fie consultat atunci când Comisia, Parlamentul și Consiliul convin asupra retragerii unor propuneri legislative. În această situație, este important să se evalueze consecințele materiale și imateriale ale unor astfel de decizii și să fie informat CESE în această privință.

3.10. Tratatul de la Lisabona vizează consolidarea rolului Parlamentului European și a metodei comunitare. În urma crizei, Consiliul European a devenit piatra de temelie a sistemului instituțional european. CESE consideră că această abatere trebuie corectată. O reglementare europeană care să facă față viitorului trebuie să se bazeze pe metoda comunitară.

3.11. Reuniunile structurilor Consiliului care funcționează pe baza unei majorități calificate ar trebui să fie publice cu scopul de a asigura o mai mare transparență și mai multă democrație. Votul cu majoritate calificată pentru deciziile Consiliului ar trebui să devină norma. CESE consideră, de asemenea, că o viitoare reformă a tratatelor ar trebui să încerce să îmbunătățească coerența deciziilor Consiliului, configurațiile acestuia urmând, în prezent, politici parțial contradictorii cu consecințe evidente asupra calității legislației.

3.12. Extinderea drepturilor Parlamentului European, prevăzută în tratate, dar nepusă în practică, trebuie să fie realizată în cel mai scurt timp. Astfel, dreptul de inițiativă restrâns introdus de Tratatul de la Lisabona (articolul 225 din TFUE) ar trebui să se aplice într-o măsură mai mare în conformitate cu dispozițiile acestui tratat. O respingere din partea Comisiei nu ar trebui să fie posibilă decât din motive formale, în special dacă baza de competențe nu este suficientă.

3.13. Diferențele legate de ritmul de integrare sunt de mult timp o realitate în UE, iar aceste decalaje sunt inevitabile pe viitor având în vedere numărul de state membre. În acest context, CESE consideră că este necesar să se intensifice recursul la cooperarea consolidată. În același timp, trebuie să se evite slăbirea instituțiilor UE printr-o geometrie variabilă a proiectelor de integrare europeană. Cooperarea consolidată ar trebui să funcționeze pe baza unei majorități calificate.

3.14. CESE sprijină solicitarea Parlamentului European de a transforma uniunea economică și monetară UEM într-un „guvern economic eficient și democratic” și insistă din nou asupra participării acestuia la procesele consultative care trebuie asociate cu o astfel de aprofundare a UEM dacă se dorește participarea societății civile.

3.15. CESE consideră că procedura legislativă accelerată în cadrul trilogului ar trebui aplicată numai în situații de urgență, ceea ce este, de altfel, în conformitate cu condițiile prevăzute de tratat. Spre deosebire de comisiile Parlamentului European, reuniunile din cadrul trilogului nu sunt transparente și accesibile. Limitarea procedurii legislative la o singură lectură determină limitarea participării societății civile.

3.16. CESE consideră că instrumentele și procedurile introduse în urma crizei financiare și a crizei monedei euro trebuie să fie mai bine integrate în cadrul legislativ european. Parlamentul European, dar și organisme precum Comitetul European al Regiunilor (CoR) și CESE trebuie mai bine integrate în ciclul semestrului european. Mecanismul european de stabilitate trebuie inclus în cadrul legislativ al UE.

3.17. În ceea ce privește actele delegate, Comisia Europeană ar trebui să asigure un grad sporit de transparență a procesului său decizional (a se vedea articolul 290 din TFUE), ceea ce Comitetul a subliniat în repetate rânduri.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 519-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 21 ȘI 22 SEPTEMBRIE 2016

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind cadrul juridic al Uniunii referitor la încălcările dispozițiilor vamale și la sancțiunile aferente

[COM(2013) 884 final – 2013/0432 (COD)]

(2016/C 487/08)

Raportor general: **domnul Antonello PEZZINI**

Sesizare	Parlamentul European, 22.6.2016
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	173/0/3

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European a susținut întotdeauna că o uniune vamală eficientă constituie un element esențial al procesului de integrare europeană, în vederea asigurării unei libere circulații a mărfurilor, transparentă și sigură, cu respectarea normelor de concurență și cu asigurarea unei maxime protecții a consumatorilor și a mediului, și în condițiile combaterii cu succes a infracțiunilor, a fraudei și contrafacerii, facilitând astfel dezvoltarea comerțului legitim.

1.2. Comitetul susține cu fermitate obiectivele propunerii Comisiei, atâta vreme cât măsurile propuse urmăresc:

- să marcheze o primă etapă în instituirea unui adevărat regim vamal european unic, înzestrat cu o guvernanță unitară și instanțe administrative și judecătorești vamale comune, ca de exemplu: o Curte Europeană a Vămirilor; un set de norme comune privind aplicarea dispozițiilor codului vamal; un sistem informatic unic, cu proceduri de conformitate uniforme; o interpretare juridică neechivocă în măsură să faciliteze dezvoltarea comerțului intra și extracomunitar;
- să ofere certitudine sub aspectul reglementării și aplicării uniforme pe tot teritoriul Uniunii, printr-un regim armonizat de detectare și pedepsire a încălcărilor legislației vamale și de măsuri sancționatorii penale și nepenale, proporționale cu valoarea taxelor eludate și cu gravitatea lor, în cadrul unor praguri minime și maxime comune, prevăzând inclusiv eventuale sancțiuni nefinanciare;

- să introducă, ca parte integrantă a legislației, sisteme comune consolidate de prevenire și descurajare a încălcărilor, cu ajutorul unor modele TIC de conformitate și a unor sisteme de avertizare timpurie automată;
- să prevadă mecanisme comune de soluționare a litigiilor și de negociere a sancțiunilor aplicate, pentru a facilita și accelera dezvoltarea comerțului european și pentru a evita proceduri judiciare lungi și costisitoare;
- să îndeplinească în întregime obligațiile care decurg din cadrele internaționale definite de Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și Organizația Mondială a Vămirilor (OMV).

1.3. CESE solicită ca printre obiectivele directivei să se prevadă că acest instrument, care permite o convergență treptată, dar obligatorie, către un sistem unic de reglementare, de aplicare și de interpretare, va fi completat de un control și de o supraveghere a pieței bazate pe mecanisme automate de detectare, care nu împiedică dezvoltarea comerțului european legitim.

1.4. Comitetul recomandă ca raportul care trebuie prezentat o dată la doi ani Parlamentului European (PE), Consiliului și CESE să conțină, pe lângă evaluarea gradului de convergență a punerii în aplicare a noii legislații la nivel teritorial, o propunere de indicatori pentru următoarele etape ale parcursului către:

- înființarea unei veritabile **Agenții Europene a Vămirilor**;
- instituirea unei **Curți Europene a Vămirilor**;
- alcătuirea unui **corpus vamal comun**, eficace și eficient, pentru a alinia sistemele vamale referitoare la încălcări și sancțiuni, pe o bază unică de reglementare și aplicare, cu o interpretare neechivocă.

2. Introducere

2.1. Uniunea vamală (UV) reprezintă piatra de temelie a Uniunii Europene. Legislația vamală a Uniunii a fost complet armonizată din punctul de vedere al normelor materiale și procedurale încă din 1992. În 2013 a fost adoptat noul Cod vamal (Codul Vamal al Uniunii – CVU), prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013, care a intrat în vigoare în 2016.

2.2. În ceea ce privește aspectele de reglementare, domeniul vamal este de competența exclusivă a Uniunii, în temeiul articolului 3 din TFUE, în timp ce activitățile legate de organizarea controalelor, sistemele de sancțiuni și activitățile de aplicare a legii care țin de cooperarea judiciară în materie penală (Titlul V din TFUE) sunt de competența statelor membre.

2.3. Operațiunile vamale din UE reprezintă aproximativ 16 % din comerțul mondial, constând în importuri și exporturi în valoare de peste 3 500 de miliarde EUR pe an. Taxele vamale colectate în 2013 s-au ridicat la 15,3 miliarde EUR, adică aproximativ 11 % din bugetul UE.

2.4. Absența armonizării sistemelor naționale sub aspectul încălcărilor dispozițiilor normelor vamale și al sancțiunilor ar putea determina comerțul ilegal să mute schimburile comerciale în statele membre în care riscurile de a fi descoperit și sancționate sunt mai mici, în condițiile în care întreprinderile care operează legal se confruntă cu costuri mai ridicate atunci când își desfășoară activitatea în mai multe jurisdicții și în care sistemele diferite de sancționare riscă să afecteze fluxurile comerciale și modelele de activitate economică din cadrul pieței unice și să ofere avantaje întreprinderilor care activează în țări cu controale vamale mai puțin severe.

2.5. Începând cu programul pe 2013 în domeniul vamal, au fost analizate regimurile naționale ale statelor membre în materie de încălcări ale normelor vamale și de sancțiuni aferente, fiind identificate numeroase diferențe între aceste regimuri, fapt confirmat de recente analize aprofundate ⁽¹⁾.

2.6. Într-adevăr, combaterea încălcărilor legislației vamale se face în conformitate cu 28 ⁽²⁾ de regimuri juridice diferite și cu tradiții administrative sau juridice diverse, existând mari deosebiri între definiții și între gradele de severitate a sancțiunilor: lipsa de uniformitate în aplicarea legislației vamale afectează condițiile de concurență, care ar trebui să fie identice în cadrul pieței interne.

2.7. Diferențele sub aspectul aplicării legislației se referă în special la natura sancțiunilor administrative și/sau penale, tipurile de sancțiuni, pragurile și amploarea încălcării, sistemele de soluționare/negociere, nivelurile și tipurile de răspundere, circumstanțele agravante sau atenuante, termenele procedurale și de prescripție și răspunderea persoanelor juridice.

⁽¹⁾ Cf. *Analysis and effects of the different Member States' customs sanctioning systems* (Analiza și efectele diferitelor sisteme de sancțiuni vamale ale statelor membre). PE 569.990 – ianuarie 2016.

⁽²⁾ La ora actuală.

2.8. Se impune eliminarea diferențelor în aplicarea legislației, trebuind instituite sisteme vamale europene armonizate, pe baza principiului vămii unice, în cadrul căruia statele membre să autorizeze mecanisme de soluționare a litigiilor în cazul lichidărilor, în situații de încălcare a reglementărilor vamale, în funcție de natura și de amploarea încălcării, încercându-se să se evite proceduri judiciare lungi și costisitoare pentru ambele părți.

2.9. De altfel, trebuie reamintit că UV este componenta operațională a numeroase măsuri de politică comercială ale UE, punând în practică multe acorduri internaționale legate de fluxuri comerciale și dezvoltând, prin intermediul administrațiilor statelor membre, importante procese orizontale de gestionare a datelor, a operatorilor comerciali și a aplicațiilor: diferențele existente în sistemul european sub aspectul aplicării legislației au făcut deja obiectul unor contestații în cadrul OMC.

2.10. Având în vedere problemele serioase de funcționare cu care se confruntă UV din cauza diferențelor în aplicarea legislației, care pun în pericol eficacitatea acesteia în general, CESE a subliniat deja că trebuie „să se aibă în vedere o politică vamală unică, bazată pe proceduri uniforme, actualizate, transparente, eficiente și simplificate, care să fie în măsură să contribuie la competitivitatea economică a UE la nivel mondial...”⁽³⁾.

2.11. Se impune, după cum a reafirmat CESE⁽⁴⁾, ca, în vederea realizării unei veritabile piețe interne, să se asigure: termene certe de implementare a dispozițiilor de punere în aplicare, interpretări uniforme ale legislației vamale a Uniunii, care trebuie să acționeze ca o singură administrație, pentru a oferi același tratament operatorilor, în orice punct al teritoriului vamal al UE; facilitarea accesului la statutul de operator economic autorizat; informarea la scară extinsă a tuturor operatorilor interesați; proceduri informatizate; o formare de calitate a resurselor umane. În esență, ar trebui să fim în măsură să creăm o **vamă europeană unică**.

2.12. Doar o evoluție efectivă către o vamă europeană unică și către structuri adecvate de guvernare va putea garanta funcționarea operațională a UV, care rămâne complexă și neomogenă.

3. Propunerea Comisiei

3.1. Principalul obiectiv al propunerii de directivă a Comisiei este de a crea, printr-o directivă de armonizare, un cadru juridic comun de referință, care urmărește să asigure:

- un tratament egal al operatorilor economici;
- o protecție eficientă a intereselor financiare ale UE;
- aplicarea efectivă a legislației în domeniul încălcării dispozițiilor vamale și al sancțiunilor aferente;
- o situație de securitate juridică (*lex certa*) și de condiționalitate și proporționalitate a pedepsei (*nulla poena sine culpa*).

Astfel, se va garanta respectarea dispozițiilor vamale în mod uniform în întreaga UE, cu o aplicare armonizată a normelor privind încălcările dispozițiilor vamale și sancțiunile aferente, pentru a se evita coexistența unor sisteme naționale prea diferite în materie de încălcare a normelor vamale și de sancțiuni, care denaturează regulile de concurență și aduc atingere liberei circulații a mărfurilor.

3.2. Mai precis, executivul european, în virtutea temeiului juridic ales, articolul 33 din TFUE, a propus:

- crearea unei liste lungi de fapte sancționabile, împărțite în trei mari categorii: încălcări care trebuie pedepsite în caz de răspundere strictă (concept asimilabil răspunderii obiective), încălcări săvârșite din culpă sau neglijență și încălcări cu intenție;

⁽³⁾ Cf. JO C 229, 31.7.2012, p. 68.

⁽⁴⁾ A se vedea avizele CESE JO C 229, 31.7.2012, p. 68 și JO C 251, 31.7.2015, p. 25.

- o gamă de sancțiuni „eficace, proporționale și disuasive” pentru fiecare categorie, în conformitate cu criteriile stabilite în jurisprudența Curții de Justiție ⁽⁵⁾;
- o serie de sancțiuni care pot fi impuse, de la 1 la 30 % din valoarea mărfurilor, sau stabilite în mod forțat, dacă încălcarea se referă la anumite statute sau autorizații;
- introducerea, pentru a rezolva problema diferențelor sub aspectul limitei temporale a competențelor de sancționare, a unei perioade de prescripție de patru ani de la data la care s-a comis încălcarea sau, în cazul unei încălcări continue sau repetate, din momentul când încetează comportamentul care constituie o încălcare;
- instituirea de mecanisme de suspendare a procedurilor administrative, în cazul în care au fost inițiate proceduri penale pentru aceleași fapte;
- încurajarea cooperării și a schimbului de informații între statele membre.

3.3. Propunerea, care a fost prezentată în urmă cu trei ani de Comisia Europeană, a trecut printr-o analiză a Parlamentului European și a generat obiecții din partea mai multor state membre. Parlamentul lituanian a afirmat că „temeiul juridic ales (articolul 33 din TFUE) pentru propunere nu autorizează Uniunea să ia măsuri menite să instituie un cadru privind încălcările legislației vamale a Uniunii și sancțiunile aferente” ⁽⁶⁾ și nu respectă principiul subsidiarității, mai ales pentru că nu îndeplinește cerințele principiului atribuirii, conform căruia Uniunea intervine doar în cazul în care tratatele prevăd un temei juridic pentru intervenția respectivă.

3.4. PE a reluat acum examinarea propunerii, încredințând elaborarea avizului său doamnei Kaja Kallas, raportor pentru Comisia IMCO, care a solicitat extinderea temeiului juridic la articolul 114 din TFUE ⁽⁷⁾, care prevede consultarea obligatorie a CESE, așa cum se menționează în scrisoarea de consultare a CESE de către președintele Comisiei IMCO a PE.

3.5. CESE este într-un acord cu această alegere, și subliniază importanța unui sistem vamal **uniform**, în măsură să confere valoare și unitate, nu numai pieței interne, ci și întregii societăți europene, aflată, mai mult ca niciodată, în căutarea unor sisteme unificate.

4. Observații generale

4.1. Comitetul Economic și Social European a susținut întotdeauna că o uniune vamală eficientă constituie un element esențial al procesului de integrare europeană, în vederea asigurării unei libere circulații a mărfurilor, cu respectarea normelor de concurență și cu garantarea unei maxime protecții a consumatorilor și a mediului.

4.2. CESE consideră că este esențial să existe o abordare comună în materie de prevenire, descurajare și identificare neechivocă a încălcărilor, precum și în ceea ce privește gestionarea uniformă a prevederii sancțiunilor, inclusiv referitor la sistemele de soluționare prin negociere, pentru a asigura o aplicare uniformă și nediscriminatorie a legislației UE pe întreg teritoriul acesteia, astfel cum se prevede la articolul 3 din TFUE.

4.3. CESE susține cu fermitate o accelerare a evoluțiilor în curs către o veritabilă vamă europeană unică, cu o guvernare unitară, o agenție europeană a vămilor și instanțe administrative și judecătorești comune ⁽⁸⁾, cu o Curte Europeană a Vămilor ⁽⁹⁾, după exemplul sistemului din America de Nord, de aplicare a unui regim unic în materie de încălcări și de sancțiuni de ultimă instanță, completat cu activarea *ex ante* a unor sisteme de prevenire și cu sisteme de soluționare/negociere care vizează limitarea sau eliminarea litigiilor costisitoare și împovărătoare pentru comerțul UE, mai ales în cazul întreprinderilor mici și mijlocii.

⁽⁵⁾ A se vedea hotărârile Curții de Justiție pronunțate în cauzele C-382/92 și C-91/02.

⁽⁶⁾ Cf. Parlamentul Republicii Lituania (Seimas) – Concluziile Comisiei pentru afaceri europene, documentul nr. ES-14-51, 9.7.2014, nr. 100-P-71.

⁽⁷⁾ Articolul 33 din TFUE constituie așadar temeiul juridic corect atunci când este vorba despre un cadru de cooperare între autoritățile vamale. Articolul 114 din TFUE reprezintă temeiul juridic utilizat pentru adoptarea de măsuri de armonizare referitoare la piața internă. Măsurile de armonizare vizate de respectivul articol presupun, ca o condiție prealabilă, existența între legislațiile statelor membre a unor diferențe de natură să perturbe schimburile comerciale în cadrul pieței interne.

⁽⁸⁾ Scenariul este fezabil din punct de vedere juridic, pe baza dispozițiilor articolului 257 din TFUE, deja invocate de Tribunalul Funcției Publice (adică instanța competentă pentru relațiile de lucru ale funcționarilor europeni) și care ar urma să fie folosite și pentru crearea unei curți europene a mărcilor și a brevetelor.

⁽⁹⁾ Modelul de referință ar putea fi *U.S. Court of International Trade* (Tribunalul SUA pentru comerț internațional). *The Customs Courts Act of 1980 creates a comprehensive system for judicial review of civil actions arising out of import transactions and federal transactions affecting international trade* (Legea din 1980 privind tribunalele vamale creează un sistem global de control jurisdicțional al acțiunilor civile care decurg din tranzacțiile de import și tranzacțiile federale care afectează comerțul internațional).

4.4. În opinia Comitetului, aplicarea uniformă a legislației vamale europene trebuie să acopere și faza litigiilor în cazul operatorilor economici, atât din punctul de vedere al pieței interne, cât și al celei internaționale, precum și abordarea *ex ante* în materie de prevenire, pe baza unor soluții telematice TIC, unice și consolidate, pentru a se evita activitatea birocratică excesivă în materie de identificare.

4.4.1. Comitetul reafirmă importanța punerii în aplicare „a unei politici vamale unice, bazate pe proceduri uniforme, transparente, eficiente, eficace [...] cu ajutorul căreia Uniunea Europeană să poată face față concurenței mondiale și prin intermediul căreia să fie protejate drepturile [...] întreprinderilor și ale cetățenilor europeni, precum și proprietatea intelectuală...⁽¹⁰⁾”.

4.5. CESE este convins că orice sistem european de sancțiuni, care se ocupă de încălcări, soluționări și negocieri, trebuie însoțit de măsuri care includ toate celelalte elemente care fac parte din sistemul de aplicare generală a normelor, precum supravegherea, controlul, investigarea și monitorizarea.

4.6. Comitetul consideră că este esențial să se asigure securitate juridică și o aplicare uniformă, în întreaga UE, în condițiile unui regim armonizat de identificare și pedepsire a încălcărilor, pe categorii stricte și bine definite, și ale unui sistem de măsuri sancționatorii, penale și nepenale, proporționale cu gravitatea faptei, cu praguri minime și maxime comune, care necesită o convergență a orientărilor, prevăzând inclusiv sancțiuni nefinanciare.

4.7. În opinia CESE, această primă etapă de convergență a sistemelor de sancționare a încălcărilor legislației vamale comune ar trebui:

- să alinieze termenele de prescripție la cel prevăzut pentru notificarea unei obligații vamale, adică 3 ani, astfel cum se prevede în Codul vamal;
- să garanteze că încălcările sunt sancționate în funcție de gradul de vinovăție;
- să stabilească amenzile pecuniare în mod proporțional și în funcție de valoarea taxelor eludate și nu de valoarea mărfurilor.

4.8. CESE insistă asupra necesității de a asigura interoperabilitatea deplină între diferitele baze de date din cadrul sistemului european de supraveghere a pieței, pentru a spori capacitatea de descurajare a încălcărilor, pe baza unei strategii comune și cu un sprijin substanțial din partea programelor europene, astfel încât să se asigure schimbul de informații între diversele autorități de la diferite niveluri, în timp real, în special în situația unor încălcări grave și a unor sancțiuni aspre, inclusiv pentru a intensifica lupta împotriva comerțului ilicit și a simplifica procedurile în cazul celui legal.

4.9. În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, Comitetul consideră acceptabilă includerea articolului 114, în plus față de articolul 33, în temeiul juridic al propunerii, dat fiind că măsurile prevăzute la articolul 114 din TFUE au drept scop îmbunătățirea condițiilor de funcționare a pieței interne și contribuie la eliminarea denaturării concurenței, fapt care este în spiritul propunerii legislative supuse examinării.

4.10. CESE solicită, în așteptarea realizării unei adevărate uniuni vamale, consolidarea acțiunilor UE de formare profesională și de dezvoltare a unor resurse umane calificate, precum și de întărire a capacităților de gestionare ale cadrului de reglementare european, inclusiv prin acțiuni care să vizeze capacitățile administrative și prin instituirea unui nucleu operativ vamal comun, menit să asigure aplicarea uniformă a sistemelor de sancțiuni, de soluționare și de negociere.

4.11. Comitetul recomandă ca, în raportul pe care Comisia ar trebui să îl prezinte o dată la doi ani Parlamentului European, Consiliului și CESE, să figureze nu doar o evaluare a gradului de convergență a punerii în aplicare de către statele membre, ci și, mai întâi de toate, o imagine sinoptică a indicatorilor-cheie care măsoară performanța sancțiunilor vamale, gradul de diseminare a celor mai bune practici, eficacitatea serviciilor conexe și eficiența cadrului legislativ european adoptat, pentru a se aprecia care ar trebui să fie următorii pași pe calea înființării **unei veritabile agenții europene a vămilor și a unei Curți Europene a vămilor, precum și a alcătuirii unui corpus vamal comun, eficace și eficient.**

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽¹⁰⁾ Cf. Avizul CESE (JO C 271, 19.9.2013, p. 66).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește comunicarea, de către anumite întreprinderi și sucursale, de informații privind impozitul pe profit

[COM(2016) 198 final – 2016/0107 (COD)]

(2016/C 487/09)

Raportor: domnul **Victor ALISTAR**

Coraportor: domnul **Petru Sorin DANDEA**

Sesizare	Parlamentul European, 28.4.2016 Consiliul, 28.4.2016
Temei juridic	Articolul 50 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	8.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	204/7/16

1. Concluzii și recomandări

- 1.1. CESE susține propunerea Comisiei care vizează o creștere a transparenței sistemului de taxare prin raportarea țară cu țară și consideră că această măsură este de natură să crească încrederea cetățenilor în Uniunea Europeană.
- 1.2. Transparența taxării reprezintă un instrument util pentru a asigura recunoașterea aportului pe care companiile multinaționale îl au la constituirea veniturilor publice în locul în care operează.
- 1.3. CESE constată că publicarea datelor specifice referitoare la respectarea obligațiilor de impunere fiscală (stabilite deja prin alte reglementări la nivelul european, al statelor membre, și al piețelor de capital) în sistemul țară cu țară este cerută de opinia publică și de mediul de afaceri deopotrivă.
- 1.4. Climatul de concurență economică loială este asigurat de o sarcină fiscală echitabilă între toți operatorii care acționează pe piața unică pentru profiturile realizate în cadrul pieței unice europene, indiferent de forma de organizare la nivelul pieței globale.
- 1.5. Standardele propuse de Comisie sunt minimale și mai reduse decât cele stabilite de OCDE în privința datelor ce trebuie raportate, însă în compensare propunerea de directivă solicită publicarea lor, pentru a asigura coerența cu declarațiile de etică în afaceri și responsabilitate publică față de toți consumatorii, partenerii și contribuabilii din Uniunea Europeană din partea companiilor vizate. De aceea, CESE consideră că setul de date ce trebuie stabilit trebuie să fie cel reglementat de Standardele BEPS, pe care UE și majoritatea statelor membre și l-au asumat deja, dat fiind că prezenta reglementare se referă la transparență și nu este menită a diminua angajamentele internaționale asumate deja.
- 1.6. CESE este consideră că reglementările Comisiei din pachetul pentru fiscalitate trebuie să se asigure că acele companii mari și/sau multinaționale care își respectă angajamentele de taxare în mod onest nu sunt dezavantajate de practicile de planificare fiscală agresivă ale altor companii multinaționale.

1.7. CESE recomandă ca publicarea datelor să fie realizată într-una dintre limbile internaționale de circulație care se numără printre limbile oficiale ale Uniunii Europene pentru a asigura obiectivul de acces real al publicului la date privind întreaga piața comună.

1.8. Pentru a se simplifica sarcina administrativă inerentă publicării și gestiunii datelor la nivelul Uniunii Europene, CESE consideră că statele membre ar trebui să aibă obligația de a înființa un registru public pentru raportarea țară cu țară, care să aibă un sistem standardizat la nivel european.

1.9. Având în vedere angajamentele statelor membre și ale Comisiei privind OGP, publicarea datelor pe portal trebuie să fie făcută în sistem deschis, care să faciliteze societății civile și mediului de afaceri un acces și o utilizare facilă a datelor.

1.10. CESE consideră că, pentru soluționarea problemelor de fond, Comisia trebuie să vină cu un pachet mai ambițios, care să continue prezentul demers de armonizare fiscală și care să asigure că resursele necesare programelor de investiții, protecție socială și creștere economică a statelor membre sunt colectate în mod eficient, proporționar și nediscriminatoriu, evitându-se atât eroziunea fiscală cât și riscurile de abuz și suprataxare în unele jurisdicții.

1.11. CESE consideră că limita de 750 de milioane EUR este una prea ridicată și solicită fie reducerea acesteia, fie prevederea unui calendar pentru scăderea treptată a acestui prag.

1.12. Se impune stabilirea unor criterii mai clare de definire a bunei guvernante fiscale și de identificare a acelor jurisdicții fiscale care nu le respectă.

2. Propunerea Comisiei Europene

2.1. În martie, 2016, Comisia Europeană a prezentat o comunicare ⁽¹⁾ care conține un proiect de directivă care vizează modificarea Directivei contabile ⁽²⁾. Acest proiect de directivă a fost anunțat în cadrul Pachetului antievaziune prezentat de Comisie în luna martie 2016, ca parte a Agendei ⁽³⁾ pentru o impozitare a corporațiilor mai transparentă, mai echitabilă și mai eficace.

2.2. Combaterea evaziunii fiscale și a planificării fiscale agresive reprezintă o prioritate pentru Comisia Europeană. Prin prezenta propunere, Comisia dorește să asigure aplicarea principiului conform căruia profitul trebuie impozitat în locul în care a fost realizat.

2.3. Propunerea impune întreprinderilor multinaționale cu o cifră de afaceri mai mare de 750 de milioane de EUR să facă publice, într-un raport CBCR (country by country reporting), impozitul pe profit pe care îl plătesc, împreună cu alte informații fiscale relevante.

2.4. Proiectul de directivă nu impune companiilor mici și microîntreprinderilor nicio obligație suplimentară în privința impozitului pe profit plătit.

2.5. Proiectul de directivă privind modificarea Directivei 2013/34/EU conține măsuri care urmăresc implementarea uniformă la nivelul statelor membre a acțiunii 13 ⁽⁴⁾ din proiectul BEPS (*base erosion profit shifting*) al OCDE. Acestea se referă la îmbunătățirea mecanismului de schimb automat de informații între serviciile fiscale ale statelor membre și include printre tipurile de informații care fac obiectul schimbului și informațiile referitoare la rezultatele exercițiului financiar pentru corporațiile multinaționale.

2.6. Propunerea Comisiei răspunde solicitărilor Parlamentului European de a introduce la nivelul Uniunii Europene un sistem de raportare CBCR în ceea ce privește impozitul pe profit.

⁽¹⁾ COM(2016) 198 final.

⁽²⁾ Directiva 2013/34/UE.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/anti_tax_avoidance/timeline_without_logo.png.

⁽⁴⁾ <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm>.

2.7. În perioada iunie-decembrie 2015, serviciile Comisiei au organizat o consultare amplă asupra propunerii pentru un sistem CBCR. Printre cei 400 de respondenți s-au aflat întreprinderi, asociații sectoriale, ONG-uri, cetățeni și grupuri de reflecție. Majoritatea persoanelor fizice care au răspuns la consultarea publică au solicitat ca Uniunea Europeană să conducă dezbaterile și, dacă este necesar, să meargă dincolo de inițiativele internaționale actuale cu privire la CBCR. Majoritatea întreprinderilor care au răspuns și-au exprimat preferința pentru un standard CBCR aliniat standardului BEPS al OCDE.

2.8. Propunerea este sprijinită de o evaluare a impactului care a fost primită favorabil de Comitetul de analiză a reglementării. În urma avizului Comitetului, evaluarea impactului a fost îmbunătățită.

2.9. Comisia estimează că aproximativ 6 000 de întreprinderi vor trebui să elaboreze un raport defalcat pe țări, pentru că își desfășoară activitatea în Uniunea Europeană. Dintre acestea, doar 2 000 își au sediul în UE, ceea ce reprezintă o parte infimă din numărul total de peste 7,5 milioane de întreprinderi.

3. Observații generale și specifice

3.1. Proiectul de directivă propune implementarea uniformă la nivelul statelor membre a normelor conținute în proiectul BEPS⁽⁵⁾ al OCDE, care vizează combaterea planificării fiscale agresive la nivel global. După cum s-a exprimat în avizele anterioare⁽⁶⁾, CESE salută inițiativa Comisiei și sprijină eforturile acesteia privind combaterea planificării fiscale agresive, această practică a unor corporații multinaționale generând erodarea bazelor de impozitare ale statelor membre cu o sumă estimată la valori de zeci de miliarde de euro pe an.

3.2. Pachetul privind fiscalitatea al Comisiei vine să contribuie la transparentizarea practicilor fiscale și creează o presiune legitimă pentru asigurarea unui cadru concurențial și de performanță economică egal între companiile care au la îndemână instrumente de planificare fiscală și cele care operează doar la nivelul pieței comune. Directiva de față nu aduce modificări ale principiilor de fiscalizare, ci impune o mai mare transparență asupra aplicării acestora, ca urmare a solicitărilor opiniei publice europene după scandalurile Luxleaks și Panama Papers.

3.3. Proiectul de directivă exclude din domeniul de aplicare 85-90 % dintre companiile multinaționale, fixând un prag de 750 milioane EUR deasupra căruia condiția de a prezenta un raport CBCR devine obligatorie. CESE consideră că acest prag este prea ridicat și discriminatoriu. Lăsând în afara domeniului de aplicare al directivei majoritatea corporațiilor multinaționale poate avea ca efect diminuarea rezultatelor scontate în aplicarea directivei.

3.4. CESE consideră că pragul de 750 milioane EUR trebuie să fie scăzut treptat și să se prevadă un calendar în acest sens, după studii intermediare de impact.

3.5. Comisia propune ca raportul CBCR să conțină un set de informații detaliate în articolul 48c din proiectul de directivă. CESE consideră că în categoria acestor informații ar trebui incluse și declarația companiei privind eventuale operațiuni desfășurate pe teritoriul unor jurisdicții incluse în lista prevăzută la articolul 48 g. De asemenea, pentru ca aplicarea directivei să conducă la rezultatele scontate, lista cu tipurile de informații prevăzute în articolul menționat ar trebui să includă și date privind activele, vânzările și lista tuturor filialelor sau sucursalelor, așa cum recomandă standardul BEPS al OCDE.

3.6. Comisia propune ca raportul CBCR să fie detaliat și să prezinte separat situațiile financiare pentru fiecare stat membru în care întreprinderea-mamă are sucursale sau filiale. Pentru jurisdicțiile din afara Uniunii Europene, proiectul de directivă prevede ca informațiile să fie prezentate consolidat. CESE consideră că această prezentare consolidată a datelor poate ascunde eventuale operațiuni specifice planificării fiscale agresive, pierzându-se astfel eficacitatea aplicării directivei. CESE recomandă Comisiei să prevadă o publicare a CBCR detaliată pe jurisdicții fiscale pentru toate jurisdicțiile în care compania-mamă are sucursale sau filiale.

3.7. În articolul 48 g al proiectului este reglementată întocmirea listei cu jurisdicțiile fiscale necooperante sau care nu respectă standardele în materia bunei guvernante fiscale. CESE s-a pronunțat⁽⁷⁾ în favoarea unei liste a UE conținând jurisdicțiile care refuză aplicarea standardelor de bună guvernanta fiscală. În prezent, majoritatea statelor membre au un

⁽⁵⁾ <http://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>.

⁽⁶⁾ A se vedea avizul CESE pe tema luptei împotriva fraudei și a evaziunii fiscale (JO C 198, 10.7.2013, p. 34); și cel privind Pachetul antievaziune (JO C 264, 20.7.2016, p. 93).

⁽⁷⁾ A se vedea Avizul CESE privind pachetul „Transparență fiscală” (JO C 332, 8.10.2015, p. 64).

sistem propriu de liste, precum și propriul sistem de sancțiuni pentru operațiunile financiare care implică aceste teritorii. CESE consideră că o listă la nivelul UE, cu criterii clare de identificare a jurisdicțiilor necooperante, precum și a unor sancțiuni aplicabile uniform de către toate statele membre, ar constitui un instrument mult mai eficace în combaterea evaziunii fiscale și a planificării fiscale agresive. De aceea, CESE susține acțiunile propuse de Comisie în cadrul strategiei.

3.8. Pentru a se asigura obiectivul de politică publică privind creșterea transparenței fiscale a companiilor, CESE recomandă instituirea unui registru național public gestionat de administrațiile fiscale ale statelor membre, astfel încât raportul CBCR să fie accesibil fără restricții. În acest context, pentru a facilita procesul de lucru și a reduce sarcina administrativă a companiilor, CESE recomandă ca directiva să stabilească un format standard comun la nivelul statelor membre, care să permită procesarea datelor în regim deschis, conform angajamentelor din cadrul Open Government Partnership.

3.9. De asemenea, CESE consideră că, pentru a asigura un regim unitar de etică fiscală la nivelul pieței comune, este necesar ca la nivelul politicilor de fiscalitate să se recurgă la o mai mare armonizare a principiilor de taxare și a politicilor de taxare, cu un accent crescut pe principiul taxării venitului la locul în care acesta este generat, inclusiv pentru relațiile de producție și comerciale între statele membre.

3.10. Având în vedere numeroasele solicitări ale organizațiilor din societatea civilă de creștere a transparenței în domeniul fiscalității corporațiilor multinaționale, CESE salută inițiativa Comisiei de a include printre prevederile directivei și obligația statelor membre de a face publice datele prezentate în rapoartele CBCR.

3.11. Proiectul de directivă prevede ca CBCR să fie publicat în limba oficială a statului membru pe teritoriul căruia întreprinderea funcționează. CESE consideră că, pentru a asigura accesul publicului la informațiile de natură fiscală incluse în raport, acestea ar trebui publicate și în cel puțin una din limbile străine de circulație internațională.

3.12. Având în vedere efectele negative pe care criza le-a avut asupra capacității administrative a serviciilor fiscale din statele membre, CESE recomandă Comisiei și statelor membre ca, în contextul aplicării noilor norme în domeniul fiscal, să aloce resursele umane și financiare necesare pentru a asigura succesul aplicării acestora.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) 2016/399 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire

[COM(2016) 196 final – 2016/0105 (COD)]

și privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor de intrare și de ieșire și a datelor referitoare la refuzul intrării în ceea ce îi privește pe resortisanți țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor Uniunii Europene, de stabilire a condițiilor de acces la EES în scopul asigurării respectării legii și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 767/2008 și a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011

[COM(2016) 194 final – 2016/0106 (COD)]

(2016/C 487/10)

Raportor: **domnul Cristian PÎRVULESCU**

Sesizare	Parlamentul European, 9.5.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în secțiune	9.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	155/2/0

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European consideră că sistemul de intrare/ieșire (Entry/Exit System – EES) în noua lui formă este necesar, aducând plusvaloare securității la nivel european. Ca și în alte domenii de politici și de reglementare, Comitetul, prin avizele sale, promovează o abordare echilibrată, în care asigurarea securității și respectării legii sunt întotdeauna conectate cu valorile fundamentale asumate de Uniunea Europeană.

1.2. Comitetul consideră că operaționalizarea noului sistem de intrare/ieșire trebuie însoțită de o acțiune de comunicare publică prin care să se explice cât mai clar cu putință modul în care funcționează sistemul, punându-se accent asupra protecției datelor cu caracter personal. Se recomandă organizarea unor campanii de informare și de educare adresate atât autorităților, cât și resortisanților țărilor terțe.

1.3. Comitetul consideră că este necesară o informare și pregătire adecvată a personalului implicat în operarea sistemului. Se recomandă ca activitatea de instruire a personalului să fie bine susținută financiar și instituțional.

1.4. Comitetul consideră că respectarea drepturilor fundamentale va trebui să fie constant monitorizată de către instituțiile specializate ale Uniunii Europene, dar și deschisă organizațiilor societății civile atât la nivel european, cât și național.

1.5. În privința datelor cu caracter personal, Comitetul insistă asupra necesității ca drepturile de acces, de rectificare și de ștergere a datelor cu caracter personal să fie clar definite și protejate.

1.6. Comitetul recomandă ca, după operaționalizarea sistemului, să fie desfășurată o anchetă similară celei derulate în faza-pilot, astfel încât să se poată explora impactul asupra călătorilor în condiții reale.

2. Introducere: contextul și argumentele vizând instituirea unui nou sistem de intrare/ieșire al UE

2.1. În condițiile în care se estimează că, în 2025, numărul de treceri regulamentare ale frontierelor va fi de 887 de milioane, din care o treime deplasări ale resortisanților țărilor terțe care călătoresc în spațiul Schengen pentru o vizită de scurtă durată, este nevoie de o modernizare a frontierelor, una prin care să se gestioneze în comun și eficient fluxurile de călători.

2.2. În domeniul de aplicare al noului sistem de intrare/ieșire (EES) se încadrează trecerea frontierei de către toți resortisanții țărilor terțe care intră în spațiul Schengen pentru o ședere de scurtă durată (maximum 90 de zile în orice perioadă de 180 de zile), atât de către călătorii supuși obligației de a deține viză, cât și de cei exonerati de această obligație sau, eventual, de călătorii care intră pe baza unei vize de circuit (de până la un an).

2.3. Prin introducerea EES se urmărește: 1. Combaterea întârzierilor înregistrate cu verificările la frontieră și îmbunătățirea calității verificărilor la frontieră pentru resortisanții țărilor terțe; 2. Asigurarea identificării sistematice și fiabile a persoanelor care depășesc termenul legal de ședere; 3. Consolidarea securității interne și a luptei împotriva terorismului și a criminalității grave.

2.4. În luna februarie 2013, Comisia a prezentat un pachet de propuneri legislative privind frontierele inteligente, în scopul de a moderniza gestionarea frontierelor externe ale spațiului Schengen. Din 2013 și până acum au apărut o serie de schimbări ce au facilitat proiectarea și implementarea EES:

2.4.1. Sistemul de informații privind vizele (VIS) a devenit pe deplin operațional, iar verificarea biometrică a titularilor de vize în VIS la frontierele externe Schengen a devenit obligatorie;

2.4.2. Dialogurile privind liberalizarea vizelor cu țările din Balcanii de Vest și de la frontierele estice și sud-estice ale UE s-au încheiat sau au fost accelerate, iar rezultatul va fi un procent din ce în ce mai mare de călători exonerati de obligația de a deține viză în UE;

2.4.3. A fost adoptat Fondul pentru securitate internă (ISF-B), care a alocat 791 de milioane EUR pentru dezvoltarea frontierelor inteligente;

2.4.4. *Agenda europeană privind migrația* a identificat gestionarea frontierelor ca fiind unul dintre cei patru piloni pentru o mai bună gestionare a migrației;

2.4.5. Hotărârea Curții de Justiție a UE referitoare la Directiva privind păstrarea datelor a furnizat claritate juridică cu privire la condițiile și garanțiile care trebuie respectate pentru stocarea și utilizarea datelor din EES.

3. Observații generale privind instituirea unui nou sistem de intrare/ieșire din UE

3.1. Comitetul consideră că este necesară tranziția de la un sistem neintegrat și greoi, bazat pe ștampilarea documentelor de călătorie de către personalul de frontieră, la unul cvasiautomatizat, prin care se facilitează accesul resortisanților țărilor terțe. În acest caz, valoarea adăugată a eforturilor comunitare este evidentă. Uniunea Europeană are nevoie de un sistem de frontieră care să facă față atât mobilității crescute, cât și nevoilor de asigurare a securității pe teritoriul Uniunii – un sistem care facilitează mobilitatea și care, în același timp, reușește să nu afecteze drepturile fundamentale.

3.2. Comitetul apreciază faptul că sistemul a fost pilotat și că s-au putut observa în practică efectele utilizării diferitelor dispozitive biometrice asupra resortisanților proveniți din țări terțe (a se vedea studiul rezultat în urma proiectului-pilot) ⁽¹⁾. Rezultatele sondajului arată o mare încredere în fiabilitatea tehnologiilor biometrice și reflectă consensul existent între experți în privința celor mai sigure și credibile mijloace de identificare biometrică pentru a determina identitatea unei persoane.

⁽¹⁾ Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, 2015, Proiectul-pilot Frontiere inteligente: Raportul privind concluziile tehnice ale proiectului-pilot, partea I.

3.3. Este de apreciat implicarea Agenției pentru Drepturi Fundamentale, care a realizat o anchetă de opinie în rândul resortisanților țărilor terțe care au intrat în contact cu sistemul privind o varietate de dispozitive biometrice ce ar putea fi utilizate pentru a investiga, în diferite tipuri de locații (aeroporturi, gări și trenuri, porturi și frontiere maritime, puncte de trecere a frontierei rutiere) și în diferite condiții, elementele biometrice de identitate a persoanelor provenite din țări terțe, toate dispozitivele utilizate în acest experiment fiind deja disponibile pe piață⁽²⁾.

3.4. Rezultatele anchetei arată că prelevarea datelor biometrice este considerată de anumite grupuri de persoane ca fiind umiltoare, media fiind de 45 % (America de Nord – 30 %, Europa – 43 %, America Latină și Caraibe – 46 %, Asia – 52 % și Africa – 58 %) ⁽³⁾. În privința tipului de date biometrice prelevate, scanarea irisului este considerată de cei mai mulți respondenți drept umiltoare, 32 %, urmată de recunoașterea facială, 26,2 %. Este, de asemenea, relevant că o proporție considerabilă dintre respondenți consideră că operarea sistemului va produce mai puțină discriminare – 44,3 %.

3.5. În numeroase rânduri Comitetul a încercat să promoveze, prin avizele sale, o abordare echilibrată, în care nevoile de asigurare a securității și respectării legii sunt întotdeauna conectate cu valorile asumate ale Uniunii, precum și cu viziunea acesteia de a fi liberă, deschisă și sigură în același timp.

3.6. Este extrem de important ca Uniunea Europeană și statele sale membre să faciliteze sistemul de intrare-ieșire, pentru a stimula, și nu a descuraja sosirea mai multor vizitatori, de la turiști la oameni de afaceri și specialiști. Iată de ce Comitetul a atras atenția asupra unor dinamici îngrijorătoare de la nivelul unor state membre care devin din ce în ce mai reticente la primirea resortisanților statelor terțe. „Comitetul se teme că nu este de așteptat ca statele membre să faciliteze accesul cetățenilor țărilor terțe în statele Uniunii, când, în același timp, există state membre care îi amenință chiar pe cetățenii Uniunii cu returnarea în țările de origine pe motiv că nu au un loc de muncă sau, pur și simplu, le interzic accesul” ⁽⁴⁾.

3.7. În avizul anterior privind „frontierele inteligente” CESE a menționat că „dorește să sublinieze că identitatea Uniunii Europene este asociată explicit și implicit cu deschiderea și interconectarea, nu numai în interiorul granițelor, ci și în afara lor. UE reprezintă un spațiu cultural, social, politic și economic dinamic, mobilitatea transfrontalieră fiind crucială pentru menținerea importanței sale pe arena internațională. Din această perspectivă, instituțiile UE și statele membre trebuie să se asigure că noile sisteme nu vor afecta posibilitatea și intenția resortisanților țărilor terțe de a intra și a călători în UE” ⁽⁵⁾.

3.8. În același aviz, Comitetul a subliniat importanța protejării drepturilor fundamentale și a nediscriminării, dar și a asigurării prin mijloace procedurale și instituționale a integrității și folosirii corespunzătoare a datelor prelevate și stocate în sistem.

3.9. Este neclară măsura în care statele membre trebuie să contribuie la operaționalizarea acestui sistem în termeni bugetari și instituționali. Această clarificare trebuie realizată și trebuie găsite soluții pentru obținerea unui angajament ferm din partea statelor membre că vor coopera și contribui la realizarea sistemului.

3.10. Comitetul atrage atenția asupra experiențelor similare din țări care au implementat sisteme asemănătoare. Așteptările publicului și ale tuturor celor implicați trebuie ajustate în raport cu capacitățile sistemului de a atinge toate obiectivele stabilite.

4. Observații specifice

4.1. În ceea ce privește elementele biometrice de identificare, Comitetul apreciază reducerea numărului de amprente digitale de la 10 la 4, la un minim necesar care, împreună cu identificarea facială, să permită obținerea unor date relevante.

⁽²⁾ Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, 2015, Proiectul-pilot Frontiere inteligente: Anexe, noiembrie 2015, p. 307-335.

⁽³⁾ Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, 2015, Proiectul-pilot Frontiere inteligente: Anexe, noiembrie 2015, p. 322.

⁽⁴⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O Europă deschisă și sigură: transformarea obiectivelor în realitate — [COM (2014) 154 final] (JO C 451, 16.12.2014, p. 96).

⁽⁵⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor referitoare la intrarea și ieșirea resortisanților țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 562/2006 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire (EES) și a programului de înregistrare a călătorilor (RTP) COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD) și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului de înregistrare a călătorilor COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD) (JO C 271, 19.9.2013, p. 97).

4.2. În privința datelor cu caracter personal, Comitetul insistă asupra necesității ca drepturile de acces, de rectificare și de ștergere a datelor cu caracter personal să fie clar definite și protejate.

4.3. Este foarte important ca, în utilizarea EES, autoritățile competente să garanteze respectarea demnității umane și integritatea persoanelor ale căror date sunt solicitate și să nu discrimineze persoanele pe motive de sex, culoare a pielii, origine etnică sau socială, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice, apartenența la o minoritate națională, proprietate, naștere, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

4.4. Operarea EES are un impact important asupra exercitării drepturilor prevăzute în *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*: dreptul la demnitate (articolul 1 din cartă); interzicerea sclaviei și a muncii forțate (articolul 5 din cartă); dreptul la libertate și la siguranță (articolul 6 din cartă), respectarea vieții private și de familie (articolul 7 din cartă), protecția datelor cu caracter personal (articolul 8 din cartă), dreptul la nediscriminare (articolul 21 din cartă), drepturile copilului (articolul 24 din cartă), drepturile persoanelor în vârstă (articolul 25 din cartă), drepturile persoanelor cu handicap (articolul 26 din cartă) și dreptul la o cale de atac eficientă (articolul 47 din cartă). Comitetul consideră că respectarea drepturilor fundamentale va trebui să fie constant monitorizată de către instituțiile specializate ale Uniunii Europene, dar și deschisă organizațiilor societății civile europene și de la nivel național.

4.5. Deși proiectul-pilot prin care s-a testat într-o serie de locații operarea sistemului nu a generat o rezistență sau reticență semnificativă de partea utilizatorilor, așa cum s-a putut observa din rezultatele anchetei realizate de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale, se pot anticipa dificultăți în folosirea acestuia pentru anumite categorii de persoane, precum și un impact negativ la nivelul percepției publice. Aceste categorii li se mai pot adăuga și persoane care privesc prelevarea de date biometrice cu reticență, fie din motive culturale-religioase, fie din cauza lipsei de încredere față de modul în care datele sunt folosite și protejate de autorități.

4.6. În acest sens, Comitetul consideră că operaționalizarea acestui sistem trebuie însoțită de o acțiune de comunicare publică prin care să se explice cât mai clar posibil modul în care funcționează sistemul, cu accent asupra protecției datelor cu caracter personal. Toate măsurile asigurătorii legate de prelevarea, stocarea, folosirea datelor trebuie comunicate publicului, astfel încât posibilele reticențe să fie depășite și mobilitatea să fie facilitată fără niciun obstacol.

4.7. Comitetul consideră că este necesară o informare și pregătire adecvată a personalului implicat în operarea sistemului. Așa cum s-a desprins și din proiectul pilot, personalul de frontieră a semnalat faptul că instruirea este necesară pentru a-i pregăti pentru noile echipamente și procese⁽⁶⁾. Statele membre sunt, la rândul lor, responsabile pentru operarea în bune condiții a sistemului. În acest sens, trebuie avute în vedere norme și proceduri care să precizeze răspunderea statelor membre în cazul unor prejudicii rezultate din încălcarea dispozițiilor regulamentului.

4.8. Comitetul consideră că transferul sau punerea datelor cu caracter personal obținute de statele membre prin EES la dispoziția unei țări terțe, a unei organizații internaționale sau a unei entități private constituite pe teritoriul Uniunii sau în afara acesteia trebuie să fie limitate și pe deplin justificate.

4.9. Comitetul consideră că autoritățile desemnate și Europol-ul ar trebui să solicite accesul la EES numai atunci când au motive întemeiate să creadă că un astfel de acces va furniza informații care vor contribui în mod substanțial la prevenirea, detectarea sau anchetarea unei infracțiuni de terorism sau a unei alte infracțiuni grave. Utilizarea EES va avea o valoare adăugată pentru activitatea polițienească, dar este important ca accesul să fie strict reglementat.

4.10. Comitetul apreciază faptul că s-au revizuit costurile preconizate ale sistemului și că acestea au scăzut semnificativ (de la 1,1 miliarde EUR la 480 de milioane EUR).

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁶⁾ Agenția Europeană pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, 2015, Proiectul-pilot Frontiere inteligente: Raportul privind concluziile tehnice ale proiectului-pilot, partea I, p. 14.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010

[COM(2016) 52 final – 2016/0030 (COD)]

(2016/C 487/11)

Raportor: **domnul Graham WATSON**

Sesizare	Comisia Europeană, 16.9.2016 Parlamentul European, 7.3.2016 Consiliul Uniunii Europene, 9.3.2016
Temei juridic	Articolele 194 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFEU)
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	22.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	133/4/9

1. Concluzii și recomandări

1.1. Politica UE privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale a reușit, în parte, să încurajeze statele membre să gândească în termeni de solidaritate și de securitate comună. Cu toate acestea, în cele mai multe chestiuni legate de politica energetică, precumpănesc încă interesele naționale. Pentru a răspunde așteptărilor europenilor în materie de securitate, chestiunea aprovizionării cu energie trebuie abordată într-un mod mai coerent la nivelul UE.

1.2. O astfel de reglementare la nivelul UE trebuie să țină seama de contextul mai larg al eforturilor globale de atenuare a schimbărilor climatice, cu obiective ambițioase stabilite de Acordul de la Paris, de Strategia UE pentru o uniune energetică rezilientă cu o politică prospectivă în domeniul schimbărilor climatice, precum și de diferitele tensiuni geopolitice din Europa și din lume, inclusiv circulația refugiaților, crizele de la granițele Europei, inclusiv cele recente din Ucraina, Turcia, Libia și Georgia, precum și creșterea sentimentelor regionaliste care amenință integrarea în UE.

1.3. Sunt necesare investiții substanțiale pentru a asigura aprovizionarea cu gaze în Europa. Este important ca aceste investiții să provină, în principal, din surse private; valoarea profiturilor din industria petrolieră și de exploatare a gazelor naturale face ca sprijinul public să nu fie necesar. Este necesar un cadru de politică previzibil și fiabil pentru a obține încrederea investitorilor și, implicit, o aprovizionare cu gaze constantă și fiabilă.

1.4. Regulamentul propus urmărește să prevină crizele de aprovizionare cu gaze cum au fost cele din 2006 și 2009. Cea mai mare parte a cererii de gaze este destinată încălzirii clădirilor. Un program amplu de modernizare a clădirilor din perspectiva eficienței energetice, astfel cum a sugerat Directiva privind performanța energetică a clădirilor (2010/31/UE) și Directiva privind eficiența energetică (2012/27/UE), mai ales atunci când este orientat spre clădirile încălzite cu gaze, ar putea conduce la o scădere semnificativă a cererii de gaze, în special în lunile de iarnă, în care au avut loc crizele anterioare.

1.5. Gazele naturale rămân o sursă importantă de energie de tranziție și aduc o contribuție importantă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, a emisiilor chimice, precum și a emisiilor de substanțe toxice periculoase, cum ar fi particulele în suspensie PM10 și PM2,5. O proporție mai mare de gaze naturale în mixul energetic al statelor membre este deosebit de importantă pentru îmbunătățirea calității aerului și, în consecință, a sănătății cetățenilor statelor membre și ai țărilor vecine, deoarece gazele au indicatori ai nivelului de emisii mult mai scăzuți decât cei ai cărbunelui. Cu toate acestea, trebuie să fie accelerată tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon, iar politica în domeniul achizițiilor publice trebuie să țină seama de acest aspect.

1.6. Consumatorii de energie pot juca un rol important în dezvoltarea și gestionarea aprovizionării. Ar trebui elaborate metode de mobilizare a consumatorilor, chiar în cooperare cu aceștia, iar aceste metode ar trebui să includă utilizarea inovatoare a TIC. Sărăcia energetică ar trebui combătută în primul rând prin măsuri de politică socială. Astfel de măsuri ar trebui să includă planuri naționale specifice menite să stimuleze investițiile în programele de renovare a clădirilor, astfel cum prevede articolul 4 din Directiva privind eficiența energetică (2012/27/UE), acordând prioritate persoanelor aflate în sărăcie energetică și consumatorilor vulnerabili și promovând colaborarea dintre partenerii sociali.

1.7. Utilizarea pe scară tot mai largă a surselor regenerabile de energie, combinată cu electrificarea accelerată, poate reduce semnificativ consumul de gaze în UE și, prin urmare, importurile; cu cât va fi mai rapidă adoptarea energiei produse din surse regenerabile, cu atât mai puțin relevante vor deveni politicile externe ale UE în materie de garantare a securității aprovizionării cu gaze. Comitetul solicită Comisiei să prezinte o evaluare a gradului de coordonare între toate sectoarele în ceea ce privește previziunile privind consumul de gaze naturale al UE, securitatea aprovizionării cu gaze a UE, dezvoltarea surselor regenerabile de energie și îmbunătățirea eficienței energetice.

2. Introducere (Sinteza propunerii Comisiei)

2.1. Având în vedere perturbările la nivel economic și suferința la nivelul populației provocate de întreruperea aprovizionării cu gaze, Comisia Europeană intenționează să se bazeze pe activitatea anterioară a UE pentru a asigura o mai mare interconectare a infrastructurii de aprovizionare cu gaze și un grad sporit de solidaritate între statele membre în ceea ce privește disponibilitatea de a împărți povara întreruperilor.

2.2. Proiectul de regulament actualizează o politică importantă în cadrul deciziei UE de a crea o uniune energetică europeană [COM(2015) 80 final]. Uniunea energetică trebuie să se înscrie în contextul angajamentelor UE de a acționa pentru a opri – și, dacă este posibil, a inversa – schimbările climatice antropogene care rezultă în urma arderii combustibililor fosili.

2.3. Obiectivul proiectului de regulament este acela de a garanta că toate statele membre instituie instrumentele adecvate pentru a se pregăti în vederea unei penurii de gaz cauzate de o întrerupere a aprovizionării sau de o cerere excepțional de mare, precum și pentru a gestiona efectele unei astfel de penurii.

2.4. Pentru realizarea acestui obiectiv, proiectul de regulament prevede o coordonare regională mai puternică, cu anumite principii și standarde stabilite la nivelul UE. Abordarea propusă constă în faptul că statele membre ar trebui să coopereze îndeaproape în interiorul regiunilor lor atunci când efectuează evaluări ale riscurilor la nivel regional. Riscurile identificate prin intermediul evaluărilor regionale vor fi abordate în cadrul planurilor de acțiune preventivă și al planurilor de urgență regionale, care vor face obiectul unei evaluări inter pares și vor fi aprobate de Comisie.

2.5. Pentru a garanta că evaluările riscurilor și planurile sunt complete și coerente între ele, regulamentul stabilește modele obligatorii care enumeră aspectele ce trebuie luate în considerare în momentul efectuării evaluării riscurilor și al elaborării planurilor.

2.6. Regulamentul îmbunătățește, de asemenea, aplicarea standardului referitor la aprovizionarea consumatorilor protejați (în principal consumatorii casnici) și a standardului în materie de infrastructură (posibilitatea aprovizionării cu gaze chiar și în cazul în care infrastructura principală nu este disponibilă). El asigură o capacitate bidirecțională permanentă și prevede introducerea unor măsuri suplimentare de transparență privind contractele de furnizare a gazelor, întrucât aceste contracte pot afecta securitatea aprovizionării în UE.

2.7. Necesitatea acțiunii UE se justifică prin faptul că abordările naționale au drept rezultat măsuri sub nivelul optim și agravează impactul unei crize. O măsură luată într-o țară poate cauza o penurie de gaz în țările învecinate.

2.8. În timp ce piețele funcționale sunt un factor extrem de important în asigurarea aprovizionării cu gaze, măsurile bine coordonate luate de statele membre, în special în cazul unei situații de urgență, pot îmbunătăți în mod semnificativ securitatea aprovizionării. Este vorba despre o mai bună coordonare nu doar a măsurilor naționale de atenuare în cazul unei situații de urgență, ci și a măsurilor preventive naționale, cum ar fi propunerile vizând o mai bună coordonare a stocării naționale sau a politicilor privind GNL [COM(2016) 49 final], care pot fi importante din perspectivă strategică în anumite regiuni.

2.9. Un raport de monitorizare din 2014 al Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei a demonstrat că există încă motive serioase de îngrijorare în ce privește cooperarea dintre statele membre (măsurile predominant naționale pe care acestea le iau nu sunt potrivite pentru a aborda problemele legate de aprovizionarea cu gaze); mai mult, testul de rezistență din vara lui 2014 [COM(2014) 654 final] a arătat că o întrerupere severă a aprovizionării cu gaze din est ar continua să aibă un impact major asupra întregii UE.

3. Observații generale

3.1. Principala dificultate în ce privește această propunere de regulament o constituie nu textul, ci contextul său. Strategia-cadru pentru o uniune energetică rezilientă cu o politică prospectivă în domeniul schimbărilor climatice [COM (2015) 80 final] vorbește pe un ton aproape mesianic despre necesitatea de a combate schimbările climatice, însă propunerea de regulament care face obiectul prezentului aviz – deși coerentă cu precedentele regulamente în materie de securitate a aprovizionării cu gaze naturale – nu este pe deplin coerentă cu obiectivele strategiei-cadru.

3.2. Numeroși climatologi afirmă că, pentru a exista o șansă rezonabilă de a limita creșterea temperaturii planetei la 2 °C, emisiile de gaze cu efect de seră trebuie aduse la un nivel aproape de zero până în 2050. Iar pentru a limita creșterea temperaturii la 1,5 °C, chiar mai curând. De exemplu, pentru a elimina cele aproximativ 4 611 de milioane de tone-echivalent de CO₂ eliberate în atmosferă în 2013, trebuie satisfăcută cererea de energie primară a UE [1 567 de milioane de tone-echivalent de petrol (Mtep) în 2013] recurgând la energie curată. Peste două treimi din emisii provin din combustibilii fosili care stau la baza civilizației noastre industriale, iar acești combustibili fosili trebuie înlocuiți.

3.3. Gazele naturale rămân o importantă sursă de combustibil de tranziție și au permis UE să reducă emisiile de gaze cu efect de seră din combustibili solizi, în special în țările în care cărbunele joacă un rol dominant. Cu toate acestea, trebuie să fie accelerată tranziția către surse de energie cu emisii reduse de dioxid de carbon și, în final, fără emisii. Aceasta este o cerință pentru atingerea obiectivului pe termen lung de a menține creșterea temperaturii medii la nivel mondial la 1,5 °C, astfel cum s-a stabilit în Acordul de la Paris, de care trebuie să țină seama politica în materie de aprovizionare. Acest lucru ar trebui să se reflecte în evaluarea riscurilor pe care statele membre trebuie să o efectueze. Pentru a promova investițiile eficiente și a defini cadrul pentru un sistem energetic rezilient, este necesară o mai bună aliniere a politicii de aprovizionare cu gaze naturale a UE la dimensiunile uniunii energetice, în special o piață europeană a energiei complet integrată, îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de dioxid de carbon.

3.4. La cinci ani de la adoptarea Regulamentului (UE) nr. 994/2010, securitatea aprovizionării cu gaze rămâne un subiect deosebit de actual, în special având în vedere tensiunile existente între Ucraina și Rusia. Se depun eforturi la nivel național și la nivelul UE pentru a îmbunătăți securitatea aprovizionării cu gaze pentru iarna 2016/2017 și dincolo de aceasta. Cu toate acestea, un efort serios menit să asigure ameliorarea performanței energetice a clădirilor prin izolare, acordând prioritate clădirilor încălzite cu gaze, ar avea un impact important asupra cererii de gaze.

3.5. Gazele naturale au înlocuit combustibilii solizi ca al doilea cel mai important combustibil pentru UE, asigurând 23,8 % din totalul energiei primare consumate în 2013. Astfel, ele au contribuit la reducerea emisiilor sale de gaze cu efect de seră. Utilizarea pe scară tot mai largă a energiei din surse regenerabile este remarcabilă: ponderea energiei din surse regenerabile din consumul final brut de energie al UE a trecut de la 8,3 % în 2004 la 15 % în 2013, UE aflându-se astfel pe traiectoria corectă pentru a-și îndeplini obiectivul stabilit de 20 % în 2020. Producția brută de energie electrică din surse regenerabile a crescut de mai mult de două ori între 2000 și 2013, asigurând peste un sfert din consumul total de energie electrică în 2013.

3.6. Utilizarea pe scară tot mai largă a surselor regenerabile de energie, combinată cu electrificarea accelerată, poate reduce semnificativ consumul de gaze în UE și, prin urmare, importurile; cu cât va fi mai rapidă adoptarea energiei produse din surse regenerabile, cu atât mai puțin relevante vor fi politicile externe ale UE în materie de garantare a securității aprovizionării cu gaze. Prin urmare, este esențială o mai bună coordonare între toate sectoarele în ceea ce privește previziunile privind consumul de gaze al UE, securitatea aprovizionării cu gaze naturale a UE, dezvoltarea surselor regenerabile de energie și îmbunătățirea eficienței energetice.

3.7. Coordonarea dintre țările UE în materie de transport și furnizare de orice tip de combustibil este esențială pentru construirea uniunii energetice, atât la nivelul politicilor, cât și al strategiilor pe termen lung. În propunerea sa, Comisia împarte UE în șapte „regiuni” în interiorul cărora ar trebui coordonată politica. Acest lucru este, în cel mai bun caz, o soluție de compromis, dat fiind că, în curând, va fi necesară o coordonare a politicilor la nivelul UE, iar aceasta ar trebui extinsă, în mod ideal, pentru a include părțile contractante la Comunitatea Energiei – țările învecinate cu care UE are acorduri în domeniul energiei.

3.8. Având în vedere concurența crescândă în domeniul furnizării de energie și necesitatea de a diversifica sursele de aprovizionare, energia trebuie să continue să ocupe un rol important în politicile externe ale UE; acestea ar trebui să fie, însă, orientate tot mai mult către asigurarea aprovizionării cu energie din surse regenerabile, în special prin intermediul unor tehnologii ajunse la maturitate, cum ar fi generarea de energie solară și eoliană, pentru a completa energia provenită din producția internă, din surse regenerabile.

3.9. O nouă guvernanta a politicii energetice trebuie să asigure coerența între diversele aspecte ale aprovizionării cu energie, precum și îndeplinirea obiectivelor la nivelul UE. Un aspect important pentru asigurarea coerenței îl constituie o implicare timpurie, sistematică și structurată a societății civile, pentru a garanta că sensibilizarea în privința provocărilor legate de securitatea energetică este amplu împărtășită de organizațiile societății civile și – cel mai important – că factorii de decizie din Europa sunt conștienți de preocupările, interesele, resursele și soluțiile oferite de societatea civilă și partenerii sociali pentru a aborda aceste provocări și pentru a atinge obiectivele politicii energetice a UE. În acest scop, CESE a promovat activ conceptul de dialog european privind energia, iar Comisia a salutat ferm inițiativa CESE.

3.10. Consolidarea reciprocă dintre dimensiunile externă și internă ale politicii energetice, astfel cum se prevede în Planul de acțiune privind diplomația în domeniul energiei, ar trebui să devină o altă caracteristică importantă a guvernantei politicii energetice. CESE a pledat în trecut pentru elaborarea și punerea în aplicare a politicii energetice externe a UE, pentru a îmbunătăți cooperarea și dialogurile existente și a stabili altele noi cu statele sau regiunile producătoare importante, statele sau regiunile de tranzit, cu țările vecine precum și cu principalii parteneri strategici de nivel mondial și regional, pentru a spori diversificarea surselor de energie, a furnizorilor și rutelor de aprovizionare ale UE.

3.11. Dimensiunea externă a politicii energetice a UE, inclusiv a politicii de achiziții publice, trebuie să țină seama de contextul geopolitic mai larg. Aspectele comerciale ale proiectului nu ar trebui să fie unicul factor luat în considerare, în special având în vedere tendința Rusiei de a utiliza energia ca instrument pentru atingerea unor obiective geopolitice. Stabilitatea politică a țărilor aflate pe traseul conductei și vulnerabilitatea acestora față de influența politică externă, istoricul social și de mediu al dezvoltatorilor de proiecte, precum și implicarea companiilor rusești în explorare și producție se numără printre factorii pe care diplomația energetică a UE trebuie să îi examineze. Evaluarea noilor proiecte trebuie să țină seama și de impactul acestora asupra securității energetice a țărilor învecinate. În ceea ce privește Ucraina, de exemplu, există riscul ca proiecte care vizau eliminarea tranzitării gazelor naturale pe teritoriul său să îi afecteze veniturile, să împiedice investițiile în modernizarea rețelilor și să o priveze de puterea de negociere cu Moscova.

4. Observații specifice

4.1. CESE salută propunerea Comisiei privind introducerea unei definiții comune a noțiunii de „client protejat”.

4.2. CESE salută conceptele de „responsabilitate comună” și „abordare pe trei niveluri” între întreprinderile din sectorul gazelor naturale, statele membre și UE pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, și întâmpină cu satisfacție propunerea ca Comisia să coordoneze acțiunile acolo unde este necesar, astfel cum s-a solicitat într-un raport anterior al CESE ⁽¹⁾. Această abordare este deosebit de importantă pentru asigurarea transparenței contractelor de aprovizionare.

Mai mult, Comitetul consideră că responsabilitatea și atribuțiile autorităților publice, la care face referire articolul 3, trebuie diferențiate de cele ale întreprinderilor sau organismelor private, motiv pentru care propune o nouă formulare, care să clarifice următoarele:

- securitatea aprovizionării cu gaze naturale este o sarcină a autorităților competente ale statelor membre și a Comisiei, în domeniile lor de responsabilitate;
- întreprinderile din sectorul gazelor naturale și consumatorii industriali de gaze trebuie să coopereze și să aplice măsurile adoptate de autoritățile responsabile.

⁽¹⁾ JO C 339, 14.12.2010, p. 49.

- 4.3. CESE ia notă de criteriile propuse privind componența celor șapte „regiuni” în cadrul UE, Ar trebui avută în vedere, cel puțin, o soluție care să îi permită unui stat membru să fie în mod simultan membru al mai multor „regiuni”.
- 4.4. CESE constată că standardul propus în materie de infrastructură este în mare măsură neschimbat față de cel din regulamentul din 2010. Comitetul salută propunerea privind capacitatea bidirecțională („fluxurile inversate”) la interconectările rețelei de gaze dintre statele membre.
- 4.5. CESE constată că standardul propus în materie de aprovizionare este în mare măsură neschimbat față de cel din regulamentul din 2010. Comitetul salută cerința privind realizarea unei evaluări a impactului înaintea oricărei noi măsuri care nu se bazează pe piață.
- 4.6. CESE ia notă de propunerea ca evaluarea riscurilor să se efectueze la nivel regional și o salută, considerând-o un pas înainte către momentul în care evaluarea riscurilor va fi realizată la nivelul UE. Comitetul este de acord cu modelul propus de Comisie și consideră că procesul de evaluare *inter pares* este important în această privință.
- 4.7. CESE salută propunerile privind planurile de urgență, procedurile de gestionare a crizelor și de intervenție în caz de urgență.
- 4.8. CESE salută propunerile privind transparența și solidaritatea între statele membre, bazate pe testele de rezistență din vara lui 2014, considerându-le drept un mecanism de asigurare adecvat. În special, Comitetul constată cu satisfacție acordul Grupului la nivel înalt pentru conectivitatea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est pe o listă a proiectelor prioritare, a căror punere în aplicare va permite țărilor din regiune să aibă acces la cel puțin trei surse de gaze naturale, asigurând astfel diversitatea și securitatea aprovizionării.
- 4.9. CESE salută propunerea privind cooperarea cu țările terțe care sunt parteneri contractuali în cadrul Comunității Energetice.
- 4.10. CESE recunoaște importanța propunerii de monitorizare continuă a măsurilor de securitate a aprovizionării cu gaze naturale și îndeamnă Comisia să aibă în vedere necesitatea de a se elimina treptat utilizarea gazelor naturale în favoarea surselor regenerabile de energie.
- 4.11. CESE ia notă de derogările propuse pentru Malta și Cipru și încurajează ambele țări, având în vedere condițiile lor climatice favorabile, să se înscrie printre liderii în tranziția de la combustibili fosili la surse regenerabile de energie în privința acoperirii necesarului energetic.

Bruxelles, 22 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie a UE pentru gazul natural lichefiat și pentru stocarea gazului

[COM(2016) 49 final]

(2016/C 487/12)

Raportor: **domnul Marian KRZAKLEWSKI**

Sesizare	Comisia Europeană, 16.2.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	22.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	109/0/8
(voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE consideră că strategia UE pentru gazul natural lichefiat (GNL) și stocarea gazelor, propusă în Comunicarea COM(2016) 49 final, reprezintă un element esențial al proiectului uniunii energetice, menit să asigure securitatea și diversificarea aprovizionării cu energie.

1.2. În următorii ani, va crește potențialul de lichefiere a gazelor naturale la nivel mondial, ceea ce ar putea exercita o presiune în sensul scăderii prețurilor; prin urmare, Comitetul consideră că aceasta este o oportunitate pentru creșterea securității și a rezilienței rețelei de gaze a UE.

1.3. Comitetul consideră că piața europeană a gazelor ar trebui să devină mai flexibilă prin creșterea ponderii GNL.

1.4. CESE consideră că majorarea proporției de GNL pe piața gazului din UE, cu garantarea unor rezerve de gaze naturale suficiente în instalațiile de depozitare, precum și promovarea unei diversificări veritabile a aprovizionării cu energie sunt factori care vor asigura securitatea energetică a statelor membre ale Uniunii Europene.

1.5. Comunicarea Comisiei atrage, pe bună dreptate, atenția asupra adecvării doar aparente a capacității de regazificare a UE, în condițiile în care aceasta nu este distribuită în mod optim la nivel regional.

1.6. Comitetul este de acord cu faptul că, pentru realizarea deplină și diversificarea durabilă a aprovizionării cu gaze naturale a UE, este nevoie de o abordare diversificată pentru construirea de noi terminale GNL.

1.6.1. Ar trebui să se acorde prioritate investițiilor care vizează crearea unor rute de aprovizionare echilibrate. Măsurile prudente de sprijinire de către UE a construcției de noi terminale GNL și de rețele transfrontaliere de transport ar trebui să țină seama de acele regiuni care, în prezent, sunt izolate și dependente de un singur furnizor.

1.6.2. Importante pentru extinderea pieței de GNL în UE sunt investițiile eficiente și efectuate în timp util în proiecte de interes comun (PIC). Ar trebui instituite mecanisme transparente pentru a se asigura o distribuție echitabilă a investițiilor și costurilor de funcționare între statele membre și operatorii economici.

1.6.3. Comitetul consideră că UE trebuie să se asigure că dezvoltarea cu celeritate a unor proiecte de terminale GNL și de „Floating storage&regasification units (vessels)” (FSRU) reprezintă o alegere neutră din punct de vedere tehnologic, bazată pe cea mai eficientă investiție.

1.7. CESE sprijină intenția Comisiei de a verifica conformitatea cu legislația UE a acordurilor interguvernamentale (AIG) pentru achizițiile de GNL din țările din afara UE.

1.8. CESE atrage atenția asupra faptului că comunicarea Comisiei nu indică modul în care strategia de stimulare a creșterii ponderii GNL și de stocare a gazului este în concordanță cu investițiile majore în rețele, prevăzute în prezent de vecinii UE, cum ar fi Nordstream 2.

1.9. CESE recunoaște și subliniază valoarea gazelor naturale, inclusiv rolul important al GNL, pentru tranziția UE către un sistem energetic cu emisii reduse de carbon și pentru eforturile de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și a emisiilor toxice de gaze și de pulberi (PM 10, PM 2,5), care prezintă un risc pentru sănătatea și viața oamenilor din statele membre.

1.9.1. Strategia prezentată în comunicare ar trebui să scoată mai bine în evidență rolul important al gazelor naturale ca punte tehnologică în procesul de tranziție de la cărbune la energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Fiind o sursă de energie mai ecologică, gazele naturale au un rol deosebit de important în ceea ce privește eforturile de a reduce drastic așa-numitele emisii la scară redusă („low-stack”), în special în gospodăria și transporturi.

1.9.2. CESE recomandă ca, în timpul trecerii de la cărbune la o economie cu emisii reduse de carbon, să fie crescută proporția gazelor naturale în mixul energetic al statelor membre, mai ales în acele țări unde cărbunele joacă un rol dominant.

1.10. Comitetul sprijină ideea exprimată în comunicare, potrivit căreia utilizarea GNL în sectorul transportului de mărfuri grele, precum și în transportul maritim poate reduce în mod semnificativ prejudiciile aduse mediului.

1.10.1. În același timp, Comitetul subliniază că acel capitol din comunicare referitor la GNL nu acordă suficientă atenție dezvoltării intensive a sistemului european de obținere și utilizare a GNL drept combustibil pentru transportul maritim și rutier.

1.11. CESE recunoaște că stocarea gazului joacă un rol deosebit de important în arhitectura de securitate a Europei și în menținerea unei aprovizionări stabile cu gaze naturale. Capacitatea de stocare existentă în UE este considerabilă [COM(2016) 49 final], dar repartizarea acesteia este insuficientă.

1.12. CESE subliniază că, în vederea asigurării echilibrului și a securității energetice, operatorii trebuie să adopte anumite principii, în special ideea că nivelul minim de gaze stocate trebuie să acopere 100 % din piața națională de gaze naturale necesare pentru perioada de iarnă; cu toate acestea, cea mai bună soluție ar fi o echilibrare a stocării gazului natural la nivel regional.

1.13. CESE susține planurile Comisie și apreciază importanța acestora pentru înlăturarea barierelor aflate în calea comerțului dintre platforme regionale de tranzacționare a gazelor și piețele naționale individuale.

1.14. Referitor la chestiunea construirii infrastructurii lipsă, menționată în cadrul comunicării, CESE consideră că ar trebui să se facă uz de oportunitatea oferită de Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) cu scopul de a oferi finanțare suplimentară pentru proiecte critice de infrastructură în domeniul energiei și telecomunicațiilor.

2. Context

2.1. În martie 2015, Consiliul UE a adoptat concluziile sale privind uniunea energetică. Partea cea mai importantă a acestui document prevede că „UE se angajează să construiască o uniune energetică cu o politică prospectivă privind schimbările climatice, pe baza strategiei-cadru a Comisiei, ale cărei cinci dimensiuni sunt strâns interconectate și se susțin reciproc:

- securitate energetică, solidaritate și încredere;
- o piață europeană a energiei pe deplin integrată;
- eficiență energetică în sprijinul moderării cererii;
- decarbonizarea economiei;
- cercetarea, inovarea și competitivitatea.”

2.2. CESE ia act de faptul că, la punctul 2 litera (a) din acest document, Consiliul s-a pronunțat în favoarea **accelerării proiectelor de infrastructură**, inclusiv interconectările, în special în ceea ce privește regiunile periferice, **pentru energie electrică și gaze**, pentru a asigura securitatea energetică și o piață internă a energiei funcțională.

2.3. Prin acest aviz, CESE analizează **Strategia UE pentru gazul natural lichefiat (GNL) și stocarea gazelor**, astfel cum este ea prezentată în Comunicarea COM(2016) 49 final. Strategia este o parte importantă a planurilor pentru o uniune energetică [COM(2015) 80], în contextul contribuției sale la securitatea aprovizionării cu energie, competitivitatea piețelor energetice și la obiectivele de protecție a mediului și a climei, urmărite în interiorul și în afara cadrului uniunii energetice.

2.4. Gazul natural este un combustibil important în mixul energetic al UE, reprezentând 25 % din consumul total de energie. Este important să se sublinieze că extracția acestei materii prime în statele membre reprezintă 34 % din necesarul de producție de energie pentru industrie, servicii și gospodării.

2.5. **Extracția de gaze naturale pe teritoriul UE este în scădere rapidă.** În 2004 au fost extrase 229,5 miliarde de m³ de gaz natural, cifră care a scăzut la 132,3 miliarde m³ în 2014. Rezervele existente ajung numai pentru o perioadă de 11,3 ani. Astfel se explică de ce Uniunea Europeană este, pe plan mondial, cel mai mare importator de gaze naturale. În 2014, consumul de gaze naturale în UE s-a ridicat la 386,9 miliarde de m³. Acesta este nivelul cel mai scăzut din ultimii 10 ani, cu 11,6 % mai mic decât în anul precedent, însă media anuală a consumului de gaz din UE între 2004 și 2013 a fost de 477 de miliarde de m³.

2.6. La nivel mondial, **zăcămintele exploatabile de gaze naturale sunt enorme** (187 mii de miliarde de m³), cu un raport rezerve/producție de 54 ani. În cazul în care se iau în considerare și resursele de gaze neconvenționale, rata crește la 290 de ani.

2.7. Până în 2020, **capacitatea de lichefiere a gazelor va crește în mod semnificativ** (+ 50 %), în special în SUA și Australia (peste 100 de milioane de tone/an), ceea ce va avea un efect de scădere a prețurilor. Acest lucru reprezintă o oportunitate pentru ca statele membre ale UE să consolideze securitatea și reziliența sistemului de aprovizionare cu gaze a UE, astfel încât aceasta să poată face față oricărui întreruperi în aprovizionarea cu energie.

2.8. În primul deceniu al secolului XXI, **importurile de gaze în UE au avut loc în principal prin intermediul unui sistem de conducte de gaze; doar a cincea parte a importurilor a avut loc în formă lichidă (GNL)**, în ciuda faptului că GNL prezintă numai 1/600 din volumul gazului, făcând ca GNL să fie mai economic din punct de vedere al transportului și al depozitării.

3. Observații generale

3.1. CESE recunoaște rolul important al gazelor în UE pentru tranziția către o energie cu emisii scăzute și pentru eforturile de reducere a emisiilor. Asigurarea unui acces echilibrat și nerestricționat al statelor membre la piețe de producție a gazelor diversificate și stabile din punct de vedere politic devine o prioritate cheie pe termen scurt și mediu în vederea atingerii obiectivelor politicii UE în materie de climă și energie și pentru crearea unei uniuni a energiei stabile. Politica privind proporția gazului în mixul energetic ar trebui să țină seama de obiectivul pe termen lung stabilit în acordul de la Paris (COP21), și anume de a menține creșterea temperaturii medii la nivel mondial sub 1,5 °C.

3.2. Comitetul constată că comunicarea Comisiei [COM(2016) 49 final] reprezintă o continuare a Acordului privind cadrul politic al UE pentru energie și schimbările climatice, adoptat de Consiliul Uniunii Europene la 23-24 octombrie 2014. Acordul stabilește următoarele obiective, care trebuie atinse până în 2030:

- o reducere cu 40 % a emisiilor de CO₂;
- o cotă de cel puțin 27 % de energie din surse regenerabile în mixul energetic al UE;
- o creștere a eficienței energetice cu cel puțin 27 %.

3.3. Competitivitatea economică a gazului folosit drept carburant în țările UE, precum și întrebarea dacă gazele naturale vor deveni un concurent viabil pentru combustibilii solizi, în special pentru cărbune, își va găsi un răspuns în următoarea decadă, ca rezultat al interacțiunii dintre cinci factori diferiți:

- politica în domeniul climei și al energiei, în special eforturile de îmbunătățire a calității aerului;
- prețurile gazelor naturale;

- punerea în aplicare a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii și, prin urmare, prețurile pentru certificatele de emisii de CO₂;
- dinamica exporturilor de gaze naturale (GNL) realizate de SUA și Australia;
- prețul de pe piața mondială a cărbunelui și a petrolului brut.

3.4. CESE susține planurile Comisiei și apreciază importanța acestora pentru **înlăturarea barierelor aflate în calea comerțului dintre platforme regionale de tranzacționare a gazelor** și piețele naționale individuale. În acest scop, este esențială finalizarea pieței interne a gazelor, eliminarea barierelor legislative, comerciale și juridice și garantarea accesului la aceste piețe.

3.4.1. Întrucât importul de gaze de sist lichefiat din SUA poate avea un impact pozitiv asupra pieței europene a gazului, CESE îndeamnă UE să se angajeze în negocieri active, în cadrul TTIP, pentru a înlătura barierele din calea importurilor de acest tip de gaz din SUA.

3.5. CESE atrage atenția asupra faptului că **comunicarea Comisiei nu indică modul în care strategia** de stimulare a creșterii ponderii GNL și de stocare a gazului **este în concordanță cu investiția prevăzută pentru Nordstream 2** [COM(2016) 49 final].

3.6. Strategia prezentată în comunicare ar trebui să scoată mai bine în evidență rolul important al gazelor naturale ca punte tehnologică în procesul de tranziție de la cărbune la energie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. În calitate de combustibil, gazele sunt o sursă adecvată pentru generarea rapidă și stabilă de energie electrică și termică, servind, astfel, drept tehnologie de rezervă pentru sursele regenerabile de energie.

3.7. CESE recomandă ca, în timpul trecerii de la cărbune la o economie cu emisii reduse de carbon, să fie crescută proporția gazelor naturale în mixul energetic al statelor membre, mai ales în acele țări unde cărbunele joacă un rol dominant. Acest lucru este deosebit de important pentru îmbunătățirea calității aerului, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra sănătății cetățenilor din aceste țări și țările vecine, reducând totodată în mod semnificativ emisiile de gaze toxice și de gaze cu efect de seră.

3.7.1. În medie, în unele state membre, două treimi din energia finală este utilizată pentru încălzirea locuințelor, fiind produsă în centrale pe bază de cărbune, cu eficiență redusă. Investițiile în instalații de cogenerare de mică putere cu combustibil gazos ar spori reziliența sistemului energetic și ar contribui la îmbunătățirea calității aerului. Astfel de investiții pot fi efectuate într-o perioadă scurtă de timp (2 ani), cu costuri (CAPEX) relativ scăzute (care cresc însă ca urmare a costurilor de exploatare), care pot compensa, în parte, costurile relativ ridicate ale carburanților. Un alt avantaj al instalațiilor de cogenerare de mică putere cu combustibil gazos este termenul foarte scurt necesar pentru sincronizarea cu rețelele de distribuție de energie, făcându-le astfel o sursă excelentă de energie compensatorie în perioadele de vârf ale cererii de energie.

3.8. În legătură cu chestiunea privind **construirea infrastructurii lipsă**, care a fost subliniată în comunicare, ar trebui să se recurgă la posibilitățile oferite de Fondul european pentru investiții strategice (FEIS). În cadrul acestui program, se acordă o finanțare suplimentară pentru următoarele tipuri de proiecte de energie și infrastructuri informaționale critice:

- dezvoltarea interconexiunilor energetice între țări;
- diversificarea surselor de energie și a rutelor de transport;
- elaborarea unor planuri de urgență la nivel european și regional pentru cazuri de criză energetică;
- îmbunătățirea eficienței energetice a economiei.

4. Observații specifice privind GNL

4.1. Comitetul consideră că **piața europeană a gazelor ar trebui să devină mai flexibilă** prin creșterea ponderii de GNL.

4.2. **Creșterea proporției de GNL pe piața de gaze din UE, cu asigurarea faptului că există suficiente rezerve de gaze naturale în instalațiile de depozitare, și promovarea unei diversificări reale a rutelor de aprovizionare** sunt factori care vor spori securitatea energetică a statelor membre ale Uniunii Europene.

4.3. Comunicarea Comisiei atrage, pe bună dreptate, atenția asupra **adecvării doar aparente a capacității de regazificare a UE**, în condițiile în care aceasta nu este distribuită în mod optim la nivel regional. În Peninsula Iberică, Franța, Regatul Unit și Țările de Jos, capacitatea de regazificare este utilizată într-o măsură foarte limitată, în timp ce statele din regiunea Mării Baltice, în Europa Centrală, de Est și de Sud-Est sunt în foarte mare măsură dependente de un singur furnizor.

4.4. Comitetul este de acord cu faptul că, **pentru realizarea deplină și diversificarea durabilă a aprovizionării** cu gaze pe piața UE, este nevoie de o abordare diversificată a construirii de noi terminale GNL. Ar trebui să se acorde prioritate investițiilor care vizează crearea unor rute de aprovizionare echilibrate.

4.5. Măsurile prudente de **sprijinire de către UE a construcției de noi terminale GNL și de rețele transfrontaliere de transport** ar trebui să țină seama în mod prioritar de acele regiuni care, în prezent, sunt izolate și dependente de un singur furnizor. Stimularea investițiilor în acest fel ar garanta accesul egal al unui număr de furnizori de gaze în aceste regiuni, pe baza concurenței libere și echitabile. În acest context, este deosebit de important să crească numărul de interconectări, astfel încât să se faciliteze comerțul cu gaze între piețele interne ale statelor membre, în special în regiunile care nu dispun, în prezent, de o reală securitate a aprovizionării.

4.6. De o importanță esențială pentru **extinderea pieței de GNL în UE** sunt **investițiile** eficiente și efectuate în timp util **în proiecte de interes comun (PIC)**. Trebuie instituite mecanisme clare pentru a se asigura o distribuție echitabilă a investițiilor și costurilor de funcționare între state membre cu niveluri diferite de infrastructură pentru GNL și de capacitate de stocare a gazului.

4.7. UE trebuie să se asigure că dezvoltarea unor proiecte de terminale rapide de GNL și de FSRU rămâne o alegere neutră din punct de vedere tehnologic, bazată pe investiția cea mai eficientă, care să ducă la cele mai mici tarife de regazificare, o reducere a timpului necesar pentru comercializarea produselor, riscuri mai scăzute de implementare și o mai mare certitudine pe piață.

4.8. CESE sprijină pe deplin intenția Comisiei Europene de a verifica dacă acordurile interguvernamentale dintre statele membre și țări terțe privind achizițiile de GNL sunt în conformitate cu legislația UE.

4.9. Comitetul sprijină ideea exprimată în comunicarea Comisiei, conform căreia utilizarea GNL în sectorul transportului greu de marfă, folosit ca alternativă pentru motorină, și înlocuirea păcurii grele în transportul maritim pot reduce în mod semnificativ prejudiciile de mediu.

4.9.1. Comitetul subliniază că acel capitol din comunicare referitor la GNL nu acordă suficientă atenție sistemului european de obținere și utilizare a GNL drept combustibil pentru transportul maritim și rutier. În special, acest lucru privește dezvoltarea inovativă a sistemului de alimentare și rețeaua de puncte de realimentare pentru transportul rutier și buncherarea în transportul maritim. Aceste obiective pot fi atinse, între altele, prin proiectul Coridorul albastru, care implică țările UE din Franța până la cele din zona Mării Baltice.

4.10. În unele state membre ale UE, care au acces limitat la rețelele de gaz, se folosesc cu predilecție combustibili fosili pentru a produce energie electrică și termică. Utilizarea GNL drept combustibil alternativ în sistemele locale, în care aceasta ar putea înlocui combustibilii convenționali care cauzează poluare prin gaze și particule, ar putea produce o îmbunătățire rapidă a calității aerului. În aceste condiții, și în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă pe termen lung, GNL nu poate înlocui sursele regenerabile de energie.

4.11. CESE este de acord cu opinia exprimată în comunicarea Comisiei că sursele regenerabile de energie și eficiența energetică ar trebui să ofere soluții rentabile și că, atunci când se iau decizii privind infrastructura de GNL, opțiunile ar trebui să fie evaluate cu atenție pentru a se evita riscul de blocaj tehnologic sau acumularea de active depreciate. Investițiile în surse de energie nu trebuie privite în mod separat de dezvoltarea economică a statelor membre ale UE.

5. Observații specifice privind stocarea gazului

5.1. CESE recunoaște că **stocarea gazului joacă un rol deosebit de important în arhitectura de securitate a Europei** și în menținerea unei aprovizionări stabile cu gaz natural pentru economia UE. Capacitatea de stocare existentă în UE este considerabilă, dar repartizarea acesteia este de parte de a fi suficientă. Peste 83 % din capacitatea de stocare a gazelor este situată în vestul și sud-vestul Europei. Printre principalele obstacole aflate în calea utilizării transfrontaliere a capacității de stocare se numără barierele tarifare și de reglementare și rețeaua insuficientă de interconexiuni în unele regiuni europene.

5.2. CESE subliniază că, în vederea asigurării echilibrului și a securității energetice, operatorii trebuie să adopte anumite principii, în special ideea că **nivelul minim de gaze stocate trebuie să acopere 100 %** din necesitatea pieței naționale de gaze naturale pentru perioada de iarnă. Cu toate acestea, cea mai bună soluție ar fi o echilibrare a stocării gazului natural la nivel regional. Acest model optim poate fi realizat după punerea în practică a interconectărilor realizate în Europa de Nord-Est (Finlanda, Suedia, Țările Baltice, Polonia), în regiunea de sud-est (Bulgaria, Turcia, Serbia, Croația) și în sud-vest (Portugalia, Spania și Franța). O a doua condiție este eliminarea tuturor barierelor din calea transportului transfrontalier, în special tarifele aplicate la frontieră.

5.3. Comitetul salută propunerile Comisiei de a asigura condiții echitabile de concurență între instrumente de flexibilitate aflate în concurență și de a dezvolta coduri de rețea la nivel european, care să țină seama de armonizarea tarifelor pentru transportul de gaze naturale „cătrel și de la instalațiile de stocare”, cu condiția ca structura tarifară să reflecte costurile de depozitare.

5.4. Ar trebui considerată indispensabilă adoptarea de măsuri pentru a asigura accesul fizic liber la instalațiile de depozitare și capacitatea necesară sistemului de transport, inclusiv în context transfrontalier. CESE este de acord cu opinia Comisiei Europene privind necesitatea unei utilizări optime a capacităților de depozitare existente, prin finalizarea lucrărilor privind codurile de rețea. Din această perspectivă, o cooperare eficientă între statele membre și țările din vecinătatea UE cu privire la utilizarea optimă a capacităților de stocare – de către ambele părți – este importantă.

Bruxelles, 22 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea unui mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale și la instrumentele fără caracter juridic obligatoriu dintre statele membre și țări terțe în domeniul energiei și de abrogare a Deciziei nr. 994/2012/UE

[COM(2016) 53 final]

(2016/C 487/13)

Raportor: **domnul Vladimír NOVOTNÝ**

Consultare	Comisia Europeană, 16.2.2016 Consiliu: 2.3.2016 Parlamentul European: 7.3.2016
Temei juridic	Articolul 194 alineatul (2) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	139/0/4

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută propunerea Comisiei și propunerea referitoare la o nouă decizie, în ansamblul său, considerând că aceasta din urmă constituie un pas înainte către consolidarea securității juridice în domeniul investițiilor din sectorul energetic și în cel al proiectelor conexe de infrastructură, către creșterea transparenței în ceea ce privește aspectele legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și către îmbunătățirea funcțiilor pieței interne a energiei.

1.2. CESE sprijină evaluarea acordurilor internaționale cu țări terțe în domeniul energiei printr-un mecanism *ex ante*, ca mijloc de a preveni riscurile potențiale de conflict între aceste acorduri, pe de o parte, și legislația europeană și cerințele pieței interne a energiei, pe de altă parte. În același timp, el consideră că prevenirea este, în acest caz, mai eficace decât acțiunile corective ulterioare.

1.3. CESE propune ca procedura de notificare și verificare prealabilă (*ex ante*) încheierii acordurilor internaționale în domeniul energiei să se limiteze la cele care privesc aprovizionarea statelor membre cu gaz, care este produsul energetic de bază cel mai sensibil, furnizarea acestuia acoperind, în general, mai multe state membre ale UE.

1.4. CESE consideră că revizuirea deciziei ar trebui să se refere numai la elaborarea acordurilor-cadru care au un impact direct asupra pieței interne a UE și/sau a securității aprovizionării cu energie, iar Comisia ar trebui să evalueze numai conformitatea cu legislația UE a proiectului de acord interguvernamental care i-a fost prezentat.

1.5. Consolidarea protecției informațiilor confidențiale de-a lungul procesului de elaborare a acordului interguvernamental va determina reușita punerii în aplicare a procedurilor propuse de notificare și de verificare a acordurilor internaționale aflate în pregătire sau în curs de negociere, în domeniul energiei.

1.6. În opinia CESE, celelalte acorduri din domeniul energiei ar trebui evaluate prin intermediul procedurilor juridice și administrative *ex post* în vigoare până la acest moment. CESE recomandă, însă, totodată, să se ia în considerare posibilitatea ca astfel de acorduri să fie supuse în mod voluntar unei evaluări *ex ante*, la solicitarea statului membru în cauză.

1.7. De asemenea, CESE consideră că termenul propus de 12 săptămâni în care Comisia poate emite un aviz negativ în caz de incompatibilitate a proiectului de acord cu legislația UE trebuie să fie perioada maximă. După acest termen, trebuie considerat că Comisia a aprobat acordul propus și că negocierile pentru încheierea respectivului acord interguvernamental pot continua.

2. Introducere

2.1. Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind instituirea unui „mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale dintre statele membre și țări terțe în domeniul energiei” este o componentă a „pachetului de iarnă” al Comisiei Europene axat pe securitatea aprovizionării cu energie, în cadrul proiectului uniunii energetice. Acest pachet se axează în primul rând pe furnizarea de gaze naturale din țări terțe.

2.2. În 2015, Comisia a procedat la o revizuire și o evaluare a eficienței deciziei în vigoare, nr. 994/2012/UE din 25 octombrie 2012, privind acordurile interguvernamentale, care a stabilit un mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile încheiate între statele membre și țări terțe în domeniul energiei.

2.3. Din raportul de evaluare al Comisiei reiese că aceasta este de părere că deciziile actuale nu îndeplinesc unul dintre obiectivele lor principale, și anume asigurarea conformității acordurilor interguvernamentale cu dreptul Uniunii. Comisia a evidențiat trei cauze principale ale acestei probleme:

- absența oricărei notificări *ex ante* către Comisie a acordurilor interguvernamentale, ceea ce duce la creșterea riscului ca aceste acorduri să fie elaborate într-un mod neconform cu legislația Uniunii Europene;
- insuficiența mecanismelor juridice prevăzute în anumite acorduri interguvernamentale, care să permită modificarea sau încetarea acestora;
- în privința acordurilor interguvernamentale, lipsa de transparență a negocierilor în curs sau a efectului lor de substituție.

2.4. Comisia a elaborat o propunere de decizie care abrogă Decizia nr. 994/2012/UE și care prevede mai multe modificări semnificative, vizând abordarea concluziilor care reies din revizuirea deciziei menționate. Această revizuire are două obiective principale:

- asigurarea conformității acordurilor interguvernamentale cu dreptul UE, pentru a garanta buna funcționare a pieței interne și a spori securitatea energetică a UE; și
- creșterea gradului de transparență a acordurilor interguvernamentale cu terțe părți, cu scopul de a optimiza raportul cost-eficacitate al aprovizionării cu energie în UE și de a spori solidaritatea dintre statele membre.

3. Documentul Comisiei

3.1. Propunerea de decizie revizuită conține următoarele elemente:

3.1.1. Obligațiile în materie de notificare cu privire la acordurile interguvernamentale:

- obligația statelor membre de a informa Comisia cu privire la intenția lor de a deschide negocieri cu o țară terță având ca scop încheierea unor noi acorduri interguvernamentale privind furnizarea de gaze naturale sau modificarea acordurilor existente;
- Comisia ar trebui să fie informată cu privire la evoluția lucrărilor pregătitoare ale acordului de îndată ce este prezentată o astfel de notificare cu privire la negocieri;
- în cazul în care un stat membru transmite Comisiei o notificare cu privire la negocieri, serviciile Comisiei pot oferi statului membru respectiv consiliere cu privire la modul în care acesta poate evita incompatibilitatea acordului interguvernamental cu dreptul Uniunii sau cu pozițiile politice ale Uniunii adoptate în concluziile Consiliului sau ale Consiliului European;
- obligația statelor membre de notificare către Comisie a proiectelor de acord interguvernamental sau a modificării acordurilor existente, împreună cu toate documentele însoțitoare, de îndată ce în cadrul negocierilor s-a ajuns la un acord între părți cu privire la toate elementele sale principale, în vederea realizării de către Comisie a evaluării *ex ante*;

- obligația statelor membre de a notifica Comisiei acordurile interguvernamentale sau modificările aduse acordurilor existente, împreună cu toate documentele însoțitoare, după ratificare;
- obligația statelor membre de notificare către Comisie a tuturor acordurilor interguvernamentale existente sau a modificărilor aduse acestora, împreună cu toate documentele însoțitoare;
- acordurile dintre întreprinderi nu fac obiectul obligațiilor de notificare, dar pot fi transmise notificări cu privire la acestea, pe bază de voluntariat;
- obligația Comisiei de a pune la dispoziția celorlalte state membre documentele primite, în conformitate cu dispozițiile referitoare la confidențialitatea datelor.

3.1.2. Evaluarea de către Comisie:

- obligația Comisiei de a efectua o evaluare *ex ante* a proiectelor de acorduri interguvernamentale sau a modificărilor aduse unor astfel de acorduri și de a informa statul membru cu privire la eventualele îndoieli pe care le poate avea referitor la compatibilitatea cu dreptul Uniunii, în special cu legislația referitoare la piața internă a energiei și cu legislația UE în materie de concurență, în termen de șase săptămâni;
- obligația Comisiei de a transmite statului membru avizul său privind compatibilitatea cu dreptul Uniunii a unui acord interguvernamental sau a modificării acestuia, în termen de 12 săptămâni de la data notificării;
- statul membru nu poate nici să încheie acordul interguvernamental propus, nici să accepte modificarea unui astfel de acord, decât după ce Comisia îi comunică eventualele sale îndoieli în avizul său. La momentul încheierii acordului interguvernamental propus sau al acceptării modificării unui astfel de acord, statul membru trebuie să țină seama în cea mai mare măsură de concluziile și recomandările relevante ale Comisiei;
- obligația Comisiei de a efectua evaluări *ex post* ale acordurilor interguvernamentale existente sau ale modificărilor aduse acestora și de a informa statele membre în caz de îndoieli cu privire la compatibilitatea acestor acorduri cu dreptul Uniunii, în termen de nouă luni de la data notificării.

3.1.3. Obligațiile de notificare și evaluare de către Comisie cu privire la instrumentele fără caracter juridic obligatoriu:

- obligația statelor membre să notifice Comisiei instrumentele fără caracter juridic obligatoriu existente și pe cele viitoare, împreună cu toate documentele însoțitoare;
- Comisia poate efectua evaluări *ex post* ale instrumentelor fără caracter juridic obligatoriu prezentate și poate informa statele membre în consecință atunci când consideră că măsurile de punere în aplicare a instrumentului fără caracter juridic obligatoriu ar putea intra în conflict cu dreptul Uniunii;
- potrivit Comisiei, opțiunea cea mai eficientă, eficace și proporțională în raport cu costurile este cea care prevede conferirea unui caracter obligatoriu evaluării *ex ante* a acordurilor interguvernamentale de către Comisie. Statele membre ar trebui să aibă obligația de a informa într-un stadiu incipient Comisia despre orice negociere în curs a unui acord interguvernamental privind furnizarea de gaze naturale și de a prezenta Comisiei propunerile lor în această privință, în vederea evaluării *ex ante* pe care o va desfășura.

3.2. Potrivit Comisiei, această decizie ar trebui să influențeze:

- consolidarea securității juridice, care favorizează investițiile;
- buna funcționare a pieței interne a energiei în lipsa segmentării și în prezența unei concurențe sporite;
- o mai mare transparență în privința securității aprovizionărilor în toate statele membre.

4. Observații generale

4.1. CESE a dezbătut deja tema acordurilor din domeniul energiei în 2012, în contextul pregătirii deciziei Parlamentului European și a Consiliului nr. 994/2012/UE ⁽¹⁾. În avizul său, el a arătat că acordurile din domeniul energiei trebuie orientate în funcție de aspecte de natură strategică, dar și comercială, respectând, totodată, principiile proporționalității și transparenței.

⁽¹⁾ JO C 68, 6.3.2012, p. 65.

4.2. Comitetul și-a exprimat regretul cu privire la faptul că proiectul de decizie nu acoperă acordurile comerciale importante din domeniul energiei ale entităților private care funcționează în mai multe state membre, care sunt expuse riscului de a intra în conflict cu legislația UE. Comitetul atrage atenția asupra amenințărilor posibile în situațiile în care parteneriatele strategice ar împinge la adoptarea unor practici impuse de interese exterioare UE, care pot fi dăunătoare.

4.3. În ceea ce privește propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Deciziei 994/2012/UE, organizațiile europene de angajatori, parteneri importanți în cadrul dialogului social, precum și reprezentanții societății civile au exprimat unele rezerve. Asociațiile de angajatori susțin că actualul mecanism *ex post* este suficient. Ei au subliniat că evaluarea ar trebui să vizeze cele acorduri care au un impact asupra pieței interne a energiei sau asupra securității aprovizionării cu energie.

4.4. Organizațiile societății civile și o serie de state membre au impus, de asemenea, necesitatea asumării răspunderii în cazul scurgerii de informații sensibile din punct de vedere comercial, precum și necesitatea unei protecții adecvate a intereselor comerciale. De asemenea, ele și-au exprimat acordul cu privire la excluderea acordurilor dintre entitățile private și a acordurilor bazate pe mecanismele Euratom din domeniul de aplicare și au formulat cerința ca revizuirea Deciziei nr. 994/2012/UE să se facă cu respectarea libertății de a desfășura o activitate antreprenorială și comercială, cu asigurarea protecției secretului comercial și a dreptului la o bună administrare.

4.5. În cursul consultărilor publice efectuate în contextul prezentului dosar, părțile interesate, inclusiv organizațiile și asociațiile sectoriale europene de reglementare au ridicat, de asemenea, obiecții similare. Ele au subliniat, printre altele, că documentele de însoțire ale Comisiei [SWD(2016) 28 final] nu sunt suficient de întemeiate și nu prezintă argumente bazate pe cifre semnificative, care să ducă în mod legitim la concluzia că legislația actuală nu își îndeplinește obiectivele și trebuie, prin urmare, înlocuită cu o nouă legislație. Remedierea deficiențelor acordurilor internaționale se poate face mai curând printr-o aplicare mai strictă a deciziei existente, decât prin noi acte legislative.

4.6. Pentru a ajunge la un compromis convenabil, CESE se bazează, în prezentul aviz, atât pe comentariile și obiecțiile formulate de o parte a societății civile organizate, prezentate mai sus, cât și pe argumentele Comisiei și pe concluziile Consiliului „Energie” al UE.

4.7. Pe baza experienței Comisiei, în ceea ce privește dificultățile de a aduce modificări acordurilor internaționale deja încheiate în domeniul energiei, în cazul în care se descoperă ulterior o incompatibilitate cu legislația Uniunii, CESE sprijină propunerea de aplicare a mecanismului *ex ante* ca o formă de prevenire a încălcării legislației UE și a normelor pieței interne a energiei, în cazurile care privesc UE în ansamblu sau care se extind la mai multe state membre.

4.8. CESE consideră că revizuirea deciziei ar trebui, prin urmare, să se refere numai la acordurile interguvernamentale importante cu țări terțe care au un impact direct asupra pieței interne a UE și/sau a securității aprovizionării cu energie, iar Comisia ar trebui să evalueze numai conformitatea cu legislația UE a proiectului de acord interguvernamental care i-a fost prezentat.

4.9. În cadrul procesului de negociere a unor acorduri interguvernamentale de mai mică amploare și de interes limitat, Comisia nu ar trebui să primească niciun mandat specific atunci când oferă asistență unui stat membru în cursul negocierilor. În același timp, trebuie totuși menținută posibilitatea ca statul membru să obțină, la cerere, servicii de consiliere din partea Comisiei pentru a preveni o eventuală neconformitate a acordului negociat cu legislația UE. Într-un astfel de caz, Comisia ar trebui să aibă obligația de a respecta termene stricte pentru furnizarea informațiilor pertinente.

5. Observații specifice

5.1. CESE consideră că mecanismul de control trebuie aplicat în continuare exclusiv acordurilor internaționale privind furnizarea de gaze naturale.

5.2. Comitetul împărtășește opinia Comisiei potrivit căreia obligațiile care decurg din propunerea de decizie supusă examinării nu trebuie să afecteze acordurile încheiate de entități private. El recomandă însă să se aibă în vedere aplicarea mecanismului *ex ante* în cazul acelor acorduri din sectorul privat care au un impact semnificativ asupra pieței interne a energiei sau asupra securității aprovizionării cu energie. Trebuie însă stabilite reguli clare pentru această procedură.

5.3. CESE speră să se stabilească o răspundere în cazul scurgerii de informații sensibile din punct de vedere comercial, inclusiv să se recurgă la examinarea acestor cazuri din perspectiva dreptului penal.

5.4. CESE consideră că nu este nici necesar, nici util ca decizia supusă examinării să se aplice instrumentelor fără caracter juridic obligatoriu (articolul 2 din propunere).

5.5. Comitetul pune sub semnul îndoielii opinia Comisiei că propunerea nu va avea niciun impact asupra bugetului UE. În special în cazul unei extinderi a mecanismului *ex ante* la acordurile entităților private, este de așteptat o creștere atât a costurilor administrative, cât și a sarcinii administrative. CESE nu dispune de nicio analiză privind modul în care, în cadrul noii decizii, se va respecta principiul subsidiarității și se va aplica principiul proporționalității.

5.6. CESE aprobă propunerea Comisiei de a menține caracterul facultativ al asistenței pe care o acordă (articolul 4 din propunere), având în vedere că asistența din partea Comisiei Europene nu ar trebui să fie obligatorie în cazul negocierilor desfășurate de un stat membru cu o țară terță.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Inițiativa europeană în domeniul cloud computingului – Dezvoltarea unei economii competitive bazate pe date și pe cunoaștere în Europa

[COM(2016) 178 final]

(2016/C 487/14)

Raportor: **domnul Antonio LONGO**

Sesizare	Comisia Europeană, 19.4.2016
Temei juridic	articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	149/1/1
(voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE își însușește și susține opțiunea Comisiei pentru o strategie europeană a tehnologiei de tip *cloud computing*, un domeniu deschis și destinat lumii științifice, în cadrul unui puternic angajament politic și economic de inovare digitală. Începând din anul 2011, cu diverse ocazii, Comitetul a formulat o serie de recomandări adresate Comisiei pentru ca Europa să se poziționeze în prima linie în acest domeniu promițător, bazându-se pe întreprinderi cu rol de lider.

1.2. Pentru CESE, este vorba de o prioritate absolută cu importanță strategică, atât în ceea ce privește depășirea decalajului tehnologic, cât și progresul economic, social și cultural al societății.

1.3. Propunerea CESE vizează un sistem european de tip cloud disponibil pentru toți cetățenii și toate întreprinderile. CESE solicită, în primul rând, clarificarea și precizarea calendarului și a modalităților de extindere a bazei de utilizatori, astfel cum s-a promis IMM-urilor inovatoare și industriei.

1.4. CESE împărtășește opinia exprimată în analiza Comisiei cu privire la problemele care împiedică Europa să exploateze potențialul datelor, în special în ceea ce privește lipsa interoperabilității, fragmentarea structurilor, închiderea structurilor față de alte oportunități și schimburi. În comunicare sunt identificate măsurile pozitive luate pentru a depăși diferențele dintre contextele naționale, care împiedică realizarea unei adevărate piețe unice digitale europene, cu acțiuni menite să extindă accesul și să sporească încrederea între sectorul public și mediul universitar, care sunt adesea total separate și nu comunică.

1.5. CESE solicită integrarea măsurilor care urmează să fie puse în aplicare în așa fel încât să încurajeze comunitatea științifică să își schimbe modul de gândire, utilizând mecanisme care să reunească infrastructurile academice, centrele de cercetare și organismele publice, și revizuirea structurilor de stimulare pentru a asigura o creștere în schimbul de date, în timp ce acele comunități în care punerea în comun a datelor este deja destul de frecventă ar trebui să fie încurajate să joace un rol-cheie în demersul de definire în detaliu a datelor deschise.

1.6. CESE recomandă să se explice mai bine care va fi interacțiunea dintre infrastructura europeană de date, ce ar trebui să încurajeze inclusiv promovarea, dezvoltarea și implementarea supercalculatoarelor de înaltă performanță (HPC), și inițiativa emblematică anunțată pentru consolidarea domeniului tehnologiei informatice cuantice.

1.7. În ceea ce privește tema fundamentală a guvernancei și subiectele reprezentate de deschiderea progresivă către toți și de modalitățile de utilizare și de stocare a datelor, CESE propune Comisiei să lanseze o amplă consultare care să implice în mod direct comunitatea științifică și cetățenii în cadrul asociațiilor care le reprezintă interesele.

1.8. CESE recomandă achiziționarea în Europa a componentelor de hardware și software necesare cloudului european și solicită o mai mare claritate în ceea ce privește resursele financiare provenite din diferite programe-cadru, fonduri structurale, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) și Fondul european pentru investiții strategice (FEIS).

1.9. CESE propune ca Comisia, în acord cu statele membre, să lanseze un amplu program de dezvoltare și de valorificare a unor noi profesii de înalt nivel, ce oferă noi posibilități de locuri de muncă calificate, și să favorizeze întoarcerea în UE a oamenilor de știință tineri care lucrează în alte țări.

1.10. Pentru a pune la dispoziția întreprinderilor și a cetățenilor un cadru normativ bine definit și sigur, într-un sector atât de strategic, dar de asemenea foarte complex și în continuă evoluție cum este domeniul digital, CESE propune crearea unui „portal unic al Europei digitale”, prin care cetățenii și întreprinderile să poată accede ușor la textele comunitare existente.

1.11. În cele din urmă, CESE subliniază din nou că, pentru dezvoltarea unei adevărate revoluții digitale, este necesară educarea și instruirea tuturor categoriilor de vârstă ale populației europene, în toate perioadele de activitate sau de inactivitate. CESE confirmă, în special, necesitatea de a se investi în instruirea tehnologică a femeilor, permițându-le să accedă la funcții de responsabilitate și de decizie.

2. Context și conținut

2.1. Comisia a elaborat o serie de orientări menite să pună bazele unei inițiative europene în domeniul cloud computingului deschis și destinat științei și a publicat o propunere în care, pornind de la constatările privind dezvoltarea volumelor mari de date (*big data*), consideră cloudul drept un instrument ce poate exploata pe deplin multitudinea de date furnizate de actori publici și privați. Capacitatea de a utiliza aceste volume mari de date este considerată ca având impact asupra economiei globale, deoarece oferă o serie întregă de posibilități pentru inovații industriale și sociale majore și pentru crearea de noi servicii și produse financiare.

2.2. Propunerea face parte dintr-un prim pachet de politică industrială din cadrul strategiei privind piața unică digitală, anunțat la 19 aprilie 2016, cu un plan financiar consistent de 50 de miliarde EUR, care vizează un adevărat „program de digitalizare a industriei europene” și prevede „un set de măsuri menite să sprijine și să conecteze inițiativele naționale pentru digitalizarea industriei și a serviciilor conexe în toate sectoarele și să stimuleze investițiile prin intermediul parteneriatelor strategice și al rețelelor”.

2.3. Inițiativa privind cloud computingul reprezintă unul dintre angajamentele cele mai importante pentru „a asigura Europei un rol de prim plan la nivel mondial în economia bazată pe date”. Alegerea – a declarat Carlos Moedas, comisarul pentru cercetare, dezvoltare și inovare – este, de asemenea, un răspuns la „argumentele comunității științifice în favoarea unei infrastructuri în serviciul științei deschise. [...] Beneficiile datelor deschise pentru Europa în domeniul științei, al economiei și al societății vor fi enorme”.

2.4. În viziunea Comisiei, Europa trebuie să răspundă la patru întrebări:

- Cum se poate beneficia la maximum de schimbul de date?
- Cum se poate asigura utilizarea datelor pe o scară cât mai largă, între diferitele discipline științifice și între sectorul public și cel privat?
- Cum se poate asigura o mai bună interconectare a infrastructurilor de date existente și a celor noi în întreaga Europă?
- Cum se poate coordona mai bine sprijinul care este disponibil pentru infrastructurile europene de date?

2.5. Modalitatea identificată de Comisie este dezvoltarea unui **cloud european destinat științei deschise** (*European Open Science Cloud*), un spațiu sigur și deschis care să permită comunității științifice să stocheze, să facă schimb de date și de rezultate științifice și să le reutilizeze. Acest instrument important destinat dezvoltării informatice, a conectivității și a soluțiilor cloud de înaltă capacitate ar utiliza o **infrastructură europeană de date**, care ar interconecta mai întâi comunitatea științifică și apoi sectorul public și industria. Toate acestea fac necesară colaborarea deschisă a tuturor celor interesați să beneficieze de revoluția datelor în Europa.

2.6. Comisia precizează că inițiativa va fi completată cu măsuri ulterioare în cadrul strategiei privind piața unică digitală, referitoare la contractele de cloud computing pentru utilizatorii comerciali și la schimbarea furnizorului de servicii de cloud, precum și cu inițiativa privind libera circulație a datelor.

2.7. Comisia identifică cinci motive pentru care Europa nu valorifică pe deplin potențialul datelor:

- **accesul la datele provenite din cercetarea finanțată din fonduri publice nu este întotdeauna liber;**
- **lipsa de interoperabilitate;**
- **fragmentarea infrastructurilor de date și informatice;**
- lipsa unei **infrastructuri de calcul de înaltă performanță (HPC) de talie mondială pentru prelucrarea datelor;**
- necesitatea unor **tehnici de analiză avansate [extragerea de text (*text mining*) și de date (*data mining*)] într-un mediu fiabil.**

2.8. **Cloudul european destinat științei deschise** ar trebui să confere Europei un rol de lider la nivel mondial în domeniul infrastructurilor de date științifice, punând la dispoziția a 1,7 milioane de cercetători și a 70 de milioane de specialiști un mediu virtual cu servicii de care pot beneficia gratis. Dezvoltarea acestui instrument ar fi urma să fie condusă de comunitatea științifică, el fiind destinat, în perspectivă, inclusiv educației și formării profesionale. Definirea unor norme tehnice recunoscute ar permite crearea unui mediu de date sigur pentru utilizatori.

2.9. Pornind de la infrastructurile deja existente, Comisia intenționează să recurgă și la măsuri deja prevăzute, precum liberul acces la publicații și date științifice în cadrul programului Orizont 2020. **Guvernanța** cloudului european destinat științei deschise va fi definită la încheierea unui proces temeinic de pregătire, aflat deja în curs de desfășurare.

2.10. Măsurile specifice prevăzute pentru realizarea cloudului sunt identificate în comunicare după cum urmează:

- **punerea la dispoziție în mod gratuit și automat a tuturor datelor științifice produse de programul Orizont 2020;**
- creșterea gradului de sensibilizare în legătură cu această chestiune și schimbarea **structurii de stimulare;**
- dezvoltarea **interoperabilității și a schimbului de date;**
- crearea unei **structuri de guvernare paneuropeană adaptată scopului;**
- dezvoltarea de **servicii bazate pe cloud pentru știința deschisă;**
- extinderea bazei de utilizatori din rândul oamenilor de știință care folosesc cloudul european destinat științei deschise.

2.11. Comisia prevede, de asemenea, crearea **infrastructurii europene de date**, cu o capacitate HPC integrată de nivel mondial, care reprezintă o necesitate pentru Europa – ce trebuie realizată pe baza unor aparate la scara exa până în anul 2022 – și care ar plasa-o pe aceasta printre cei trei actori de frunte ai sectorului.

2.12. Comisia constată că infrastructura europeană de date va contribui, de asemenea, la digitalizarea industriei, la promovarea inovării industriale și la dezvoltarea unor platforme europene strategice în domeniul cercetării.

2.12.1. Calendarul acțiunilor va acoperi perioada 2016-2020.

2.13. În comunicare, Comisia anunță și o **inițiativă emblematică** destinată promovării cercetării și dezvoltării tehnologiilor cuantice.

2.14. În cele din urmă, Comisia intenționează să **extindă accesul și să consolideze încrederea** între sectorul public și mediul universitar, acordând acces sectorului public la cloudul european.

2.15. **Baza de utilizatori** s-ar extinde apoi, cuprinzând și serviciile publice, IMM-urile inovatoare și industria. Extinderea acestei inițiative la serviciile publice se va sprijini pe exemplele de excelență existente, precum Directiva INSPIRE pentru informații spațiale și rețeaua de e-sănătate. Extinderea la industrie se va sprijini pe exemple actuale de furnizare de infrastructuri științifice esențiale, precum Helix-Nebula, EBI-EMBL și PRACE. Pentru IMM-uri, următorul pas ar putea fi participarea ca furnizori de soluții inovatoare pentru EOSC, cum este deja cazul pentru programul Orizont 2020.

2.16. Comisia prevede diferite surse de finanțare:

- programul-cadru pentru cercetare și inovare Orizont 2020;
- Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE);
- fondurile structurale și de investiții europene;
- Fondul european pentru investiții strategice (FEIS).

2.16.1. Estimarea inițială a investiției publice și private suplimentare necesare se ridică la 4,7 miliarde EUR, pe o perioadă de 5 ani.

2.17. Cu timpul, inițiativa va permite generarea de venituri proprii, pe măsură ce va fi utilizată în cadrul comunității științifice, în întreprinderile inovatoare nou înființate și în sectorul public.

3. Observații generale

3.1. Alegerea Comisiei privind un angajament politic și economic pentru inovarea digitală primește sprijinul deplin al CESE, cu o atenție specială acordată opțiunii pentru un cloud computing european.

3.1.1. Comisia stabilește o strategie foarte ambițioasă. Deși nivelul de complexitate este foarte ridicat, obiectivele sale politice sunt identificate în mod clar. Punctele slabe ale Europei și provocările cu care acest sector se confruntă în legătură cu serviciile de exploatare a volumelor mari de date produse de știință și servicii publice sunt definite cu precizie, acestea trebuind să constituie punctul de plecare pentru lucrările ce urmează a fi desfășurate în următorii ani.

3.2. Începând din anul 2011⁽¹⁾, cu diverse ocazii, Comitetul a formulat o serie de recomandări adresate Comisiei „pentru a încuraja Europa să se poziționeze în prima linie în acest domeniu promițător, bazându-se pe întreprinderi cu rol de lider”.

3.3. Dar trebuie amintit imediat faptul că propunerea CESE viza un cloud european disponibil pentru toți cetățenii și toate întreprinderile. De altfel, titlul comunicării riscă să inducă în eroare cititorul, pentru că nu specifică faptul că destinatarul este doar lumea științifică.

3.4. CESE salută decizia Comisiei și subliniază importanța strategică a alegerilor anunțate, atât în ceea ce privește depășirea decalajului tehnologic european, cât și în privința progresului economic, social și cultural al societății europene. Cloudul destinat științei răspunde și cerinței comunității științifice de a avea acces la datele din studiile publice și de a le partaja.

3.5. CESE împărtășește opinia exprimată în analiza Comisiei cu privire la problemele care împiedică Europa să exploateze potențialul datelor, în special în ceea ce privește lipsa interoperabilității, fragmentarea structurilor, închiderea structurilor față de alte aporturi și schimburi. De asemenea, CESE confirmă necesitatea educării și formării tuturor categoriilor de vârstă ale populației europene, în toate perioadele de activitate sau inactivitate⁽²⁾. CESE insistă mai ales pe necesitatea de a investi în formarea tehnologică a femeilor și în facilitarea accesului lor la poziții de responsabilitate și decizie.

3.6. Comitetul își însușește obiectivele și măsurile identificate în comunicare pentru depășirea diferențelor dintre realitățile naționale, care împiedică realizarea unei adevărate piețe unice digitale europene. În plus, trebuie amintită tendința generală actuală, de a trece de la stocarea pe propriul calculator a datelor personale și a muncii depuse la utilizarea unor soluții publice sau comerciale de tip *cloud*. În consecință, inițiativa privind cloudul merge în direcția cea bună.

3.7. De asemenea, apreciem drept pozitiv angajamentul Comisiei de a extinde accesul și, în același timp, de a spori încrederea între sectorul public și mediul universitar, care sunt adesea total separate și nu comunică între ele.

4. Observații specifice

4.1. Există unele aspecte care ar trebui clarificate mai bine. Planul Comisiei pare pe de o parte foarte complex în ceea ce privește obiectivele, dar pe de alta generic sub anumite aspecte fundamentale.

⁽¹⁾ JO C 24, 28.1.2012, p.40; JO C 76, 14.3.2013, p. 59.

⁽²⁾ JO C 451, 16.12.2011, p. 25.

4.2. În primul rând, CESE recomandă ca materialul și programele informatice necesare tehnologiei de tip cloud la nivel european să fie achiziționate în Europa. Programele informatice europene sunt de înaltă calitate și ar trebui să poată fi evitată dependența tehnologică de alte regiuni ale lumii. În ceea ce privește elementele de hardware, se preconizează ca cel puțin unul dintre cele două supercalculatoare la scară exa să fie european, o perspectivă îmbucurătoare.

4.3. CESE își exprimă preocuparea și în ceea ce privește resursele, nu doar cele financiare, ci și cele profesionale necesare implementării și dezvoltării cloudului. Pentru a exploata toate posibilitățile oferite de volumele mari de date în termeni de creștere economică și ocupare a forței de muncă în Europa, va fi esențial să se dispună de resurse umane dotate cu competențele necesare. De asemenea, Comitetul solicită Comisiei să ia în considerare cu atenție sistemele de cloud computing transfrontaliere din comunitățile științifice în care acestea există și funcționează bine, precum și activitățile naționale care urmăresc realizarea aceluiași obiectiv.

4.3.1. Deși salută conținutul programului Orizont 2020 și finanțarea proiectului Edison care accelerează procesul de instituire a profesiei de *cercetător de date*, CESE speră că, de comun acord cu statele membre, Comisia va lansa un mare program de dezvoltare de noi profesii de înaltă calificare care să genereze locuri de muncă cu un nivel corespunzător de calificare și reîntoarcerea în UE a tinerilor oameni de știință care lucrează în alte țări. Este mare nevoie mai ales de *administratori de date*, care să-i ajute pe oamenii de știință, întreprinderile din domeniu și administrația publică să fructifice în mod optim și să schimbe datele colectate. Aceste intervenții ale Comisiei trebuie să aibă loc cu extremă urgență și trebuie, de asemenea, să urmărească recuperarea terenului pierdut în termeni de locuri de muncă.

4.4. De asemenea, nu este clară interacțiunea dintre infrastructura europeană de date propusă, care ar trebui să încurajeze inclusiv promovarea, dezvoltarea și implementarea de supercalculatoare de înaltă performanță (HPC), și inițiativa emblematică de sprijinire a consolidării domeniului informaticii tehnologice cuantice. Cele două inițiative sunt complementare, deși sunt diferite. În timp ce realizarea supercalculatoarelor la scara exa este prevăzută până în 2018, strategia pentru tehnologia cuantică se află încă într-un stadiu preliminar și se înscrie într-un demers pe termen lung.

4.5. În concluzie, comunicarea este foarte generică, chiar și atunci când preconizează apariția unor mecanisme de integrare naturală, pe baza cloudului european destinat științei deschise și a infrastructurii de date europene, între infrastructurile universitare, centrele de cercetare și instituțiile publice. Această strategie nu va fi încununată cu succes decât dacă va fi însoțită de toate părțile interesate. Procesul de sensibilizare și de schimbare a structurilor de stimulare a mediului universitar, a întreprinderilor și serviciilor publice pentru partajarea datelor este un pas necesar pentru dezvoltarea cloudului european pentru știința deschisă. În special comunitățile în care schimbul de date este deja destul de răspândit, la fel ca în multe alte domenii de cercetare, ar putea fi esențiale pentru definirea detaliilor privind datele deschise într-un proces ascendent.

4.5.1. CESE salută alegerea Comisiei de a face din accesul liber la datele de cercetare deschisă opțiunea standard pentru toate noile proiecte din cadrul programului Orizont 2020, începând cu 2017. CESE încurajează Comisia să analizeze recomandările din 2012 privind accesul la informațiile științifice și conservarea acestora.

4.6. De asemenea, trebuie precizate mecanismele de extindere a bazei de utilizatori, astfel cum li s-a promis IMM-urilor inovatoare și industriei, prin recurgerea la centre de date și software de excelență și la poluri de inovare a serviciilor de date pentru IMM-uri.

4.7. CESE dorește îmbunătățirea structurii guvernantei cloudului, care, potrivit Comisiei, va fi definită la încheierea unui proces temeinic de pregătire aflat deja în desfășurare. Comunitatea științifică, întreprinderile și cetățenii au dreptul să participe la această guvernanta, iar Comisia trebuie să indice în ce mod și în ce măsură o pot face. Folosirea platformei OSPP (Platforma politicii privind știința deschisă) poate fi un instrument util.

4.8. CESE propune ca pe teme precum „guvernanta”, deschiderea progresivă către toți și modalitățile de utilizare și stocare a datelor să se lanseze o amplă consultare care să implice direct comunitatea științifică și cetățenii, în cadrul asociațiilor care le reprezintă interesele.

4.9. În special, Comisia trebuie să ofere informații mai detaliate privind platforma administrativă de gestionare a cloudului.

4.10. În ceea ce privește finanțarea, luându-se în considerare numărul mare de state în care proiectul ar urma să fie pus în aplicare, dar și contextul de creștere scăzută a economiei europene, care face improbabile investițiile private într-o inițiativă europeană ce ar avea de fapt doar repercusiuni indirecte și secundare asupra industriei și IMM-urilor, CESE consideră că este vorba de o prioritate absolută pentru Europa.

4.11. Într-adevăr, întreprinderile ar beneficia de efectele pozitive ale cloudului și de infrastructura de date doar după implementarea acestora, în condițiile respectării normelor tehnice comune care rămân a fi elaborate și într-un cadru normativ privind confidențialitatea, securitatea cibernetică și proprietatea intelectuală care nu a fost consolidat încă, nici sub aspectul legislației europene, și nici sub cel al transunerii de către statele membre.

4.12. În acest sens, CESE propune crearea unui „portal unic al Europei digitale”, pentru a facilita accesul cetățenilor și întreprinderilor la textele relevante ale UE.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Priorități de standardizare în sectorul TIC pentru piața unică digitală

[COM(2016) 176 final]

(2016/C 487/15)

Raportor: domnul **Gundars STRAUTMANIS**

Sesizare	Comisia Europeană, 19.4.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	159/1/3
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. **CESE salută**, în ansamblu, documentul pregătit de Comisie, întrucât acesta stabilește un punct de plecare pentru planurile și inițiativele care vor promova standardizarea TIC, precum și domeniile prioritare și activități esențiale, însoțite de un calendar (foaie de parcurs).

1.2. **CESE crede** că standardizarea trebuie să contribuie la creșterea valorii adăugate, la asigurarea ocupării forței de muncă în toate domeniile și la creșterea nivelului de bunăstare al societății în ansamblul său. De aceea, este extrem de important să se identifice domeniile prioritare în care trebuie realizată standardizarea, inclusiv în sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), pentru a rezolva probleme de o importanță deosebită pentru comunitate. Acest lucru demonstrează necesitatea comunicării Comisiei și arată în mod clar motivul pentru care elaborarea acestui document este crucială pentru consolidarea standardizării TIC și, astfel, pentru dezvoltarea pieței unice digitale.

1.3. **CESE dorește să prezinte o serie de recomandări** care ar putea ajuta Comisia la îmbunătățirea în continuare a comunicării și a altor documente însoțitoare pe care le-a elaborat.

1.3.1. *Recomandarea 1*

CESE recomandă ca, în comunicările viitoare și în alte documente conexe, Comisia să informeze toate părțile interesate cu privire la necesitatea de a adopta o abordare echilibrată în materie de standardizare în sectorul TIC: pe de o parte standardele, ca factori restrictivi, și, pe de alta, creativitatea.

1.3.2. *Recomandarea 2*

CESE recomandă să se depună eforturi pentru a se asigura coerența între domeniile prioritare pentru standardizarea TIC, care au nume diferite în comunicarea Comisiei și în Planul de acțiune anual pentru standardizarea TIC. Pentru a asigura coerența dintre diferitele documente și texte, trebuie folosită o terminologie uniformă.

1.3.3. *Recomandarea 3*

Având în vedere importanța pe care o are stabilirea priorităților pentru standardizarea TIC, **CESE recomandă** să se ofere informații mai detaliate privind justificarea, metodologia și rezultatele în ceea ce privește selectarea domeniilor prioritare.

1.3.4. *Recomandarea 4*

Pentru a se asigura că toate părțile interesate au o mai bună înțelegere a procesului de punere în aplicare, precum și coerența comunicării Comisiei, **CESE recomandă** să fie propagată informația în ceea ce privește activitățile recurente de completare sau continuare a lucrărilor inițiate prin acest document.

1.3.5. *Recomandarea 5*

Pentru a se asigura că toate părțile interesate pot avea încredere că, la elaborarea comunicării sale, Comisia a privit dincolo de aspecte legate direct de prioritățile pentru standardizarea TIC și, de asemenea, a evaluat impactul acestor priorități asupra diverselor aspecte sociale (a se vedea articolul 11 din TFUE), **CESE recomandă** ca viitoarele comunicări ale Comisiei să conțină detalii specifice cu privire la participarea diferitelor părți interesate și cu privire la consecințele sociale ale abordării sale în domeniul standardizării TIC, care are deja impact asupra întregii societăți.

1.4. Cu toate că, în ansamblu, susține comunicarea Comisiei, **CESE propune totuși** să se evalueze:

- dacă, la nivel formal, comunicarea este suficientă pentru a atinge obiectivele stabilite, de exemplu, acela de legat de „o poziție de lider”, sau dacă este necesar să se recurgă la forme care implică mai multă acțiune și hotărâre;
- dacă nu trebuie reexaminată noțiunea de „poziție de lider” și dacă nu este necesar ca în comunicarea Comisiei să se pună accentul pe cooperarea cu organizațiile mondiale de standardizare, pe baza unui parteneriat, mai degrabă decât pe principiile concurenței, având în vedere că, în linii mari, împărtășim aceleași nevoi, care depășesc granițele UE.

2. **Introducere**

2.1. La 19 aprilie 2016, Comisia Europeană și-a adoptat Comunicarea către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Priorități de standardizare în sectorul TIC pentru piața unică digitală” [COM(2016) 176 final].

2.2. **Obiectivele** comunicării Comisiei:

- să sprijine și să consolideze rolul Europei în economia digitală mondială;
- să asigure o mai bună adaptare a standardelor TIC la nevoile politice;
- să asigure că standardele sunt dinamice, deschise și mai strâns legate de cercetare și inovare.

2.3. **Spiritul** comunicării Comisiei:

- **O abordare strategică și politică cuprinzătoare în ceea ce privește standardizarea pentru tehnologiile TIC prioritare.** Prezenta comunicare stabilește o abordare strategică și politică cuprinzătoare în ceea ce privește standardizarea pentru tehnologiile TIC prioritare, care sunt esențiale pentru finalizarea pieței unice digitale.
- **Abordarea provocărilor legate de standardizarea TIC.** Pentru a aborda provocările legate de standardizarea TIC, Comisia a anunțat că va lansa „un plan integrat de standardizare pentru a identifica și a defini prioritățile-cheie pentru standardizare, punând accentul pe tehnologiile și domeniile care sunt considerate a fi esențiale pentru piața unică digitală”.

2.4. **Contextul** comunicării Comisiei:

- **Standarde comune ca bază a unei piețe unice digitale eficiente.** Standardele comune asigură interoperabilitatea tehnologiilor digitale și constituie baza unei piețe unice digitale eficiente. Acestea garantează faptul că tehnologiile funcționează împreună fără dificultate și în mod fiabil, permit economii de scară, încurajează cercetarea și inovarea și păstrează piețele deschise. Standardele naționale diferite pot încetini în mod semnificativ inovarea, ducând la dezavantaje pentru întreprinderile europene în raport cu restul lumii.

- **Regulamentul (UE) 1025/2012 privind standardizarea europeană.** Recenta revizuire a politicii de standardizare a UE a condus la adoptarea Regulamentului (UE) nr. 1025/2012 privind standardizarea europeană și la crearea unui cadru pentru un sistem european de standardizare mai transparent, mai eficient și mai eficace pentru toate sectoarele industriale. **Comunicarea se bazează pe Regulamentul (UE) nr. 1025/2012** ⁽¹⁾ și este legată de inițiativa comună planificată privind standardizarea, care face parte dintr-o strategie mai amplă privind piața unică [COM(2015) 550 final – Îmbunătățirea pieței unice: mai multe oportunități pentru cetățeni și pentru întreprinderi].

2.5. Aspecte-cheie ale comunicării Comisiei:

- standardele din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) ca temelie a pieței unice digitale;
- stabilirea standardelor pentru TIC: un context global dificil și cu o evoluție rapidă;
- răspunsul Europei: un plan bazat pe doi piloni pentru prioritizarea și asigurarea stabilirii de standarde TIC pentru piața unică digitală;
- cinci domenii prioritare: componentele pentru stabilirea standardelor TIC;
- un angajament la nivel înalt pentru a oferi și a asigura o poziție de lider prin standarde.

3. Imagine de ansamblu și observații generale cu privire la textul comunicării Comisiei

3.1. *standardele din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) ca temelie a pieței unice digitale;*

3.1.1. La punctul 1 din comunicarea Comisiei se arată că transformarea economiei mondiale într-o economie digitală are influență asupra tuturor sectoarelor industriei și ale serviciilor. În mod similar, punctul 1 abordează aspecte generale legate de comunicare, precum:

- scopul comunicării;
- natura comunicării;
- contextul comunicării.

3.2. *Stabilirea standardelor pentru TIC: un context global dificil și cu o evoluție rapidă*

3.2.1. La punctul 2 din comunicarea Comisiei se afirmă că elaborarea standardelor TIC se confruntă cu o serie de dificultăți noi care necesită un răspuns european concentrat și susținut.

3.2.2. În textul comunicării se subliniază faptul că aceste dificultăți pot provoca o dispersie a resurselor limitate, o eficiență relativ scăzută și, în general, o slăbire a capacității de inovare a Europei.

3.3. *Răspunsul Europei: un plan bazat pe doi piloni pentru prioritizarea și asigurarea stabilirii de standarde TIC pentru piața unică digitală*

3.3.1. La punctul 3, comunicarea Comisiei prezintă un plan de acțiune prioritară pentru următorul val de standardizare tehnologică din economia digitală.

3.3.2. Abordarea propusă de Comisie:

1. comunicarea identifică o **listă de componente prioritare** pentru piața unică digitală, în care îmbunătățirea standardizării TIC trebuie realizată de urgență, însoțită de rezultate și de un calendar.
2. Comisia propune un proces politic la nivel înalt pentru a valida, a monitoriza și, dacă este necesar, a adapta lista de priorități. Se prevede că acest proces va recurge la instrumentele sistemului european de standardizare și va implica o gamă largă de părți interesate, atât în cadrul UE, cât și la nivel internațional.

3.3.3. Ambele componente ale planului de priorități vor trebui să fie dezvoltate împreună, pentru a se asigura avansarea UE către o poziție de lider în economia digitală la nivel mondial.

⁽¹⁾ JO L 316, 14.11.2012, p. 12.

3.4. **Cinci domenii prioritare: componentele pentru stabilirea standardelor TIC**

3.4.1. La punctul 3.1 din comunicare, Comisia identifică cinci domenii prioritare, acestea fiind **componentele tehnologice esențiale** ale pieței unice digitale (ordinea domeniilor nu are importanță):

- cloud computing-ul;
- internetul obiectelor;
- comunicațiile 5G;
- tehnologii (ale volumelor mari) de date;
- securitatea cibernetică.

3.4.2. Aceste domenii prioritare au fost selectate pe baza avizului Platformei europene multipartite privind standardizarea în sectorul TIC, care reunește părțile interesate din industrie, organismele de standardizare, guvernele și reprezentanți ai societății civile.

3.4.3. Transformarea digitală are un impact amplu asupra industriei și consumatorilor. Multe dintre **domeniile importante ale aplicațiilor TIC** (de exemplu, e-sănătatea, sistemele de transport inteligente, rețelele energetice inteligente, sistemele avansate de fabricație, orașele inteligente etc.) se bazează în mod direct pe cele cinci priorități identificate ale standardizării în sectorul TIC.

3.4.4. **Prioritățile selectate vor completa alte instrumente de standardizare utilizate pentru a pune în aplicare politica europeană de standardizare.** În plus față de inițiativa comună planificată privind standardizarea europeană, acestea includ planul de acțiune pentru standardizarea TIC și programul de lucru anual al Uniunii.

3.5. **Un angajament la nivel înalt pentru a oferi și a asigura o poziție de lider prin standarde**

3.5.1. Punctul 3.2 din comunicarea Comisiei precizează că stabilirea de priorități pentru standardele TIC destinate pieței unice digitale nu va fi suficientă în sine. **Succesul depinde de un angajament la nivel înalt pentru standardizare din partea unei baze largi de părți interesate**, care include sectorul industrial, organizațiile de stabilire a standardelor și comunitatea de cercetare, precum și instituțiile UE și administrațiile naționale.

3.5.2. **Comisia propune un proces la nivel înalt pentru realizarea acțiunilor prioritare.** Acest proces se va baza și va completa Forumul european multipartit, planul de acțiune privind standardizarea TIC și programul anual de lucru al Uniunii pentru standardizarea europeană ca mecanisme de livrare și de diseminare a standardelor. În comunicarea sa, Comisia descrie fiecare element al procesului și activitățile aferente.

4. **Observații speciale**

4.1. **Echilibrul dintre standardizare și creativitate**

4.1.1. Din perspectiva Comunicării Comisiei, standardizarea nu este un scop în sine, ci doar un mijloc, iar una dintre misiunile acesteia este de a promova cercetarea și inovarea în sectorul TIC.

4.1.2. Standardele nu oferă doar oportunități, ci stabilesc și anumite cadre și limitări. Standardele pot promova dezvoltarea, dar, de asemenea, o pot încetini, în special în sectoarele care se dezvoltă rapid, precum TIC.

4.1.3. La punctul 2 din comunicare, intitulat „Stabilirea standardelor pentru TIC: un context global dificil și cu o evoluție rapidă”, care pune în discuție problemele întâmpinate în procesul de standardizare, se precizează: „[...] creșterea complexității care rezultă dintr-o proliferare a standardelor, precum și diversitatea comunităților tehnice implicate în stabilirea de standarde pot **încetini inovarea**”.

4.1.4. Rezultatele consultării publice (Raport de sinteză referitor la consultarea publică pe tema „Standardele aplicabile pe piața unică digitală: stabilirea priorităților și obținerea de rezultate”) arată punctele de vedere ale grupurilor de părți interesate implicate, cum ar fi sectorul TIC. Acest sector dorește un proces de standardizare „de jos în sus”.

4.1.5. Este clar că stabilirea unor standarde prea severe sau premature poate

- împiedica creativitatea, lucru care va întârzia dezvoltarea și punerea în aplicare a unor soluții inovatoare;
- conduce la situația în care, deși standardele au fost elaborate și aprobate, producătorii își desfășoară activitățile cotidiene respectând alte „standarde”, pe care ei înșiși le-au stabilit.

4.1.6. Acest lucru înseamnă că pe parcursul procesului de standardizare este necesar să se evalueze cu atenție situația în raport cu proiectarea, adoptarea și punerea în aplicare a fiecărui standard și că trebuie să se găsească un echilibru rezonabil între standardizare, ca factor restrictiv, și creativitate – și anume să se ofere posibilitatea unei exprimări libere în ceea ce privește crearea de noi soluții „non-standard”.

4.1.7. *Recomandarea 1*

CESE recomandă ca, în comunicările viitoare și în alte documente conexe, Comisia să informeze toate părțile interesate cu privire la necesitatea de a adopta o abordare echilibrată în materie de standardizare în sectorul TIC: pe de o parte standardele, ca factori restrictivi, și, pe de alta, creativitatea.

4.2. *Neconcordanțe între domeniile prioritare în diferitele documente privind standardizarea*

4.2.1. La punctul 3.1 din comunicarea sa, Comisia prezintă cele cinci domenii prioritare menționate pentru standardizare în sectorul TIC:

- cloud computing-ul;
- internetul obiectelor;
- **comunicațiile 5G;**
- **securitatea cibernetică;**
- **tehnologii(ale volumelor mari) de date.**

4.2.2. În același timp, comunicarea face referire la Planul de acțiune anual pentru standardizarea TIC. Diferitele domenii identificate și descrise în Planul de acțiune anual pentru standardizarea TIC 2016 sunt enumerate mai jos:

3.5. Elemente-cheie și securitatea	95
3.5.1. Cloud computing	96
3.5.2. Informații din sectorul public, date deschise și volume mari de date	101
3.5.3. e-Guvernare	106
3.5.3.1. Nivelul de aplicație DCAT pentru portaluri de date în Europa	107
3.5.3.2. Schimb de metadate privind activele de interoperabilitate reutilizabile (e-Guvernare)	107
3.5.3.3. Glosare de termeni de bază pentru a facilita dezvoltarea unor soluții interoperabile	107
3.5.4. Identificare electronică și servicii de încredere, inclusiv semnăturile electronice	109
3.5.5. Identificarea prin frecvențe radio (RFID)	112
3.5.6. Internetul obiectelor	114
3.5.7. Securitatea rețelelor și a informațiilor	120
3.5.8. Confidențialitate electronică	124
3.5.9. Infrastructuri electronice pentru datele din cercetare și știința cu utilizare intensivă de resurse informatice	127
3.5.10. Cartografia infrastructurilor în bandă largă	131
3.5.11. Conservarea cinematografilei digitale	134

4.2.3. Deși aceste două documente – Comunicarea Comisiei și Planul de acțiune pentru standardizarea TIC 2016 – sunt legate și complementare, ele utilizează o terminologie diferită. Niciunul dintre cele două documente nu stabilește o legătură între domenii de standardizare similare.

4.2.4. *Recomandarea 2*

CESE recomandă să se depună eforturi pentru a se asigura coerența între domeniile prioritare pentru standardizarea TIC care au nume diferite în comunicarea Comisiei și în Planul de acțiune anual pentru standardizarea TIC. Pentru a asigura coerența dintre diferitele documente și texte, trebuie folosită terminologie uniformă.

4.3. *Selectarea priorităților pentru standardizarea din sectorul TIC*

4.3.1. La punctul 3.1 din comunicarea Comisiei, sunt enumerate cele cinci domenii prioritare pentru standardizarea TIC și se precizează: „aceste domenii au fost selectate pe baza avizului Forumului european multipartit privind standardizarea în domeniul TIC, care reunește părțile interesate din industrie, organismele de standardizare, guvernele și reprezentanții ai societății civile. **Un proces de consultare publică a confirmat un consens general cu privire la prioritizarea prezentată aici.**”

4.3.2. Consultarea publică a avut loc în perioada 23 septembrie 2015-4 ianuarie 2016 și a înregistrat 168 de participanți. Rezultatele consultării sunt prezentate în **Raportul de sinteză** referitor la consultarea publică privind standardele aplicabile pe piața unică digitală: stabilirea priorităților, obținerea de rezultate.

4.3.3. Având în vedere că rezultatele consultării sunt luate în considerare la selectarea domeniilor prioritare ale strategiei pentru sectorul TIC, care sunt prezentate în comunicarea Comisiei și privesc o mare parte a antreprenorilor europeni, dată fiind participarea relativ scăzută (168 de respondenți) ar putea fi necesare informații suplimentare cu privire la structura compoziției respondenților.

4.3.4. Informațiile despre grupurile de respondenți sunt disponibile în raport ⁽²⁾.

4.3.5. După cum se poate observa, mulți respondenți aparțin diferitelor organizații de standardizare. O proporție relativ mică este formată din dezvoltatori și producători – cei care sunt atenți la nevoile pieței, care determină sau monitorizează tendințele progreselor tehnologice și care au planuri proprii de dezvoltare. În cifre absolute, numărul acestora este scăzut.

4.3.6. Rezultatele consultării, care sunt incluse în raportul de sinteză, furnizează informații cu privire la domeniile selectate, dar nu indică totuși numărul de domenii examinate efectiv sau care sunt acestea (nici domeniile menționate în planul anual de acțiune privind standardizarea TIC). Nu sunt menționați cei care au ales domeniile și nici opiniile acestora în cazul în care lista inițială includea și alte domenii.

4.3.7. *Recomandarea 3*

Având în vedere importanța pe care o are stabilirea priorităților pentru standardizarea TIC, **CESE recomandă** să se ofere informații mai detaliate privind fundamentarea, metodologia și rezultatele în ceea ce privește selectarea domeniilor prioritare.

4.4. *Ciclul de viață al comunicării*

4.4.1. În comunicarea sa, Comisia menționează mai multe puncte specifice care evoluează în timp, în special domeniile prioritare, acțiunile-cheie, termenele principale și multe alte lucruri. Acest lucru înseamnă că un astfel de document, în speță comunicarea Comisiei, nu poate fi prevăzut pe termen lung.

4.4.2. Prin urmare, trebuie să existe o procedură specifică, aplicată în practică, care să descrie în ce mod și cu ce frecvență va fi revizuit documentul, vor fi organizate consultări publice, vor fi luate deciziile, se va efectua planificarea operațională și vor fi întreprinse alte activități, și anume gestionarea regulată a ciclului de viață al documentului și orice activități conexe ar trebui planificate.

4.4.3. *Recomandarea 4*

Pentru a se asigura că toate părțile interesate au o mai bună înțelegere a procesului de punere în aplicare și coerența comunicării Comisiei, **CESE recomandă** să fie propagată informația în ceea ce privește activitățile recurente de completare sau continuare a lucrărilor inițiate prin acest document.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-17/synopsis_report_on_the_public_consultation_-_standards_in_the_digital_single_market_setting_priorities_and_ensuring_delivery_15264.pdf.

4.5. Teme tratate în mod insuficient

4.5.1. Comunicarea comisiei menționează o multitudine de aspecte în ceea ce privește alegerea priorităților pentru standardizarea TIC, precum și activitățile planificate pentru continuarea acestei acțiuni. Cu toate acestea, prin lecturarea acestui text și a documentelor conexe, grupul de studiu al CESE a constatat că mai multe aspecte importante pentru societate nu sunt abordate deloc sau sunt menționate doar în trecere.

4.5.2. Cu toate că obiectivul esențial al comunicării Comisiei este acela de a identifica orientările prioritare pentru standardizarea TIC și activitățile legate de aceasta, punerea sa în aplicare și punerea sa în practică va produce de asemenea efecte, directe sau indirecte, în domenii precum:

- drepturile consumatorilor;
- activitatea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri);
- ocuparea forței de muncă și siguranța locului de muncă;
- timpul de lucru și condițiile de muncă;
- oportunități de acces la TIC ale persoanelor cu nevoi speciale;
- protecția mediului;
- alte aspecte legate de dimensiunea socială.

4.5.3. CESE ia act de faptul că, în procesul de standardizare, trebuie să se acorde atenție:

- asigurării pentru toate părțile interesate a unor „condiții de concurență echitabile comune”;
- importanței de a sublinia chestiunile de standardizare în acordurile de liber schimb bilaterale ale UE;
- modului de delimitare a sectoarelor de activitate;
- competențelor angajaților de a îndeplini cerințele standardelor;
- drepturilor fundamentale ale angajaților;
- implicării reprezentanților societății civile în dialog.

4.5.4. Recomandarea 5

Pentru a se asigura că toate părțile interesate pot avea încredere că, la elaborarea comunicării sale, Comisia a privit dincolo de aspecte legate direct de prioritățile pentru standardizarea TIC și, de asemenea, a evaluat impactul acestor priorități asupra diverselor aspecte sociale (a se vedea articolul 11 din TFUE), **CESE recomandă** ca viitoarele comunicări ale Comisiei să conțină detalii specifice cu privire la participarea diferitelor părți interesate și cu privire la consecințele sociale ale abordării sale în domeniul standardizării TIC, care are deja impact asupra întregii societăți.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020 – Accelerarea transformării digitale a guvernării

[COM(2016) 179 final]

(2016/C 487/16)

Raportor: **Raymond HENCKS**

Consultare	Comisia Europeană, 19.4.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	22.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	162/1/3
voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Obiectivul Uniunii Europene de a dispune până în 2020 de o guvernare electronică în măsură să ofere servicii digitale fără frontiere, personalizate, ușor de utilizat, *end-to-end* (de la un capăt la altul) nu pare fezabil în ritmul actual al punerii în aplicare a planurilor de acțiune succesive aferente, în multe state membre.

1.2. CESE sprijină propunerile celui de-al treilea plan de acțiune al UE (2016-2020), care urmărește să accelereze punerea în aplicare a unei guvernări electronice eficiente, interoperabile și cu acces universal.

1.3. Guvernarea electronică va funcționa numai dacă sunt îndeplinite alte condiții prealabile, cum ar fi asigurarea unei rețele și a unor servicii digitale performante, a accesului universal la prețuri abordabile și a unei instruiți adecvate a utilizatorilor, la toate nivelurile și la toate vârstele. Chiar dacă, pe termen mediu sau lung, guvernarea electronică ar urma să devină un mijloc standard de comunicare, trebuie menținute mijloacele clasice de comunicare cu administrația publică (prin poștă, contacte personale, telefon), pentru cetățenii care doresc acest lucru.

1.4. În ceea ce privește drepturile utilizatorilor guvernării electronice, îndeosebi drepturile în materie de acces și nediscriminare, libertate de exprimare și de informare, protecție a vieții private și a datelor cu caracter personal, educație și cunoștințe generale începând de la învățământul școlar până la formarea pe tot parcursul vieții, căi de atac etc., CESE propune Comisiei să grupeze pe un singur site toate drepturile utilizatorilor cu privire la guvernarea electronică.

1.5. CESE salută cele șapte principii pe care se bazează propunerea Comisiei, dar se îndoiește că unele dintre ele pot fi puse în aplicare fără soluționarea problemelor juridice și tehnologice aferente.

1.6. În ceea ce privește principiul „doar o singură dată”, conform căruia ar trebui ca persoanele fizice și întreprinderile să nu fie nevoite să furnizeze mai mult de o dată aceleași informații, CESE constată că unele aspecte juridice și organizatorice rămân nerezolvate și invită Comisia să lanseze un proiect-pilot în acest sens. De asemenea, CESE propune să se prevadă principiul „abordării la nivelul întregii administrații”, care presupune colaborarea dintre diferitele organisme publice dincolo de limitele domeniilor lor de competență, pentru a oferi solicitantului un răspuns integrat din partea unui singur organism.

1.7. CESE regretă și faptul că printre principiile adoptate nu se numără și principiul „actualizării permanente”, care implică reînnoirea sistemelor și a tehnologiilor informatice în administrațiile publice, astfel încât să țină întotdeauna pasul cu schimbările tehnologice.

1.8. CESE insistă ca, în temeiul principiului „deschiderii și transparenței”, cetățenii și întreprinderile să aibă, în mod explicit, dreptul de a controla transmiterea datelor lor personale către alte administrații publice și, dacă este cazul, de a solicita eliminarea acestora (dreptul de a fi uitat), cu respectarea legislației și procedurilor aferente, și solicită să se prezinte o propunere privind un sistem european securizat de arhivare și partajare online a documentelor.

1.9. Întrucât numeroși cetățeni au nevoie să se familiarizeze cu noul instrument de guvernare electronică, CESE consideră că ar trebui ca statele membre și autoritățile lor locale și regionale să le ofere formare în domeniul competențelor digitale și, totodată, să fie invitate să creeze un serviciu digital asistat sau de „sprijin de proximitate”, cofinanțat din fonduri europene. Afirmarea este valabilă, în egală măsură, și în cazul funcționarilor din administrațiile publice, în contextul formării profesionale continue.

1.10. CESE regretă profund faptul că planul de acțiune nu abordează deloc implicațiile și consecințele sociale ale guvernării electronice și nici efectele asupra ocupării forței de muncă în ceea ce privește pierderea de locuri de muncă, precum și numeroasele posturi vacante din lipsă de candidați care să dețină calificările profesionale digitale necesare. În situația unei redistribuiri a posturilor disponibilizate prin trecerea administrațiilor publice la tehnologia digitală, funcționarii ale căror posturi urmează să fie desființate ar trebui să fie repartizați către serviciul digital asistat ori să li se atribuie sarcini de lucru corespunzătoare.

2. Introducere

2.1. Planul de acțiune al UE 2011-2015 pentru guvernarea electronică (exploatarea TIC pentru promovarea unei guvernări electronice inteligente, sustenabile și inovatoare) ⁽¹⁾ s-a încheiat în decembrie 2015.

2.2. Cu toate acestea, guvernarea electronică rămâne unul dintre principalele proiecte ale agendei digitale și una dintre inițiativele-cheie de la nivelul Uniunii Europene și al statelor membre, necesară pentru finalizarea unei „piețe unice digitale”.

2.3. Numeroase inițiative prevăzute în planul de acțiune încheiat nu au fost încă puse în aplicare în mod corespunzător în multe state membre și trebuie reluate în cadrul noului plan de acțiune privind guvernarea electronică pentru perioada 2016-2020.

2.4. Prin urmare, administrațiile publice ar trebui să îmbunătățească proiectarea serviciilor lor online, punând mai mult accent pe nevoile utilizatorilor, cu scopul de a asigura funcționarea unor servicii de guvernare electronică eficiente și eficace, dincolo de frontierele naționale.

3. Sinteza comunicării Comisiei

3.1. Noul plan de acțiune, care se axează pe accelerarea transformării digitale, ar trebui să fie un catalizator și să contribuie la coordonarea eforturilor și a resurselor destinate modernizării sectorului public în domeniul guvernării electronice.

3.2. Acesta cuprinde 20 de măsuri, care nu sunt însă exhaustive și pot fi completate, în funcție de evoluția unui mediu care se schimbă rapid, cu alte măsuri, propuse fie de Comisie, fie de părțile interesate.

3.3. Inițiativele care urmează să fie lansate în noul plan de acțiune trebuie să respecte următoarele principii de bază:

— **digital în mod implicit:** serviciile pe cale electronică ar trebui să devină regula generală, păstrând deschise, în același timp, și alte canale, pentru persoanele care aleg să nu fie conectate sau care nu au posibilitatea de a se conecta. În plus, serviciile publice ar trebui să fie furnizate prin intermediul unui punct de contact unic sau al unui ghișeu unic și prin diferite canale;

— **principiul „doar o singură dată”:** în conformitate cu acest principiu, persoanele fizice și întreprinderile ar trebui să nu fie nevoite să furnizeze de mai multe ori aceleași informații administrațiilor publice;

⁽¹⁾ COM(2010) 743 final și COM(2010) 744 final.

- incluziune și accesibilitate: administrațiile publice ar trebui să conceapă servicii publice digitale care să fie în mod implicit favorabile incluziunii și să răspundă diferitelor tipuri de nevoi, cum ar fi nevoile persoanelor în vârstă și ale persoanelor cu handicap;
- deschidere și transparență: administrațiile publice ar trebui să facă schimb de informații și de date și să permită cetățenilor și întreprinderilor să acceseze, să controleze și să corecteze propriile date. Ele ar trebui să permită utilizatorilor să monitorizeze procesele administrative în care sunt implicați. De asemenea, ar trebui să colaboreze cu părțile interesate (de exemplu, cu întreprinderile, cercetătorii și organizațiile non-profit) la conceperea și furnizarea de servicii;
- caracter transfrontalier implicit: administrațiile publice ar trebui să facă în așa fel încât serviciile publice digitale relevante să fie disponibile la nivel transfrontalier și, totodată, să preîntâmpine apariția fragmentării, facilitând astfel mobilitatea în cadrul pieței unice;
- interoperabilitate implicită: serviciile publice ar trebui să fie concepute astfel încât să funcționeze fără discontinuități în întreaga piață unică, indiferent de compartimentarea organizațională, bazându-se pe libera circulație a datelor și a serviciilor digitale în Uniunea Europeană;
- credibilitate și securitate: toate inițiativele ar trebui să depășească simpla conformitate cu cadrul juridic privind protecția datelor cu caracter personal și a vieții private și securitatea sistemelor informatice, prin integrarea acestor elemente în faza de concepere.

4. Observații generale

4.1. CESE sprijină Comisia în eforturile sale de a accelera dezvoltarea și utilizarea serviciilor de guvernare electronică. Începând cu primul plan de acțiune pentru guvernarea electronică din 2006, statele membre s-au angajat să promoveze servicii de guvernare electronică eficiente, interoperabile și universal accesibile, inclusiv servicii online dincolo de frontierele naționale. Aceste angajamente au fost confirmate în cadrul strategiei pentru o piață unică digitală până în 2020.

4.2. Cu toate acestea, trebuie constatat că, în pofida unor progrese realizate, care rezultă din evaluările planului de acțiune 2011-2015, în pofida resurselor financiare substanțiale puse la dispoziție de Uniune, dar puțin utilizate de către statele membre, utilizatorii se confruntă încă, într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de statul membru, cu o anumită fragmentare în modernizarea administrațiilor publice din statele membre, precum și cu o ofertă insuficientă de servicii online transfrontaliere. CESE are unele nedumeriri în legătură cu motivele pentru care fondurile europene puse la dispoziție sunt, în continuare, insuficient utilizate și solicită Comisiei să efectueze o analiză pe această temă, să înlăture eventualele obstacole și să încurajeze statele membre să le folosească în mod eficace și eficient, în special în contextul guvernării electronice.

4.3. Guvernarea electronică se numără printre elementele-cheie ale strategiei privind piața unică digitală. Există și alte elemente-cheie din domeniul digital, care nu sunt abordate în prezenta comunicare și care reprezintă o condiție prealabilă pentru punerea în aplicare a guvernării electronice. Astfel, este clar faptul că trebuie să existe rețele și servicii digitale dintre cele mai moderne la dispoziția cetățenilor de toate vârstele și a întreprinderilor, care trebuie să aibă acces universal, la prețuri abordabile, indiferent de localizarea lor geografică sau de situația lor financiară, și să poată beneficia, la nevoie, de asistență și formare, astfel încât să dobândească competențele necesare pentru a profita de pe urma aplicațiilor digitale, în mod eficient și responsabil.

4.4. Un alt element esențial este reprezentat de drepturile utilizatorilor guvernării electronice care țin, în primul rând, de drepturile omului și de libertățile fundamentale aplicabile utilizatorilor de internet, în special drepturile privind accesul și nediscriminarea, libertatea de exprimare și de informare, protecția vieții private și a datelor cu caracter personal, educația și cunoștințele generale, de la învățământul școlar la formarea pe tot parcursul vieții, căile de atac etc. La acestea se adaugă drepturi specifice în legătură directă cu guvernarea electronică. Având în vedere diferitele surse ale drepturilor de care beneficiază utilizatorii guvernării electronice, CESE propune Comisiei să grupeze pe un singur site toate drepturile utilizatorilor privind guvernarea electronică.

4.5. Din moment ce este deseori dificil pentru utilizatori să găsească informațiile și asistența electronică de care au nevoie, Comisia propune, atât la nivel european, cât și la nivel național, crearea unui ghișeu/portal digital unic. Astfel de portaluri unice funcționează deja în majoritatea statelor membre și a autorităților regionale și locale. CESE sprijină crearea unui astfel de punct de acces la administrația publică centrală națională, teritorială sau locală, cu scopul de a redirecționa utilizatorii direct către autoritățile competente, pentru a le fi soluționate cererile sau solicitările.

4.6. Planul de acțiune 2016-2020 se bazează pe șapte principii care, în mare parte, existau deja în planurile de acțiune anterioare. Cu toate că sprijină aceste principii la modul general, CESE se întreabă cum pot fi puse în aplicare înainte de soluționarea prealabilă a tuturor aspectelor aferente de natură juridică (gestionarea datelor personale și protecția vieții private în contextul unei administrații deschise) și tehnologică (tehnologii generice și industriale, migrația serviciilor către canale digitale).

4.7. Noul plan de acțiune se axează pe interoperabilitate și pe reutilizarea datelor aflate în posesia administrațiilor publice, în contextul în care o mulțime de date colectate de administrația publică au în prezent un singur scop sau un scop foarte limitat. În conformitate cu principiul „doar o singură dată”, utilizatorii nu mai trebuie să își reintroducă datele curente pentru contactele ulterioare cu administrația publică, care va fi în măsură să le partajeze cu alte administrații, respectând, evident, protecția datelor cu caracter personal și protecția vieții private. În conformitate cu acest principiu, registrele comerțului din întreaga UE ar trebui să fie conectate, diferitele sisteme naționale și transfrontaliere ar trebui să coopereze, iar administrațiile nu ar trebui să ceară în mod repetat informații pe care le dețin deja. Chiar dacă, în materie de guvernare electronică, se aplică în continuare regulamentul privind protecția datelor, CESE consideră că este necesar să se asigure un echilibru între controlul statului de drept și securitatea și libertatea cetățenilor.

4.8. Prin noua sa abordare, Comisia urmărește să fie conectată în permanență la un mediu care se schimbă rapid. Or, CESE constată că principiul „actualizării permanente”, care implică reinnoirea sistemelor și a tehnologiilor informatice în administrațiile publice, astfel încât acestea să fie întotdeauna la pas cu schimbările tehnologice, nu se numără printre cele șapte principii adoptate, urmând să fie testat de Comisie în cazul unei eventuale puneri în aplicare.

4.9. Comisia afirmă că dorește să se concentreze asupra implicării cetățenilor în dezvoltarea serviciilor publice digitale și, în conformitate cu principiul „deschiderii și transparenței”, invită administrațiile publice să stabilească un dialog cu cetățenii, întreprinderile, reprezentanții partenerilor sociali și ai consumatorilor, cercetătorii și organizațiile non-profit în ceea ce privește proiectarea și furnizarea de servicii.

4.10. Prin urmare, cetățenii vor putea să facă propuneri și să adreseze în mod direct cererile lor specifice Comisiei și statelor membre prin intermediul unei „platforme colaborative”, care va crea o rețea a cetățenilor și autorităților și va permite identificarea problemelor similare din diferite țări, precum și a celor mai bune practici și soluții de punere în aplicare de către administrații. CESE sprijină o astfel de inițiativă, care va oferi tuturor cetățenilor posibilitatea de a transmite autorităților naționale, teritoriale sau locale problemele întâmpinate în mediul lor.

4.11. Principiul „deschiderii și transparenței” prevede ca administrațiile publice să facă schimb de informații și de date și să permită cetățenilor și întreprinderilor să aibă acces la propriile date, să le controleze și să le corecteze. În ceea ce privește datele lor cu caracter personal, CESE insistă ca cetățenii și întreprinderile să dispună în mod explicit de dreptul de a controla transmiterea datelor lor către alte administrații publice și, dacă este cazul, de a solicita eliminarea lor (dreptul de a fi uitat), cu respectarea legislației și procedurilor aferente.

4.12. CESE consideră că, în acest context, pentru a evita noi incompatibilități, Comisia ar trebui să prezinte o propunere privind un sistem european securizat de arhivare și partajare a documentelor online.

4.13. Un principiu care nu este prevăzut în planul de acțiune este cel al „abordării la nivelul întregii administrații”, care presupune colaborarea dintre diferitele organisme publice dincolo de granițele domeniilor lor de competență, pentru a oferi solicitantului un răspuns integrat, din partea unui singur organism.

4.14. CESE solicită Comisiei să accelereze înființarea „ghișeelor unice” care se ocupă de e-justiție, de domeniul maritim, precum și de celelalte moduri de transport. Viitoarea strategie ar trebui ca, în măsura posibilului, să încerce să reunească într-un singur portal, portalurile europene existente (de tip [eJustice](#), [SOLVIT](#), [youreurope](#) etc.) și apoi, mai ales, să extindă funcțiile acestui portal unic la portalurile naționale, pentru a facilita toate tipurile de proceduri administrative.

4.15. CESE susține ideea că, pentru a determina evoluția serviciilor lor online, în viitor statele membre și autoritățile lor regionale și locale trebuie să se orienteze către aceste portaluri, dar subliniază faptul că acestea trebuie să rămână complementare ghișeelor clasice și mijloacelor tradiționale de comunicare (prin poștă, contacte interpersonale la un ghișeu, telefon).

4.16. Organizația Națiunilor Unite utilizează un indice de dezvoltare bazat pe trei criterii pentru a identifica țările în care guvernarea electronică este mai dezvoltată: serviciile online dedicate cetățenilor, infrastructura de telecomunicații și capitalul uman. Trebuie observat că planul de acțiune nu abordează deloc implicațiile și consecințele sociale ale guvernării electronice și nici efectele asupra ocupării forței de muncă în ceea ce privește pierderea de locuri de muncă ori numeroasele posturi vacante din lipsă de candidați care să dețină calificările profesionale digitale necesare.

4.17. Oferirea de servicii online implicite nu înseamnă încetarea luptei împotriva decalajului digital.

4.18. Există în continuare decalaje semnificative între, pe de o parte, oferta de servicii de guvernare electronică și, pe de altă parte, utilizarea și adoptarea lor de către utilizatori. Această reticență a utilizatorilor de a se folosi de serviciile online se explică adesea prin lipsa competențelor digitale. Numeroși cetățeni au nevoie să se familiarizeze cu noul instrument de guvernare electronică și necesită un „serviciu digital asistat” sau acordarea unui „sprijin de proximitate”. Afirmatia este valabilă, în egală măsură, și în cazul funcționarilor din administrațiile publice, în contextul formării profesionale continue.

4.19. CESE consideră că statele membre și autoritățile lor regionale și locale ar trebui încurajate să creeze un astfel de serviciu de asistență digitală pentru cetățeni, cofinanțat din fonduri europene. În situația unei redistribuiri a posturilor disponibilizate prin trecerea administrațiilor publice la tehnologia digitală, funcționarii ale căror posturi urmează să fie desființate ar trebui să fie repartizați către serviciul digital asistat ori să li se atribuie sarcini de lucru corespunzătoare.

Bruxelles, 22 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei – Program nuclear cu caracter informativ prezentat în temeiul articolului 40 din Tratatul Euratom pentru avizul Comitetului Economic și Social European

[COM(2016) 177 final]

(2016/C 487/17)

Raportor: **domnul Brian CURTIS**

Sesizare	Comisia Europeană, 4.4.2016
Temei juridic	Articolul 40 din Tratatul CEEA
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	7.9.2016
Data adoptării în sesiunea plenară	22.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	210/2/11

1. Concluzii și recomandări

1.1. În sprijinul programului de dezvoltare a uniunii energetice, numeroase revizuiți și inițiative legislative legate de energie sunt în prezent în curs de elaborare, urmând a fi prezentate în următoarele 12 luni. Ar fi fost de așteptat ca revizuirea strategică să enunțe principalele probleme cu care se confruntă generarea de energie nucleară, cercetarea și dezafectarea, ca o contribuție la respectivul pachet legislativ extins. Cu toate acestea, PINC (programul nuclear cu caracter informativ) nu oferă o abordare clară și globală referitoare la modul în care poate fi abordat în mod strategic viitorul complex al energiei nucleare în cadrul mixului energetic european.

1.2. Generarea de energie nucleară este o chestiune sensibilă din punct de vedere politic în majoritatea statelor membre, fiind influențată de o varietate de aspecte sociale și economice de la nivel național. Comitetul îndeamnă Comisia să profite de această oportunitate pentru a propune un proces analitic clar și o metodologie care să poată oferi un cadru coerent și bazat pe voluntariat pentru procesul decizional național în privința rolului energiei nucleare – dacă este cazul – în mixul energetic.

1.3. Prin urmare, CESE solicită ca revizuirile și adăugirile la proiectul de comunicare, prezentate în detaliu la punctul 4.3, să includă secțiuni specifice privind:

- competitivitatea energiei nucleare pe termen scurt, mediu și lung;
- aspectele economice aferente;
- contribuția atât la securitatea aprovizionării cu energie,
- cât și la obiectivele privind schimbările climatice și emisiile de dioxid de carbon;
- acceptabilitatea publică, răspunderea pentru daunele nucleare, transparența și dialogul național eficient.

1.4. O monitorizare transparentă este esențială atât pentru securitatea nucleară, cât și pentru încrederea publică; prin urmare, CESE propune ca documentul să sprijine în mod clar propuneri referitoare la monitorizare și raportare în planurile naționale de acțiune ale statelor membre, după cum a sugerat Grupul european de reglementare pentru siguranța nucleară. Ar trebui depuse eforturi mai mari pentru a include țările terțe vecine.

1.5. De asemenea, în ceea ce privește încrederea cetățenilor, trebuie să se facă trimitere la acțiuni extensive de pregătire pentru situații de urgență desfășurate în afara amplasamentului și la nivel transfrontalier [*Review of Current Off-site Nuclear Emergency Preparedness and Response Arrangements in EU Member States and Neighbouring Countries* (Evaluarea gradului actual de pregătire pentru situații de urgență nucleară în afara amplasamentului și a mecanismelor de intervenție existente în statele membre ale UE și în țările învecinate), Euratom, decembrie 2013], precum și la concluziile Summitului pentru siguranța nucleară din 2016, în special în ceea ce privește potențialele amenințări teroriste.

1.6. Având în vedere angajamentul major asumat de UE față de cercetarea în domeniul energiei produse prin fuziune nucleară, ar fi utilă includerea unei foi de parcurs care să indice progresele în direcția producției comerciale.

1.7. Având în vedere că Regatul Unit a votat în favoarea părăsirii UE, ar trebui să se ia în considerare impactul strategic al acestei acțiuni și, în special, semnificația sa pentru Tratatul Euratom. Necesitatea unei deliberări cu privire la consecințele de potențială mare amploare ar trebui să fie recunoscută în mod explicit în PINC.

2. Introducere

2.1. În conformitate cu dispozițiile articolului 40 din Tratatul Euratom, Comisia Europeană „publică periodic programe cu caracter informativ, în special în privința obiectivelor de producere a energiei nucleare și a tuturor investițiilor care implică realizarea lor. Înainte de publicarea lor, Comisia solicită avizul Comitetului Economic și Social cu privire la aceste programe” (COM/2003/370 final). Începând cu 1958, au fost publicate cinci astfel de programe nucleare cu caracter informativ (PINC), ultimul în 2007 (urmat de o actualizare în 2008). Versiunea finală va fi elaborată și publicată de îndată ce Comisia va primi avizul CESE.

2.2. Ca și în ocaziile anterioare, Comitetul apreciază șansa de a-și prezenta opinia privind proiectul de document, înainte ca versiunea finală să fie prezentată Consiliului și Parlamentului European de către Comisie. CESE îndeamnă Comisia cât mai ferm posibil să încorporeze recomandările prevăzute în prima secțiune din prezentul aviz, astfel încât PINC să fie un document mai cuprinzător și mai strategic, precum și să asigure o contribuție mai semnificativă la pachetul privind uniunea energetică.

2.3. Energia nucleară este una dintre principalele surse de energie în UE. În raportul „Starea uniunii energetice 2015” se constată faptul că „UE este unul dintre cei trei actori economici majori care își produc peste jumătate din energia electrică fără a genera gaze cu efect de seră [Nota de subsol: «O cotă de 27 % din surse de energie regenerabile și încă 27 % din energie nucleară»]”. Respectivul raport menționează și faptul că PINC „ar trebui să contribuie la clarificarea nevoilor de investiții pe termen lung în domeniul nuclear și a gestionării obligațiilor din acest domeniu” [COM(2015) 572 final].

2.4. Strategia energetică a UE a fost intens dezvoltată de la ultimul PINC și reprezintă în prezent o prioritate principală. Obiectivele pentru 2020, 2030 și 2050 au fost stabilite, dar continuă să existe variabile și incertitudini majore. Printre acestea se numără gradul de punere în aplicare pe viitor a Acordului de la Paris referitor la schimbările climatice, volatilitatea pieței internaționale a combustibililor fosili, ritmul în care se vor aplica noile tehnologii, apartenența anumitor țări la UE, influența perspectivei economice globale și gradul de concretizare a investițiilor majore prevăzute în întregul lanț energetic.

2.5. Indiferent de politica energetică a UE, deciziile-cheie referitoare la mixul de surse care asigură producția de energie rămân o prerogativă a statelor membre. Politica energetică a UE poate fi utilizată ca referință pentru astfel de decizii, dar energia este un subiect foarte sensibil din punct de vedere politic, fiind, prin urmare, influențat de fluctuațiile climatului social și politic de la nivel național. Elaborarea politicilor UE necesită un proces analitic și o metodologie clare, care să poată oferi un cadru coerent pentru procesul decizional la nivel național. PINC poate eventual oferi această oportunitate statelor membre care iau în considerare utilizarea energiei nucleare, precum și celor care generează deja energie nucleară și care analizează perspectivele acesteia.

3. Sinteza proiectului de comunicare a Comisiei

3.1. Comunicarea Comisiei începe cu mențiunea că „PINC oferă o bază pentru examinarea modului în care energia nucleară poate contribui la realizarea obiectivelor UE în domeniul energiei” și concluzionează că „[t]inând cont de faptul că este o tehnologie cu emisii reduse de carbon și că aduce o contribuție semnificativă la asigurarea securității aprovizionării și a diversificării, este de așteptat ca energia nucleară să rămână o componentă importantă a mixului energetic al UE în orizontul anului 2050”.

3.2. Comunicarea pune accentul pe investițiile legate de îmbunătățiri ale securității nucleare post-Fukushima și pe cele legate de exploatarea centralelor existente. În plus, comunicarea subliniază nevoile estimate de finanțare în ceea ce privește dezafectarea centralelor nucleare, precum și gestionarea deșeurilor radioactive și a combustibilului uzat.

3.3. 129 de reactoare nucleare sunt în funcțiune în 14 state membre, fiind avute în vedere noi proiecte de construcții în 10 din aceste state. UE deține cele mai avansate standarde obligatorii din punct de vedere juridic pentru securitatea nucleară la nivel mondial. Acestea sunt menținute și actualizate prin revizuirea periodică a Directivei privind securitatea nucleară ⁽¹⁾.

3.4. Industria nucleară a UE funcționează pe o piață mondială care va ajunge la o valoare de 3 mii de miliarde EUR până în 2050, este lider tehnologic și angajează direct între 400 000 și 500 000 de persoane, înlesnind crearea a încă 400 000 de locuri de muncă în sectoare conexe.

3.5. Întreprinderile europene sunt puternic implicate în producția mondială de combustibil nuclear, cooperând îndeaproape cu Agenția de Aprovizionare a Euratom, acoperind necesitățile reactoarelor de concepție occidentală ale UE și având capacitatea de a fabrica ansamblurile de combustibil pentru reactoarele de concepție rusească (dintre care, în prezent, sunt în funcțiune 19 pe teritoriul UE).

3.6. Comisia prevede o scădere a capacității actuale a UE de generare nucleară (120 GWe) până în 2025, această tendință urmând să fie inversată până în 2030. Capacitatea nucleară ar rămâne stabilă, la un nivel situat între 95 și 105 GWe până în 2050, presupunând că 90 % din parcul nuclear existent este înlocuit în acest timp. Investițiile estimate sunt cuprinse între 350 și 450 de miliarde EUR, pentru a asigura generarea de energie până la sfârșitul secolului.

3.7. Depășirile costurilor și întârzierile mari în cazul noilor proiecte, precum și abordările diferite ale organismelor naționale de autorizare au creat dificultăți de investiție. Standardizarea proiectării și consolidarea cooperării dintre autoritățile naționale de reglementare sunt considerate puncte esențiale ale politicii viitoare.

3.8. Sunt în curs de pregătire programe de prelungire a duratei de exploatare (cu 10 până la 20 de ani) pentru multe reactoare din UE, cu costuri estimate la 45-50 de miliarde EUR; de asemenea, ar trebui anticipat și planificat volumul de lucru în materie de reglementare pe care acestea îl implică, în conformitate cu Directiva modificată privind securitatea nucleară.

3.9. 50 de reactoare sunt programate a fi oprite până în 2025. Deși chestiunea este delicată din punct de vedere politic, acțiunile și investițiile în ceea ce privește depozitarea geologică și gestionarea pe termen lung a deșeurilor radioactive, precum și problemele aferente legate de dezafectare necesită luarea unor decizii prompte de către statele membre.

3.10. Există o expertiză importantă în ceea ce privește depozitarea și eliminarea deșeurilor slab și mediu radioactive, iar între 2020 și 2030 vor deveni operaționale în Finlanda, Suedia și Franța o serie de instalații dedicate depozitării geologice, pentru eliminarea definitivă a deșeurilor înalt radioactive. Potențialul schimbului de expertiză în domeniu și posibilitatea de a conveni asupra unor instalații comune de depozitare între statele membre vor aduce avantaje atât sub aspectul eficienței, cât și al securității. Rezultatele vor fi și mai bune dacă se va crea un centru european de excelență.

3.11. Operatorii nucleari estimează că suma necesară pentru dezafectare se va ridica la 253 de miliarde EUR, fiind deja identificate fonduri dedicate în valoare de 133 de miliarde EUR. Statele membre sunt responsabile pentru garantarea faptului că operatorii își îndeplinesc pe deplin obligațiile și că dezafectarea are loc într-un interval de timp clar.

3.12. Este necesară o mai bună coordonare în ceea ce privește dezvoltarea tehnică și comercializarea utilizărilor neenergetice ale tehnologiilor radiologice. De exemplu, numai piața europeană a echipamentelor de imagistică medicală se ridică la o valoare de 20 de miliarde EUR anual, iar în agricultură, industrie și cercetare s-a înregistrat o utilizare din ce în ce mai mare a acestei tehnologii. Sunt efectuate în continuare investiții importante în domeniul cercetării, atât pentru noile instalații de generare și de fisiune modulară, cât și pentru păstrarea poziției de lider în cercetarea privind fuziunea, iar acest lucru este considerat esențial pentru menținerea nivelului de expertiză, a carierelor și a influenței globale. Acest lucru este deosebit de important, având în vedere că energia nucleară este într-o continuă expansiune la nivel global, deși nu și în Europa.

⁽¹⁾ JO L 219, 25.7.2014, p. 42.

4. Observații generale

4.1. Comitetul și-a exprimat periodic opinia cu privire la securitatea nucleară și la rolul energiei nucleare în mixul energetic ⁽²⁾. Această comunicare este prima revizuire cu caracter informativ în domeniul nuclear efectuată de Comisie după accidentul de la Fukushima și, cu toate că în PINC anterior Comisia a promis că „va publica mai frecvent programe nucleare cu caracter informativ” [COM(2007) 565 final], acest lucru nu s-a întâmplat. Deși este însoțit de un vast document de lucru al serviciilor Comisiei, PINC 2016 este de două ori mai scurt decât comunicarea din 2007. Comitetul propune adăugarea câtorva elemente la PINC, pentru a se dispune un document strategic în care să fie analizați factorii contextuali care stau la baza deciziilor de investiții și de stabilire a obiectivelor.

4.2. Comitetul apreciază analiza aprofundată a investițiilor realizate în întregul ciclu al combustibilului nuclear pe care o furnizează PINC, recunoscând că acesta identifică atât provocările, cât și oportunitățile din sector. Este binevenit și accentul pus pe cele mai înalte standarde de siguranță și pe necesitatea asigurării unei finanțări integrale pentru toate aspectele defazectării. Documentul de lucru oferă detalii importante, remarcând inclusiv importanța unei cercetări continue. Cu toate acestea, în alte domenii au rămas multe aspecte nemenționate, ceea ce reduce valoarea strategică a documentului.

4.3. Proiectul de PINC 2016 anunță o modificare importantă în abordarea Comisiei. Programele nucleare cu caracter informativ anterioare au plasat revizuirea în contextul provocărilor energetice cu care se confruntă UE și comunitatea internațională. De exemplu, PINC 2007 conținea și secțiuni care ofereau o perspectivă strategică clară, dar care nu au fost reluate în 2016. Acestea ar trebui să fie adăugate la actuala propunere, și ar trebui să acopere:

- competitivitatea – care sunt factorii prezenți și viitori care afectează competitivitatea energiei nucleare; de exemplu, rolul ajutoarelor de stat, în special al celor financiare și fiscale, schimbările de perspectivă privind costurile de construcție, costurile de capital, eliminarea deșeurilor, procedurile de autorizare, extinderea duratei de viață și costurile relative ale celorlalte surse de energie;
- aspecte economice – structura economică a pieței energiei rămâne incertă, descurajând investițiile pe termen lung, iar riscurile economice ale energiei nucleare sunt semnificative, dată fiind perioada de incertitudine financiară și politică;
- securitatea aprovizionării – cererea de energie la nivel mondial este în continuă creștere, chiar dacă ea s-a stabilizat sau chiar redus în Europa, iar implicațiile acestei situații, precum și aspectele politice și de politică externă, necesită o mai mare atenție. Securitatea energetică, în special, este un domeniu în care energia nucleară poate contribui și chiar contribuie cu surse de aprovizionare cu combustibil (uraniu) despre care se consideră în prezent că ar fi mai sigure decât petrolul sau gazele naturale ⁽³⁾;
- schimbările climatice – energia nucleară contribuie la producerea a jumătate din energia electrică cu emisii reduse de dioxid de carbon din Europa;
- acceptarea de către opinia publică – diferențele mari la nivelul UE cu privire la atitudinea publicului față de energia nucleară constituie o realitate prea puțin înțeleasă, cu efecte semnificative asupra acceptabilității politice.

Toate aceste probleme au devenit mai importante în ultimii nouă ani, dar în ultimul PINC accentul este pus pe securitate și pe ciclul combustibilului, celelalte aspecte fiind prea puțin luate în discuție în comunicare sau în documentul de lucru al serviciilor Comisiei. PINC nu prezintă nici natura dezbaterii referitoare la respectivele subiecte, dintre care multe sunt contestate și controversate (de exemplu, menținerea unor standarde ridicate în lucrările subcontractate), și nici nu oferă un set de orientări sau o abordare strategică pentru examinarea rolului energiei nucleare în mixul energetic global. Acest lucru reflectă abordarea adoptată în pachetul privind uniunea energetică, în care există o reticență similară în a evidenția implicațiile unei strategii energetice europene pentru dezbaterile naționale referitoare la rolul viitor al energiei nucleare (dacă este cazul) în mixul energetic.

4.4. După cum s-a observat, comunicarea Comisiei susține că „oferă o bază pentru examinarea modului în care energia nucleară poate contribui la realizarea obiectivelor UE în domeniul energiei [...]”, în calitate de „componentă importantă a mixului energetic al UE în orizontul anului 2050”. Conținutul acestui document nu vine însă pe deplin în sprijinul unor astfel de afirmații. Programele anterioare cu caracter informativ reprezentaseră o examinare analitică majoră a rolului energiei nucleare și oferiseră orientări pentru politica viitoare.

⁽²⁾ JO C 341, 21.11.2013, p. 92; JO C 133, 14.4.2016, p. 25.

⁽³⁾ JO C 182, 4.8.2009, p. 8.

4.5. În special, analiza nevoilor de investiții pentru energia nucleară (care constituie în mod clar o dificultate majoră în prezent) trebuie, cu siguranță, să fie efectuată acum în contextul investițiilor totale necesare pentru atingerea obiectivelor uniunii energetice, deoarece există interacțiuni și compromisuri între deciziile de investiții, care vizează toate tehnologiile și infrastructurile de generare.

4.6. În plus, există numeroși alți factori contextuali care configurează politica și economia în domeniul nuclear, care nu au fost pe deplin abordați și care sunt dificil de detaliat de către Comisie, întrucât fac obiectul unor revizui sau reforme continue. Printre aceștia se numără funcționarea sistemului de comercializare a emisiilor, propunerile de subvenții pentru mecanismul de capacitate, dezvoltarea sectorului energiei din surse regenerabile, etc.

4.7. În prezent, energia nucleară reprezintă 28 % din producția internă de energie în UE și 50 % din energia electrică produsă cu emisii reduse de carbon (Eurostat, mai 2015). Reducerea emisiilor de CO₂ este un obiectiv esențial în politica energetică a UE și mondială. Pentru a menține creșterea temperaturii la maxim 2 °C, sunt necesare, între 2030 și 2050, reduceri de 5,5 % în medie pe an ale emisiilor globale de CO₂ provenite din generarea de energie. Modul în care UE își va aduce contribuția în acest sens a fost prezentat în Perspectiva energetică 2050, care a adoptat o abordare cu scenarii multiple privind eventualele variații ale mixului energetic în funcție de diverși factori politici, economici și sociali [COM (2011) 885 final]. Comunicarea presupune, pe baza cifrelor oferite de statele membre, că în anul 2050 capacitatea nucleară va fi de aproximativ 100 GWe, dar, având în vedere dezbaterile actuale, această ipoteză nu se bucură de un grad suficient de certitudine.

4.8. Comitetul evidențiază exemplul recent al Suediei (anunțat după publicarea PINC și, ca atare, nementionat de acesta din urmă), care și-a luat angajamentul de a înlocui treptat centralele electrice dezafectate cu zece noi reactoare nucleare și, totodată, de a adopta măsuri pentru a garanta o aprovizionare cu energie bazată 100 % pe surse regenerabile, până în 2040 (*Financial Times*, 10 iunie 2016). Faptul de a avea în același timp o politică solidă în materie de energie din surse regenerabile și o capacitate suplimentară de aprovizionare a țărilor învecinate cu energie cu emisii reduse de carbon este, în acest caz, acceptabil din punct de vedere politic pentru toate părțile implicate și, ca atare, important din punct de vedere strategic în contextul european. Documentul ar trebui, prin urmare, să fie actualizat, pentru a ține cont de acest fapt.

4.9. CESE a pledat în mod constant, de-a lungul multor ani, pentru o abordare mai strategică în privința problemelor energetice și pentru un accent sporit pe un dialog public amplu privind generarea și consumul de energie⁽⁴⁾. Tehnologia nu este neutră în raport cu sistemele de valori, iar cea din domeniul energiei implică o gamă largă de judecăți etice, societale și politice. Statele membre au puterea de a stabili compoziția mixului lor energetic; doar jumătate dintre ele dețin centrale nucleare funcționale, iar de la prezentarea ultimului PINC s-a înregistrat o polarizare a viziunilor asupra energiei nucleare. Acest document important de revizuire ciclică ar putea fi îmbunătățit printr-o prezentare obiectivă a problemelor de actualitate și foarte mediatizate care sunt legate de „examinarea modului în care energia nucleară poate contribui la realizarea obiectivelor UE în domeniul energiei”. Prin urmare, se propune să se includă în documentul final o serie de noi secțiuni, astfel cum se prevede la punctul 4.3, iar strategia în ansamblul său să țină cont într-o mai mare măsură de observațiile specifice de la punctele 5.3.1–5.3.4 de mai jos.

5. Observații specifice

5.1. Documentul subliniază importanța unei mai bune coordonări naționale între statele membre, a îmbunătățirii cooperării între părțile interesate și a sporirii transparenței și a participării publice la chestiunile din domeniul nuclear. În această privință, este remarcat rolul important al Grupului European la Nivel Înalt privind Securitatea Nucleară (ENSREG), precum și faptul că va fi promovat în continuare „dialogul între părțile interesate în cadrul Forumului european pentru energie nucleară” (ENEf). În decembrie 2015, ENSREG a emis o declarație privind progresele înregistrate în punerea în aplicare a planurilor naționale de acțiune post-Fukushima, în care remarcă faptul că stadiile de punere în aplicare diferă și că ar trebui ca rata de îmbunătățire a nivelului de securitate să crească, pentru a se respecta termenele de punere în aplicare convenite. ENSREG a recomandat ca fiecare țară participantă să actualizeze și să publice periodic un raport privind stadiul aplicării planurilor naționale de acțiune, pentru a asigura o monitorizare transparentă în vederea publicării unui raport privind punerea în aplicare în 2017 (Al patrulea raport al ENSREG, noiembrie 2015). CESE sugerează aprobarea acestei recomandări de către Comisie și includerea ei în PINC.

⁽⁴⁾ JO C 291, 4.9.2015, p. 8.

5.2. Comunicarea menționează relațiile cu statele din vecinătatea UE care dispun de tehnologie nucleară, iar CESE consideră că intensificarea dialogului activ cu Belarus, în special, ar contribui la soluționarea preocupărilor referitoare la transparență și securitate care au apărut după construirea în Ostroveț a primului reactor nuclear din această țară. Ar trebui să aibă prioritate strângerea legăturilor prin intermediul ENSREG.

5.3. În ceea ce privește dialogul și transparența în general, CESE remarcă faptul că, în practică, rolul, resursele, capacitatea și statutul ENEF s-au redus considerabil în ultimii doi ani. Este esențial să se clarifice în continuare principalele probleme cu care se confruntă dialogul privind politica nucleară europeană, precum și să se propună un cadru comun pentru dezbaterile de la nivel național. Este puțin probabil ca, în prezent, să se înregistreze progrese în acest sens în cadrul ENEF, iar PINC nici nu menționează acest aspect. Un cadru de tipul menționat ar veni și în sprijinul viitoarei guvernante a uniunii energetice și ar trebui aplicat în același mod la toate sursele primare de energie. Pentru a ajuta la clarificare, PINC ar trebui să conțină, prin urmare, secțiuni specifice care să prezinte implicațiile și relevanța unei politici de investiții în domeniul nuclear. Este vorba despre domenii vitale de dezbateră, esențiale pentru orice viziune strategică, care sunt prezentate în detaliu în următoarele patru alineate.

5.3.1. *Trecerea la energia electrică și măsura în care poate fi asigurată o aprovizionare constantă cu energie electrică din surse primare.* Pe de o parte, energia nucleară poate contribui la securitatea energetică, deoarece se pot genera în mod continuu cantități mari de energie electrică previzibilă pe perioade lungi, fapt care contribuie pozitiv la stabilitatea funcționării sistemelor de energie electrică (de exemplu, menținerea frecvenței rețelei). Pe de altă parte, costurile de capital pentru construcții sunt ridicate, noile cerințe în materie de securitate sunt exigente, finanțarea este incertă, iar viitoarele condiții de piață sunt în mare măsură imprevizibile. Acestea sunt probleme cu care se confruntă fiecare stat membru dotat cu capacitatea de a genera energie nucleară și care s-ar putea dovedi hotărâtoare pentru modul și posibilitatea de a duce la îndeplinire planuri naționale realiste care să contribuie la obiectivele generale ale UE în domeniul energiei și al climei. PINC ar trebui să vizeze un cadru comun pentru discutarea acestor probleme, după cum a propus Comisia în alte comunicări strategice privind energia, și să prezinte o analiză echilibrată a rolului energiei nucleare.

5.3.2. *Cunoștințele deținute de cetățeni, atitudinea lor și măsura în care conștientizează riscurile generării de energie.* Pe de o parte, securitatea nucleară, impactul accidentelor de la Cernobil și Fukushima și problemele nesoluționate referitoare la dezafectare și la eliminarea deșeurilor radioactive sunt aspecte care dau naștere unor serioase preocupări publice în unele țări. Pe de altă parte, și alte surse primare de energie prezintă caracteristici negative semnificative, adesea subestimate. CESE a subliniat în mod constant rolul vital al înțelegerii de către cetățeni a „dilemei energetice” – în esență, cum se poate găsi un echilibru între obiectivele interconectate și, uneori, aflate în conflict privind securitatea energetică, accesibilitatea energiei și durabilitatea mediului. Voința politică este influențată în mod determinant de atitudinea cetățenilor, iar nivelul scăzut al conștientizării generale cu privire la energie poate duce la un proces de decizie politică sub nivelul optim. Ar fi util să existe mai multe surse și un cadru juridic favorabil, care să permită, de exemplu, constituirea unor comitete locale de informare, după modelul celor existente în Franța.

5.3.3. *O metodologie pentru evaluarea costurilor și a competitivității.* Deși energia accesibilă, cu emisii scăzute de carbon, este esențială pentru atingerea obiectivelor convenite în domeniul climei și al energiei, acest domeniu este protejat de concurența de pe piață. De asemenea, nu există încă nicio normă sau metodologie acceptabilă în uz, prin care statele membre să evalueze costurile viitoare ale unor alternative în mixul lor de generare energetică înainte de a lua o decizie politică (care va fi influențată de alți factori).

5.3.4. *Importanța unei baze active de cercetare și de generare de energie pentru poziția de lider de piață, în domeniul tehnologic și în materie de siguranță.* Cât de importantă este menținerea unei industrii importante de generare de energie nucleară, care să continue să evolueze, pentru păstrarea nivelului ocupării forței de muncă și a influenței și poziției de frunte a UE într-o industrie în expansiune la nivel mondial? [US Energy Information Administration – *World nuclear generation to double by 2040* (Agenția SUA pentru informații privind energia – Generarea de energie nucleară la nivel mondial ar urma să se dubleze până în 2040), mai 2016] De exemplu, China intenționează să își dubleze capacitatea nucleară, până la cel puțin 58 GWe până în 2020-21, cu o creștere suplimentară la 150 GWe până în 2030. Importanța locurilor de muncă de înaltă calitate și bine plătite din UE a fost recunoscută, iar dacă acestea ar urma să fie eliminate treptat, ar trebui instituit un program care să asigure o tranziție echitabilă și care să se bucure de sprijin.

5.4. Cea mai mare parte a finanțării cercetării nucleare a UE este dedicată elaborării programului comun privind fuziunea nucleară (ITER). Foaia de parcurs a AEDF (Acordul european pentru dezvoltarea fuziunii) descrie parcursul de la experimentele în materie de fuziune din prezent la o centrală de fuziune demonstrativă care să asigure o producție netă de energie electrică pentru rețea. CESE solicită Comisiei să ia în considerare o posibilă aprovizionare cu energie electrică de la centralele de fuziune nucleară în toate scenariile post-2050 privind energia eficientă din punctul de vedere al costurilor. În plus, ar trebui încurajată acordarea unui sprijin permanent cercetării în domeniul reactoarelor din generația a IV-a, care pot scădea costurile și reduce substanțial cantitatea de deșeurii înalt radioactive.

5.5. Proiectul de propunere a fost pregătit înainte ca Regatul Unit să voteze în favoarea părăsirii Uniunii Europene, iar în stadiul actual, avizul juridic sugerează că ieșirea din UE înseamnă totodată și ieșirea din Euratom. Acest lucru are implicații strategice majore, nu în ultimul rând pentru obiectivele energetice pentru anul 2030, dar și pentru cooperarea în materie de cercetare, reglementare, lanțuri de aprovizionare și securitate. Prin urmare, această chestiune trebuie să fie recunoscută în proiectul de propunere examinat, chiar dacă în această etapă este extrem de dificilă anticiparea unor consecințe specifice.

Bruxelles, 22 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la gestiunea financiară pentru anumite state membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară

[COM(2016) 418 final – 2016/0193 (COD)]

(2016/C 487/18)

Consultare	Parlamentul European, 4.7.2016 Consiliul Uniunii Europene, 8.7.2016
Temei juridic	Articolele 117 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului	169/1/4
(voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	

Întrucât susține conținutul propunerii și și-a exprimat deja punctul de vedere pe această temă în avizele sale anterioare „Modificarea Regulamentului privind fondurile structurale – măsuri specifice referitoare la Grecia”, adoptat la 8 octombrie 2015 ⁽¹⁾, „Gestiunea financiară și norme privind dezangajarea pentru anumite state membre”, adoptat la 19 septembrie 2013 ⁽²⁾, „Fondurile structurale – Dispoziții generale” ⁽³⁾, adoptat la 25 aprilie 2012 și „Modificarea anumitor dispoziții referitoare la gestiunea financiară – fondurile structurale – pentru state membre în dificultate”, adoptat la 27 octombrie 2011 ⁽⁴⁾, Comitetul a hotărât, în cea de-a 519-a sesiune plenară din 21 și 22 septembrie 2016 (ședința din 21 septembrie 2016) cu 169 de voturi pentru, 1 vot împotrivă și 4 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus și să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentele menționate anterior.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽¹⁾ Avizul CESE pe tema „Modificarea Regulamentului privind fondurile structurale – măsuri specifice referitoare la Grecia” (JO C 32, 28.1.2016, p. 20).

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Gestiunea financiară și norme privind dezangajarea pentru anumite state membre” (JO C 341, 21.11.2013, p. 27).

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema „Fondurile structurale – Dispoziții generale” (JO C 191, 29.6.2012, p. 30).

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Modificarea anumitor dispoziții referitoare la gestiunea financiară – fondurile structurale – pentru state membre în dificultate” (JO C 24, 28.1.2012, p. 81).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind drepturi vamale suplimentare la importurile anumitor produse originare din Statele Unite ale Americii (text codificat)

[COM(2016) 408 *final* – 2014/0175 (COD)]

(2016/C 487/19)

Consultare	Comisia Europeană, 23.6.2016
Temei juridic	Articolul 207 TFUE
Secțiunea competentă	REX
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	a 519-a
Rezultatul votului	165/0/8
(voturi pentru/voturi împotriva/ abțineri)	

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 519-a sesiune plenară din 21 și 22 septembrie 2016 (ședința din 21 septembrie 2016), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 165 de voturi pentru și 8 abțineri.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2004/37/CE privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți cancerigeni sau mutageni la locul de muncă

[COM(2016) 248 final – 2016/0130 COD]

(2016/C 487/20)

Sesizare	Consiliu, 24.5.2016 Parlamentul European, 25.5.2016
Temei juridic	Articolul 148 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie
Data adoptării în sesiunea plenară	21.9.2016
Sesiunea plenară nr.	519
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/ abțineri)	171/0/3

Întrucât s-a pronunțat deja cu privire la conținutul propunerii respective în avizele sale privind propunerea de directivă a Consiliului privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți cancerigeni la locul de muncă (a șasea directivă individuală în sensul articolului 8 din Directiva 80/1107/CEE), adoptate la 2 iunie 1988⁽¹⁾ și la 20 octombrie 1999⁽²⁾, și privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la un cadru strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă (2014-2020), adoptat la 11 decembrie 2014, Comitetul a hotărât să nu elaboreze un nou aviz în materie, ci să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentele menționate anterior.

Bruxelles, 21 septembrie 2016.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽¹⁾ JO C 208, 8.8.1988, p. 43.

⁽²⁾ JO C 368, 20.12.1999, p. 18.

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO